

PETER KUKLICA

SLOVNÍK
STREDOVEKEJ
LATINČINY

SLOVENSKÉ
PEDAGOGICKÉ
NAKLADATELSTVO

PETER KUKLICA

SLOVNÍK
STREDOVEKEJ
LATINČINY

SLOVENSKÉ
PEDAGOGICKÉ
NAKLADATELSTVO

PETER KUKLICA

SLOVNÍK
STREDOVEKEJ
LATINČINY

Zodpovedný redaktor PhDr. Tomáš Oravec
Technická redaktorka Ľubica Rybánska
Výtvarná redaktorka Ľuba Suchalová
Obálku navrhla akad. maliarka Magda Michalková

Vyšlo v MEDIA TRADE, spol. s r. o.
Slovenské pedagogické nakladateľstvo
Sasinkova 5, 815 60 Bratislava 1

Tlačové podklady vyhotovené v DTP štúdiu SPN

Vytlačila Kníhtlačiareň Svornosť, a. s., Bratislava

ISBN 80-08-01405-9

Zoznam použitých skratiek

abl.	-	ablatív (šiesty pád pri skloňovaní)
adv.	-	adverbium, príslovka
akuz.	-	akuzatív (štvrtý pád pri skloňovaní)
al.	-	alebo
alcis	-	niekoho
alq.	-	aliquid, niečo, čo
arch.	-	starobylé, archaické
C.i.c.	-	Corpus iuris canonici (Zbierka cirkevného práva)
cit.	-	citoslovce
comp.	-	comparativus, druhý stupeň prídavných mien a prísloviek
conj.	-	konjunktív (gramatický spôsob)
dat.	-	datív (tretí pád pri skloňovaní)
ev.	-	evanjelický
Exc.	-	Excelencia, Výsosť, Veľaváženosť
excl.	-	exclusive, s vyňatím, s vylúčením
f.	-	femininum, genus (ženský rod podstatného mena)
gen.	-	genitív (druhý pád pri skloňovaní)
gr.	-	grécky
hebr.	-	hebrejský
m.	-	masculinum, genus (mužský rod podstatného mena)
n.	-	neutrum, genus (stredný rod podstatného mena)
napr.	-	napríklad
novogr.	-	novogrécky
part. pf.	-	participium perfekta (minulé prídavné)
part. praes.	-	participium praesentis (prítomné prídavné)
pl.	-	plurál, množné číslo
pr. Kr.	-	pred Kristom
predl.	-	predložka
prísl.	-	príslovka
part. fut.	-	participium futúra, prídavné budúceho času
sc.	-	scilicet, to značí, rozumie sa
sg.	-	singulár, jednotné číslo
slov.	-	sloveso
superl.	-	superlatív (tretí stupeň pri stupňovaní)
sv.	-	svätý
ThDr.	-	doktor teológie

A

A, a (skr. mena) **Aulus**, *a.d. ante diem* deň pred, *a.u.c. ab urbe condita* (A.V.C.) od založenia mesta (Ríma r. 753 pr. Kr.), *anno urbis conditae* v roku založenia mesta, **A.** (v dialógoch) auditor, poslucháč

A.D. anno Domini roku Pána (pri údají letopočtu)

A.D.I. Anno Dominicæ Incarnationis v roku vtelenia Pána

a.Ch.n. ante Christum natum pred Kristom, pred Kristovým narodením, pred kresťanským letopočtom

ab ante napred, vopred, predtým

abba -ae m. (abbas **-atis m.** (hebr.)) otec, opát

abbatia -ae f. opátstvo

abbatissa -ae f. mníška, abatiša, opátka

abbreviatio -onis f. skrátenie, zúženie, krátky výťah (z knihy)

abbreviatura -ae f. skratka, skratkové slovo, nápisné slovo s bodkou

abdicationis -onis f. vzdanie sa úradu, abdikovanie, abdikácia

abductio -onis f. odvedenie, *abductio in vincula* odvedenie do väzenia

abedo -edi -esus ohryzť, ohlodať

abhinc od tej doby, odvtedy, *abhinc annis quattuor* pred štyrmi rokmi

abominatio -onis f. odľudštenie, neľudskosť

abiectus -a -um odhodnený, odvrhnutý, zavrhnutý, zatratený, všedný, hlúpy

abiegnus -a -um jedľový

abitus -us m. odchod, východ

abiudico -are -avi -atum (súdne) odoprieť, (právom) odňať

abiuro -are -avi -atum (prisažne) zapierať, popierať, (prisahou) odvolávať

ablatio -onis f. odcudzenie, krádež, odnesenie

ablativus -i m. zlodej; osloboditeľ; ablatív (šiesty pád v gramatike)

ablatum -i n. žatva, oberanie ovocia, zber úrody

ablegatio -onis f. vyslanie, vyhnanie, vzdialenie, vypovedanie

abnegatio -onis f. zrieknutie sa, odopretie vecí, opovrhnutie

abolim oddávna

abolitio -onis f. zničenie, zrušenie, (v práve) zrušenie rozsudku, udelenie milosti, zbavenie viny, rozhrešenie, amnestia

abominabilis -e hrozný, strašný, odporný, hnusný

abominatio -onis f. odvracanie, zažehnávanie, ošklivenie, opovrhovanie, hnus, odpor, neľudskosť

aborigines -um m. pôvodné obyvateľstvo (napr. Ríma)

abortio -onis f. predčasný pôrod

abortus -a -um predčasne narodený, nedonosený, týkajúci sa potratu

abrenuntio -are -avi -atum zrieknuť sa čoho, vzdať sa

abrogatio -onis f. zrušenie, *abrogatio legis* zrušenie zákona

abruptio -onis f. odtrhnutie, roztrhnutie, zrušenie manželstva, rozvod

abruptus -a -um strhnutý, urvaný, *ex abrupto* (hovorit) bez prípravy

abscisio -onis f. odtrhnutie, odrezanie, prerušenie (v reči)

absconsus -a -um skrývajúci sa, skrývaný

absentia -ae f. neprítomnosť

absis -idis f. (gr.) apsida, výklenok v lodi baziliky

absit ut nech ho Boh chráni (božechráň)

absolubilis -e oslobodzujúci, čo možno prepáčiť

absolutio -onis f. zbavenie viny, hriechu, rozhrešenie, omilostenie

absolutorium -ii n. oslobodzujúci prostriedok

absolutorius -a -um oslobodený, zbavený povinnosti, zbavený hriechu

absolutum -i n. dokončenie, prestanie

absolutus -a -um dokončený, dokonale, nevyhnutný, bezpodmienečný, nezávislý

absque bez, okrem, výnimočne, ďaleko

abstemius -a -um (abstimus) zdržanlivý, mierny, skromný

abstipulor -ari -atus sum potvrdzovať, osvedčovať

abstrudo -ere -trusi -trusum zastrčiť, schovať, skryť, ukryť

abusivus -a -um zneužitý, použitý, upotrebený

abusus -us m. zneužitie, *per abusum* zneužitím, nepatrične

abyssus -i m.f. priepasť, peklo

ac (atque) a, tiež, *spondeo ac polliceor* sľubujem a zaväzujem sa (akademická prisaha), promočný sľub

academicus -a -um vysokoškolský, akademický, *academici gradus* akademické hodnosti, stupne

accelero -are -avi -atum urýchľovať, zrýchľovať, ponáhľať sa

accendibilis -e rozpalený, rozohnený, horúci

accendium -ii n. požiar

accensus -i m. úradný sluha, úradný posol, zriadenec, pridelenec

accentus -us m. dôraz, tón, hlas, prízvuk, výslovnosť

acceptabilis -e prijateľný, vhodný, páčiaci sa, vítaný

acceptabiliter prijateľne, vhodným spôsobom uznania

acceptabulum -i n. prijatie, miesto, prijatia, miesto pobytu

acceptatio -onis f. prijatie, pripustenie, *acceptatio legis* prijatie zákona, *acceptatio voti* potvrdenie sľubu

acceptio -onis f. prijatie, ocenenie, uznanie, *acceptio personarum* ohľad na osoby

acceptum -i n. prijatie, príchod, *liber accepti* kniha príjmov a výdavkov

acceptus -a -um prijatý, príjemný, želateľný, vítaný, milý

accessio -onis f. prístup, priblíženie, vyznamenanie, ocenenie, vzrast, prírastok, dodatok

accessorium -ii n. prídavok, dodatok

accessus -us m. priblíženie, prístup, obyčaj, zvyk, mrav, *accessus maris* morský prílív

accidens -entis naskytajúci sa, nepodstatný jav, prípad, náhoda

accidentalis -e náhodný, prípadný, prípadkový

acclinus -a -um príklonný, so sklonom k čomu, prítulný

accola -ae m.f. bývajúci pri kom, sused, susedka; roľník (*nájomca pôdy*)

accolatus -a -um bývajúci pri kom, sused, susedný, susediaci

accommodatio -onis f. prispôsobenie, pripojenie sa

accommodatus -a -um prispôsobený, vhodný, primeraný

accorda -ae f. dohoda, zmluva, súhlas

accordium -ii n. súzvuč, súhlas, dohoda

accredo -ere -didi, -ditum pripravený uveriť, chcieť veriť

accubitus -us m. miesto pri stole

accusatio -onis f. obžaloba, žaloba, obžalovací spis

accusativus -i m. žalobca, obviňovateľ; akuzatív *causativus* (štvrtý pád v gramatike)

accusator -oris m. žalobca, udavač

accusatrix -trix f. žalobkyňa, udavačka

accuso -are -avi -atum obviňovať, vieniť, žalovať

acedia -*ae* *f.* svetabôľ, zlá nálada
acedior -*ari*, -*atus sum* byť nesvoj, byť mrzutý
acerbitas -*atis* *f.* trpkosť, prísnosť, kruťnosť, žalostnosť
acetarium -*ii* *n.* šalát
aciditas -*atis* *f.* kyslosť
acidum -*i* *n.* kyselina
acolithus -*i* *m.* (acolithus) (gr.) klerik najnižšieho stupňa, miništrant
acriter prudko, rýchlo, chytro, ostro
acritudo -*inis* *f.* bystrosť, ostrosť, energia
acrivox -*vocis* *f.* krikľavosť, krikľúnstvo
acroama -*matis* *n.* (gr.) počúvanie, príjemný pocit z hudby, spevu, príjemná zábava počúvaním
acroasis -*is* *f.* (gr.) prednes, predčítanie, prednáška; počúvanie
acrum (acriter) ostro, prudko
acta -*ae* *f.* (gr.) morský breh, výbežok pevniny do mora
acta -*orum* *n.* konanie, skutky, činy; *Acta apostolorum* Skutky apoštolské; vyhlášky, nariadenia, úradné záznamy, protokoly, *acta diurna* noviny
actio -*onis* *f.* činnosť, konanie, konanie na súde, pojednávanie; prednáška, verejná reč; verejná, politická činnosť; žaloba, obžalovací spis; služenie omše
actionarius -*ii* *m.* úradník, správca cirkevného majetku
actiosus -*a* -*um* činný, pobúrený, vzrušený
actitatio -*onis* *f.* činnosť na súde, vystupovanie na súde
actiuncula -*ae* *f.* krátka reč na súde
actor -*oris* *m.* sudca, obhajca; rečník, herec; správca, pohonič, pastier
actrix -*tricis* *f.* sudkyňa, žalobkyňa; obhajkyňa; rečníčka, herečka; správkyňa

actuale -*is* *n.* hrniec
actualis -*e* ostrý, špicatý; skutočný, účinný, činný
actuarium -*a* -*um* rýchly, pohyblivý
actuarium -*ii* *m.* pisár, tajomník, aktuár, proviantný zásobovateľ
actum -*i* *n.* (acta -*orum*) skutok, čin, konanie, úradný výkon
actuose obratne, horlivo, vášnivo, usilovne, živo
actus -*a* -*um* vyhnaný, hnany
actus -*us* *m.* hnanie, pohyb, činnosť, konanie, jednanie, postup; dejstvo, akt; hnanie stáda
acula -*ae* *f.* ihla
aquila -*ae* *f.* vodička, pramienok
acumen -*minis* *n.* ostrie, hrot, výška (o hlase); bystrosť, dôvtip; úskok
acus -*eris* *n.* lupina, pleva, šupina, lusk
acus -*us* *f.* ihla
acutus -*a* -*um* ostrý, špicatý; dôkladný, jasný
acutus -*i* *m.* kôľ, klin (drevený)
adaequo -*are* -*avi* -*atum* porovnávať, zrovnávať, usporadúvať
adagium -*ii* *n.* (adagio) príslovie, porekadlo
adamus -*antis* *m.* oceľ, diamant; magnet; pevný úmysel
adamator -*oris* *m.* milenec
adamita -*ae* *f.* teta v treforadom príbuzenstve
Adamitae -*arum* *m.* adamiti, sekta gnostikov (náboženské úkony konali nahí)
adamo -*are* -*avi* -*atum* ľubiť, milovať, mať rád, mať v oblube, obľubovať
adaptatio -*onis* *f.* prispôsobenie, úprava, prestavanie (budovy)
adaquo -*are* -*avi* -*atum* zavlažovať, zamokrovať, privádzať vodu
adauctio -*onis* *f.* zväčšovanie, rast, príbúdanie

adaugeo -ere -auxi, -ctum zväčšovať, zmnožovať počet

addico -are -avi -atum súhlasíť, pririeknuť, prisúdiť, nechať prisúdiť; vydať na smrť; oddať sa komu

addictio -onis f. právnický prisúdiť, pririeknuť veriteľovi

additio -onis f. sčítanie, zráťanie

adductor -oris m. prifahovač, *musculus adductor* sval prifahovač

ademptio -onis f. odobratie, odňatie

adeptio -onis f. dosiahnutie

adhaereo -ere -haesi -haesum ľpieť, trvať na čom, pridať sa k čomu, súhlasíť

adhaesio -onis f. priliehanie, priviazanie, trvanie, vytrvanie, zhoda

adhaesivus -a -um priliehavý, lepiaci sa, nalepený

adhibeo -ere -ui, -itum pridávať, pričíňovať, *animam adhibere* venovať, obracať pozornosť na čo, *consilio adhibere* pozvať na poradu, *litteris adhibitibus* použitím písomných dokladov, *curam adhibere* venovať starostlivosť

adhortatio -onis f. povzbudenie

adhuc až sem, až dosiaľ, až doteraz, ešte stále

adiaceo -ere -ui ležať pri kom, čom, hraničiť s čím, priliehať k čomu

adibilis -e prístupný

adicem (nescire) nepoznať príčinu

adicialis -e vstupný, nástupný do úradu

adicio -ere -ieci, -iectum vrhnúť, strelíť; pripojiť, pridať, prihodiť

adiecticius dodatočný, prídavkový, prídohodený

adiectio -onis f. pridanie, prídavok

adigo -ere -degi, -dactum povzbudzovať, nabádať, prinucovať, donucovať, zaväzovať prisahou

adimpleo -ere -evi, -etum naplňovať, nasycovať; splňať, vykonávať

adimpletio -onis f. naplnenie, vykonanie

adimpletor -oris m. ten, kto naplňuje, dokončovateľ

adinstar ako (na spôsob), spôsobom

adinvenio -ire, -veni, -ventum vypátrať, nájsť

adinventio -onis f. vynájdenie, vynález; plán, projekt

adinvicem navzájom

adipalis -e tučný, mastný; nadobudnutý; hrubý

aditio -onis f. pristúpenie, vstup

aditus -us m. prístup, vstup, audienca

adiudico -are -avi -atum pririeknuť, prisúdiť

adiumentum -i n. pomocný prostriedok, pomoc, podpora

adiuncta -orum n. okolnosti, *pro re rem temporumque adiunctis* vzhľadom na okolnosti a čas

adiunctio -onis f. pripojenie, príklon; dodatok, pripísanie

adiunctive dodatočne, pripojene

adiuramentum -i n. prisahanie, zaklínanie, nátlak

adiuratio -onis f. prisahanie, prisajzné zaklínanie

adiurator -oris m. zaklínač, exorcista

adiutivus -a -um užitočný, schopný; pomocný

adiutorium -ii n. pomoc, podpora, ochrana

adiutrix -trix f. pomocníčka, podporovateľka, ochrankyňa

adiuvamentum -i n. pomocný prostriedok, pomoc, podpora

admando -are -avi -atum rozkazovať, prikazovať

admigro -are -avi -atum pristahovať sa, prisť, privandrovať

admiculativus -a -um pomocný, podporný, týkajúci sa podpory

administer -i m. spolupracovník, pomocník, správca, minister
ministra -ae f. služobníčka, služka, pomocnica
administratio -onis f. spolupráca, služba, správa, úrad, dozor, kontrola
administrativus -a -um zodpovedný za úkon, úrad; praktický; patriaci, prislúchajúci úradu
administrator -oris m. riaditeľ, správca
ministro -are -avi -atum úradovať, riadiť činnosť úradu
mirabilis -e obdivuhodný, pozoruhodný
mirabilitas -atis f. obdivuhodnosť, pozoruhodnosť
miranter obdivne, obdivuhodne, pozoruhodne
mirator -oris m. obdivovateľ, čudujúci sa
missus -i n. previnenie, priestupok, zločin
mitto -ere -si -ssum pripúšťať, dovoliť, uvoľňovať, páchať; prijímať, vypočúvam modlitby (*preces*)
mixtio -onis f. primiešanie, prímes
moderor -ari -atus sum držať v miere, zachovávať mieru
modulus -ari -atus sum prispôbiť sa, pridať sa (v speve)
modum veľmi, vo veľkej miere, celkom, prinajmenej
moenio -ire -ii -itum obliehať, obkľučovať, obsadzovať
molior -iri -itus sum usilovať sa, prekonávať ťažkosť
monitio -onis f. napomínanie, napomenutie, poučenie, pripomenutie, upomienka
monitum -i n. napomenutie, výstraha, pohrozenie
monitus -us m. upozornenie, výstraha

admurmuratio -onis f. zamrmlanie, mrmlanie, vyjadrenie nesúhlasu
adolefactus -a -um páliaci, zapálený, zápalný
adoptator -oris m. adoptívny otec
adoptio -onis f. prijatie za syna, dcéru, adopcia
adoptivus -a -um adoptovaný, prijatý za syna, dcéru
adoratio -onis f. klaňanie sa, božská úcta, zbožný sľub
adoratus -us m. klaňanie sa, velebenie, vďakyvzdanie
ordinatio -onis f. usporiadanie, zriadenie, uvedenie do poriadku
adonia -ae f. sláva víťazstva, víťazstvo
adorior -iri -ortus sum osopiť sa na koho, vyrútiť sa, povstať, prepadnúť koho, zaútočiť
adscribo -ere -ipsi -iptum pripisovať, prikladať, pripočítavať
adscriptio -onis f. prísyp, pripísanie
adscriptor -oris m. schvaľovateľ (ko pripísaním svojho mena súhlasí s cudzím návrhom)
adstringo -ere -nxi -nctum zväzovať, zaväzovať, uťahovať, zavierať; zhrňovať (v reči), robiť záver, stručne podávať
adstruo -ere -uxi -uctum pristavovať, pridávať k čomu, nadstavovať
adsuo -ere -sui -sutum prišívajúť
adulanter lichotivo, líškavo
adulatio -onis f. líškanie, lichotenie, zaliečanie
adulator -oris m. líškavý človek, vtieravý lichotník
adolescens -ntis m. mladík (do 16 rokov), mladický vek
adulescentulus -a -um celkom mladý, mladučký
adulter -era, -erum nepravý, falošný; cudzoložný, smilný

adulter -eri m. cudzoložník, záletník, smilník
adulterinus -a -um falošný, nepravý, splodený v cudzoložstve
adulterium -ii n. cudzoložstvo; falšovanie; nepravosť
adultus -a -um dospelý
adumbratio -onis f. náčrt, náčrt, značenie, nezreteľnosť
adumbratus -a -um načrtnutý, skicovitý, náznakový, nejasný
aduno -are -avi -atum zjednocovať, zlučovať do čoho jedného
advecto -are -avi -atum horlivo, usilovne priväzať
advena -ae m. prišelec, cudzinec, priandrovalec
adventicius -a -um prišlý, cudzí, mimoriadny pôvodom
advento -are -avi -atum prichádzať, približovať sa, tiahnúť
adventus -us m. príchod, advent (očakávanie príchodu Krista)
adversa -orum n. protivenstvo, nešťastie
adversarius -a -um protichodný, protivný, neprijateľný
adversarius -ii m. protivník, nepriateľ
adversatrix -tricis f. protivníčka, nepriateľka
adversitas -atis f. protivnosť, protivenie, protivenstvo, nepriateľstvo
adversum -a -um náprotivný, obrátený, protivný, nepriateľský, *res adversae* protivné veci, nešťastie
adversus (adversum) proti, naproti
advesperascit -ravit deň sa chýli ku koncu, zvečerieva sa
advigilo -are -avi -atum bdieť, byť bdely
advocata -ae f. orodovnica (Mária)
advocatia -ae f. správcovstvo, vojvodstvo, richtárstvo
advocatio -onis f. povolanie, obhajovanie, pomocníctvo

advocator -oris m. pomocník
advocatus -i m. právny ochranca, starosta, advokát, *advocatus diaboli (promotor fidei) (C.i.c. 2010)* povolaný pri blahorečení (podľa cirkevného práva)
advos -oris m. protivník, nepriateľ
adytum -i n. (gr.) neprístupné miesto, svätyňa v gréckom chráme, veštarni
aedes -is f. (sacra) posvätné miesto, svätyňa, kostol, chrám-budova, obytný dom, palác
aedicula -ae f. kaplnka; malý príbytok, domček
aedificator -oris m. budovateľ, staviteľ; *aedificator mundi* Stvoriteľ; vychovávateľ, učiteľ
aeditumus -i m. *a tuendo sacras aedes* kostolník, zákristián, zvonár
aegreo -ere -ui trpieť, chorľavieť
aegrimonia -ae f. choroba, smútok, starosť, nepokoj, žiaľ
aegritas -atis f. choroba, slabosť, smútok
aegritudo -inis f. choroba, utrpenie, starosť, zármutok
aegrotatio -onis f. chorobnosť
aemulanter utiekajúci sa, nasledujúci koho, podobným spôsobom
aemulatio -onis f. závod, zápas, súperenie, závodenie, horlivé nasledovanie
aemulatus -us m. súťaživosť, preteky, súperenie
aemulor -ari -atus sum pretekať sa, súperiť, horlivo nasledovať koho
aemulus -a -um pretekajúci sa, súťažiaci, súperiaci
aemulus -i m. súper, sok, spolusúťažiaci
aeneus -a -um medený, bronzový; kovový, tvrdý
aenigma -tis n. (gr.) hádanka

aenum -i *n.* kotol
aeon -onis *m.* (gr.) (aion) večná emanácia božstva (Rozum); vek večnosť
aequabilis -e rovnomerný, nemenný, plynúci; spravodlivý, slušný
aequabilitas -atis *f.* rovnomernosť, súmernosť
aequaevus -a -um rovnakého veku, vrstovnícky, rovesnícky
aequalis -e vrstovnícky, v rovnakom veku
aequalitas -atis *f.* rovnosť (veku, postavenia), spravodlivosť
aequaliter rovnomerne, plynulo, spravodlivo
aequanimitas -atis *f.* slušnosť, trpezlivosť, duševná rovnováha, pokojnosť
aequanimiter s pokojným úmyslom, pozorne
aequator -oris *m.* rovník
aequilibritas -atis *f.* rovnovážnosť, rovnováha
aequinoctium -ii *n.* rovníkodenosť
aequitas -atis *f.* rovnosť, spravodlivosť; slušnosť, skromnosť, nestrannosť
aequivocatio -onis *f.* dvojsmysel, viacvýznamové slovo
aequum -i *n.* slušnosť, právo
aequus -a -um rovnaký, rovnocenný, rovnovážny, slušný, spravodlivý, prajný, žičlivý
aeramentum -i *n.* náradie, nástroje z medi, kovu
aerarium -ii *n.* pokladňa, majetok, poklad
aerarius -a -um peňažný, finančný; medený, kovový
aerarius -ii *m.* kotlár
aerifaber -i *m.* remeselník vyrábajúci z medi, z mosádze, kotlár
aerumna -ae *f.* starosť, smútok, utrpenie, núdza

aerumnabilis -e smutný, ustarostený, biedny, v núdzi
aesthesia -is *f.* (gr.) schopnosť cítiť, pocit, cit, citlivosť
aestimatio -onis *f.* hodnotenie, cenenie, cena, posúdenie, uznanie
aestimator -oris *m.* odhadca ceny, hodnotiteľ, oceňovateľ, expert
aeternalis -e (aeternus) večný, nesmrteľný
aeternitas -atis *f.* večnosť, nesmrteľnosť, večný život
aeternus -a -um večný, nesmrteľný
aetherius -a -um (gr.) vzdušný, nebeský, *aetheria domus* alebo, *aetheria* hviezdy
aethra -ae *f.* (gr.) čistý, jasný deň (vzdych), nebeský jas, blankytá obloha
aevitas -atis *f.* (aetas) vek, večnosť, večnosť
aevum -i *n.* vek, *medium aevum* stredovek
affabilis -e priateľský, príjemný, milý, prívetivý
affabilitas -atis *f.* príjemnosť, úprimnosť, ľudskosť
affamen -inis *n.* prihovorenie, oslovenie; slovo, výraz; priateľský vzťah
affatio -onis *f.* výpoveď, slovo, reč
affatus -a -um spomenutý, uvedený, menovaný, oslovený
affectabilis -e snažiaci, bažiaci, domáhajúci sa
affectatio -onis *f.* bežanie za čím, domáhanie sa čoho
affectio -onis *f.* stav, vášeň, pocit; nálada, dojem
affectuosus -a -um naklonený, priaznivý
affectus -us *m.* nálada, duševný stav, vášeň
affigo -ere -xi -ctum pripevniť, pritlačiť; pribájiť, pritvoriť

affinalis -e hraničiaci, hraničný; pokrvný príbuzný
affinitas -atis f. spríbuznenie, švagrovstvo; prílnavosť
affirmatio -onis f. tvrdenie, upevňovanie; zaprisahanie
affirmator -oris m. potvrdzovateľ; mešťan, občan (uznaný)
afflictio -onis f. udretie, úder, rana, bolesť *afflictio*
affligo -ere -ixi -ictum ponižovať, urážať, prenasledovať, spôsobiť útrapy
affluens -ntis nadmerný, preplnený, bohatý, hojný
affluentia -ae f. nadmernosť, prevýšenie miery, prebytok, hojnosť, bohatstvo
afformido -are -avi -atum báť sa, mať strach, strachovať sa
agape -es f. (gr.) láska k blížnemu, rozhovor v duchu lásky, eucharistia
agaso -onis m. paholok, chovateľ a ošetrovateľ koní
agellus -i m. kúsok poľa, poličko
agenda -orum n. náboženská knižka, súbor obradných modlitieb; to, čo treba vykonať, vybaviť
agenitus -a -um nenarodený, nezrodený
ager agri m. pole, pôda
aggeniculus -ari -atus sum zohýbať kolená, klaňať sa
agger -is m. násyp, hromada, kopa, hrobľa, kopec
aggestio -onis f. nakopenie, nahromadenie
aggravatio -onis f. obťaženie, preťaženie; zaklínanie, preklínanie, prekliatie, kliatba, krivda
aggregatio -onis f. nahromadenie, nakopenie, navŕšenie
agibilis -e činný, praktický

agilitas -atis f. obratnosť, šikovnosť, pohyblivosť
agina -ae f. jazýček na váhe
aginator -ari -atus sum obchodovať v drobnom
agios -a -um (gr.) svätý *ajjos*, (novogr.) *hagios*
agitator -oris m. poháňač, pohonič; agitátor
agmen -inis n. šik, zoradenie vojska, vojsko na pochode; nebeské (panstvo), zástup; hviezdy
agna -ae f. ovca, jahňa
agnatio -onis f. príbuzenstvo po meči
agnatus -a -um neskôr narodený; príbuzný po otcovi
agnicula -ae f. ovečka, *agnicula Dei* Božia ovečka
agnifer -fera -ferum nositeľ baránka (prezývka Jána Krstiteľa)
agnulus -i m. baránok
agon -onis m. (gr.) zápas, boj, *agonem Deo commendare* v zápase o život (so smrťou) odovzdať sa do Božej vôle
agonia -ae f. (gr.) zápas so smrťou, úporný zápas, horlivý zápas
agonizatio -onis f. (gr.) boj o vieru, mučenie
agoranomus -i m. (gr.) dozorca trhu, policajt na trhu
agrammatus -a -um (gr.) nevzdelaný, analfabet
agri -orum m. vidiek
agricolor -ari -atus sum obrábať pôdu, roľníčiť
agrimensor -oris m. zememerač, geometer
agrius -a -um (gr.) divý, poľný
ahorus -i m. (gr.) zavčasu zomrelý; nedospelý, nezrelý; nevyčasovaný
aientia -ae f. tvrdenie, súhlas
aio ait tvrdenie, že áno, *ait, aiunt* zhodovať sa (hovori, hovoria áno)

alabrum -i n. motovidlo
alapa -ae f. zaucho, facka, udretie na lice
alapo -are -avi -atum biť po lícach
alba -ae f. (tunica) biele rúcho, kňazská alba
albamen -inis n. belosť, beloba
albedo -inis n. biela farba
albitudo -inis f. bielosť, biela farba *albicolor*
albor -oris m. bielok vajca
album -i n. biela farba, biela listina, *albo Sanctorum recensere* prijať do počtu svätých, blahoslavených
albumen -inis n. bielok vajca
alburnus -i m. svitanie, úsvit, včasné ráno
albus -a -um biely
alea -ae f. kocka, hra v kocky
ales -itīs m. okrdlenec, vták (rýchly ako vták)
algidus -a -um zimný, studený, mrazivý
algor -oris m. zima, mráz
allicula -ae f. krátky plášť, pelerína
alienigena -ae m.f. cudzinec, cudzinka
alienigenus -a -um cudzozemský, cudzokrajný, pohanský
alieniloquium -ii n. alegória, inotaj
alienum -i n. cudzí majetok, cudzia vec
alimentum -i n. požívenň, potrava, pokrm; výživné, peniaze na výživu
alimonia -ae f. výživné, živienie, udržiavanie života, potrava
aliosum odinakiaľ; v inom zmysle; kdesi inde
aliqualis -e nejaký, akýkoľvek, akokoľvek usposobený
aliquantisper chvíľočku
aliquanto o niečo, o málo, o trochu
aliquantulum o máličko, o trošku
aliter inak, iným spôsobom
alium -ii n. (allium) cesnak

allocutio -onis f. oslovenie, prihovorenie sa, reč
alodium -ii n. (alodium) vlastníctvo, nepoplatný pozemok, majetok bez léneho záväzku
alluvio -onis f. naplavenie, záplava
almus -a -um živný, živiaci, životodarný, *terra alma* úrodná zem, *alma mater* matka živiteľka (čestný názov univerzity)
alphabeta -ae f. (gr.) abeceda (grécka)
alpis -is f. vrch, hoľa, horská pastvina
altare -is n. (altaria -ium n.) oltár, oltárna doska
altarista -ae m. oltárnik, kňaz, ktorý vykonáva úkony pri pridelenom oltári a poberá poplatky, kaplán
altercator -oris m. kto sa háda, sporí, polemizuje, odporca, protivník (na súde)
alternus -a -um striedavý, meniaci sa
alteruter jeden z dvoch
altilis -e krmenný
altiloquium -ii n. vznešená reč
altisonus -a -um (altitonus) vysokohrmiaci, boh (Zeus)
althithronus -a -um vysoko tróniaci (Boh)
altitudo -inis f. výška, vzdelanosť, *ab altitudine diei* za bieleho dňa, napoludnie; hĺbka, uzavretosť, nevyspytateľnosť
altiuscule dosť vysoko; trochu nižšie, hlbšie
altiusculus -a -um trochu vyšší, trochu hlbší
altor -oris m. živiteľ
altrinsecus -a -um protichodný, oproti ležiaci, náprotivný
altrinsecus z druhej strany, z obidvoch strán, po obidvoch stranách
altrix -tricis f. živiteľka
altum -i n. nebo; morská hĺbka; *altissimum* Boh

alumen -inis n. ľadovec, kamenec, krúpy ľadu

alumna -ae f. chovateľka, žiteľka

alumnus -i n. žiak, chovanec v internátnej škole, *alumnus religionis* člen kláštora, *alumnus seminarii* klerik

alvearium -ii n. včelín, búľlavý strom

alveolus -i m. včelár

alveolus -i m. prieľbeň, koryťko, vannička, miska

A.M. Artium Magister majster slobodných umení

amandatio -onis f. vyhnanie, oddialenie, vypovedanie

amans -ntis m.f. milenec, milenka

amanuensis -is m. sekretár, pobočník

amaracinus -a -um majoránkový

amaracus -i m. (*amaracum -i n.*) majoránka

amarasco -ere -ui horknúť, trpknúť

amaricatio -onis f. zhorknutie

amaritudo -inis f. horkosť, smútok, bôľ

amarus -a -um horký, trpký, príkry, ostrý, vyvolávajúci kašeľ

amasia -ae f. milenka, záľetníčka

amator -oris m. milenec

amatrix -trix f. milenka

ambactus -i m. sluha, vazal

ambagiosus -a -um dvojzmyselný, s okľukou, nejasný, bludný

ambidexter -tri m. obojručný, zručný ľavou i pravou rukou

ambienter usilovne, horľivo

ambiformiter dvojznačne

ambio -ire -ii -itum obchádzať, prosiť o podporu, priazeň, obchádzať si voličov; túžiť po sláve

ambo -onis m. pulpít, pódium, kazateľnica

ambona -ae f. kazateľnica

ambrosius -a -um týkajúci sa pokrmu bohov ambrózie, voňavý, božský, nebeský

ambulacrum -i n. miesto na prechádzky pri dome

ambulo -are -avi -atum prechádzať sa, pohybovať sa, *ambulo in lege* postupujem podľa práva, *ambulo via Domini* chodím cestou Pána

amen vskutku, tak je, nech je tak, nech sa stane

amator -oris m. sirota bez matky

amicabilis -e priateľský, obľúbený, o-chotný

amictorium -ii n. záclona, záves

amictus -us m. vrchný šat v liturgickom odevu (*humerales*)

amiculum -i n. plášť, vrchný odev

amita -ae f. teta, otcova sestra

amitalis -e týkajúci sa tety

amnesia -ae f. (*gr.*) strata pamäti, nepamätanie si

amoeno -are -avi -atum oduševniť, nadchnúť, rozveseliť

amolitio -onis f. odsunutie, oddialenie

amolom -i n. (*gr.*) (*amylon*) škrob

amphibalum -i n. (*gr.*) pochybnosť

amphibalus -i m. (*gr.*) koža, pleť; pokrývka

amphora -ae f. (*gr.*) dvojuchá nádoba, čaša, urna, amfora

ample široko, hojne, objemne

amplificator -oris m. rozmnožovateľ, vydavateľ, širitel

amplio -are -avi -atum zvelaďovať, rozširovať; odročovať, odkladať spor (*na súde*)

amplitudo -inis f. rozsiahlosť, rozpätie, zväčšenie o čo, rozsah; znamenitosť, dôstojnosť, *Vestra amplitudo* Vaša dôstojnosť, *ordo amplissimus* najväčzenejší stav (*senátorský*)

anathema -tis n. (*gr.*) obetný dar; prekliatie (*cirkevná kliatba*), *anathema sit* nech je prekliaty!

anathematizao -are -avi -atum (*gr.*) preklínať

ancessor -oris m. (*antecessor*) predchodca

ancilla -*ae f.* slúžka, milenka pána; služobníčka Pána
ancillaris -*e* služobný, služobnícky
angaria -*ae f.* poddanská robota, povinnosť, trápenie, útrapa, lopota; suché dni (bez mäsitej stravy), kántry
angelus -*i m.* (gr.) anjel, posol; zástava s vyobrazením sv. Michala archanjela
angiportum -*i n.* úzka ulička
angularius -*a -um* rohový, nachodiaci sa v kúte
angulatim z kúta do kúta
angustiae -*arum f.* tiesňavy, úzky priestor, *angustiae temporis* časová tieseň, krátkosť času
animalitas -*atis f.* život zmyslový, inštruktívny, zvierací, zverskosť, pudovosť
animatio -*onis f.* oživenie, prebudenie k životu, stvorenie
animator -*oris m.* oživiteľ, kriesiteľ
annales -*ium m.* ročné zápisky udalostí, anály, kroniky, legendy
annatim z roka na rok, rok čo rok
anniversarius -*a -um* každoročný, každoročne sa opakujúci, *anniversarius dies natalis* narodeniny
annona -*ae f.* cena obilia na trhu, zásoby obilia; ročný plat, výnos, dávka, diel, porcia
annualis -*e* výročný, *forum annuale* výročný jarmok
annue (annuatim) ročne, každoročne
annuntio -*are -avi -atum* oznamovať, zvestovať, ohlasovať, hovoriť, *annuntio peccata* spovedám sa z hriechov
ansa -*ae f.* rukoväť, podpora; spôsobilosť
anteactus -*a -um* minulý, predtým vykonaný, prežitý
antecessor -*oris m.* predstavený v úrade; učiteľ; predchodca

antecessus zavčasu, včas
antedictus -*a -um* predtým spomenutý, vyššie uvedený
antefatus -*a -um* vyššie uvedený, už spomenutý
antelucanium -*ii n.* (lux -*cis f.*) ranná zora
antelucanus -*a -um* ranný, predúsvitový
antelucio na úsvite
antemeridialis -*e* predpoludňajší
antemurale -*is n.* bašta, veža
anteoppidum -*i n* predmestie
antependium -*ii n.* záclona z hodvábu na prednej strane oltára
antepreparatorius -*a -um* prípravný, *congregatio antepreparatoria* kongregácia pripravujúca blahorečenie
anterior skorší, prednejší
anteriores predkovia
anteritas -*atis f.* starobylosť, predchádzajúci svet *antiquitas* starovek
anthera -*ae f.* prašiak
anticipatio -*onis f.* vopred utvorená predstava, vrodená predstava
antichristus -*i n.* antikrist, protivník Krista
antiphrasis -*is f.* (gr.) naopak *per antiphrasim*
antiquus -*a -um* (antiquus) starý, starobylý, *antiquus hostis (serpens)* diabol v podobe hada
antistes -*itis m.* predstaviteľ, kňaz, biskup, pápež
antistita -*ae f.* kňažka, hlavná predstavená
antistitium -*ii n.* hlavný úrad, zastupiteľstvo
antrorsum napred, vpred
anula -*ae f.* starenka
anulus -*i m.* prsteň, *anulus piscatoris* pápežský prsteň, *anulus pastoralis* biskupský prsteň

anxietas -atis f. úzkosť, sklúčenosť, nepokoj, strach
apator -oris m. sirota bez otca, kto nepozná otca
apellator -oris m. odvolávajúci sa, kto sa odvoláva
apex -icis m. ostrie, koniec, bod; dokument, listina, diplom; vysoká cirkevná hodnosť; koruna, prilba, tiara
apiaster -tri m. (apifex) včelár
apluda -ae f. pleva
apocatastasis -is f. (gr.) návrat hviezd; konečné zrovnoprávnenie ľudu
apocrisarius -ii m. (gr.) zástupca pápeža, vyslanec, nuncius
apocryphus -a -um (gr.) nepravý, nezodpovedajúci učeniu
apophthegma -tis n. (gr.) krátka výstižná výpoveď, sentencia
apoproegmena -orum n. (gr.) veci odvrhnutelné
aporon -i m. (gr.) bezvýchodiskový stav, neriešiteľný spor, situácia
apostata -ae m. (gr.) odpadlík od viery, *apostata angelus* diabol
apostata -ae m.f. (gr.) odpadlík, odpadlíčka od viery
apostolaris -e apoštolský, pápežský
apostolatus -us m. apoštolát, poslanie, misia, posolstvo, i označenie apoštola, biskupa
apostolicus -a -um apoštolský, *Sedes Apostolica* apoštolská stolica (pápežský stolec)
apotheca -ae f. (gr.) komora, sýpka; lekáreň
apparentia -ae f. zdanie, jav, zjav
apparitor -oris m. zriadenec, nižší úradník
appellatio -onis f. oslovenie, odvolanie sa na súde; názov, titul; výslovnosť
appendo -ere -endi -ensum odvažovať vážiť; pririeknuť
appensio -onis f. zavesenie, zvažovanie

appensus -a -um zavesený, visiaci
applicatio -onis f. pripojenie sa, pridruženie
apprime zvlášť, osobitne, veľmi
apprimo -ere -pressi -pressum tlačiť k čomu, pritiskat
approbator -oris m. schvaľovateľ
appropinquatio -onis f. priblíženie sa
aquaeus -a -um vodnatý, šľavnatý
acquisitio -onis f. nadobúdanie, získavanie, zisk, prírastok, pribúdanie, nadobúdanie práva (právnický)
ara -ae f. oltár, útočisko, pomník
aratrum -i n. pluh
arbitrium -ii n. rozsudok; moc, vláda; slobodná vôľa
arca -ae f. skrinka, truhla, rakva; žalár; archa (dohody, zmluvy)
arcator -oris m. (arcuator) lukostrellec
arcera -ae f. krytý voz na prepravu chorých
arcessitio -onis f. povolanie, prizvanie (Bohom), smrť
arctus -a -um medveď; severný
arcula -ae f. skrinka, kazetka
ardue mozoľnato, ťažko
area -ae f. dvor, rovina, stodola, humno; cintorín
arenaria -ae f. pieskovisko
arenarius -ii m. gladiátor, zápasník v aréne
arrenda -ae f.
aretologia -ae f. (gr.) veda o cnostiach, vzory cností
argentarius -ii m. bankár, zmenár (kto mení peniaze); vekslák
argenteolus -a -um vyrobený zo striebra
argenteus -a -um strieborný
argentum -i n. striebro, nádoby zo striebra
argilla -ae f. (gr.) biela hlina, hrmčiar-ska hlina

argisterium -ii n. remeselnícky (stolársky) stôl, dielňa

argumentator -oris m. dokazovateľ
argumentum -i n. materiál, dôvod, dôkaz

argutor -ari -atus sum rečníť, vtípkovať, zabávať rečou

argutus -a -um bystrý, obratný, pohotový v reči

argyropola -ae m. (gr.) klenotník, predávajúci medailóny, prívesky zo striebra

arche -es f. (gr.) počiatok; vláda, moc; princíp

archeota -ae m.f. (gr.) archivár, archivarka, dozorca nad archiváliami

archetypum -i n. (gr.) originál, pravzor

archiater -ri m. (gr.) hlavný lekár (dvo-
ra)

archicustos -odis m. (gr.) hlavný strážca svätyne

archidiacon -onis m. (gr.) zástupca biskupa v právnych otázkach

archidioecesis -is f. arcibiskupstvo, arcidieceza

archiepiscopus -i m. (gr.) arcibiskup

archimandrita -ae m. (gr.) generálny opát východnej cirkvi

archipontifex -cis m. (gr.) arcibiskup, pápež

archisterium -ii n. kláštor

architectus -i m. (gr.) architekt; tvorca, vynálezca

archium -i n. (gr.) archív, zbierka písomností, dokumentov

arida -ae f. súš, suchá, vyprahnutá zem

aritena -ae f. (gr.) vedro na čerpanie vody

arma orum n. erb

armarium -ii n. skriňa, almara

armatura -ae f. vystrojenie, vyzbrojenie

armifex -ficis m. platniar

armilla -ae f. náramok, náramenník

armillum -i n. vinárske náradie

aro -are -avi -atum orať, siať, *aro mendacium* rozsievam klamstvo

arra -ae f. kúpna cena, dary za nevestu, snubný dar

arripio -ere -ripui -reptum uchvátiť, uchmatnúť; horlivo začať, nastúpiť, *iter arripio* odchádzam (na cestu)

arrogatio -onis f. prisvojenie svojprávnej osoby (právny akt), *sui iuris* prechádza do moci otca

ars -artis f. umenie, remeslo, zručnosť, veda

arsura -ae f. pálenie

articulo -are -avi -atum zreteľne vyslovovať, spájať hlásky

artifex -ficis m. umelec, výrobca umeleckého predmetu

artificina -ae f. ateliér, remeselnícka dielňa

artificium -ii n. umenie, remeslo, remeselná zručnosť

artio -are -avi -atum vybijáť, vytláčať, viazať

artocopus -i m. (gr.) pekář; druh výborného chleba

artotheca -ae f. (gr.) košík na chlieb

artuatus -a -um rozčlenený

artura -ae f. útlak, tiesnivá situácia

artus -a -um tesný, úzky; chudobný, tiesnivý

arula -ae f. oltárik

arvalis -e poľný, roľný

arvum -i n. (arura -ae f.) orné pole, roľa

ascendo -ere -scensi, -scensum vystupovať nahor

ascensa -orum n. schody, výťah

ascensus -us m. výstup, vystupovanie nahor

asceta -ae m. (gr.) pustovník, trpiteľ

asceterium -ii n. (gr.) kláštor, kláštorná škola

ascia -ae f. topor, tešlica (tesárska sekera); murárska lyžica (kelňa)

asciarius -ii m. tesár
ascribo -ere -scripsi -scriptum pripísať k čomu, dopísať, priznávať, darovať, obetovať
ascriptio -onis f. pripísanie do zoznamu
ascriptor -oris m. dolupodpísaný
ascriptus -i m. účastník, účastinár, kto bol prijatý do cechu, spolku
asotia -ae f. (gr.) strata nádeje na záchranu
asotus -i m. (gr.) roztopašník, rozpustilec
asperatio -onis f. pohoršenie, drsnosť, nelahkosť, surovosť
aspergillum -i n. kropáč, kropidlo
aspernatio -onis f. pohrdanie, odvrhnutie
aspersio -onis f. pokropenie, posvätenie
aspersorium -ii n. kropidlo (liturgické)
aspicio -ere -spexi -spectrum pozeráť, vidieť, obhliadať, rozoznávať, analyzovať, vzhliadnuť, láskavo sa dívať
assacrificium -ii n. údel, dar, obeta
assassinium -ii n. zabíjanie
assectatio -onis f. nasledovanie, prívrženosť, patričnosť k spoločenstvu
assecuratio -onis f. poistenie, zabezpečenie, postaranie sa
assensio -onis f. súhlas, schválenie, odobrenie, uznanie
assessor -oris m. schvaľovateľ, povoľovateľ
assentatio -onis f. zaliečanie sa, pochlebovanie, lichôtko
assentior -iri assensus sum prisvedčovať, schvaľovať
assertivus -a -um tvrdiaci, neodporujúci, potvrdzujúci
assertor -oris m. privlastňovateľ
assertum -i n. tvrdenie
assessor -oris m. prísediaci, pomocník, *juratus assessor* slúžny, prísediaci stoličného súdu

assetudo -inis f. návyk, privyknutie, zvyk
assiduus -a -um ustavičný, trvalý, stály
assiduus -i m. usadlík na pôde, poplatník
assignatio -onis f. poukážka, potvrdenie o vyplatení peňazí, pridelovanie do vlastníctva, pridelený pozemok
assigno -are -avi -atum pridelovať, dávať, poukazovať, určovať
assimilo -are -avi -atum priravnávať, pripodobňovať
assistencia -ae f. pomoc, spoluúčasť, asistencia
assisto -ere -stiti byť prítomný, zúčastniť sa
assumptio -onis f. prijatie, vzatie, *assumptio beatae Mariae Virginis* nanebovzatie blahoslavenej Panny Márie
astator -oris m. obranca, strážca, pomocník
asto -are -stiti stáť pri čom, pomáhať komu, postaviť sa k čomu
astricte dôkladne
astringo -ere -strinxi, -strictum prinútiť, viazať
astructio -onis f. budovanie; tvrdenie, odôvodňovanie
astute šikovne, chytré
astutia -ae f. šikovnosť, zbehosť, chytrácky spôsob
atramentarium -ii n. písárske potreby
atratus -a -um odetý do čierneho, v smútku
atriensis -is m. dozorca v átriu, v predsieni rezidencie, kastelán
atrium -ii n. predsieň, sieň
attaedior -ari -atus sum cítiť odpor, hnusíť
attentio -onis f. pozor, pozornosť
attestatio -onis f. osvedčenie, atestácia, potvrdenie, uznanie

attingo -ere -tigi -tactum dotýkať sa, spomenúť, neobísť v reči; venovať sa štúdiu
attractio -onis f. príťažlivosť, vábivosť
attracto -are -avi -atum dotýkať sa, venovať sa čomu
attributio -onis f. poukázanie peňazí
attributor -oris m. rozdávač, pridelovateľ
auca -ae f. hus
auctio -onis f. zväčšovanie, rozmnožovanie; dražba, vydražovaná vec
auctionor -ari, -atus sum konať dražbu, predávať v dražbe
auctoramentum -i n. zväzok, mzda; potvrdzovanie, potvrdenie
auctorisatio -onis f. potvrdenie totožnosti
auctoriso (-zo) -are -avi -atum potvrdzovať, dávať súhlas
auctus -a -um zväčšený, rozmnožený, zveľadený
audaciter (audacter) smelo, odvážne, drzo, opovážlivo
audientia -ae f. vypočutie, pozornosť
auditor -oris m. poslucháč, žiak
auditorium -ii n. poslucháreň, poslucháči
augmentum -i n. prírastok, zvýšenie, zväčšenie, vzrast
augurator -oris m. veštec
auguratus -us m. prorokstvo, veštenie
aula -ae f. dvor, dvorana; svätyňa; palác
aulicus -i m. dvoran
auramentum -i n. práca so zlatom, zlatníctvo
auratura -ae f. pozlacovanie
aurifaber -bri m. (aurifex) zlatník
auriga -ae f. záprah, voz
autor (auctor) -oris m. autor, pôvodca
autumnalis -e jesenný
avena -ae f. ovos

avia -ae f. stará mať
avius -ii m. starý otec
avunculus -i m. ujo, matkin brat
azyma -orum n. (gr.) nekvasený chlieb (hostia)

B

babaecalus -i m. hlupák, sprosták
babburrus -i m. hlupák, neokrôchanec
babiger -a -um širiteľ hlúposti
baca -ae f. druh jahody, plod stromu; oliva; perla
baccalarius -ii m. bakalár
baccalaureatus -us m. bakalár (základný akademický stupeň, titul)
baccatus -us m. pijanstvo, vystrájanie v opilosti
bacchatio -onis f. vystrájanie v opilosti; vytfizenie; márnivosť
bacillum -i m. palica, prút, *nicotianum bacillum* cigareta
baculus -i m. palica, barla, opora, podpora na podopieranie
baiola -ae f. matka, živiteľka, dojka
baiula -ae f. nositeľka
baiulator -oris m. nosič na nosidlách, táhač, (ten, čo vlečie)
balator -onis m. krikľúň, opilec
balatus -us m. bečanie (oviec)
balbo -are -avi -atum zajakávať sa, koktať
baldachinus -i m. baldachýn, (liturgická hodvábná 'strieška')
balineum -i n. (balneum) kúpeľňa, kúpeľ
ballatio -onis f. tanec, bál
balneae -arum f. kúpele
balteum -i n. (balteus -i m.) opasok, remeň na zavesenie čoho
bamma -ae f. polievka, omáčka
banca -ae f. lavica

bancales -ium m. bankári, finančníci
banderia -ae f. vojenský oddiel, prápor
bannio -ire -ivi -itum vyhlásiť, nariaďiť, vypovedať; dať do kliatby, vyhlásiť zákaz obradov
bannum -i n. (bannus -i m.) súdna právomoc, verejná vyhláška, edikt; ohlášky o manželstve; príkaz, zákaz; poddanská povinnosť, dávka; vyhnanstvo, exkomunikácia, kliatba, prekliatie, vyhlásenie zákazu obradu, interdikt; peňažný trest, pokuta; puťo; kúzlo
baptisma -tis -i (baptismus -i m.) (gr.) krst, krstenie
baptismalis -e krstný, týkajúci sa krstu, *baptismalis fons* krstiteľnica
baptiso (-zo) -are -avi -atum krstiť
baptista -ae m. krstiteľ
baptisterium -ii n. (gr.) krstiteľnica
baptizatio -onis f. (gr.) krstenie
barathrum -i n. (gr.) priepať
barbare cudzo, cudzím spôsobom
barbaria -ae f. brutálnosť, grobianstvo, divosť
barbaricum -i n. cudzie územie, (spoločenstvá na okraji za rímskymi hranicami)
barbarismus -i m. hrubý, divý, takmer zverský zvyk; nepríslušné slovo, pejoratívum
barbarus -i m. (gr.) cudzinec, ktorý nevedel po grécky (brblavý)
bardissime veľmi hlúpo
bardus -i m. hlupák; básnik, poet
baro -onis m. šľachtic, barón, slobodný pán *baro comendarius* rytier zlatého rúna
basilica -ae f. bazilika; budova súdu, sieň; kráľovský palác; dóm
basilicus -a -um kráľovský, kniežací
basium -ii n. bozk

bastardus -i m. nezákonné dieťa, lavoboček
batillum -i n. (vatillum) lopata, panvica
baxea -ae f. sandál, ľahká obuv
beanus -a -um neučený, začiatocník; beánia (zábava na vysokej škole)
beatceus -i m. jedlo z cvikly
beatitas -atis f. (beatitudo) blaženosť, šťastie, dobrota sama
beatus -a -um blažený *B.M.V. beata Maria Virgo* blahoslavená Panna Mária; zvečnený, svätý
bedellus -i m. pedel, úradník na vysokej škole, na súde; školník vyššej školy; kostolník
bella -orum n. ovce, stádo oviec
belluinus -a -um zvierací, netvorný, obludný
bellus -a -um pekný, vzhľadný, roztočilý
benedico -ere -ixi -ictum dobre hovoriť, dobrorečiť, chváliť, velebiť *benedico Deo* (al. *Deum*) velebím Boha, *benedicite Deum* chváľte Boha (*Dominum*) Pána, *benedicta aqua* svätená voda; v hebreizmoch zlorečiť, preklínať *benedic Deo et more-re!* zloreč voči Bohu a umri!
benedictio -onis f. požehnanie (na konci omše); blahorečenie, vyhlasovanie za blahoslaveného, svätého
benedictionale -is f. benedikcionál, kniha blahoslavenstiev, zbierka formúl blahorečenia
benedictum -i n. blahoslavenstvo, dobré slovo
benefactio -onis f. dobrodnenie
benefactor -oris m. dobrodinec
beneficiatus -a -um kto dostal beneficium, majetok; vazal, man, lénnik
beneficium -ii n. dobrodnenie, dobrý skutok, priazeň, milosť, láskavosť; léno, obročie, prebenda; vyznamenanie, povýšenie, výsada

beneficus -a -um dobročinný, úslužný, ochotný
beneplicitum -i n. záľuba, náklonnosť
beneplicitus -a -um obľúbený, láskavý
benignitas -atis f. dobrota, dobrotivosť
beo -are -avi -atum obdarovať, robiť radosť, potešovať
bestialis -e zvierací, divý, nadmieru zlý
bestiarius -a -um týkajúci sa zvierat, šeliem
bestius -a -um podobajúci sa na zvierat
beta -ae f. červená repa
bibi (bibō) -ere bibiturus piť, *bibi litteras* učiť sa
bibitio -onis f. nápoj, pijatika, pitie
biblia -orum n. (gr.) knihy *Biblia* Starý a Nový zákon
biblinus -a -um papyrusový, pergaménový
bibosus -a -um opitý
bibulus -i m. pijan, korhel
bicinium -ii n. dvojspev
bicoris -e (gr.) s dvomi zorničkami
biduana -ae f. dvojdňový pôst
biduanus -a -um dvojdňový
biennis -e dvojročný
bifariam dvojako, na dve strany
bifestus -a -um dvojitý sviatok (Petra a Pavla)
biformatus -a m. dvojtvárný, s dvomi podobami
biga -ae f. (*bigae -arum f.*) dvojjárah
bihorium -ii n. doba dvoch hodín
bilis -is f. žľč, hnev, *bilis atra* ťažkopádnosť
bilix, bilicis z dvoch nití, drôtov
bilustris -e desaťročný, *lustrum* doba piatich rokov
bimaritus -i m. muž dvoch žien, muž po druhý raz ženatý
bimater -tris majúci dve matky

bimatus -us m. doba dvoch rokov
bimestris -e dvojmesačný
bimus -a -um dvojročný
binatim po dva
binatio -onis f. slúženie dvoch omší denne
bipartitus -a m. rozdelený na dvoje, dvojitý, na dve strany
bipatens -entis otvorený na dve strany
biretum -i n. biret (beret) (liturgická pokrývka hlavy)
birota -ae f. cyklista
bis dvakrát
bisselium -ii n. sedadlo pre dvoch
bissexus -a -um priestupný (deň)
bitumen -inis n. zemná smola, asfalt
bivium -ii n. rázcestie, križovatka dvoch ciest
bladum -i n. obilie; moľa, šváb; snehobilná
blaesus -a -um šeptavý, hundravý
blasfema -atis n. (gr.) blúznenie, zneváženie, heréza
blasphemo -are -avi -atum zlorečiť proti Bohu (*Deum* al. *in Deum*)
blateratus -a -um švitorivý, štebotavý
blatta -ae f. purpur; moľa, šváb
blaveus -a m. belasý ako obloha
boatus -us m. krik, hluk, bučanie
bolus -i m. (gr.) hod, vrh (pri hre), hádzanie kocky; hruda zeme; zisk, víťazstvo
bostar -aris m. zvernica, ohrada, košiar
botrus -i m. (gr.) hrozno, druh cyperskej jahody ako hrozno
bovillus -a -um (*bubulus*) hovädzí, volský
brabeum, brabium, bravium -ii n. víťazstvo, odmena za víťazstvo, vyznamenanie, rad
bracae -arum f. nohavice
bracchialis -e ramenný, rúčkový; mocný, vládnuci

bracchium -ii n. rameno, ruka, lakeť; moc, panstvo *bracchium saeculare* svetská moc; vetva
bracile -is n. opasok, pás na habite hodnostára
bractea -ae f. tenký kovový pliešok
bractearius -ii m. klampiar (kto robí čo z plechu, kovu)
bracteatus -i m. jednostranne razená minca zo strieborného plechu
brandea -ae f. skrinka, škatulka na relikvie, lanová al. hodvábná pokrývka na relikvie
brattea -ae f. zlatý lupienok (*brattea-tus*) pozlátený
breve, brevis n. krátky spis, krátky zoznam; pápežské breve; stručný o-znam, spis
breviarium -ii n. stručný zoznam, vý-fah, breviár (modlitebná knižka kňazov)
breviatim stručne, krátko, skráteným spôsobom
breviatio -onis f. skrátenie, skrat
breviculum -i n. skrátený prehľad, malý breviár
breviloquens -entis stručne sa vyjadrujúci, hovoriaci
breviloquentia -ae f. stručnosť v re-či, v prejave; hanblivosť, málo-vravnosť
bria -ae f. druh náradia, náčinia na ví-no; mierka
briso -are -avi -atum vytiskať, vytlačať
brodium -ii n. omáčka, mäsový vývar, štava
bromositas -atis f. silný zápach
bromosus -a -um zapáchajúci, smrad-lavý
bruma -ae f. najkratší deň roka
bullae -ae f. puzdro, obal; listina, naria-denie
burggravius -ii m. hradný pán, správ-ca hradu, pevnosti
bursa -ae f. mešec, peňaženka

caballa -ae f. kobyľa
caballarius -ii m. jazdec
caballico -are -avi -atum jazdiť, jazdiť na koni
caballinus -a -um kónský, kobyľí
caballus -i m. kôň, ťahúň
cabanna -ae f. chatka, búda, koliba
cabaretus -i m. krčma, hostinec, mies-to, kde sa hoduje a spieva
cacanus -i m. (gr.) kagan (avarský, mon-golský titul vládcu)
cacodaemon -onis m. (gr.) zlý duch, diabol
cacumen -minis n. vrchol, vrchovec, špica, strecha
cadaver -eris n. mŕtvola, zdochlina, mršina, mrcha
caducaetor -oris m. hlásateľ, hlásnik, vyjednávatel
caducus -a -um padlý, mŕtvy, zosnulý, *caduca hereditas* odúmrt, dedičstvo, ktoré pripadne štátu
cadus -i m. (gr.) džbán, popolnica, hli-nená nádoba
caecigenus -a -um sleponarodený
caecitas -atis f. slepota
caeco -are -avi -atum oslepiť, zatemniť
caelamen -inis n. reliéf
caelator -oris m. rytec, kovotepec, tvorca reliéfu
caelebs -ibis m. kto neuzavrel manžel-stvo, katolícky kňaz
caelibatus -us m. stav bez manželky, kňazský celibát
caelicus -a -um nebeský
caelum -i n. obloha, nebo
caelum -i n. rydlo, dláto
caementarius -a -um potrebný na mu-rovanie, zamestnaný stavaním múru
caementarius -ii m. murár
caementum -i n. kameň, kameň; ce-ment; vápno

caenum -i n. špina, kal, hnus
caerimonia -ae f. posvätný úkon, obrad
cachino -are -avi -atum smiať sa, chechtať sa, chichotať sa
cachinus -i m. posmešár, kto sa rád veľmi hlučne smeje
calamarius -ii n. nádoba na atrament, kalamár, puzdro
calamitosus -a -um nešťastný, zhubný, pôsobiaci veľkú škodu
calamo -are -avi -atum písať trstinovým perom, zašpicatenou trstinou, brkom
calamus -i m. trstina, rákosie, steblo; pero na písanie; šíp; udica; pišťala
calcearius -ii m. obuvník
calcificatio -onis f. vápenatenie
calculator -oris m. počtár, počítač; kontrolór účtov, účtovník
calculatoria -ae f. (ars) účtovníctvo, umenie rátať, účtovať
calculatrix -trix f. účtovníčka
caldarium -ii n. teplý prameň, horúce žriedlo
caldarius -a -ium teplý, horúci
caldus -a -um (calidus) teplý, horúci
Calendae -arum f. prvý deň v rímskom kalendári, 1. deň v mesiaci (*Kalendae*)
calendarium -ii n. kniha dlžôb, kniha splácania dlhov; kalendár
caleptra -ae f. (gr.) prikrývka hlavy proti páľave, klobúk
caliendrum -i n. parochňa; vysoký klobúk
caliga -ae f. (caligae) biskupská obuv, sandále, pontifikálne pančuchy
caliginosus -a -um hmlistý, zamračený
caligo -inis f. hmla, dym, temrava, mrákota
calix -icis f. (gr.) kalich, pohár, čaša
collecta -ae f. zozbierané peniaze, mimoriadna štátna daň, mestská daň

callis -is m. chodník, cestička, cesta, ulica; stráž
callosa -orum n. bielok vajca
callum -i n. mozoľ, stvrdnutá koža; otužilosť, otupenosť
calo -onis m. vojenský vozataj; záškodník
calvaria -ae f. (calva) lebka
calvitium -ii n. lysina, plešina
calvus -a -um plešivý, vyplznutý
calx -cis f. vápenec, vápno, *calx viva* nehasené vápno; cieľ (vyznačený vápnom); päta
cam buca -ae f. palica, kyjak, budzogaň
camera -ae f. komora, sieň, komnata; klenutie, sklepenie
camerarius -ii m. komorník, správca panovníkovho pokladu, predstavený kráľovského dvora
caminata -ae f. komnata; kozub; vyhňa
caminus -i m. (gr.) pec, kozub, komín
camisia -ae f. spodná košeľa, košeľa
campana -ae f. zvon *campanas pulsare* zvoniť
campanarium -ii n. zvonica
campanarius -ii m. zvonár (odlievač zvonov)
campanator -oris m. zvonár (ktorý zvoní)
campus -i m. rovina, rovné pole, planina; odbor činnosti, pole pôsobnosti, *campos habere* mať voľno
cancellarius -ii m. pisár na súde, predstavený kancelárie, tajomník, kancelár
cancelli -orum m. mreže, prepážka
cancer -cri m. rak, rakovina; južná žiara, juh
candela -ae f. sviečka
candelabrum -i n. svietnik
candidatus -a -um svetlý, biely; odetý do slávnostných šiat
candidatus -i m. kandidát, uchádzajúci

sa o úrad, odetý do bielej tógy (*toga candida*)

candidulatus -a -um svetlý, biely

candidus -a -um svetlý, žiarivý, jasný, biely; šťastný, radostný, priaznivý

candor -oris m. belosť, beloba, jasnosť, jas, žiara, lesk; úprimnosť, poctivosť

canesco -ere (canui) šedivieť, starnúť

canicula -ae f. psík, Sirius (psia hviezda);

kanikuly, prázdniny, letné horúčavy

canis -is m. pes (ako nadávka v stredoveku najhoršia)

canistrum -i n. košík

canna -ae f. trstina, tŕstie; písala; pero na písanie

canon -onis m. (gr.) predpis, pravidlo; cirkevné ustanovenie, predpis, cirkevné právo

canonicus -a -um kánonický, podľa predpisu, *canonicae horae* breviár, *canones ac decreta* cirkevné právo

canonicus -i m. kanonik, kapitulár, člen biskupského zboru, rady

canonista -ae m. zástupca v cirkevnom práve, učiteľ cirkevného práva

canonizo -are -avi -atum vyhlásiť za svätého, kanonizovať

canopeum (conopeum) **-i n.** konope

canor -oris m. zvuk, spev

canorus -a -um zvučný, spevný

cantamen -inis n. kúzelné zarietanie

cantatio -onis f. spev, pieseň

canticum -i n. sólový spev

canticus -i m. chorál

cantilena -ae f. stará pesnička, známa pesnička

cantor -oris m. spevák, organista, učiteľ; herec; šibal

cantus -us m. pieseň; spev; veštbá; hra

capacitas -atis f. priestor, objem; chápanosť, kapacita

capella -ae f. kozička; kaplnka

capellanus -i m. kaplán, pomocník farára

capellula -ae f. malá kaplnka

capellus -i m. klobúk, kapučňa

capillatus -a -um vlasatý, fúzatý

capis -idis f. miska, čaša

capistro -are -avi -atum dať ohlávku, putá, náhubok

capitaneatus -us m. hlavná moc, vláda

capitanus -i m. vodca, náčelník, vládár, kapitán

capito -onis m. hlaváč

capitularis -e týkajúci sa kapituly, biskupstva

capitulatim v hlavných veciach, hlavne, stručne, v kapitolách

capitulo -are -avi -atum trestať

capitulum -i n. hlavný bod, hlavný úsek, časť knihy, kapitola; chrám, dóm kapituly, (*capitulare -is n.*) rozhodnutie, *capitulum dare alicui* = *capitulare* konať zhromaždenie, služby v dome

cappa -ae f. čiapka, mitra, kapučňa

cappo -are -avi -atum odievať sa do plášťa, nosiť plášť s kapučňou, mníšsky habit

caprapritia -ae f. stádo kôz

capsa -ae f. taška, skrinka na relikvie, tabernákulum

captivo -are -avi -atum zajímať, brať do väzenia, lapať

captivus -i m. zajatec

capto -are -avi -atum (capere) vyjadrovať, upozorňovať

captor -oris m. rybár; poľovník, lovec

captura -ae f. poľovanie, lov, rybárenie

capulus -i m. rukoväť; chápanosť; chytenie, uchopenie

caput -itis n. hlava, osoba; súhrn občianskych práv; hlavné mesto; kapitola, odstavec; hodnota, cena; najdôležitejšia vec

carbasa -orum n. ľanové, plátenné šaty

carbasus -i f. (gr.) jemné plátno, batist; lodná plachta

carcer *-is m.* ohrada, cela, väzenie
carceralis *-e* týkajúci sa väzenia, väzenský
cardinalis *-e* najdôležitejší, hlavný, základný
cardinalis *-is m.* kardinál
cardo *-inis m.* pánt na dverách *cardinem versare* otvárať dvere
cardopus *-i n. (gr.)* veľký sud, kaďa, bočka
carduus *-i m.* bodliak, pichliač
caritas *-atis f.* drahota, *caritas nummorum* nedostatok peňazí; vážnosť, úcta; priazeň, láska
carmen *-inis n.* pieseň, báseň, výrok, výpoveď, formula, modlitba; kúzlo; veštbá
carneus *-a -um* telesný, z mäsa, pozemský
carni (s) privium *-ii n.* pôst, posledné dni pôstu, pôstny čas
carnifex *-icis m.* mäsiar; mučiteľ, trýzniteľ, kat
carnificina *-ae f.* mučiareň, miesto mučenia, remeslo kata
carnifico *-are -avi -atum* mučiť, trýznit, trápiť, telesne ubližovať
carnosus *-a -um* mäsitý, týkajúci sa tela, mäsa
caro, *carnis f.* mäso, kus mäsa, telo, *carnis exsilium* pôst
carpatinus *-a -um (gr.)* z hrubej kože
carpentum *-i n.* dvojkolesový vozík, kára
carpus *-i m.* zápästie
carruca *-ae f.* štvorkolesový voz, koč, vozeň
carrus *-i m.* štvorkolesový voz
cartularium *-ii n.* historický dokument, kronika, súbor dokumentov
carus *-a -um* drahý, milý
casa *-ae f.* (cassa) chyža, chatrč
casta (gr.) podľa: *casta mane*, *mane* každé ráno

caste čisto, nevinne, nezištne
castelanus *-i m.* kastelán, hradný správca, správca vidieckeho panovníckeho hradu
castellanus *-a -um* hradný, patriaci k hradu, kaštielu
castellum *-i n.* pevnosť, hrad, *castellis circumcommunire* opevniť hradbami
castitas *-atis f.* čistota
castrenses *-ium m.* kráľovskí sprievodcovia, dvorania
castrensis *-e* pevnostný, týkajúci sa vojenského tábora
castrensis *-is m.* hradčan, obyvateľ hradu
castrum *-i n.* hrad, pevnosť, opevnené mesto; provincia, župa, stolica, komitát
castus *-a -um* čistý, čistotný
casulla *-ae f.* chatrč
casus *-us m.* pád, úpadok, skaza, zánik, škoda, pohroma
catabulum *-i n.* stajňa, maštal
cataclitum *-i n.* poduška, matrac
catalogus *-i m. (gr.)* katalóg, výpočet, zoznam
catapulus *-i m. (gr.)* prístav
catastrum *-i n.* výška, vyznačenie cla, majetku, pozemková kniha
cate pozorne, dôkladne
catellus *-i m.* psiča
catena *-ae f.* refaz, retiazka
caterva *-ae f.* zástup, dav, huf, krdeľ
cathedra *-ae f. (gr.)* sedadlo, kreslo, katedra vysokej školy; biskupský stolec
catilla *-ae f.* mníška
catulus *-i m.* zvieratko, šteniatko
causa *-ae f.* príčina, vina, súdny spor, hlavná vec, predpis
causo *-are -avi -atum* spôsobovať, zapríčiniť, viniť
causor *-ari, -atus, -sum* zapríčiniť, spôsobíť, upozorniť, *causor de alqo* ponosovať sa

cautela *-ae f.* zabezpečenie, dbanie, dbalosť
cautio *-onis f.* záruka, kaucia
celebratio *-onis f.* slúženie slávnostnej omše; výhodný obchod
celebro *-are -avi -atum* oslavovať, *celebro missam* slúžim slávnostnú omšu
cella *-ae f.* malá izba, komôrka; pivnica; skleník
cellaria *-ae f.* slúžka, výčapníčka
cellarius *-ii m.* správca pivnice; komorník, správca komory, dvora, viárne
celsitas *-atis f.* výška
censeo *-ere -sui -sum* rátať, počítať; myslieť; radíť
censio *-ire, -ii, -itum* určovať, predpisovať daň, platiť
censualis *-e* daňový, poplatný, platiaci daň
censualis *-is m.* daňový poplatník
census *-us m.* daň, poplatok; súpis majetku
centenarium *-ii n.* miera sto funtov, stofuntový, stý (sto)
centennis *-e* storočný
cera *-ae f.* vosk, vosková tabuľka na písanie
ceratura *-ae f.* voskovanie, napúšťanie voskom
cerevisarius *-ii m.* pijan; pivár, pivovarník
cerevisia *-ae f.* pivo
cerofarium *-ii n.* prenosná svieca
cerretum *-i n.* bukový les
certificatio *-onis f.* svedectvo, osvedčenie
certifico *-are -avi -atum* potvrdiť, oznámiť, ubezpečiť, uznať za správne, *certiorem facere* oboznámiť koho
certior fio dozvedieť sa o čom, stávať sa istejším
certioro *-are -avi -atum* oznamovať, donášať

certus *-a -um* istý, pravý *certi affecti = certiores facti* tí, čo sa dozvedeli, oboznámení
cesso *-are -avi -atum* ustupovať, prestať, *omni impedimento cessante* bez akejkoľvek prekážky; byť lenivý, nič nekonať, sviatkovat; *cessata tempora* zameškaný čas, časy
cetus (coetus) *-i m.* zhromaždenie, šľachtici, dvorania, *cetus pauperum* mestská chudoba
cifra *-ae f.* nula, nitka (nejaký znak)
cimiterium *-ii n.* cintorín, *coemeterium* (gr.) cintorín, miesto odpočinku
cinamen *-minis n.* úsilie, snaha, pokus, námaha
cinerarius *-ii m.* kaderník, zohrievajúci čo v pahrebe
cippus *-i m.* schránka na milodary, na ofery
circa *-ae f.* hliadka, stráž
circada *-ae f.* vizitácia, kanonicka kontrola majetku a duchovnej situácie farnosti
circatio *-onis f.* = **circada** *-ae f.*
circitor *-oris m.* podomový obchodník, nočný strážnik, obchádzkar
circo *-are -avi -atum* hľadať, skúmať, obchádzať, pochodiť pri hľadani
circulus *-i m.* koláč okrúhleho tvaru
circumcisio *-onis f.* obriezka, *c. Domini* obriezka Pána, Nový rok
circumduco *-ere -duxi -ductum* viesť okolo
circumferentia *-ae f.* obvod
circumferentialis *-e* obvodový, nesený po obvode
circumiacens *-entis* okolitý, ležiaci okolo
circumquaque všade naokolo
circumscripção *-onis f.* obozretnosť, obzeranie sa, ohliadanie sa
circumscripctor *-oris m.* podvodník

circumspectus -a -um obozretný, opatrný, obzerajúci sa dookola
circumstantia -ae f. okolnosť
cisterna -ae f. vodná nádrž, studňa
cito -are -avi -atum povolať pred súd, citovať pred súd
civitas -atis f. mesto; hrad, kláštor, biskupské mesto s opevnenou kolóniou; občianska pospolitosť, štát
claustralis -e kláštorný
claustrum -i n. kláštor; hrádza, ohrada
clava -ae f. palica, kyjak; tajný rozkaz
claviger -a -um nosiaci kľúče, kľučiar, kto zamyká
clementia -ae f. láskavosť
clenodia -ae f. klenot, skvost
clenodium -ii n. klenot
clericus -i m. duchovný, kňaz
cliens -entis m. klient, chránenec; sluha, učeň
cluo -ere byť slávny, byť známy, byť chýrnym
coadiutor -oris m. pomocník, pomocný biskup
coadiuvo -are -avi -atum napomáhať, spolupomáhať, byť nápomocný
coaevus -a -um vrstovník, rovnakého veku
coagito -are -avi -atum napchať, popchať dovedna
coago (cogo) -ere -egi -actum donucovať, prinucovať, nútiť
coalitus -a -um vyrastený, zosilnený
coopto -are -avi -atum prispôsobovať
codificatio -onis f. úradný súpis právnych zvyklostí, právnych predpisov, zákonov
coemeterium -ii n. cintorín
coenobita -ae m. f. mních, mníška, kláštorný brat, sestra v kláštore
coenobium -ii n. kláštor (spoločné bývanie rehoľníkov)
coepiscopus -i m. pomocný biskup, spolubiskup

coetus (cetus) -i m. zhromaždenie, rada rádu, kláštora, diecézy
cognatus -a -um príbuzný, patriaci do rodiny
cognitio -onis f. spoznanie, zistenie
cognitor -oris m. svedok, právny zástupca, zmocnenec
cohospes -pitis m. spoluhost, spolustolovník; spoluosadník
collaboro -are -avi -atum spolupracovať
collatio -onis f. porovnanie, porovnanie spisov, kolácia; dávka poplatkov, daní; udelenie úradu, úradnej hodnosti
collator -oris m. darca, donátor
colligo -ere -legi -lectum zbierať, pestovať, *c. vineam* obrábať vinicu
colona -ae f. osadníčka, dedinčanka
color -oris m. farba; výhľad; spôsob
columbarium -ii n. pohrebisko, urnový háj
colus -i m. kužeľ, vreteno
combuo -ere -bussi -bustum vypáliť, upáliť, spopolniť, spáliť
combustio -onis f. vypálenie, spálenie, spopolnenie
comedo -onis m. jedák, hýrivec
comitatus -us m. župa, panstvo (do 1. pol. 13. stor.), stolica (územná politická jednotka správy v Uhorsku - župa)
comitessa -ae f. grófká, kontesa
comitiva -ae f. sprievod, družina, spoločnosť
commansor -oris m. obyvateľ
commater -tris f. kmotra, krstná mať
commendator -oris m. doporučovateľ, radca, odporúčateľ
commensalis -is m. spolustolovník
commentarius -ii n. záznam, denník, pl. *commentarii -orum n.* zápisy, pamäti; výklad spisu, komentár
commercium -ii n. obchod, *commercium epistulare* korešpondencia
commes, commitis m. župan (v Uhorsku),

c. civitatis hradný župan, *c. committatus* hradský župan (do 1. pol. 13. stor.), stoličný župan, *c. curialis* podžupan, *c. cusionis monetæ* mincovný župan (predstavený mincovne), *c. palatinus* nádvorň župan, palatín, *c. parochialis* farský župan, *c. terranus* zemepán, *c. venatorum* poľovnícky župan (hlavný kráľovský poľovník), *c. perpetuus* doživotný župan, správca župy, člen sprievodu kráľa; dvor, dvoranstvo; grófstvo, grófska hodnosť; hradný obvod, komitát, spoločnosť šľachty

commetaneus -i m. sused na hranici
commetanitas -atis f. susedstvo
commetor -ari -atus sum hraničiť
comminor -ari -atus sum vyhrážať sa
commisarius -ii m. zmocnenc, komi-sár

commisio -onis f. spáchanie zločinu, dopustenie sa prečinu; zmocnenie, poverenie, *c. faciendum* poverenie vykonať

commodatum -i n. požičaná čiastka, výpožička, požičanie
commodus -a -um primeraný, patričný; pohodlný, ľahký; výhodný

communicatio -onis f. spojenie, spolenie sa
communicator -oris m. účastník, spoločník

communio -ire -ivi -itum upevniť, zabezpečiť; prijímať hostiu
communitas -atis f. spoločnosť, komunita, *tota c.* celá obec, celé mesto, všetci občania

communiter spoločne, všeobecne
communius -a -um spoločný, štátny
communis, publicus (pozri tam)

commuto -are -avi -atum zameniť s kým

comparitas -atis f. rovnosť
comparo -are -avi -atum porovnávať, prirovnávať s čím

compater -tris m. kmotor
compello -ere -puli -pulsum dohnať, pohnať, zastrašiť

compendium -ii n. výťažok, zisk, úspora, výhoda; výťah, príručka

compensa -ae f. náhrada
compenso -are -avi -atum nahrádzať, vyvažovať, vyrovnávať

competens -entis vhodný, príslušný
competitor -oris m. spolužiadateľ, spoluuchádzač

complacentia -ae f. záľuba v čom, s kým

complaceo -ere -placui mať záľubu v čom, s kým

complacitum spoločná záľuba, spoločný názor

complementum -i n. doplnok, doplnenie

completorium -ii n. večer

complex -plicis m. spoločník, druh, spojenec

compositio -onis f. zmluva, dohoda; skladba, kompozícia

composo -are -avi -atum spolu popíjať

comprimo -ere -pressi -pressum stláčať, tlačiť

computatio -onis f. počítanie, sčítanie, počet

computo -are -avi -atum rátať, počítať
computus -i m. počet; peňažná mena; výpočet času, chronológia

conatum -i n. pokus, podnik, pokúšanie sa

concambium -ii n. výmena, zámena

concanonicus -i m. spolukanonik (jeden z 12 členov biskupskej rady)

concedo -ere -cessi -cessum dovoliť, povoliť; postúpiť, prepustiť; dať, darovať, zrieknuť sa, *c. litteras* vydať listinu, *c. licentiam* vydať povolenie

conceptus -us m. zámer, úmysel, koncept

concessio -onis f. dovoľenie, povolenie, koncesia
concinno -are -avi -atum začať spievať, chváliť, veľbiť spevom
conclivis -is m. spoluobčan
concludo -ere -clusi, -clusum uzavrieť, robiť záver
concorda (concordia) -ae f. zmierenie, svornosť
concordantia -ae f. súhlas, zhoda; zhodnosť miest usporiadaných v knihe abecedne; konkordancia medzi cirkvou a štátom (konkordát)
concordatio -onis f. uzmierenie v spore, dohoda, svornosť
concordatus -a -um súhlasný; (m.) súhlas cirkvi a štátu
concors, concordis súhlasný, zhodný, svorný
concurrrens -entis (concurrentia -ae f.) dies deň al. dni nad 52 týždňov
condescendo -ere -scendi zostúpiť, ustúpiť; súhlasíť, pristúpiť na dohodu
condicio -onis f. podmienka, okolnosť, *liberae condicionis homo* slobodný človek; podstata, povaha
condictio -onis f. dohoda, zmluva, súhlas
condignus -a -um primeraný, hodiaci sa spolu, dôstojný
condono -are -avi -atum spolu darovať, venovať, obetovať
conductor -oris m. nájomca, podnikateľ, dozorca, sprievodca
conductus -us m. zbieranie, znášanie dokopy, sprievod, družina, sprevádzanie, *c. securus* list zaručujúci bezpečnosť, *c. salvus* bezpečný sprievod
confero -ferre -tuli -llatum predniesť, porovnať (názor); dať, darovať, udeliť; *c. in registrum* zaregistrovať
confessarius -ii m. spovedník (spovedajúci)

confessor -oris m. spovedník, hriešnik, vyznávajúci sa, spovedajúci sa
confessus -a -um priznaný, vyznaný (kto sa vyznal, prehovoril pred kým)
confirmatio -onis f. potvrdenie, utvrdenie; utvrdenie vo viere, konfirmácia (evanjelikov), birmovka (katolíkov)
confirmo -are -avi -atum potvrdzovať, utvrdzovať sa v čom, pevne veriť, verejne potvrdzovať vieru
conformis -e zhodný, rovnakej podoby, rovnaký
conformitas -atis f. súhlasnosť, zhodnosť, upravenosť, zosúladenosť podoby, spôsobov
confoveo -ere -fovi -fotum podporovať, prispievať
confugium -ii n. útočisko
confundo -ere -fudi -fusum zlievať, miešať, pliesť, miesť, prekážať
confusus -a -um splyvajúci, miešaný, spletený, nejasný, zmätený, v zmätku
confutatus -a -um umlčaný, pokorený, odmietnutý, porazený
congaudeo -ere -gavisus sum tešiť sa spolu s kým
congenitus -a -um vrodenný, súrodý, príbuzný
congregatio -onis f. zhromaždenie, združenie; kongregácia, rehoľa, duchovné príbuzenstvo
congrego -are -avi -atum združovať, spolčovať v reholi
congruit je vhodné, je primerané, zhoduje sa s čím
congruo -ere -ui zhodovať sa, súhlasíť, hodíť sa, byť vhodný, patríť k čomu
coniectura -ae f. mienka, náhľad, názor, dohad; návrh na opravenie porušeného textu
coniugales -ium m. manželia, *coniugales litterae = copulativae litterae* sobášny list

coniugalis -e manželský (v spoločnom jarme), (iugum *-i n.* jarmo)
coniunx (conjunx) **-iugis m. f.** manžel, manželka
coniuratus -a -um zaprisahaný, prisážený, *civis coniuratus* mestský prisážený; sprisaháný, člen sprisahania
consacerdos -dotis m. spolukňaz, spolurehoľník, rehoľný brat
conscriptio -onis f. listina, dokument, spis, súpis, zápis
consecro -are -avi -atum zasvätiť, obetovať, zvečniť, zbožniť; dať do kliatby
consectator -oris m. horlivý prívrženec, stúpenec
consectatrix -tricis f. stúpenkyňa, prívrženkyňa
consensus -us m. súhlas, zhoda (jednohlasná)
consequenter dôsledne
conservator -oris m. opatrovník, uchovávateľ, záchranca, archivár
conservo -are -avi -atum uchovávať, zachovávať, udržiavať
consessor -oris m. sused pri stole, prísediaci
consideo -ere -sedi -sessum uvažovať
consideratio -onis f. úvaha, rozvaha, rozjímanie
consideratus -a -um rozvážny, opatrný
consignatio -onis f. potvrdenie, záznam
consigno -are -avi -atum zaznačiť, spečať, zaručiť
consiliarius -ii m. radca, dôverník (tajný radca)
consiliator -oris m. radca, poradca
consilium -ii n. rada, poradný zbor; uznesenie, rozhodnutie; úmysel, názor, návrh
consisto -ere -stiti byť, zotrvať, pevne stáť na čom; upokojovať sa, prestávať, spočívať
consistorium -ii n. poradný zbor (pápeža

al. biskupa), *archiepiscopale c.* arcibiskupské konzílium; cisársky panovnícky dvor
consolatio -onis f. útecha, spis útechy
consolatorius -a -um potešujúci, utešujúci, útešný
consono -are -avi -atum zhodovať sa, súhlasne znieť
consors -ortis m. f. druh, družka, manžel, manželka, brat, sestra
conspetus -us m. pohľad, rozhľad, prehľad, dohľad; *in conspectum venire* prísť, dostaviť sa pred koho
constantia -ae f. stálosť, vytrvalosť, nezávislosť, istota, pevnosť presvedčenia, stála povaha, dôslednosť
constitutio -onis f. sústava, zriadenie, ustanovenie, ústava, konštitúcia
consto -are -constiti stojí, má cenu; je známe, *constat* je zistené
constringo -ere -strinxi -strictum donucovať, nútiť, sťahovať, zväzovať
constructio -onis f. stavba, zostavenie, skonštruovanie, spojenie, zloženie
consuetudo -inis f. zvyk; *ex consuetudine* podľa zvyku
consul -lis m. konzul, mešťanosta, mestský radca
consulte rozvážne, s rozvahou
consultor -oris m. radca, pýtajúci si radu (v právnej veci), klient
consultum -i n. uznesenie, rozhodnutie, plán
consumatio -onis f. dokončenie, dovŕšenie, dokonanie
contemplator -oris m. pozorovateľ, bádateľ
contenta -orum n. obsah, objem, vec
conterminalis -e susedný, susediaci
conterraneus -i m. krajan
contestatio -onis f. dovolávanie sa svedkov, predvolanie svedkov, dokazovanie, osvedčovanie, *litis con-*

testatio začatie súdneho konania, dohoda strán o spore a súde
contestor -ari -atus sum brať za svedka, dovolávať sa
contiguus -a -um súvislý, neprestajný
contineo -ere -nui -entum obsahovať, držať pokope, udržiavať
continuatio -onis f. rozvíjanie, nepretržitosť, súvislosť
continuator -oris m. pokračovateľ
continuo -are -avi -atum pokračovať, priradovať, spojovať, neprestávať
continuus -a -um pokračujúci, súvislý, stály
contio -onis f. schôdza, zhromaždenie, porada
contionator -oris m. rečník na zhromaždení
contionor -ari -atus sum rečník na zhromaždení ľudu
contortalis -is m. f. (gr.) manžel, manželka
contra naproti, proti, *contra dicere* hovoriť proti, *c. invicem* vzájomne, medzi sebou; proti sebe
contractus -us m. dohodnutie, dohoda, kontrakt, *c. matrimonii* zmluva o uzavretí manželstva
contradico -ere -dixi -dictum hovoriť proti, protirečiť, *nullo contradicente* keď nik neprotirečil
contraeo -ire -ii -itum vystupovať proti komu, odporovať, protiviť sa
contraho -ere -traxi -tractum sťahovať, zužovať, snímať, spôsobiť si, uvaliť na seba; uzavrieť dohodu, dohodnúť zmluvu, dohovoriť sa s kým
contractatio -onis f. prisvojenie si
contribulis -is m. f. spoluobčan, spoluobčianka
contribuo -ere -ui -utum prispievať na čo; pripájať, spájať
contributio -onis f. daň, náhrada, príspevok

contritio -onis f. smútok, kajúcnosť, skrúšenosť
contritus -a -um smutný, zarmútený, skormútený
contumacia -ae f. vzdor, vzdorovitosť, zatvrdilosť
contumaciter zatvrdlivo, neústupne, vzdorovito
contumelia -ae f. urážka, hana, potupa
convenio -ire -i -ntum schádzať sa, zhromažďovať sa; dohadovať, dohodnúť sa, súhlasiť
conventio -onis f. zhromaždenie, stretnutie
conversatio -onis f. rozhovor, stav do rozumievania; spôsob života; mníšsky život
conversio -onis f. mníšsky život; prestúpenie na inú vieru, konverzia
conversus -i m. kláštorňý brat, mních
converto -ere -ti vstúpiť do kláštora (al.) **converter -i -versus sum** obrátiť sa (k Bohu), vstúpiť do kláštora
convicium -ii n. krik, hluk; rúhanie sa; výčitka, dohováranie
convictor -oris m. spoločník v živote, spolustolovník
convinco -ere -vici -victum premôcť, u-svedčiť, dokázať
conviva -ae m. hosť, spoluhodovník
convivium -ii n. hostina, *solito convivio celebrare* hodovať zvyčajným spôsobom
coopertus -a -um prikrytý, pokrytý
cooptatio -onis f. doplnovacia voľba, kooptovanie
coordinatio -onis f. usporiadanie, súlad, priradenie
copulatio -onis f. spojenie, zväzok, manželský zväzok, *testimonium copulationis* sobášny list
copulatus -a -um tesne spojený, zviazaný, ženatý
coram nobis abl. pred nami

coram nos acc. pred nás
corarius -i m. garbiar, kožkár, kožiar
cordatus -a -um nadaný, citlivý, horlivý, oddaný,
cordetenus naspamät
cordintime z celého srdca, úprimne
corium -ii n. koža
coronatio -onis f. ovenčenie, korunovanie, korunovácia
corono -are -avi -atum povýšiť na kráľa (aj bez korunovácie)
corporalis -e telesný (tela sa týkajúci), svetský
corporeus -a -um telesný, hmotný, mäsitý
corpus -oris n. telo, teleso, zbor, súbor, *gravis annis et corpore* zostarený rokmi i telesne, *Corpus iuris civilis* Súbor občianskeho práva (C.i.c.); *corpus delicti* hmatateľný dôkaz prečinu, doličný predmet
correctio -onis f. oprava, náprava, polepšenie, pokarhanie
correctura -ae f. oprava, náprava
correptio -onis f. uchopenie, pokarhanie
corrigia -ae f. remeň na obuvi
corripio -ere -ripui -reptum chytiť, uchvátiť, karhať, tupiť
corroboratio -onis f. zosilnenie, posilnenie
corroboro -are -avi -atum potvrdiť (pečaťou), posilniť
corrosus -a -um obožraný, obhryzený, rozožratý, hrdzavý
corruptio -onis f. skaza, zvrátenosť, úplatnosť, podplatiteľnosť
cortina -ae f. kotlík, trojnožka; veštbá (v Delfách);
coruscus -a -um ligotavý, blyšiaci sa
coruscus -i m. ligot, lesk
crastinus -a -um zajtrajší
creatio -onis f. voľba
creatura -ae f. stvorenie, ľudstvo

creditor -oris m. veriteľ
creditum -i m. pôžička, dlh
crimen -inis n. vina, prečin, *c. ambitus* obvinenie z nezákonného uchádzania sa o úrad, *c. laesae maiestatis* zločin pre urážku Veličenstva (cisára), *extra crimen* byť nevinný
criminalis -e trestný, nedovolený, *causa c.* trestný spor
croceus -a -um šafránový
cruciata -ae f. križová výprava
cruciatu -us m. mučenie, križovanie, útrapa
crudelitas -atis f. krutosť, surovosť, nemilosrdnosť
crudus -a -um krvavý, surový, krutý
crumena -ae f. mešec, peňaženka, pokladnica
crumeno -are -avi -atum naplniť si mešec, peňaženku
crusina -ae f. kožuch
crustum -i n. cukrovinka
crux crucis f. kríž
cubiculum -i n. spáľňa, izba; pohrebné nosidlá, *a cubiculis* komorník
cubulus -i m. merica (dutá miera na obilie)
culmen -minis n. výsosť, vrchol, vrcholec
cultura -ae f. bohoslužba, kult, náboženstvo; pestovanie
cultus -us m. pestovanie, obrábanie pôdy, *cultus humanus civilisque* kultúra
cum s (predl. s abl.) keď, hoci, i keď
cum tum ako, tak
cuneus -ii n. klin, pánt
cuniculosus -a -um hojný výskytom králikov
cupa -ae f. sud, bočka
cuprum -i n. meď
curia -ae f. dvor (pápežský, kráľovský, zemiansky), *c. civitatis* radnica, mestský dom
curialis -e kúrijný, dvorský

curialis -is m. dvoran
curiatim po kúriách, podľa kúrií
curiatus -a -um týkajúci sa kúrií, kúrijný
curio -onis m. (curius -ii m.) predstavený, starosta (kúrie)
curriculum -i n. beh, obeh, závodisko, závodný voz, (*descriptio vitae*) životopis
currifex -ficis m. kolár, kolesár
curro -ere -cucurri -cursum bežať, *currens moneta* platná minca; plaviť sa, plávať, plynúť
cursor -oris m. bežec, posol
curtile -is n. záhradka pri dome
cusio -onis f. razenie mincí (peňazi)
custos -todis m. strážca, ochranca
cutaneus -a -um kožný
cutis -is f. koža

D

D. (skr.) číslo 500, *D.O.M Deo Optimo Maximo* Bohu najdobrotivejšiemu, najvyššiemu, *d. (dies)* deň, *a.d. (ante diem)* deň pred, *pred dňom* v rímskom kalendári
dacapito -are -avi -atum stať hlavu, popraviť
dactylograficus -a -um (gr.) písaný na stroji, *machina dactylografica* rukopis, *prelum dactylograficum* písací stroj
daedalus -a -um (gr.) dôvtipný, rozmyšľajúci (ako mýtický Daidalos)
daemon -onis m. démon, zlý duch, diabol
daemoniacus -a -um (gr.) diabolský, satanský
daemoniarches -ae m. (gr.) knieža zlo duchov, vedúci diablov, pukušiteľov
daemonium -ii n. démon, božstvo
damiurgus -i m. (demiurgus) (gr.) starosta, správca obce; tvorca, stvoriteľ

damnatio -onis f. odsúdenie, odstránenie pamiatky
damnatus -a -um odsúdený, *damnatus absens* odsúdený v neprítomnosti
damnum -i n. pokuta, trest; škoda, pohroma
dapifer -eri m. stolovník, nosič jedál, *magister dapiferorum* hlavný stolovník
data -ae f. dávka, podarúnek, dar
data -orum n. údaj o čase a mieste
datarium -ii n. podanie listu
datatim vzájomne dávajúc
datia -ae f. dávka, daň; dar
dator -oris m. darca
datum -i n. dar, to, čo je, to, čo bolo dané, vydané
debeo -ere -debui -itum byť dlžný, zaviazaný, povinný, mať niečo urobiť, musieť
debitor -oris m. dlžník, vinník, hriešnik
debitum -i n. dlh, daň, záväzok, vina, hriech
debitus -a -um dlžný, povinný, zaslúžený, patričný
decania -ae f. obvod dekana
decantatio -onis f. spievanie, spev
decanus -i m. dekan (cirkevný hodnostár), *decanus ruralis* vidiecky dekan, *decanus urbanus* dekan v meste; riaditeľ školy, fakulty
decentia -ae f. slušnosť, pôvab, krása
deceptio -onis f. klam, podvod
deceptor -oris m. zvodca, podvodník, klamár
decessus -us m. odchod, smrť
deciduus -a -um odpadnutý, odpadlý
decima -ae f. (decuma) desiatok; korisť; dar ľudu; dedičský podiel
decimatio -onis f. desiatok, dežma, vyberanie desiatku
decimator -oris m. vyberač desiatku, dežmár, vyberač daní
declamatio -onis f. cvičenie v rečení, klebetenie

declamator -oris m. učiteľ rečníctva, krasorečník

declaro -are -avi -atum vyhlasovať, objasňovať, dávať najavo, oznamovať verejnosti; žrebovať

declive -is n. stráň, strmý svah

declivis -e naklonený, ľahký

decollo -are -avi -atum stať hlavu

decretista -ae m. poslucháč práva, profesor kánonického (cirkevného) práva

deductor -oris m. sprievodca uchádzača o úrad

defalco -are -avi -atum odňať kosákom, skosiť, *defalcare pratum* pokosiť trávu na lúke; odpočítať, odrátať z ceny

defectus -a -um zoslabnutý, ustatý

defectus -us m. odpadnutie, odboj

defensa -ae f. obrana, ochrana, obhajoba, pomsta

defensamen -minis n. obrana, ochrana, obhajoba

defensio -onis f. obrana, obhajoba

defensor -oris m. obranca, obhajca

definitive presne podľa definície, určite

definitor -oris m. poradca predstaveného kláštora, *definitor camerarius* provinciál, predstaviteľ rádu

defixio -onis f. kliatba, prekliatie; spútanie kúzľami, čarami

defixus -a -um strmulý, upretý, ohromený

deflagratio -onis f. očistenie ohňom, upálenie sa; požiar; úpadok, zničenie

defloratio -onis f. výber z knihy; otrhanie kvetov; zbavenie panenstva

deformatio -onis f. znetvorenie, zhobenie

defunctus -a -um zomrelý, zosnulý, *missa pro defunctis* omša za zomrelých (zádušná omša)

degradatio -onis f. zbavenie funkcie, hodnosti, úradu (kňaza, úradníka)

dehonestamentum -i n. zbavenie cti, zneuctenie

Deipara -ae f. Bohorodička

deitas -tatis f. božstvo, božskosť

delamentor -ari, -atus sum bedákať, nariekať

delatio -onis f. podanie žaloby, žalovanie

delator -oris m. donášač, udavač, žalobca

delectio -onis f. výber, voľba

delegatio -onis f. prenesenie práv na koho, posolstvo, delegácia; peňažný príkaz

delenimentum -i n. prostriedok väbenia; utišujúci, liečebný prostriedok; zmierňovanie

deliberatio -onis f. porada, úvaha, rozmyšľanie

delibatio -onis f. pokropenie, pomazanie, posvätenie, prijatie sviatosti

deliciositas -atis f. rozkoš, lahôdka, luxus, hojnosť

delimitatio -onis f. určenie hranice, ustálenie hranice

delineatio -onis f. obrys, náznak, náčrt

delinquo -ere -liqui -lictum previniť sa, páchať

deliquium -ii n. zatmenie slnka, nedostatok slnka

delirium -ii n. vybočenie z brázd, zo smeru; šialenstvo, *delirium potato-rum tremens* šialené pijanstvo

delubrum -i n. svätyňa, chrám

delusor -oris m. zvodca, podvodník, klamár

demane zavčas rána

demens -ntis zbavený mysle, zmyslov, šialený, nerozumný, zaostalý

demensus -a -um odmeraný; pridelený

dementia -ae f. šialenstvo, nerozumnosť, nepričetnosť

deminutio -onis f. zmenšenie, obmedzenie, strata občianskych práv

demolior -iri -itus sum zničiť, strhnúť, zbúrať
demolitio -onis f. zbúranie, zofatie; výtržnosť
demptio -onis f. odňatie, odobratie
dempto, -tis (s abl. absolútnym) vyjmúť, bez čoho, *dempto magistratu* vyjmúť úradníka, *demptis arbitris* bez rozhodcov
demum napokon, konečne
demutatio -onis f. zmena
denarius -ii m. denár (strieborný rímsky peniaz), peniaz všeobecne, *denarius spiritualis* zápisné
denaturatus -a -um skazený, zmenený
denominatio -onis f. pomenovanie, názov
dentale -is n. čerieslo (na pluhu), lemeš
dentifricium -ii n. prášok na zuby, na čistenie zubov
deorbatus -a -um osirotený, opustený
deordinatio -onis f. odbočenie od pravidla, od rádu, previnenie
depono -ere -posui -positum uskladniť, uložiť; odložiť, vzdať sa úmyslu, zrieknuť sa; pochovať
depositio -onis f. odloženie, uloženie; pochovanie; *depositio testium* výpoveď svedkov
depositus -a -um stratený, skonávajúci, umierajúci, končiaci *bellum depositum* skončená vojna
depravatio -onis f. znetvorenie, zvrátenosť, zbavenie
deprecor -ari, -atus sum prosiť, modliť sa, žiadať milosť
depretiatio -onis f. znehodnotenie, zníženie ceny, hodnoty
deputatio -onis f. určenie, ustanovenie, vyslanie
deputatus -i m. poddaný, deputátnik; vyslanec
deputo -are -avi -atum vysielat', uvažovať, rozmyšľat'

derelictio -onis f. zanedbanie, opustenie
derelinquo -ere -liqui -lictum nadobro opustiť, zanedbať, zanechať
deridiculum -i n. posmech, zosmiešnenie, žart; klamstvo
derisio -onis f. posmech, výsmech
derogatio -onis f. čiastočné obmedzenie zákona; utrhnutie, utŕhačstvo
derogo -are -avi -atum odnímať, odňat', obmedziť, rušiť, *derogare legi* obmedziť zákon
derupta -orum n. priepasti, rokle
descendens -entis m. zostupujúci; potomok (na rodostrome)
descendo -ere -scendi -scensum zostupovať, klesať; pochádzať od koho, byť potomkom
descensus -us m. zosadenie (zemepána, kráľa); úplné zaopatrenie pána, kráľa v meste, *descensum facere* dať sa uhostiť, *descensus campestris* vojenský tábor
descindo -ere -scidi -scissum odštipnúť, odtrhnúť, urvať
descriptio -onis f. výkres, nákres, náčrt, opísanie, opis, výkaz, popis (života)
desero -ere -serui -sertum opúšťať, zanechať, *vadimonium deserere* zanechať rukojemníctvo; nedostaviť sa na súd; zutekať od vojska
deserta -orum n. pustatiny
desertio -onis f. zutekanie, dezercia
deserto -are -avi -atum pustošiť, plieniť; opúšťať, neobývať
desertor -oris m. zbeh, utečenec
desertus -a -um opustený, pustý, nevzdelaný
deservio -ire -ivi -itum horlivo slúžiť
desolatio -onis f. opustenie, spustošenie
destino -are -avi -atum poslať, určiť, rozhodnúť sa
destinatio -i n. úmysel, zámer, cieľ
destituo -ere -stitui -tutum opúšťať, zrádzať

destitutio -onis f. zradné opustenie, oklamanie
destructio -onis f. zbúranie, zničenie, skaza
detentio -onis f. zadržanie, pozastavenie, zastavenie
detentor -oris m. (dočasný) držiteľ majetku
deveho -ere -vexi -vectum zviezť, zväzať
devenio -ire -veni -ntum prísť k čomu, pristúpiť, dohodnúť sa
devio -are -avi -atum zísť z cesty, zablúdiť
devito -are -avi -atum vyhýbať sa, obchádzať
devius -a -um bez cesty, neschodný, odľahlý
devolutio -onis f. odúmrt
devoivo -ere -volvi -volutum pripadnúť; zvaliť sa, klesnúť, spadnúť
devotio -onis f. zasvätenie, oddanosť (Bohu); zaklínanie
devotus -a -um oddaný, zbožný
devoevo -ere -vovi -votum zasvätiť sa, oddať sa; prekliat
dexter -tera -terum pravý, priaznivý, šťastný
dextera -ae f. (dextra) pravá ruka, pravic; sľub vernosti, čestné slovo; sila, chrabrosť
dextrarius -ii m. jazdecký kôň, vojenský kôň, náručný kôň
dextrorsum vpravo, napravo, správnym smerom, v správnom zmysle
diabolus -i m. (gr.) diabol
diacon -onis m. diakon
diaconus -i m. kňazský pomocník, najnižšia kňazská hodnosť
diadochus -i m. (gr.) nástupca
diacta -ae f. (gr.) správna životospráva, spôsob života, potrava; náhrada potraviny (v peniazoch); snem
diarium -ii n. denná strava vojaka, väzňa

dicasterium -ii n. (gr.) súd, rozhodcovská komisia, právne oddelenie, tribunál, vrchnosť (apoštolská)
dicax -acis mnohovravný, výrečný, vtipný, uštipačný, vtipkár
dicio -onis f. právny výrok; moc, panstvo, vláda, podružie, podrobenie, ujarmenie
dictamen -inis n. výslovnosť; sloh, vedecká rozprava, slohová práca
dictionarium -ii n. slovník
didascalus -i m. (gr.) učiteľ
dies -diei m. f. deň, denné svetlo, *dies Lunae* pondelok, *d. Martis* utorok, *d. Mercurii* streda, *d. Jovis* štvrtok, *d. Veneris* piatok, *d. Saturni* sobota, *d. Dominica* nedeľa; určitý deň, lehota, *ad eam diem* do toho dňa, *die dicta* v určený deň (*die certa*)
dietarium -ii n. denná práca, úloha
diffamium -ae f. očierňovanie, znevažovanie, osočovanie
diffareatio -onis f. rozvod, manželská rozluka
differentia -ae f. rozdiel, *nulla differentia est in conditione* niet rozdielu v podmienke
diffinitivus -a -um (deffinitivus) konečný, rozhodujúci
diffiteor -eri (fateor) zapierať, popierať
diffluxus -us m. rozplynutie, zánik
difformis -e dvojtvarý, rôznorodý
dignitas -atis f. dôstojnosť, hodnosť, *dignitas comitiva* hodnosť dvorana
dignoscitur ako je známe
dignus -a -um hodný, dôstojný, *laude dignus* chvályhodný, *summo honore dignus* hodný najvyššieho úradu, *femina digna iusto coniuge* žena hodná spravodlivého manžela; zasluhujúci, zaslúžený
dilectio -onis f. láska, úcta, obľúbenosť
dilectus -a -um milý, uctievaný, obľúbený

dilectus -us m. výber, odvod, výber do vojska, mobilizácia
diligenter starostlivo, svedomito, správne, dôkladne
dimensio -onis f. vymeranie
dimergo -ere -mersi -mersum ponoriť, potopiť, hodiť do vody
dimidium -ii n. polovica
dimidius -a -um polovičný
dimitto -ere -misi -missum opustiť, zanechať, prepustiť, *contionem dimitto* rozpúšťam zhromaždenie; odpustiť, odpúšťať, *peccata dimitto* odpúšťam hriechy; vypovedať, *dimisit eum exire* dal mu výpoveď
dinoscitur je známe
dinosco -ere -novi -notum poznávať, rozpoznávať, rozlišovať
dioecesanus -a -um diecézny, týkajúci sa diecézy, biskupstva
dioecesis -is f. okres, oblasť cirkevnej správy, diecéza, farnosť
directorium -ii n. úrad, riaditeľstvo
dis ditis (dives -itis) bohatý
disceptatio -onis f. rokovanie, rozhodovanie
discerno -ere -crevi -cretum rozoznávať, rozlišovať, rozsudzovať
disciplina -ae f. vychovávanie, vzdelávanie, učenie, poslušnosť, poriadnosť, poriadok, ústava
disciplino -are -avi -atum trestať, karhať; školiť, vzdelávať
discordantia -ae f. rozdielnosť, oddelenie, nerozhodnosť, nesúhlas
discretio -onis f. múdrosť, rozumnosť, rozhodovanie
discretio Vestra Vaša výnimočnosť
discretus -a -um múdry, rozvážny, rozumný, slušný
discriminosus -a -um povážlivý, nebezpečný, rozhodný
discurro -ere -curri -cursum zhovárať sa, rokovať, vysvetľovať

discursus -us m. rozbiehanie, pobehovanie; výklad
diserte zreteľne, jasne, výrečne, presvedčivo
disertus -a -um výrečný, jasný (v reči), urovnaný
dispendo -ere -pendi -pensum vynakladať, vydávať peniaze na čo
dispensatio -onis f. rozvažovanie, váženie, rozdeľovanie, rozdávanie, udeľovanie
dispensator -oris m. správca financií, pokladník
dispenso -are -avi -atum (výnimočne) povoliť
displiciter nerád, s nevoľou, nechotne
dispono -ere -posui -positum chcieť, mať v úmysle, zamýšľať, rozhodnúť, nariadiť, určovať, disponovať s čím
dispositio -onis f. usporiadanie, osnova
dispositus -us m. upravenie, usporiadanie, osnova, dispozícia, zriadenie, ustanovenie
disputatio -onis f. skúmanie, bádanie, rozprava, dišputa
disquiro -ere -sivi -situm preberať, vyšetrovať, skúmať, bádať
disquisitio -onis f. vyšetrovanie, skúmanie, bádanie
dissensio -onis f. nesúhlas, nehoda, spor, rôznosť
dissertatio -onis f. vedecká rozprava, dizertácia
dissideo -ere -sedi -sessum nesúhlasieť, nezhodovať sa, sporiť sa, sváriť sa
dissidium -ii n. roztržka, rozvrat
dissignator -oris m. (designator) usporiadateľ, rozhodca pri hre
dissimilatio -onis f. rozlíšenie, nepodobnosť (hlások)
dissimulantia -ae f. pretváрка, neúprimnosť, pretvarovanie
distinctio -onis f. prejav odlišnosti, ro-

zoznávanie, odlišovanie, vyznačenie medzi, hranice

disto-are -avi -atum byť vzdialený, byť na rôznych miestach, *distantibus locis* na rôznych miestach, *distante iustitia* za bezprávneho stavu, nespravodlivo

districtio -onis f. rozpinanie, prísnosť, ťažkosť

districtus -us m. obvod, okres, územie správy, trestná právomoc; pokuta

disturbium -ii n. rozkol, rozvrat, nepokoj

ditio -onis f. moc, právomoc, *subiectus suae ditioni* podriadený jeho právomoci

dito-are -avi -atum obohacovať

dium diutius diutissime dlho, dlhšie, najdlhšie

diudicatio -onis f. rozhodnutie, rozsúdenie

diurnus -a -um denný, vo dne, počas dňa, *diurnum* denná dávka, *diurna* denné správy, *acta diurna* noviny

diuturnitas -atis f. dlhý čas, zdlhavosť, dlhé trvanie

diuturnus -a -um dlhotrvajúci, zdĺhavý

diva -ae f. (dea) bohyňa

diverbum -ii n. rozhovor

diversus -a -um (divorsus) rôzny, odlišný, rôznorodý, protikladný, náprotivný

divisim rozdelené, na rozličných miestach, oddelene

divisio -onis f. delenie, delba, rozvrh, triedenie, usporadúvanie, osnova; rozdávanie

divisura -ae f. rozdelenie, ryha, štrbina

divites -um m. (dives -itis m.) boháči, patricijovia

divortium -ii n. rozlúčenie, rozdelenie, rozvod

divulgo -are -avi -atum rozširovať,

sprístupňovať, šíriť medzi ľudom, uverejňovať, rozhlasovať

divum -i n. nebo, *sub divo* pod holým nebom

divus -a -um (dius) nebeský, jasný, svetlý, božský, prijatý medzi bohov (Augustus, Caesar)

Dni. (skr.) *Domini* páni

docens -entis m. učiteľ

dolorosus bolestivý, trpiaci, *stabat Mater dolorosa iuxta crucem* stála Matka užialená vedľa kríža

domestici -orum m. členovia rodiny, čeladníci, čelad; vojaci cisárskej stráže

domesticus -a -um domáci, rodinný; susedný

domicilium -ii n. usadlosť

domina -ae f. pani, gazdiná, vládkyňa, kráľovná, *sub domina* pod vládou, panstvom, (za kraľovania) kráľovnej

dominator -toris m. vládca, vladár

dominatrix -tricis f. vládkyňa

dominica -ae f. (Dominica dies) nedeľa, deň Pána, *dominica ante rogationes* nedeľa pred krížovým týždňom, *dominica cantata* štvrtá nedeľa po Veľkej noci, *dominica circumdederunt* Smrtná nedeľa (podľa začiatku omše, ktorá sa číta v nedeľu zvanú Septuagesima), *dominica estomih* nedeľa pred pôstom, *dominica exaudi* nedeľa pred zoslaním Ducha Svätého, *dominica ex-surge* (*dominica sexagesima*) ôsma nedeľa pred Veľkou nocou, prvá nedeľa po Deviatniku, *dominica in albis* Biela nedeľa, *dominica invocavit* prvá pôstna nedeľa, *dominica iubilare* druhá pôstna nedeľa, *dominica iudica* nedeľa umučenia, piata pôstna nedeľa, *dominica laetare* (*medianae quadragesimae*) nedeľa raduj sa!, *dominica palmarum* (*in palmis*)

Kvetná nedeľa, *dominica parasceve* Velkonočná nedeľa, *dominica passionis* Smrtná nedeľa, *dominica pentecostes* Svätodušná nedeľa, Turíčna nedeľa, *dominica prima quadragesima* prvá nedeľa pôstna, *dominica Paschae* Velkonočná nedeľa, *dominica quasimodo* Biela nedeľa, prvá nedeľa po Veľkej noci, *Dominica ramispalmarum* Kvetná nedeľa, *dominica reminiscere* druhá nedeľa pôstna (nedeľa rozpamätaj sa!), *dominica rogationum* piata nedeľa po Veľkej noci (prosebná), *dominica sexagesima* nedeľa Sexagesimy, prvá nedeľa po Deviatniku, *dominicæ vacantes* štyri nedele, ktoré nasledujú po suchých (kántrových) dňoch, *dominica vacat* nedeľa bez vlastných oficií (odpadá nedeľná pobožnosť); *Dominica* hlavný (kráľovský) dvor

dominicus -a -um pánov, panský, *oratio Dominica* modlitba Pána, Otčenáš

dominicus -i m. patriaci pánovi (Pánovi), *Dominicus agnus* baránok Boží

dominor -ari, -atus sum panovať, vládnuť, *cupido dominandi* túžba po vláde, po moci

dominus -i m. (domnus) pán, *dominus convivii* hosťiteľ, *dominus terræ* zemepán, majiteľ, vládca

domiseda -ae f. domáca pani, vzorná gazdinka

domus -us f. dom, príbytok, palác, domov, vlasť, otcina, *domo* z domu, *domum (domos)* domov, *pro domo sua* pre vlastnú potrebu (pre jeho potrebu), *pro domo nostra* (len pre nás), *domus consilii* radnica

donarium -ii n. miesto na dary, pokladnica, klenotnica; oltár, chrám

donatio -onis f. darovanie, venovanie, údel, donácia, dar

donator -oris m. darca, kto dáva, obetuje, offeruje

donum -i n. dar, pocta, *donum atque munus* čestný dar, *dona militaria* vojenské vyznamenanie, čestné odznaky, vyznamenania

dos dotis f. dar, veno, výbava nevesty, prínos, údel, prednosť, výsada

dotalia -orum n. pytačky

dotalis -e daný, venovaný, daný do vena, *litteræ dotaliciæ* zápis o vene

dubie (adv. od *dubius*) pochybne, nieisto, *nec dubie* nepochybné, bezpochyby

dubitativus -a -um pochybovačný, rozvažujúci

ducatus -a -um vodcovský, vojvodcovský

ducatus -us m. vojvodstvo, hlavné venenie, kniežacia al. vojvodcovská hodnosť

ducissa -ae f. vojvodkyňa

ductor -oris m. vodca, veliteľ

ductrix ductricis f. vojvodkyňa

ductu (alcis) pod vedením, keď bol veliteľom kto

duellum -i m. (arch. *bellum -i n.*) vojna, zápas, duel

duim duis, duit (arch. *dem des det*) nech dávam, hoci dávam, keď dávam

dumetum -i n. krovie, chrasť

dummodo (s conj.) len keď, len aby, len nech

dumtaxat nie viac ako, nanajvyš, aspoň

duplicatio -onis f. zdvojenie

duramentum -i n. utvrdenie, posilnenie, pevnosť

dux ducis m. f. vodca, vodkyňa, *me duce* pod mojím vedením; vojvodca, veliteľ, knieža

dynastia -ae f. (gr.) vladárska moc, vláda, vladársky rod, rod (všeobecne)

dyscolus -a -um (gr.) mrzutý, nevraživý, nevlúdny, nevravný

E

eapropter preto

eatenus potiaľ, až tak ďaleko

ecclesia -ae f. kostol, chrám, *ecclesia maior* dóm, fara; farnosť, spoločnosť veriacich, cirkev, cirkevné zhromaždenie, kresťanská obec; *ecclesia capituli* kapitulný chrám, *ecclesia parochialis* farský kostol

ecclesiasticus -a -um kostolný, chrámový, cirkevný

edictum -i n. vyhláška, úradné oznámenie, výnos, nariadenie pre obec

editio -onis f. pôrod; výnos plodov; vydanie knihy; usporiadanie slávnosti al. hier; obžaloba, udanie

editum -i n. vyvýšenina, strmina

editus -i n. potomok, syn

educillatio -onis f. výčap piva a vína, liehovín

educillator -oris m. výčapník, krčmár, viechar

edulium -ii n. jedlo, žrádlo, potrava

effatum -i n. výpoveď, úsudok, výrok, veštbá

effectio -onis f. prvotná príčina; jednanie, konanie, vykonávanie

effector -oris m. tvorca, autor

effectualis -e účinný, dôsledný, výsledný

effectuatus -a -um účinný

effertus -a -um napchatý, naplnený, bohatý

effigiatus -a -um spodobnený, zobrazovaný, vytvorený v nejakej podobe

effluens -entis pretekajúci, výnosný, oplývajúci

effluo -ere -fluxi vytekať, pretekať z nádoby, vylievať sa z koryta potoka al. rieky

efformo -are -avi -atum spodobňovať, stvárňovať

effosio -onis f. vykopávka

egregius -a -um výborný, vynikajúci, vybraný (zo stáda na obeť); vážený, *est alicui egregium* je niekomu vyznamenaním

echinus -i m. (gr.) medená nádoba v podobe ježa na umývanie pohárov

eias eiatis m. tunajší, tamojší obyvateľ

eicio -ere eieci vyháňať, vyhnať, vyhostiť, odmietnuť

elabor -labi -lapsus sum vykĺznuť, vyšmyknúť sa, vypadnúť, minúť sa, *elapsis annis* v uplynulých rokoch

elaboratus -a -um vypracovaný, starostlivo spravený, vystrojený (o slohu, štýle)

elargior -iri -itus hojne vydávať, uštedrovať, rozhadzovať

elatus -a -um vznešený, hrdý, pyšný
electa -oris n. výpisy, výťahy, výbery zo spisov

electio -onis f. výber, voľba

elector -oris m. volič; kurfirst

electus -us m. voľba, výber, *electus Nitriensis* nitriansky biskup

eleemosyna -ae f. (gr.) almužna

elegans elegantis vybraný, vkusný, pôvabný

elegantia -ae f. vybraný vkus, ušľachtilosť; *elegantiae arbiter* posudzovateľ vkusu

elenchus -i m. (gr.) kontrola, dôkaz, vyvrátenie; zoznam, súpis, obsah vecí

elevator -oris m. zdvíhač, pozdvihovateľ, podporovateľ, zástanca

elevo -are -avi -atum vyzdvihnúť, vyniesť; vyznačiť, vyznamenať, vyznačkovť medze

eligo -ere -legi -lectum vyberať, vytrhávať, pliet; voliť, vyberať

eloco -are -avi -atum prenajať; uložiť (peniaze)

elogium -ii n. sentencia, nápis na ná-

hrobku, krátky prípis (prídavok) v zá-
vete
eloquentia -ae f. prirodzená výreč-
nosť
eloquium -ii n. Božie slovo, *eloquium*
Sacrum Písmo; citát z Biblie; výreč-
nosť
eloquor -i -locutus sum vysloviť, vy-
jadriť, hovoriť, prednášať, rečniť
elucubratio -onis f. vypracovanie, vy-
svetlenie, osvetlenie
emancipo -are -avi -atum vypustiť
(z ruky *manus*), uvoľniť, oslobodiť, vy-
dať (z majetku, moci) vlastníka
emenda -ae f. pokuta, nápravné opatrenie
emendatio -onis f. oprava, náprava,
odstránenie chýb
emendatus -a -um opravený, bezchyb-
ný
emendico -are -avi -atum žobrať, vy-
prosovať, modliť
emensus -a -um precestovaný, prejde-
ný
emetior premeriavať, vymeriavať
emeritus -a -um vyslužný
emeritus -i m. vyslužilec, dôchodca,
vysluženec
eminens, -ntis vyčnievajúci, vynikajúci
eminentia -ae f. vznešenosť, Eminencia
oslovenie (vysokých cirkevných hodnostárov)
em³nus z ďaleka
emissio -onis f. vyslanie, vysielanie
enormis -e nadmerný, ohromný, ne-
obyčajný
enormitas -atis f. priestupok, hriech,
hriešnosť
ensifer -a -um nosiaci zbraň, ozbroje-
ný mečom
enthymena -atis n. (gr.) dokazovanie,
usudzovanie, rečnícky dôkaz
enucleatus -a -um jadrný, jednoduchý,
vyčistený, *enucleus* čistý
enumeratio -onis f. vyčíslovanie, vy-

číslenie, uvádzanie v počte, rátať,
výpočet
eopse = eo ipso takisto
epigramma -atis n. (gr.) epigram, nápis
na náhrobku al. pamätníku
epilogus -i m. (gr.) doslov
Epiphania -ae f. (gr.) Zjavenie,
Epiphania Domini Zjavenie Pána
(sviatok Troch kráľov)
episcopalis -e (gr.) biskupský
episcopatus -us m. (gr.) biskupstvo
episcopus -i m. (gr.) dozorca, biskup
epistomium -ii n. kohútik, čap, zátko,
ventil; stavidlo, zábrana, hať
epistula -ae f. (gr.) list, epištola, *ab epistulis* tajomník pápežskej koreš-
pondencie
epistula -ae f. list, *epistularum officium*
tajomníctvo
epitaphium -ii n. (gr.) epitaf, náhrobný
nápis, pohrebná reč, nekrológ
epitoma -atis n. (gr.) výťah, výber, vý-
pis
equitas (aequitas) -atis f. rovnosť, sluš-
nosť, spravodlivosť
eratum -i n. omyl, chyba
erigo -ere -rexi -rectum vytýčiť, vyme-
džiť (stanoviť medze); vztýčiť, vzpri-
miť, postaviť; dať zriadiť, *erigo fra-*
ternitatem ustanovujem cech, *erectio*
telonii stanovenie mýta, cla
erogatio -onis f. výnos, úroda
erogo -are -avi -atum vydávať, vyplá-
cať, vynakladať
erro -onis m. tulák
eructo -are -avi -atum hovoriť, rozprávať,
spievať žalmy; zvracať, dávať, ríhať
eruditio -onis f. vzdelanie, učenie, uče-
nosť
eruo -ere -rui, -rutum vykopať, vyhra-
bať, vyryť, vypátrať, vyniesť na svet-
lo; vyvrátiť, zničiť; *erueret libertati-*
bus zbaviť slobôd, výsad, privilégií
erus al. **herus -i m.** pán

esca -ae f. jedlo, pokrm, lákadlo, návnada, nástraha
escensio -onis f. vystúpenie do výšky, výstup
esco -ere arch. v tvaroch *escit* bude, *escunt* budú
essedarius -ii m. bojovník na voze
essedum -i n. vojenský dvojkoľesový vozík
essentia -ae f. súcno, bytie, existencia
esuries -iei f. hlad
esuritia -onis f. chuť na čo
ethnicus -a -um (gr.) pohanský
ethnicus -i m. (gr.) pohan
ethologus -i m. (gr.) imitátor, herec, karikatúrista
eufortunus -a -um šťastný, prešťastný
euchologium -ii n. kniha modlitieb, liturgická kniha
eulogiae -arum f. (gr.) prajnosť, žičlivosť, štedrosť, darčovstvo
eulogium -ii n. testament
evangelicus -i m. evanjelik, zvestovateľ dobrej zvesti
evangelium -ii n. dobrá zvesť, novina
evenio -ire -veni -ventum vyjsť, dopadnúť, prihodiť sa, *eventus non evenit* výsledok sa nedostavuje (nevychádza)
eventus -us m. výsledok, *ex eventu* podľa výsledku
eversor -oris m. rozvracač, hubiteľ, kto obracia čo naruby, ničiteľ, kaziteľ
everto -ere -verti -versum rozvrátiť, zničiť, naruby obrátiť, podkopať, priviesť na mizinu
evidens -entis viditeľný, zrejmy, jasný
evidentia -ae f. názornosť, jasnosť, zrejmosť, prehľad, *evidentia certitudinis* zrejma istota
eviro -are -avi -atum slabnúť, ochabovať, nebyť mužný
evitabilis -e vyhnuteľné, uniknuteľné, čomu sa možno vyhnúť
evitatio -onis f. vyhýbanie sa, unikanie

evitatus -a -um nepovoláný, nevyzvaný (na vojenskú službu); vyhýbajúci sa, vyslužilý (vojak)
evocatio -onis f. povolanie (na vojenskú službu), vyzvanie
evocator -oris m. vyzývateľ, burič, verbovač
evolvo -onis f. rozvinovanie (papyrusového zvitku), čítanie; vývoj
evolvo -ere -volvi -volutum rozvinúť, *evolvere librum* rozvinúť, čítať knihu; vysvetľovať, vykladať
evulgo -are -avi -atum sprístupniť ľudu, uverejniť, vyhlásiť, vyzradiť
ex improviso znenazdajky, nečakane, náhle, zrazu
ex integro celkom, úplne
exacte z donútenia, nútene, musiac
exactio -onis f. vyberanie, vymáhanie (poplatkov, daní)
executor -oris m. vykonávateľ, vyberač (exekútor)
exaltatio -onis f. povyšovanie sa, vyvyšovanie, velebenie
exalto -are -avi -atum povyšovať, vyvyšovať, povznášať, pozdvihovať
examen -minis n. zástup, dav, roj, húf; skúška, jazýček na váhe; rozhodnutie, boží súd
examinatio -onis f. zbavenie života, usmrtenie, zabitie
examino -are -avi -atum vyšetrovať, skúšať, vyvažovať
exarmo -are -avi -atum odzbrojiť, odňať zbrane
exaro -are -avi -atum vyorať, zorať, vykopať; napísať do vosku, vyryť do kovu, vytesať do kameňa, napísať, napísať na pamätník
excavo -are -avi -atum vydľabať, vyrobiť dutinu, vyhlbiť
excedo -ere -cessi, -cessum odísť, vzdialiť sa, umrieť; vybočiť, previniť sa

excelentia -ae f. (Exc.) znamenitosť, výnimočnosť
excelsitas -atis f. vznešenosť, výsosť
excelsa -orum n. vysoké postavenie, *in excelsis* na výsostiach, v nebi
excelsum -i n. výšina, vysoké miesto
exceptio -onis f. výnimka, výhrada, obmedzenie, vyňatie
excepto -are -avi -atum chytať, lapať
exceptor -oris m. vytrhávač, kto vyberá miesta zo spisu, kto vypisuje
excessus -us m. odchod zo života, smrť; vybočenie, previnenie, výtržnosť
excidium -ii n. zapadnutie, pád, skaza, záhuba
excipio -ere -cepi -ceptum vyberať, vyslobodzovať, vyňať, *exceptis decimis* po odpustení desiatkov; vydržať, *impetum excipere* vydržať útok; prijať, pohostiť; *excipio pecuniam* dostávam peniaze; utŕžiť; dozvedieť sa, dopočúť sa
excisio -onis f. vyfatie, zničenie, vyvrátenie
excitatio -onis f. pobúrenie, precitnutie, podráždenie
excitatus -a -um prudký, divý, podráždený, prenikavý
excludo -ere -clusi -clusum vylúčiť, vyňať, obmedziť
exclusive s vylúčením, vyňatím koho, čoho skr. *excl.*
excommunicatio -onis f. vylúčenie, vyobcovanie (z cirkvi), danie do klatby
exconsul -lis m. (*consularis -is m.*) exkonzul, bývalý konzul
executor -oris m. vykonávateľ, *ex testamenti* vybavovateľ poslednej vôle, vymáhaateľ, exekútor
exemplar -aris m. obraz, predobraz, vzor, príklad; opis, kópia
exemplo -are -avi -atum odpísať, napodobniť, rozmnožiť

exemptio -onis f. vyňatie, výnimka (z právomoci)
exequor -sequi -secutus preskúmať, vykonať
exerceo -ere -cui -itum cvičiť, trápiť, nedať pokoj, uskutočňovať, *emptio exercita est* kúpa sa uskutočnila; spravovať, *vectigalia exercere* spravovať príjmy (dôchody), *quaestionem exercere* vyšetrovať, *exercere pacem* zachovávať mier, *exercere arma* chopiť sa zbrane, začať vojnu, *exercitando* bojujúc
exercitator -oris m. cvičiteľ, tréner
exercitium -ii m. výcvik, cvičenie
exhibeo -ere -bui -bitum podávať, poskytovať, predložiť, odovzdať, vykonávať, *e. iustitiam* vykonávam spravodlivosť, *e. servitia* poskytujem služby, *numerus exhibiti* podacie číslo
exhibitor -oris m. predkladateľ, podávateľ, *ex. praesentium litterarum* predkladateľ tejto listiny, *exhibitoriae litterae* listina, ktorou sa niečo prikazuje, nariaďuje
exhibitum -i n. podaný spis, *numerus exhibiti* podacie číslo spisu, listiny
exhorta -ae f. napomínajúca reč, kázeň
exhortatio -onis f. povzbudzovanie, nabádanie
exhortator -oris m. kazateľ, vykladač, vysvetľovateľ Písma
exigentia -ae f. požiadavka, potreba, vyžadovanie
exigo -ere -egi -actum vyháňať, vyberať, vymáhať, vyžadovať, požadovať, vyžadovať, *tibi exigenti* na tvoju žiadosť; dokončovať, uskutočňovať, *exegi monumentum* postavil som (dal som si postaviť) pomník, pamätník, *homo exacta aetate* človek vysokého veku; určovať, vyjednávať

exigue málo, ledva badateľne
exiguum -i n. malé, sotva badateľné množstvo, kvapka, hŕstka, dačo ledva badateľné
exiguus -a -um malý počtom, sotva badateľný, krátko trvajúci, *tam exiguo tempore* v takom krátkom čase
exilium -ii n. (exsilium) cudzia krajina, vyhnanstvo
eximius -a -um vybraný, výborný, znamenitý, neobyčajný
eximo -ere -emi -emptum odnímať, odoberať, odstraňovať, *si maiestatis quaestio eximeretur* keby sme neuplatnili stíhanie pre urážku veličenstva; vyslobodiť, vyňať
exinatio -onis f. vyprázdenie, vyrabovanie
ex -inde (exin, exim) na to, potom, ďalej
exiquitas -atis f. skromnosť, spokojnosť s málom, *exiq. temporis* krátkosť času
exitiabilis -e záhubný, skazonosný, *exitialis superstitio* zhubná (skazonosná) povera
exitum -i n. skaza, záhuba, smrť
exitus -us m. východ, odchod, výsledok, koniec, smrť (odchod zo života)
exlmatio -onis f. výkrik, zvolanie, vyhlásenie, výrok
exlex -legis mimo zákona, nezákonný
exlex -legis m. f. (občan, občianka) stojaci mimo zákona
exoletus -a -um dospelý mladík, obľúbenec, milenec, rozpustilec, roztopašník
exorbito -are -avi -atum vybočiť, dostať sa z koľaje, z dráhy
exordium -ii n. začiatok, úvod
exornatio -onis f. výzdoba, skráslenie
exoro -are -avi -atum vyprosiť, vymodlikať, uprosiť koho, vymodliť, prosbami obmäkčiť

exorsa -orum n. počiatky, podujatia
exortus -us m. východ
exosus -a -um nenávidený na smrť
expectatio -onis f. očakávanie, napätie, zvedavosť, *pro omnium expectatione* ako všetci čakali
expedio -ire -ivi -itum vymotať, vypliesť, vyslobodiť; dať do poriadku, doviest do konca, usporiadať
expeditio -onis f. výprava (vojenská); vybavenie, pripravenie
expeditus -a -um voľný, ľahko pohyblivý (vojak), pripravený, pohotový
expensa -ae f. vynaložené peniaze, náklady, výdavky
expensae -arum f. výdavky, náklady, trovy, útraty
expensarium -ii n. kniha výdavkov
experientia -ae f. skúsenosť, *experientia docet* skúsenosť učí; skúška, pokus, poznanie, poznatok; *experientia veritatis* dôkaz, overenie pravdivosti
experimentum -i n. pokus, experiment, pokusný predmet, správa o posúdení
experior -iri -itus sum pokúsiť sa, skúsiť, opovážiť sa, presvedčiť sa
expers -ertis neúčastný, prázdny, bez čoho
expertibilis -e žiadaný, príjemný
expertus -a -um kto niečo skúsil, skúsený, osvedčený, znalý
expertus -i m. znalec, odborník
expes bez nádeje, beznádejný
expiatio -onis f. očistenie, odpustenie, uzmierenie
explanatio -onis f. výklad, vysvetlenie, objasnenie
expletus -a -um dokončený, dokonalý
explicit (liber) koniec knihy
explicite zreteľne, jasne, rozvinuto
exploratio -onis f. vyšetrovanie, zisťovanie, pátranie, špehovanie
explorativus -a -um skúšobný, pokusný, vyšetrovaný

explorator -oris m. vyzvedáč, špión
explosio -onis f. výbuch, vypískanie, výbuch smiechu, posmechu
expolitio -onis f. vybrúsenie, vyhladenie
expono -ere -posui -positum vyložiť, vystaviť, pohodiť, vydať napospas; vymenovať úradníka na miesto, do funkcie
expositio -onis f. výklad, rozbor (diela), rozvrh, osnova, výmer, definícia, vymedzenie; pohodenie dieťaťa; výstava, expozícia
expositum -i n. výdavok; vystavená vec, exponát
expostulatio -onis f. vyžadovanie, prosby, požiadavky, požiadavka na zrušenie priamych daní
expressio -onis f. vyjadrenie, výraz
expresso -are -avi -atum vyjadriť, vysloviť, znázorniť
expressus -a -um výrazný, názorný, zreteľný, *expressis verbis* výslovné
expressus -a -um výslovný, vynútený, vytlačený
exprimo -ere -pressi -pressum vytlačiť, vyobraziť, znázorniť, *expressis libris* vo vytlačených spisoch a. *libris impressis* v tlačенých knihách; vynucovať, robiť nátlak
exprobratio -onis f. výčitka
expugno -are -avi -atum vy dobyť, podmaniť si, vziať, zabrať útokom, zvíťaziť, vymôcť, vynútiť si
expulsio -onis f. vyhnanie
expulsor -oris m. vyháňač
expultrix -tricis f. vyháňačka, zaháňajúca
expurgo -are -avi -atum očistiť sa, omlodiť sa, *sui expurgandi causa* aby sa očistil, ospravedlnil
exquiro -ere -sivi, -situm pátrať, vyzvedáť sa, skúmať, vyšetrovať
exquisitus -a -um vybraný, starostlivý,

výborný, úzkostlivý, vyhľadávaný, chúlостivý, dbalý
exsaturō -are -avi -atum nasýtiť, uspokojit
exsecratio -onis f. preklínanie, kliatba, zlorečenie, prisaha
exsecror -ari -atus sum preklínať, hromziť
exsecutio -onis f. vykonanie čoho, rozsudku (poprava), rozsudok; správa obce; vymáhanie, žalovanie
exsecutor -oris m. vykonávateľ, exekútor, žalobca
exsequor -sequi -secutus sum vykonávať, sledovať do konca, *iussa exsequi* plniť rozkazy
exsi (ľudovo) vyhral som
exspiro -are -avi -atum vyparovať sa, vydychovať; umierať, vypúšťať dušu
extirpo -are -avi -atum vykoreniť, zničiť, odstrániť, *extirpatae terrae* kľčoviská, kopanice (obrábanie pôdy na mieste vyklčovaného lesa)
extasis -is f. (gr.) vzrušenie, vytrženie, extáza
extemporalis -e bez prípravy, nepripravený
extemporaneus -a -um nepripravený, improvizovaný
extensus -a -um rozťahnutý, široký, dlhočizný, *per extensum* po celej šírke, v celom rozsahu
exter -tera -terum vonkajší, cudzí, *in externis partibus orbis* v najodľahlejších krajinách sveta
extinctor -oris m. hasič, ničiteľ, kaziteľ
extraneus -a -um odporujúci, nesprávny; cudzí, cudzinec
extraordinarius -ii m. odborný nemocničny lekár; mimoriadny profesor
extrarius -a -um vonkajší
extremitas -atis f. vrchol, krajnosť, hranica, medza, končatina

extremium -i n. krajnosť, odľahlosť, *inter extrema* v krajnom nebezpečenstve
extrinsecus -a -um vonkajší
extractio -onis f. stavanie, budovanie
extractor -oris m. staviteľ
extunc od tej doby, odvtedy
exustio -onis f. spálenie
exuviae -arum f. odňatý odev, šperky, zbroj, pozostatky, telesná schránka, korisť

F

faba -ae f. fazuľa, bôb
fabella -ae f. bájka, rozprávka, báseň, divadelný kus, hra
faber -abri m. remeselník, majster čoho, *faber ferrarius* kováč, *faber tignarius* tesár, *faber scriniarius* archi-vár (v prvom význame: stolár); výtvarník, výrobca
fabrica -ae f. dielňa, továreň, *magister fabricae* staviteľ; farský kostol (duchovný subjekt práva)
fabricator -oris m. výrobca, majster, remeselník, stvoriteľ
fabrillis -e remeselný, zručný, kováčsky, stolársky, umelecký, staviteľský, schopný
facetus -a -um žartovný, vtipný, krásny
facies -ei f. tvár, obličaj, pekný výzor, *facies loci* tvár miesta, *de facie ad faciem* tvárou v tvár (zoči-či), *ad faciem possessionis* k majetku
facinus -noris n. skutok, *facinus facere* dopustiť sa zločinu; zlý skutok, zločin, ohavnosť, ničomnosť
factio -onis f. konanie, činnosť; stráne-nie, nadŕžanie; poburovanie, sprisahanie; politická strana
factitius -a -um strojený, robený
factivus -a -um skutočný, uskutočnený

facultas -atis f. možnosť, právomoc, právo; fakulta (vysoká škola)
faculticula -ae f. malý majetok
faenilis -e ľučny, senný, vhodný na seno, *herbae faeniles* ľučne trávy
faenum -i n. seno, potrava z lúk
falcator -oris m. kosec; výrobca kosákov al. kôs
falcatura -ae f. kosba, pokos (miera)
falco -onis m. sokol
falsitas -tis f. klam, nepravda
famularis -e služobnícky, v službe postavený nižšie
famulus -i m. sluha, pracovník, pomocník
fanaticus -a -um chrámový, kňazský; šialený
farcimen -minis n. klobása
farina -ae f. múka
fascinum -i n. mužský pohlavný úd
fassio -onis f. výpoveď, vyhlásenie; priznanie, vyznanie, vierovyznanie; testament, *fassionales litterae* posledná vôľa (testament); svedecká výpoveď, svedectvo o výpovedi
fasti -orum m. kalendár; úradný deň, keď možno súdiť
fateor -eri -fessus sum vypovedať, vyznávať, priznávať
faticanus -a -um (faticinus) veštecký
fatiga -ae f. únava, ustatosť, ukonanosť
fatigatio -onis f. únava, ustatosť
fatior -ari arch. vypovedať, *ni faciatur testimonium* keby nevypovedal svedectvo
fatuitas -atis f. hlúposť
faustitas -atis f. zdar, šťastie
faustus -a -um priaznivý, šťastný
fautor -oris m. priaznivec, žičlivý človek, priateľ
fautum -i n. zdar, žičlivosť, priazeň
favor -oris m. priazeň, oddanosť, obľuba
favorabilis -e žičlivý, priateľský, príjemný, obľúbený

fecunditas -atis f. plodnosť, úrodnosť
fenetum al. **faenetum -i n.** lúka
fenus al. **faenus -i m.** úrok
feodum al. **feudum -i n.** léno, feudum
feralis -e pohrebný, týkajúci sa úmrtia
feria -ae f. deň (v týždni), *feria secunda* pondelok, *feria tertia* utorok, *feria quarta* streda, *feria quinta* štvrtok, *feria sexta* piatok, *feria septima* sobota
feriae -arum f. sviatky, slávnosti, *ferias agere* sláviť sviatky, (prežívať) prázdniny
feriatio -onis f. slávnosť, sviatok
feriatus -a -um sviatočný, *dies feriatuus* nerobotný deň
ferina -ae f. zverina
ferio -ire biť, tlačiť, mlátiť; uzavrieť, *foedus ferire* uzavrieť zmluvu
ferme takmer; zvyčajne
ferramentum -i n. železné náradie, nástroje, tyče
ferrarius -ii m. kováč
ferratus -a -um okovaný, okutý, obitý železom
ferrugo -inis f. hrdza, hrdzavá farba, tmavá kovová farba
ferrum -i n. železo, výrobok zo železa, meč, dýka, zbraň; boj, *ruunt in ferrum* rútia sa do boja
fertilis -e úrodný, plodný, výnosný, bohatý
fertilitas -atis f. úrodnosť, plodnosť
ferto -onis f. štvrtina hrivny
festivitas -atis f. sviatok, slávnosť; veselosť, vtipnosť
festum -i n. sviatok, slávnosť, *post festum* po slávnosti, po všetkom (neskoro)
festus -a -um sviatočný, slávnostný, *die festo* vo sviatočný deň, *per dies festos* cez sviatky
fetialis -e týkajúci sa zmlúv, zmluvný
fetura -ae f. plodenie, plemenenie; mládatá

fictilis -e hlinený, hrnciarsky
fictilis -is m. hrnciar, keramik
fide (od *fidus* adv.) verne, úprimne
fidelis -e veriaci, kresťanský
fidelis -is m. kresťan, veriaci
fidens -entis dôverujúci si, sebavedomý
fides -ei f. viera, vernosť, prísaha vernosti
fiducia -ae f. dôvera, spoľahnutie, zverená vec, zverenie
fiduciarus -a -um zverený do správy, do opatery
figulus -i m. hrnciar
figura -ae f. podoba, tvar, obraz; krásna vec, pôvab; mravné poučenie; vzor napodobňovania
finitor -oris m. merač, kto označuje medze, hranice
finus -i m. hnoj, nečistota
fiscina -ae f. kôš, košík
flagellum i n. bič, remeň
florenus -i m. zlatý (peniaz), platidlo, floren, zlatka
forceps -cipis f. kliešte
forfex -ficis f. nožnice
forinsecus zvonku
formatus -a -um organizovaný, usporiadaný, *litterae formatae* svedectvo, odporúčací list
formido -are -avi -atum strachovať sa, báť sa, mať úctu
formido -inis f. strach. hrôza, posvätná úcta
formositas -atis f. upravenosť, krása, pôvab, elegancia
formula -ae f. podoba, vzor; pravidlo, predpis, právny predpis, *agere ad formulas* konať podľa právneho predpisu
fornax -naxis f. pec, kozub, vyhňa
fornix -nicis m. oblúk, klenba
fortificatio -onis f. opevnenie, hradby

fortifico -are -avi -atum opevňovať, upevňovať, utužovať

fortis -e pevný, silný

fortitudo -inis f. chrabrosť, statočnosť, smelosť

forum -i n. voľný trh, jarmok, *forum Neosolinse* banskobystrický trh, *forum piscarium* al. *piscatorium* rybný trh, *forum Strigoniense* ostrihomský trh, *index fori* správca trhu, tržnice, richtár, *tributum fori solemnissimum* trhový poplatok, trhová daň; súd, *forum ambulatorium* súd bez stáleho sídla, *forum appellatorium* odvolací súd, *forum camerale* banský súd, *forum conscientiae* al. *poenitentiae* súd svedomia, *forum consistoriale* cirkevný súd, *forum contradictorium* dokazovací súd, *forum delegatum* delegovaná súdna stolica, *forum Divinum* Boží súd, *forum divisoratus* rozhodovací súd (stolica), *forum ecclesiasticum* cirkevný súd, *forum dominale* zemepanský súd, *forum externum* civilný súd, *forum sedriale* najvyšší súd, súdna stolica, *forum imputationis* nekompetentný súd, *forum indicatum* al. *indicarium* súd, tribunál, *forum metropolitanum* arcibiskupský súd, *forum nobilium* šľachtický súd, *forum primatiale* arcibiskupský súd (primas), *forum revisorum* odvolací súd, *forum saeculare* svetský súd, *forum tabulare* kráľovský súd, *forum urbanum* mestský súd

forus -i m. chodba; rad sedadiel na lodi, *fori publici* rady obecnosti

fossa -ae f. priekopa, jama

fossilis -e vykopaný, vyhynutý, fosilný, skamenený, predpotopný

fossio -onis f. kopanie, dolovanie

fossor -oris m. okopávač, roľník, vinár; baník; hrobár

foveo -ere fovi, fotum zahrievať, pri-

hrievať, podporovať, priať, žičiť, usilovať sa, snažiť sa, byť spokojný, šťastný, hovieť si

frater -tris m. brat, rehoľný brat, *frater carnalis* al. *frater germanus* vlastný brat, *frater patruelis* bratanec

fratricida -ae m. bratovrah

fraudator -oris m. podvodník, klamár, spreneveriteľ

fraudo -are -avi -atum klamať, oklamať; prísť o čo, byť oklamáný

fraus -dis f. klamstvo, podvod, *pia fraus* nevinný podvod, škoda, *fraudi esse* byť na škodu

frenum -i n. brzda (na voze), brána

frequentia -ae f. hojný počet, časté opakovanie; dav, zástup

frequentio -are -avi -atum naplňovať, zaľudňovať, v hojnom počte navštevovať, *frequentare ludos* zúčastňovať sa v hojnom počte na hrách, *frequentare ferias* v hojnom počte navštevovať slávnosti

fretus -a -um opretý, spoliehajúci sa na oporu (osobu), *fretus his animis* spoliehajúci sa na túto priazeň

frictio -onis f. trenie, šúchanie, masáž

frigeo -ere byť chladný, studený, omrdlievať, byť vysilený

frondator -oris m. vinár, sadár

frondosus -a -um listnatý

frons -ondis f. listie; veniec z listia, ratolesť, konárik

frons -ontis f. čelo, priečelie, predná strana, fasáda; front, predná bojová línia

fructifer -era -erum plodonosný, rodiaci, ovocný

fructuarius -a -um ovocný, plodný, prinášajúci ovocie

fructus -us m. požívanie, výnos, úžitok, úroda, odmena, odplata

frumenta -orum n. dávky obilia

frumentarius -a -um obilný, úrodný
frumentarius -i m. obchodník s obilím
 (frumentator -oris m.)
fruor frui používať, mať úžitok, stykať sa, *marito frui* žiť s manželom
frustra darmo, márne, zbytočne, na prázdno
frustratio -onis f. klamanie, podvádzanie, úskok, zmar
frustrum -i n. kúsok, sústo
frux frugis f. (fruges -um f.) plodiny, obilie, ovocie, úžitok, úroda, prospech
fugio -ere fugi utekať, unikať, vyhýbať sa, strániť sa
fulcio -ire -ivi -itum podporovať, pomáhať, podopierať, dávať podporu
fumalis -e dymový, *fumales denarii* daň od komína, domová daň
fumidus -a -um dymiaci, čmudiaci, fajčiaci, zadymený
funale -is n. sviečka, fakľa, luster
funda -ae f. prak, kuša
fundamentalis -e základný
fundatio -onis f. položenie základu, založenie, základina
fundator -oris m. zakladateľ, kto dáva finančný a iný základ základiny
fundus -i m. dno, základ, pôda, pozemok, usadlosť
funeris -e pohrebný, smútočný, *laudatio funeris* nekrológ, chvála činov zosnulého (pohrebná chváloreč)
funero -are -avi -atum usmrtiť; pochovávať
funis -is m. povraz, lano
funus -eris n. pohreb, pl. *funera -um n.* pohrebné obrady
fur furis m. f. zlodej, zlodejka
furca -ae f. vidlica, rázsocha
furunculus -i m. zlodejček
furvus -a -um čierny, tmavý
fussilis -e tekutý
fusio -onis f. rozliatie

fustis -is m. kyjak, kôl
fusus -a -um rozliaty, rozložitý, rozsiahy, široký
futilis -e nespoľahlivý, neistý, jalový, ničomný
fututio -onis f. súloženie, súlož

G

gabalis -e daňový, dávkový, poplatkový
gabalus -i m. kríž, šibenica; klamstvo, lživé slovo
gabella -ae f. dávka
gabia -ae f. klietka, väzenie
gala -ae f. radostná slávnosť, výročný jarmok
galerus -i m. (galerum -i n.) kožená čiapka
gallina -ae f. sliepka
gallus -i m. kohút; (Gallus, Gál)
ganea -ae f. krčma
ganeo -onis m. pijaň, mámotratník
ganeum -i n. hýrenie, utrčanie
garba -ae f. snop, otiepka slamy
gaudenter radostne
gehenna -ae f. údolie pri Jeruzaleme; peklo
gena -ae f. lúč; tvár; oči, očná jamka
generalia -orum n. zisťovanie dáta a okolností narodenia na súde
generalis -e rodový, všeobecný, *studium generale* univerzita (*universitas studiorum*)
generalis -is m. vojvodca, veliteľ armády; predstavený rehole
generalitas -atis f. všeobecnosť, všetko
generatio -onis f. plodenie, pokolenie, generácia
generati -orum m. príslušníci podľa rodov, po rodoch, všeobecne
generator -oris m. ploditeľ, otec, predok

generositas -atis *f.* urodzenosť, dobrý pôvod, rod, šľachetnosť, ušľachtilosť

generosus -a -um urodzený, šľachtický, *generosissimus* pravý šľachtic

genetivus -a -um vrodenný, prirodzený, rodinný

genetrix -icis *f.* rodička, matka, *Sancta Dei Genetrix* svätá Bohorodička

genitor -oris *m.* rodič, otec

genius -ii *m.* genius (strážny duch osoby, miesta), duša, *indulgere genio* priať si

genocidium -ii *n.* vraždenie ľudských rodov al. národa, genocída

gentilicus -a -um rodový, kmeňový, národný, prislúchajúci rodu

gentilis -e rodový, patriaci k rodu, príbuzný

gentilis -is *m.* člen rodiny, rodu

gentilitas -atis *f.* rodové príbuzenstvo

Georgica -orum *n.* spevy (básne) o roľníctve (Vergiliové)

germanitas -atis *f.* bratstvo, sesterstvo, príbuzenstvo (pokrvné)

germanus -i *m.* vlastný, *frater germanus* vlastný brat, *soror germana* vlastná sestra

gero -ere gessi gestum nosiť, niesť, správať sa, spravovať, riadiť

gesta -orum *n.* skutky, činy, deje

gestamen -inis *n.* kroj, šat, odev, bremeno; nosidlá

gestator -oris *n.* nosič, nositeľ; podložka, podstavec

gestus -us *m.* držanie tela; posunok, gesto

gleba -ae *f.* (gleba) hruda, zem, pole, pôda, roľa

gloria -ae *f.* sláva, česť, túžba po sláve, ctižiadosť, pýcha

gloriosus -a -um slávny, chýrny, pyšný, chválený

glubo -ere -psi -ptum olupovať, ošklbávať, oberať

glutino -are -avi -atum zliepať, spájať
gnome -es *f.* (gr.) myšlienka, úsudok, poznanie

gradatim postupne, stupňovito

gradu -are -avi -atum udeliť hodnosť, gradus (akademický titul)

grandiloquus -a -um slávnostne hovoriaci, chváliaci sa

grandis -e veľký, ohromne veľký, vážny, dôležitý, *genus grande* vznešený, vysoký (štyl); starý, *grandis natu* stariec vo vysokom veku

granditas -atis *f.* veľkosť, vznešenosť

granulatio -onis *f.* zmenenie, zmitosť

granum -i *m.* zrno, jadro

gratabunde veľmi vďačne

grate milo, s radosťou, rád, vďačne

grates *f.* (len v 1. a 4. páde pl.) vďaka, vďaky, *grates ago* ďakujem, *grates persolvere* odvdáčať sa

gratia -ae *f.* krása, pôvab, obľúbenosť; vážnosť, priateľstvo; láska, láskavosť, milosť, vďačnosť, vďaka, *gratias ago* vzdávam vďaky, ďakujem, (v abl.) *exempli gratia* napríklad, *Dei gratia* z Božej milosti, *mea, tua, nostra, vestra gratia* kvôli mne, tebe, nám, vám

gratificatio -onis *f.* preukazovanie vďačnosti, vďaky

gratiis al. **gratis** zadarmo, bezplatne

gratuitus -a -um daromný, ničomný, márný; bezplatný

gratus -a -um milý, obľúbený, *persona grata* obľúbená osoba, človek s priazňou (diplomát)

gravamen -inis *n.* ťarcha, bremeno, ťažko

gravanter al. **gravatim** nerád; ťažko

gravedo -inis *f.* nádcha, chrípka

gravio -onis *m.* (grafio) gróf (comes)

gravis -e ťažký, vážny (váha), dôležitý, vážny, závažný (význam); prísny, ťažko znesiteľný

gregalis -e patriaci k stádu; obyčajný, jednoduchý

gregalis -is m. pastier
gregatim v húfoch, húfne, v stáde, v krídli
grego -are -avi -atum zhromažďovať
grenarium -ii n. sýpka, sypáreň
grossitudo -inis f. hrúbka, tučnota
grossus (denarius) -i m. groš
grossus -a -um tučný, hrubý, drsný
guardia -ae f. sprievod, sprevádzanie, ochrana, ochranka
guardianus -i m. správca rehole, gvardián
gubernaculum -i n. kormidlo, riadenie, *rei publicae gubernaculum* spravovanie štátu (vláda)
gubernanter riadne, v smere
gubernatio -onis f. kormidlovanie, riadenie
guerilla -ae f. malá šarvátka; vojna, boj
guerra (gera, verra) -ae f. vojna, boj
gubernator -oris m. kormidelník, správca, vládca gubernie
gurgulio -onis f. hrdlo, hrtan
gustatus -us m. chutnanie, ochutnávanie, chuť
gymnasiarchus -i m. (gr.) riaditeľ gréckej školy telocviku a umení, riaditeľ gymnázia
gymnasium -ii n. (gr.) gymnázium, grécka vyššia škola prevažne atletického zamerania
gymnicus -a -um (gr.) telocvičný, športový, päťbojový (skok do diaľky, hod oštepom, beh, hod diskom, pästný zápas)
gynaecium -ii n. (gr.) časť domu v Grécku vyhradená ženám, ženské izby
gyro -are -avi -atum (gr.) krútiť, krútiť sa, obchádzať dookola
gyrus -i m. kruh, okružná cesta; závit

H

habena -ae f. uzda, liace; riadenie, vláda
habeo -are -ui -itum mať, mať v držbe,

vo vlastníctve, vlastniť, *satis habere* mať dosť, *habe tibi* majže si; pokladať koho za koho, *plebes habetur servorum loco* ľud je pokladaný za otrokov, *et vir et civis optimus habebatur* ten bol pokladaný za veľmi dobrého muža a občana, *frustra habere* nedbať na čo, zanedbávať čo, *honori habere* pokladať za česť, mať za čestné, *habere gratiam* preukazovať vernosť, spofahlivosť

habet habetur je

habilis -e schopný, vhodný

habilitas -atis f. schopnosť, spôsobilosť

habitaculum -i n. obydlie, bydlisko, byt

habitatio -onis f. bývanie, byt

habitor -oris m. obyvateľ

habitus -us m. odev, šat, rúcho, *habitus laicalis* laický odev, *habitus monachalis* mníšske rúcho (habit); pomery, stav, *pro habitu pecuniarum* podľa majetkových pomerov

haereditas -atis f. dedičstvo

haeres -edis m. (heres) dedič

haeresis -is f. (gr.) voľba, výber; sekta, kacirstvo (odklon od pôvodného náboženstva výberom článkov viery)

haereticus -a -um heretik, kacír, bludár, odpadlík k inej viere

harmonicus -a -um súhlasný, súladný, *harmonicum lexicum* paralelný slovník, vyvážený

harpago -inis m. hák

hastiludium -ii n. hádzanie oštepom, rytierska hra, turnaj

hyalus -i m. (gr.) sklo, *color hyali* farba skla (dozelená), farba vody

hebdomadarius -a -um týždenný

hebdomas -adis f. (gr.) sedem, sedem dní, týždeň

hebetudo -inis f. ochabnutosť, malátnosť, malomyseľnosť, tuposť

helluo -onis m. zhýralec, márnotrtník

helvella -ae f. zelenina
hemicyclium -ii n. (gr.) polkruh, polkruhovité sedadlo
hera -ae f. al. **era -ae f.** pani
herbarium -ii n. herbár, zbierka lisovaných rastlín, bylín
herbula -ae f. bylinka
hereditas -atis f. dedičstvo, dedovizeň
heredito -are -avi -atum dediť
heremita -ae m. (eremita *f.*) pustovník, pustovníčka
heres -edis m. dedič, *heredem scribere* ustanoviť za dediča
herilis -e (erilis *-e*) patriaci pánovi, panej, panský
herus -i m. (erus *-i m.*) pán (oproti poddanému)
hetaeria -ae f. (gr.) združenie, spolok (náboženský, politický)
hiberna -orum n. zimný tábor (na zimovanie vojska)
hilum -i n. maličkosť, drobnosť
histricus -a -um herecký, divadelný
histrionis m. herec, divadelník
hiulcus -a -um rozštiepený, prasknutý
homagium -ii n. pocta, vzdanie pocty, úcty, hold; sľub vernosti; manželský, svadobný dar
honestum -i n. dobro, česť, mravnosť
homilia -ae f. (gr.) duchovná reč, kázeň, výklad biblického textu
homullus -i m. (homunculus *-i m.*) človečiek
honor -oris m. česť, pocta, úcta, *doctor honoris causa* čestný doktor (bez doktorských skúšok na univerzite) (Dr.h.c), *honor Dei* úcta k Bohu; čestný úrad, *honores* v starovekom Ríme neplatené úrady, *gradum honorum tradere* úradne postupovať až po konzulát
honorarius -a -um čestný, na poctu
honorifico -are -avi -atum ctiť, uctievať
hora -ae f. čas, doba, hodina, zrelosť

horarium -ii n. strojové hodiny
hornus -a -um (horninus *-a -um*) toho-ročný
horologium -ii n. (gr.) slnečné, vodné hodiny *klepsydra*
horreum -i m. stodola, sýpka, zásobáreň; včelí úl, včelín
horribilis -e hrozný, strašný, *horribile dictu* strašné vysloviť (strach to vysloviť), *horribile est victu* hrozné je žiť
hortamentum -i n. prostriedok na povzbudenie
hortatorius -a -um povzbudzujúci, nahovárajúci
hortulanus -a -um patriaci k záhrade, záhradný
hortulanus -i m. záhradník
hospes -itis m. hosťiteľ, pohostinný priateľ, pútnik, pocestný, cudzinec, hospodár
hospita -ae f. hosťiteľka, pani domu, hospodárka, cudzinka
hospitale -is n. útulok pre chudobných, nemocnica
hospitalis -e pohostinný, *cubiculum hospitale* hosťovská izba
hospitium -ii n. pohostinstvo, miesto pohostinstva, hostia
hospito -are -avi -atum hostiť
hostia -ae f. obetné zviera, obeta; hostia, obľátka
hostilitas -atis f. nepriateľstvo
hostimentum -i n. vyrovnanie, odvetá, odplata
humanitas -atis f. ľudskosť, láskavosť; *cultus atque humanitas* vzdelanosť, humanizmus, *cultus humanus civilisque* kultúra
humaniter ľudsky, priateľským spôsobom
humatio -onis f. pohreb, pochovávanie
humiliatio -onis f. poniženie, pokora
humilio -are -avi -atum ponižiť, pokoriť

humilitas -atis *f.* nízkosť, poníženie, pokornosť, slabosť, malosť
humuletum -i *n.* chmelnica
humulus -i *m.* chmel
Hungaricus -a -um uhorský
Hussita -ae *m.* husita, prívrženec Jana Husa
huzaro -onis *f.* husár, jazdec
hybrida -ae *m. f. (gr.)* miešanec, miešanka
hydraulicus -a -um (gr.) hydraulický, s vodnými pišťalami
hydria -ae *f. (gr.)* džbán na vodu
hydrops -opis *m. (gr.)* vodnatieľka
hymnizo -are -avi -atum spievať chválospevy, hymny, velebit
hymnus -i *m. (gr.)* chválospev, oslavný spev božstva, hymna
hypocaustis -is *f. (gr.)* vykurovanie pod podlahou
hypocaustum -i *n. (gr.)* vykurovanie pod podlahou
hypocrita -ae *m. (gr.)* herec, mím, pokrytec

CH

charisma -ae *f.* dar lásky, láska
charta -ae *f.* list, listina, *charta cursu-
 alis* poštová poukážka; spis
chartaceus -a -um papierový
chartarium -ii *n.* archív
chibrio -onis *m.* džbán
chirothecarius -i *m. (gr.)* rukavičkář
chrismale -is *n. (gr.)* biela šatka
christianitas -atis *f.* kresťanstvo
christus -a -um pomazaný chrizmom, posvätným olejom
Christus -i *m.* Kristus (Pomazaný)
chronica -ae *f.* kronika, dejepisné záznamy z roka na rok (časové údaje)

I

iaceo -ere -ui ležať, mať polohu, rozkladať sa; byť premožený, porazený; byť uväznený, byť vo väzení
iactantia -ae *f.* chválenie sa, vystatovanie, pýcha
iactura -ae *f.* strata, škoda; odhodenie; náklad; obeta
iam práve, konečne
iamdictus -a -um už spomínaný, hore uvedený
ianitor -oris *m.* vrátnik, kostolník, *ianitor carceris* žalárnik, strážnik
ianus -i *m. (ianua -ae f.)* vstupná brána, krytý vchod, brána
iatralipta -ae *m. (gr.)* mastičkář
icon -onis *f. (icona -ae f.)* ikona, obraz
ictus -a -um postihnutý, zasiahnutý (bleskom), udretý
ictus -us *m.* úder, náraz; dôraz, prízvuk
idea -ae *f. (gr.)* myšlienka, predstava, pravzor, idea
idiolatra -ae *m. (gr.)* modloslužobník, pohan
idioma -atis *n. (gr.)* jazyková zvláštnosť, idióm
idiotismus -i *m. (gr.)* zvláštnosť reči, jazykový prvok
idolum *i n. (gr.)* obraz, podoba, idol
ieiunium -ii *n.* pôst, doba pôstu (pred Veľkou nocou)
Iesus -u *m. (gr.)* Ježiš, *Iesus Christus* Ježiš Kristus, *per Iesu Christi vulnera* pri ranách Ježiša Krista
ignavia -ae *f.* lenivosť, nečinnosť, zbabelosť, nevedomosť, zanedbanosť
ignobilitas -atis *f.* neurodzenosť, nízky pôvod, nešľachtickosť
ignoranter nevedomky, bez vedomia, upovedomenia
ignorantia -ae *f.* nevedomosť, nepoznanie

ilico na tom mieste, v tú chvíľu
illector -oris m. zvodca
illusio -onis f. prelud, vidina, ilúzia, posmešok
illustratio -onis f. znázornenie, osvietenie, zjav, úkaz
illustrator -oris m. vysvetľovač, vysvetľovateľ
illustris -e osvietený, *illustrissime* najosvietenejší (oslovenie = *ille*)
iluminatio -onis f. osvetlenie, osvietenie, osvietenstvo
im prompto hneď, v hotovosti
imaginarius -a -um zdanlivý, v predstave, obrazný
imbrex -icis f. s ohýbanými škridlami (*strocha*)
immaculatus -a -um nepoškvrnený, čistý, *Immaculata Virgo Maria* nepoškvrnená Panna Mária
immediate bez sprostredkovania, neprostredkovane, priamo, bezprostredne
immediatus -a -um priamy, bezprostredný
immensitas -atis f. nadmernosť, nemiernosť, nezmerateľnosť
immoderantia -ae f. nesmiernosť, nespôsobnosť, nemiernosť
immorior -i, -mortuus sum zomrieť v čom, pri čom
immunitas -atis f. oslobodenie od povinností, služieb, poplatkov; sloboda, výsada; privilégium; odolnosť proti nákaze, imunita
impeditivus -a -um stojaci v ceste, spôsobujúci prekážky
impellucidus -a -um neprehľadný, nepriesvitný
impedium -ii n. peňažné náklady, výdavky
impensa -ae f. náklady, výdavky, vynaložené peniaze; zadosťučinenie, obetovanie

imperfectio -onis nedokonalosť
imperialis -e cisársky, vládarský
imperialis -is m. zlatý (peniaz)
imperium -ii n. rozkaz, moc, nadvláda, ríša, najvyššia moc (vojenská)
impermeabilis -e nepriechodný, neprístupný
impignoro al. **impignero -are -avi -atum** dať do zálohu
impotens -entis bezmocný, slabý, *impotentes* obyvateľstvo okrem patricijov (chudobní), bezprávnici
impressio -onis f. vnucovanie, tlak, tlačenie, *libri impressi* tlačené knihy; pečiatka
improperium -ii n. urážka
impropero -are -avi -atum karhať, vyčítať, urážať
inaequatus -a -um nevyrovnaný, nespravodlivý
inaestimabilis -e neodhadnuteľný, neoceniteľný
inanitas -atis f. prázdnota, svetská márnosť
inantea časom, kedysi
inauguratio -onis f. uvedenie do úradu, počiatok vlády, ujímanie sa úradných povinností
inbeneficio -ere -feci uviesť do dobrodenia, do benefícia
incarceratio -onis f. uväznenie, žalárovanie
incarcero -are -avi -atum uväzniť
incarnatio -onis f. vtelenie, *incarnatio Dominica* narodenie Pána
incassum (in cassum) naprázdno, nadarmo, zbytočne
incentor -oris m. poburovateľ, burič, strojca sprisahania
incessanter neprestajne, ustavične
incestum -i n. hanebný čin, smilstvo, hriech
incidens príležitostný
incisio -onis f. zárez, odstavec

Inclitus -a -um (inclutus) slávny, chýrny, preslávený, *incluta Roma* slávny Rím
Incompatibilitas -atis f. nezlučiteľnosť funkcií v jednej osobe
Inconsutilis -e nezošívajúci, nezošitý
Incontinenti hneď
Inconventia -ae f. (inconvenientia -ae, f.) nehoda
Inconvulsus -a -um neoslabený, neotrasený
Incredulitas -atis f. nevera, nedôvera, nevera
Increpatio -onis f. karhanie, okrikovanie (sa)
Indecenter neslušne, nepríslušne, nepatrične
Indeficiens neprestajný, ustavičný
Independentia -ae f. nezávislosť
Indesinenter neprestajne
Indicator -oris m. ukazovateľ, heslář
Indico -are -avi -atum označiť, vyznačiť, vyzradiť, udat, prezradiť
Indico -ere -dixi -dictum prikázať, oznámiť, vyhlásiť (vojnu), uložiť, *tributa indicere* uložiť dane
Indictio -onis f. indikcia, číslo označujúce poradie roku v cykle 15 rokov od roku 312 po Kr.; vyhláška
Indifferenter bez rozdielu
Indigena -ae m. domorodec, domáci uсадlík
Indigeo -ere -gui byť bez čoho, *indigens esse* nemať, byť bez čoho
Indiges -etis m. domáci, tunajší, *di indigetes* domáci bohovia; domáci svätec
Indigus -a -um potrebný; chatrný
Indissolubilis -e nerozlučiteľný, nezrušiteľný
Individualis -e patriaci jednotlivcovi; nedeliteľný
Individuum -i n. niečo nerozdeliteľné, nerozlučiteľné; atóm
Indubitatus -a -um nepochybný, nepochybiteľný

inductio -onis f. navádzanie, uvádzanie, návod
inductu na podnet
indulgentia -ae f. zhovievavosť, dobrotivosť, láskavosť
indulgentiae -arum f. odpustky
indultum -i n. milosť, odpustenie
indultus -a -um splnený, povolený
indultus -us m. splnenie, povolenie, dovolenie
indumentum -i n. odev, rúcho
inebriatio -onis f. opíjanie sa, opilstvo
ineffabilis -e nevýslovný, nesmierny
ineo -ire, -ii, -itum vchádzam, vstupujem, vpadám, začínam, *inire castrium* napadnúť hrad
inerrans -antis neblúdiaci, istý, pevný
infallibilis -e neomylný
infallibilitas -atis f. neomylnosť
infans -antis m. maličký princ, infant
infans -antis nehovoriaci, nemý
infantula -ae f. maličké dievčatko
infantulus -i m. maličký chlapček
infarctus -us m. záhať, infarkt, upchatie
infernalis -e pekelný
infernus -i m. diabol
infit začína (hovoriť)
infligo -ere -flixi -flictum spôsobiť, *infligere poenam* uložiť trest
infortunium -ii n. nešťastie
infra dolu, medzi, *infra annum* menej než rok
infrascriptus -a -um dolu podpísaný
infrequens -entis malý počtom, málo navštevovaný, málo obývaný, osídlený; osamotený
infrigo -ere -fregi -fractum nalomiť, zlomiť, porušiť, *veritas infracta est* pravda bola porušená, prekrútená
infructuosus -a -um neplodný, nevýnosný
infula -ae f. stužka, páska (odznak kňazov, vestálok, obetných zvierat)
infundibulum -i n. lieviek

ingeniarius -ii m. inžinier
ingenium -ii n. nadanie; delo, delostrelectvo; majstrovstvo opevňovania, umenie stavať pevnosti
ingero -ere -gessi -gestum zamiešať sa do niečoho, nasypať, naliať čo do čoho
ingressus -us m. začiatok, vstup, vpád, *ingressus litis* začiatok sporu
inhabilis -e nemotorný, neschopný, nemajúci schopnosť al. majetok
inhabitor -oris m. obyvateľ
inhibeo -ere -bui -bitum zakazovať, zabraňovať, zadržiavať
inhibitio -onis f. zákaz, zabránenie, zadržanie
inhibitorius -a -um zakazujúci, zabraňujúci, *inhibitoriae litterae* zabraňujúci list (zákaz)
inhonoratus -a -um nepoctený, bez vážnosti
inhumatus -a -um nepochovaný
iniungo -ere -iunxi -iunctum uložiť, pripojiť, prikázať, vnútiť
innatus -a -um vrodenný (od *innascor -sci -natus sum*)
innotesco -ere -tui stávať sa známym, oznamovať, dávať na známosť, prezrádzať
inquillinus -i m. prišelec, privandrovalec, želiar
inquisitio -onis f. pátranie, vyšetrovanie, inkvizícia
insalutatus -a -um nepozdravený
inscientia -ae f. nevedomosť, neznámosť
inscitia -ae f. neznalosť, negramotnosť
insculpo -ere -sculpsi -sculptum vydlabať, vryť, vpísať, *nomen tabulis insculptum* meno vyryté na doštičkách
insidiator -oris m. vojak v zálohe, strojca, osnovateľ zločinov
insigne -is n. znak, známka, odznak, erb

insignia -ium n. vladárske, rektorské insignie, odznaky, znaky
insignis -e význačný, znamenitý, *medicus arte insignis* znamenitý lekár (odborník)
insignitas -atis f. znamenitosť, význačnosť
insigniter nápadne, výnimočne, nadmieru, osobito
insimulatio -onis f. krivé, nepodložené obvinenie, žaloba
insinuo -are -avi -atum oznámiť, dať, lichotiť, získavať priazeň
insipidus -a -um nechutný, bez chuti
insitor -oris m. kupec, obchodník; správca, tajomník
insolitus -a -um nezvyčajný, neobyčajný, vzácny, zriedkavý
inspecturus -a -um part. fut. kto bude pátrať, skúmať, pozeráť do vecí, na čo
inspico -ere -spexi -spectrum pozeráť do čoho, nahliadnuť, dozerať, (inšpektor, dozorca)
instabilitas -atis f. nestálosť
instantia -ae f. náhlenie, naliehanie; prikaz, hrozba, závažnosť, neodkladnosť
instar n. kópia, odraz, ako čosi, podobné na čo, ako (pri porovnaní)
instita -ae f. obchod, spona, spojivo, páska, čiara
institutio -onis f. vyučovanie, vzdelávanie; zariadenie; zvyklosť; sústava; návod, náuka; uvedenie do úradu
institutum -i n. ustanovenie, ustanovenie, inštitút; plán, zámer, začaté dielo, program; životná zásada, zásada filozofického smeru
instrumentum -i n. nástroj, prostriedok; vojenský výstroj; listina (notárska), doklad, dokument
instruo -ere -struxi -structum poučiť, inštruovať, dať návod, uviesť, zoraďovať, zošikovať (vojsko)

insuavitas -atis f. neprijemný dojem, pocit nezvyčajnosti

insultus -us m. napadnutie, útok, urážka, posmech

insumo -ere -sumpsi -sumptum venovať sa, vynaložiť úsilie a čas

insuper navrch, navyše nad čo, okrem toho

intabulo -are -avi -atum zapísať do pozemkovej knihy (intabulovať)

integralis -e patriaci k celku, neoddeliteľný, podstatný

integraliter bez porušenia, neporušene

integro -are -avi -atum uviesť do pôvodného stavu, sceliť, napraviť, obnoviť, **integra res** rozhodnutá vec, neporušená zásada

intelligibilis -e zrozumiteľný

intensio -onis f. napätie, rozpätie, sila, mocnosť, dôraz

intensio -onis f. úsilie, zámer, úmysel; spor

intensus -a -um silný, mocný, dôrazný; napnutý, napätý

intercessio -onis f. zakročenie, právo zakročiť proti čomu; sprostredkovanie, zaručenie

intercessor -oris m. ručiteľ, zakročovateľ, odporca, **intercessor legis** zakročovateľ proti zákonu

interdictum -i n. zákaz, prétorské rozhodnutie; zákaz bohoslužieb a náboženských úkonov, interdikt

interdictus -a -um zakázaný, nepovolený

interes interesse úrok, úroky

interfector -ris m. vrah

interficio -ere -feci, -fectum usmrtiť, zavraždiť, zabiť

interitus -us m. zánik, záhuba

interminatio -onis f. hrozba

intermissio -onis f. prerušenie, prestávka, odklad

internecivus -a -um vyhladzovací, **bellum internecivum** vyhladzovacia vojna

internuntius -ii m. sprostredkovateľ správ

interpellatio -onis f. prerušenie, vyrušenie, skočenie do reči, otázka

interpositio -onis f. vložka, pripísaná poznámka; sprostredkovanie, postavenie medzi kým, čím

interpretor -ari, -atus sum vykladať, vysvetľovať; prekladať, tlmočiť

interrogatum -i n. otázka

interrupta -orum n. rozvaliny, ruiny, zrúcaniny

interruptus -a -um prerušený, poškodený

intersum interesse byť zainteresovaný, mať podiel, podieľať sa

interusurium -ii n. úrok

interventor -oris m. návštevník, rušiteľ, pomocník, sprostredkovateľ

interventus -us m. náhly príchod, náhle vstúpenie, poskytnutie skorej pomoci, zákrok

intestato bez závetu, bez testamentu

intimo -are -avi -atum dať dovnútra, zveriť, oznámiť

intitulo -are -avi -atum dávať názov, pomenúvať

intraneus -a -um vnútorný, domáci, tuzemský

intrinsecus -a -um vnútorný

introitus -us m. vstup, právo vstúpiť; príchod, vchod

introrsum al. **introrsus** dovnútra, vnútri

intuitus -us m. pohľad, zahľadenie do seba; výzor, výhľad; zreteľ

inuba -ae f. hriva, hrebeň (kohúta)

invalidus -a -um slabý, chorý, **invalido legum auxilio** pretože ochrana zákona bola nedostatočná

invenio -ire, -i, -tum prísť na čo, nájsť čo, vynájsť, dozvedieť sa, **nihil aliud inveni** nič iné som sa nedozvedel

inventarium -ii n. inventár, čo sa dá kde nájsť

inventor -oris m. vynálezca, pôvodca, objaviteľ

inventrix -tricis f. vynálezkyňa

inventum -i n. vynález

investio -ire, -ivi, -itum šatit, obliekať; slávnostne prepožičať cirkevnú hodnosť alebo léno (investitúra)

invicem striedavo, navzájom, vzájomne

invidia -ae f. závišť, nenávišť, *invidia claudor* pre závištníka som zatvorený

invisitatus -a -um nevidaný, vzácny; neviditeľný; nenavštipený

invitator -oris m. pozývateľ (na hostinu)

invito -are -avi -atum pozývať, volať k sebe, vábiť, lákať

involucrum -i m. obálka, škatuľka, puzdro, tubus

involutus -a -um zavinutý, nejasný

iobagius (joba-) -onis m. v najstaršom období uhorských dejín označenie pre najvyššie postavené osobnosti uhorského štátu okrem kráľa (palatín, bán, dvorný sudca, župan, podžupan), v strednom období všeobecne pre kategóriu ľudí rôzneho výsadného postavenia, *iobagiones Sancti regis* jobagióni sv. kráľa, osobne slobodní držiteľia kráľovských donácií za vojenskú službu, ktorí svoj pôvod odvodzovali od kráľa Štefana, *iobagiones Regni* al. *regis* iná kategória, *iobagiones* podľa zemepána, kráľovskí jobagióni, *iobagiones castris* hradní jobagióni, usadení na kráľovskej pôde a vykonávajúci vojenské povinnosti, *iobagiones Ecclesiae* cirkevní jobagióni slúžiaci prelátom al. cirkevným hodnostárom, *iobagiones equites* jobagióni kráľovskej jazdy (hradnej jazdy), *iobagiones de castrensibus* jobagióni vybratí z obyvateľov hradu (hradčanov) a povýšení za

vojenské zásluhy (samostatní sľachtici bez hradných povinností), *iobagiones exercitiales* = *iobagiones castris*, *iobagiones honesti* al. *cum honore* jobagióni hodnostári, *iobagiones naturales* = *iobagiones Sancti Regis, nobiles iobagiones* šľachtici bez poddanských usadlostí, služobníci, poddaní, *iobagiones sessionati* al. *coloni* jobagióni majúci usadlosť, ale už bez postavenia šľachticov; v maďarčine titul aj najnižšieho poddaného

iocale -is n. ozdoba, klenot

iocalia -orum n. drahokamy, skvosty

itero -are -avi -atum cestovať, opakovať, ísť tou istou cestou

iterum po druhý raz, znova, z inej strany

itinerarium -ii n. cestovný denník, itinerár

itinerarius -a -um cestovný, cestujúci

itinero -are -avi -atum ísť po ceste, cestovať, putovať

iubeo -ere -iussi -iussum prikazovať, nariadovať, vysloviť súhlas, schvaľovať, *legem latam iubere* kázať schvaľovať zákon

iubileum -i n. radostné výročie, oslava pamätného dňa, jubileum, *iubileus annus* milostivý rok

iubilo -are -avi -atum jasať, plesať, oslavovať jubileum, tešiť sa, veseliť sa, radovať sa

iudex -icis m. sudca, posudzovateľ, richtár, *iudex terrae* zemský (krajinský) sudca, *iudex curiae* dvorský sudca, tiež hofmajster, správca kúrie, dvora, *iudex nobilium* slúžny sudca

iudicatorium -ii n. schopnosť súdiť, usudzovať; rozum, úsudok

iudicialis -e prikazujúci, prisudzujúci, sudcovský, procesný, súdny

iugerum -i n. jutro pôdy (asi 1/4 ha), lán

lugiter ustavične, nepretržite, spolu
lugum -i n. jarmo, ujarlenie, podrobenie koho

lumentum -i n. fažný dobytok (kone, voľy, somáre)

luramentum -i n. prisaha

lurator -oris m. prisediaci na súde, prisazný

luratus -a -um zaviazaný prisahou, pod prisahou

luratus -i m. prisazný sudca, porotca, konšel

lurgium -ii n. ostrá výmena názorov, spor, proces

lurisconsultus -i m. právnik, znalec práva

iurista -ae m. učiteľ al. poslucháč právnickej fakulty

ius iuris n. polievka, omáčka

ius iuris n. právo, *ius in re* právo na vec, *ius canonicum* cirkevné právo, *suo iure* plným právom, *ius quaesitum* nadobudnuté právo, *sui iuris esse* byť svojprávny, samostatný, *ius paternum* otcovské právo, *ius Slavicum* slovanské právo, *ius servile* nevoľnicke právo, *iura reddere* vykonávať spravodlivosť, uplatňovať právo, *ius iurandum (gen.) iuris iurandi* prisaha, *iure* právom, oprávnenie, *iura stolae* dôchodky farnosti

iussum -a -um rozkazovací

iussum -i n. nariadenie, súdny príkaz, rozkaz

iosum (iosum) dolu, na zemi

iuvencula -ae f. dievčina, dievčica

iuventas -atis f. (iuventa) mladosť, mladý vek, mládež

iuventus -utis f. mladosť, mladý vek; mladé mužstvo, vojaci

iuvo -are iuvi iutum pomáhať, (s akuz.) podporovať, tešiť, obveseľovať

iuxta vedľa, *iuxta crucem* vedľa križa, práve tak, rovnako, *iuxta mecum* zá-

roveň so mnou, *visuque et auditu iuxta venerabilis* na pohľad i z počutia rovnako ctihodný

K

Kalendae -arum f. 1. deň rímskeho kalendára, prvý deň v mesiaci

Kalendarium -ii n. kalendár, *Kalendarium Gregorianum* Gregoriánsky kalendár (od r. 1582 po Kr.)

karissimus -a -um najdrahší, najmilší

katholicus -a -um (ca-) (gr.) všeobecný, katolícky

L

labarum -i n. vlajka, zástavka, ríšska zástava

labecula -ae f. škvrnka, poškvrna, hriech

labelculum -i n. pera; ústočka

labes -is f. zrútenie, pád, skaza, nešťastie, škvrna, záhuba, ujma, škoda, mor, *labe fidelitatis repletus* nakazený morom nevery

labina -ae f. úpadok, úpadok mravov; čo spôsobuje úpadok

labor labi lapsus sum pošmyknúť sa, dostať sa na šikmú plochu, spadnúť, padnúť

laborator -oris m. robotník, pracovník, roľník

laboratorium -ii n. pracovňa

laboratus -a -um namáhavý, ťažký, loptný

labrum -i n. okraj; umývadlo, vaňa, misa

lacus -us m. priekopa, jazero

laetabundus -a -um naradostený, plný radosti, kto sa môže, má tešiť

laicus -a -um (gr.) laický, nekňazský, neučený (jednoduchý z ľudu)

lambo -are -avi -atum lízať, olizovať, bozkávať, *lambo plantas* bozkávať nohy *lambo palmas* bozkávať ruky

lamen -minis n. pliešok, *lamen ferri* železný pliešok

lamina -ae f. doštička, platnička, pliešok, žiletka

lanceatus -i m. kopijník

lancinator -oris m. popravca, kat

landgravius -ii m. údelný knieža v Nemecku, landgrav

lapinosus -a -um (lapidosus) kamenný, skalnatý

lapsus -us m. pád, pošmyknutie sa, *lapsus calami* chyba pri písaní (pera), *lapsus linguae* chyba v reči (pošmyknutie jazyka), *lapsus memoriae* zlyhanie pamäti; hriech, pochybenie

laquear -aris n. vykladaná (zdobená) povala

laqueus -i m. slučka, poľovnícke oko, železná nástraha, osídlo

largitor -oris m. štedrý darca, rozhadzovateľ, šafár; uplácač, úplatkár

largitudo -inis f. šírka, dĺžka; srdečnosť, hojnosť

largus -a -um široký; bohatý, štedrý, *larga licentia* široké možnosti; dovolenie

laterna -ae f. (lanterna) lampa, lampáš

latifundium -ii n. veľkostatok, veľkostatárska pôda

latitudo -inis f. dĺžka, hĺbka, šírka; hojnosť, plnosť

lator -oris m. navrhovateľ, *lator legis* navrhovateľ zákona = *baiulus legis* Mojžiš

latro -onis f. žoldnier, lúpežník, zbojník

latum -i n. šírka

latusculum -i n. útlý bok

laudabilis -e chválibný, chvályhodný

laudatio -onis f. oslavná reč, slová chvály na počesť, *laudatio funebris* nekrológ

laudes -um f. chváloreči (stredoveké duchovné ľudové piesne); česť, sláva

laura -ae f. všeobecný názov kláštorov na Východe, v ortodoxii

laus laudis f. chvála, pochvala, uznanie, *studium laudis* snaha po chvále; výrok, rozhodnutie

lavacrum -i n. krst; krstiteľnica, umývadlo

lavatorium -ii n. umyváreň, kúpeľňa

laxus -a -um priestorný, široký, ďaleký, rozsiahly; neviazaný, slobodný, *cum laxo sinu* s otvoreným náručím

lebes -etis m. kotol, kotlík

lectica -ae f. nosidlá na nosenie hodností

lectio -onis f. čítanie, prednášanie (na vysokej škole); výber, voľba; text, lekcija (vybraná časť) na poučenie

lector -oris m. čitateľ, predčítajúci; akademický, vysokoškolský učiteľ

lectorium -i n. oltárna doska; chrámové zábradlie; kľačadlo; čítáreň

lectorius -a -um určený na čítanie, *lectorius liber* čítanka

lectura -ae f. výber na čítanie textov

lectus -a -um vyhľadávaný, známy, vynikajúci; zvolený

lectus -i m. posteľ, ležadlo; manželská posteľ, manželstvo

legalis -e týkajúci sa zákonov, zákonný, zákonitý, ústavný, *legales disciplinae* právo (kánonické i civilné)

legatio -onis f. poslanie, vyslanectvo, úrad legáta (zástupcu veliteľa, miestodržiteľa)

legatus -i m. vyslanec, posol, legát, predseda cirkevného súdu, *legatus Sedis Apostolicae* pápežský vyslanec s mimoriadnou úplnou mocou, *legatus natus* rodený diplomat

legifer -a -um navrhovateľ, navrhujúci zákon
legisactio -onis f. zákonný úkon, zákonná žaloba, súdny proces
legislator -oris m. zákonodarca
legitimatio -onis f. oprávnenie, zmocnenie na právne úkony, *legitimatio filii* uznanie syna za vlastného
leguminosae -arum f. strukoviny
lemniscatus -a -um ozdobený stužkami, mašľami
lena -ae f. kupliarka, prostitútka
leno -onis m. kupliar, zvodca, erotický maniak
lens -entis f. šošovica; šošovka, ohnisko, fokus
lessus -us m. (lessum) nariekanie, oplakávanie
letalis -e záhubný, smrteľný
levo -are -avi -atum vyzdvihnúť, *levo pecuniam* vyberám peniaze; vyplatiť peniaze
libamen -inis n. (libamentum) liata o-beta (oproti zápalnej na oltári)
libator -oris m. obetník, oltárnik
libellus -i m. knižka, spisok, dielko; žaloba, žiadosť
liber -bri m. zápis, katalóg, matrika, kniha, *liber baptizatorum* kniha pokrstených, *liber confirmatorum* kniha birmovaných, *liber ordinatorum* kniha posvätných úkonov, *liber stipendorum* kniha poplatkov, *libri rituales* knihy obradov, liturgické knihy
liberalis -e slobodný, dôstojný, dobrotvivý, šlachetný, ušlachtilý
liberalitas -atis f. česť, statočnosť; vlastnosti slobodného človeka; ocho-ta, štedrosť
libertas -atis f. sloboda, slobodomyselnosť; oslobodenie od daní; výsada šľachty; *libertatis praerogativae* výsady slobody, výhody slobody

libet (lubet) -ere libuit páči sa, chce sa, *libitum est mihi plura dicere* rád by som prehovoril obšírnejšie
libita -orum n. záľuby, chůtky
libitinarius -ii m. hrobár, pohrebník
libitus -us m. želanie, záľuba, čo sa páči, čo je komu milé
libra -ae f. libra, jednotka váhy (0,327 kg), *per aes et libram* zákonným spôsobom
libramentum -i n. váha (na váženie), závažie; pružina, mincier
libum -i n. obetný koláč
licentia -ae f. povolenie, dovoľenie, *licentia poetica* čo je dovoľené básnikovi (voľnosť), odchýlka od pravidla
licentiatus -i m. dovoľenie, licenciát; ľubovôľa, neviazanosť, drzosť, pýcha; akademický titul pred doktorátom
licite dovolene, dovoleným spôsobom
licitor -oris m. lictor, člen sprievodu rímskeho úradníka s odznakmi moci, *fasces cum securibus* zväzky prútov so sekerami (aj znaky fašistov); kat
liga -ae f. spolok, spojenie, spojenectvo
ligamen -inis n. zväzok, zošit, obväz, puto
ligatura -ae f. zväzok, zviazanie, spojenie
lignatio -onis f. zbieranie dreva, raždia
ligneus -a -um drevený, vyrobený z dreva
lima -ae f. pílnik, rašpľa
limatura -ae f. prach pri opilovaní zlata, kovov; škrabanie slonoviny; čistenie, hladenie
linimentum -i n. mazadlo, masť
linteum -i n. plátenné rúcho, šat
linum -i n. ľan, ľanová niť
liquamen -inis n. omáčka
liquet je známe, NL (skr.) *non liquet* nie je dovoľené
liquor -oris m. vlahá, miazga
literarius -a -um písomný, literárny, *ludus literarius* základná škola

literatenus písomne, do litery, doslovne
litigiosus -a -um sporný, vyvolávajúci
 spory, hašterivý

litigium -ii n. spor, hádka

littera -ae f. písmeno, písmo, umenie
 písania, listiny, list, *litterae matrimo-
 niales* al. *litterae copulativae* sobáš-
 ny list; vedy, vedecké záujmy, vzde-
 lanie, *homo litteratus* vzdelaný člo-
 vek, *artes et litterae* umenia a ve-
 dy

loca -orum n. miesta v krajine, *loca
 credibilia* usadlosť veriacich; miesto
 bydliska; miesto odpočinku, hrob;
 správne, pravé miesto, *locus sigilli*
 miesto pečate, *loci communes* spo-
 ločné miesta, zásady, princípy, sché-
 my v kompozícii reči, *suo loco* na
 svojom mieste; látka, téma, *locus de
 amicicia* námet o priateľstve

locarium -ii n. poplatok za byt, pôdu, daň

locatio -onis f. prenájom, nájomná
 zmluva

locator -oris m. prenajímateľ, šoltýs; ko-
 lonizačný agent (sprostredkovateľ medzi
 majiteľom pôdy a novými usadlíkmi)

loci -orum m. miesta v knihách

loco -are -avi -atum usudzovať, u-
 miestňovať, *fundum locare* pre-
 najať pozemok; zadávať prácu, *o-
 peram locare* dať urobiť, vypracovať

loculus -i m. mestečko; pokladňa, malá
 rakva; schránka, skrinka, puzdro,
 pošva, peňaženka, mešec

locumtenens (tenens locum) držiaci
 miesto, na mieste koho, zástupca,
locumtenens regius kráľovský mies-
 todržiteľ

locuples -etis m. bohatý, majetný člo-
 vek, boháč, spoľahlivý (v platení),
 hodnoverný

locus -i m. miesto

loedoria -ae f. (gr.) hana, potupa

lolium -ii n. kúkoľ, snef (obilná)

longaevus -a -um starobyľý, večitý, vy-
 sokého veku, staručký

longitudo -inis f. dĺžka, vzdialenosť,
 dlhé trvanie, čas

longum -i n. dĺžka, dlhý čas

lorica -ae f. brnenie, pancier; ochrana
 násypu, hrádza

lorum -i n. remeň, uzda, bič, ostrohy

losunga -ae f. heslo, znamenie

lotio -onis f. umývanie, kúpanie

lotium -ii n. moč (urina)

lucror -ari, -atus sum získavať bohat-
 stvo, bohatnúť

lucrum -i n. zisk, zárobok, *lucrum ca-
 merae* príjem komory; prospech, vý-
 hoda

lucta -ae f. (luctatio) namáhanie, trápe-
 nie, zápasenie

ludificatio -onis f. zahrávanie si, po-
 smievanie sa, klamanie

lues luis f. nákaza, špina, hnis, mor,
 pohroma, skaza

luminosus -a -um svetlý, jasný, žiari-
 vý, skvúci, skvelý, vynikajúci

lupa -ae f. prostitútka

lustratio -onis f. očisťovanie, očistná o-
 beta, prehliadka, kontrola

lustrum -i n. súpis majetku (pri cenze
 v Ríme každých päť rokov), obdobie pia-
 tich rokov, výpis z registra; močiar,
 brloh, húština; verejný dom

lutum -i n. bahno, hlina, íl

luxurio -are -avi -atum hýriť, vystrájať,
 byť bujarý

luxuriosus -a -um bujný, bujarý, már-
 notratný; prekrásny

luxus -us m. bujnosť, rozmar, prepych,
 nádhera, bohatosť

lychnus -i m. (gr.) kahan, svietnik, svie-
 tidlo, lampa

lympa -ae f. (gr.) nymfa, vodná víla;
 čistá voda, vlnka, vlnka na vode;
 miazga

M

macellarius -ii m. mäsiar
macellum -i n. jatka, výsek, mäsiarstvo; výrobky z mäsa; trh s mäsom
maceratio -onis f. máčanie
maceria -ae f. plot, ohrada, múr, stena
macies -ei f. vychudnutosť, upadnutosť, suchoty, tuberkulóza
mactus -a -um zveličený, zvelebený, oslávený, *macte virtute esto!* sláva tvojej statočnosti!, *macte!* nazdar, buď zdravý, zdar Boh! (banicky pozdrav)
macula -ae f. škvrna, machuľa, hanba
maculosus -a -um poškvrnený, pohanený, pošpinený (aj mravne)
magister -tri m. učiteľ, majster, *magister litterarum* riaditeľ školy, *magister ludi* riaditeľ školy, *magister artium liberalium* majster slobodných umení (stredoveká hodnosť doktor filozofie); správca, *magister bonorum* správca majetku, *magister pecorum* dozorca stáda; veliteľ, *magister equitum* veliteľ jazdy, *magister militum* veliteľ vojska; predstavený, predseda, *magister officiorum* predstavený cisárskych kancelárií, *magister civium* mešťanosta, starosta obce, *magister agasonum* paholok pri koňoch, *magister dapiferorum* hlavný stolovník (na hostinách)
magistratus -us m. úrad, magistrát (mestský úrad v kráľovských mestách); úradník
magnas -atis f. šľachtic, veľmož, dôstojník, náčelník
magnificentia -ae f. vznešenosť, honosnosť, *Magnificentia* Vznešenosť (oslovovanie rektora vysokej školy)
magnificus -a -um vznešený, vynikajúci, honosný, *magnificentior* comp. vznešenejší, *magnificentissimus* naj-

vznešenejší, *rector magnificentissimus* veľavážený rektor (úradný titul riaditeľa školy, univerzity); veľkomožný (oslovenie pánov v stredoveku)
machina -ae f. stroj, páka; úklad, úskok, nástraha
machinamentum -i n. baran, obliehací stroj, strojové zariadenie, pl. spory, úklady (machinácie)
machinator -oris m. staviteľ, výrobca, strojca; strojník, výrobca strojov
machinor -ari, -atus sum vymýšľať, pripravovať, strojiť
maiestas -atis f. veľkosť, vznešenosť, veličenstvo, *Maiestas* Veličenstvo (oslovenie cisárov, kráľov, magnátov, barónov a pod.), *Maiestas Carolina* všeobecný zákonník Karola IV. (pôvodne) *Codex Carolinus*
maior -oris m.f. vyšší, vyššia, druhý stupeň od *magnum*
maioratus -us m. nástupnícke, prednostné právo najstaršieho (dedičské)
maior domus -i m. zástupca franských kráľov; správca veľkého pozemkového majetku, správca šľachtického majetku, domu
maiores -um m. poprední občania, mešťania, zámožní ľudia
maledictio -onis f. zlorečenie, kliatba, ohováranie, pohana
maledictus -a -um zlorečený, prekliaty
malefactor -oris m. zločinec, zlosyn; škodca, zlodej
mastigium -ii n. (gr.) bič, korbáč
malignans -antis m.f. zlomyseľný, neprajný, závistlivý, zhubný, škodlivý (človek)
malignitas -atis f. zloba, zhubnosť, neúprimnosť, skúposť
malignus -a -um škodlivý, zlý, zhubný, satanský, čertovský
malitia -ae f. zlomyseľnosť, šibalstvo, škodoradosť

mallo malle, malui radšej chcieť, chcieť dobre

maltum -i n. slad

malum -i n. jablko, *malum Punicum* granátové jablko

mancipatio -onis f. prevod vlastníckych práv (formálny odovzdaním z ruky do ruky, chytením za ruky pred svedkami, ťapnutím si), *res mancipii* nadobudnutá vec, majetok

mandatella -ae f. príkaz, zmocnenie

mandator -oris m. zmocnenec, splnomocnený konateľ, mandátnik, oprávnený plnou mocou

mandatum -i n. úloha, rozkaz, príkaz, zmocnenie, poverenie, plná moc

maneo -ere mansi mansum zostať, byť, trvať

manes -ium m. máni, mánovia, „duše zomrelých,“ preludy

mango -onis m. obchodník s drahými kovmi, kameňmi, masťami

manipulus -i m. snop, otiepka; vojenský oddiel (čata)

mansio -onis f. byt, bývanie

manuale -is n. príručka

manus -us f. ruka, *manu propria* skr. *m.p.* vlastnou rukou, *manu militari* vojenskou silou, *brevi manu* krátkou cestou, *manibus temperare* zdržať sa násilia, *in manus conventio* vznik moci (područia) manžela

manuscriptum -i n. rukopis

marca -ae f. marka (240 g), hrivna striebra; pohraničný kraj, oblasť spravovaná markgrófom s vojenskou právomocou

marginalia -ium n. (pl.) poznámky na okraji textu

marginalis -e okrajový, krajný

margo -inis m. okraj, hranica, kraj, *margo telluris summae* kraj zemskeho povrchu, kraj sveta

marchensis -e markgrófsky

marchio -onis m. markgróf, (správcovská hodnosť v územnom stredovekom cechu, v marke)

marita -ae f. manželka

maritatus -a -um ženatý, vydatá

marito -are -avi -atum vydať sa, oženiť sa

maritus -i m. manžel

marscalcus -i m. (marescalcus), maršálek (vysoký dvorský, krajinský hodnostár), vojvoda

marsupium -ii n. peňaženka, mešec, vrečko

martyrium -ii n. mučeníctvo, mučenícka smrť

martys -yris m. (gr.) svedok, mučeník, svätý

massa -ae f. hmota, tvárna látka; veľké množstvo, dav, zástup ľudí

mastruca -ae f. kožušina, kožuch

mateola -ae f. palička

matrimonialiter manželsky, manželským spôsobom

matrona -ae f. pani, matka

medialis -e polovičný

medietas -atis f. polovica

medio -are -avi -atum deliť na dve, *mediante nocte* o polnoci, *mediante domino* prostredníctvom pána, *mediantibus litteris* touto listinou

meliuscule trochu lepšie

meliores -um m. občania so všetkými právami, patricijovia, mocné rody

melioro -are -avi -atum zlepšovať, zlepšiť, obohacovať

mellarium -ii n. úl, včelín

mellarius -ii m. včelár

memoria -ae f. pamiatka, pamätník, pomník

memoriter pamätihodne, pamätihodným spôsobom

mendacium -ii n. klamstvo, lož, nepravda

mendicans -antis m. žobravý mních
mendicus -i m. žobrák; v stredoveku žobravý študent, mendik
mens mentis f. myseľ; čuch; duša; zmýšľanie, úsudok, úmysel, *mente captus* zbavený súdnosti, pomätený, *mensa dioecesana* dôchodky biskupstva, *dare ad mensam* uložiť (peniaze) na úroky
mensa -ae f. stôl, jedáleň, jedlo, pokrm, hody, hostina; oltárna doska
mensale -is n. obrus na stôl
mensator -oris m. stolár
mensis -is m. mesiac (časť roka), *quater tribus mensibus ante* pred štyrikrát tromi mesiacmi, *mensis currentis* bežného mesiaca (tohto mesiaca)
ensor -oris m. zememerač
mensura -ae f. meranie, miera
mensuratio -onis f. meranie, výmer
mensuro -are -avi -atum merať, brať mieru
mentior -iri -itus sum klamať, vymýšľať nepravdu, popierať, zapierať, *fidem mentiri* zapierať vieru
mentitio -onis f. klamstvo
mercalis -e kupecký
mercator -oris m. kupec, obchodník
mercatura -ae f. obchodovanie, kupectvo
mercenarius -a -um najatý za mzdu
mercenarius -ii m. najatý, nádenník; obchodník; žoldnier
mercimonium -ii n. tovar, obchodný artikel; obchod, predaj
mercurium -ii n. ortuť, živé striebro
merenda -ae f. strava, merinda, večera
mereor -eri -itus sum robiť si zásluhy, zaslúžiť sa, *bene (optime) meritus* veľmi zaslúžilý, kto si získal veľké zásluhy
meridies -ei f. poludnie; juh; poludník
meridionalis -e južný; poludňajší

meritorium -ii n. prenajímaná budova s viacerými izbami; verejný dom
meritum -i n. zárobok, mzda; vyznamenanie, vyznačenie, zásluha, *ex merito* podľa zásluhy
meritus -a -um zaslúžený, zaslúžilý
merum -i n. čisté, nemiešané víno
merus -a -um čistý, nemiešaný; pravý, spravodlivý
merx mercis f. tovar, plat, odmena, obchod, stánok (miesto predávania)
messis -is f. žatva, zber úrody; oberačka; obilie
meta -ae f. hraničný stĺp, hraničný kameň, hranica, medza, koniec, *meta ascendit* hranica vychádza, vystupuje, *meta descendit* hranica klesá, *meta vadit* hranica vedie, tiahne sa
meticulosus -a -um bojazlivý, ustrašený
meticulus -a -um nastrašený, premknutý strachom
metrifico -are -avi -atum sťahovať sa, *migro ab hac luce* odchádzam z tohto sveta
metricanorus -i m. epický básnik, veršotepec
miles militis m. vojak, dráb; rytier; novic v šľachtickom stave
milliare -is n. míľa; mílnik
milium -ii n. proso
miluus -us m. kaňa, jastrab
minatio -onis f. pohrozenie, vyhrážanie
minera -ae f. ruda, minerál; baňa, rudná baňa
minicipium -ii n. (municipium) neplnoprávne mesto (s vlastnou samosprávou) so záväzkami voči Rímu; kráľovské mesto
minor -ari -atus sum hroziť, vyhrážať sa, robiť sa hrozným
minores -um m.f. mladší vo vojsku, nižší vo funkcii; nešľachtici; chu-

dobnejší, *minores fratres* minoriti

minuo -ere -ui -utum zmenšovať, uberať, znižovať, strácať cenu; seknúť žilu(ou)

minutia -ae f. maličkosť, kúsok, drobnosť

miscellanea -orum n. zborník rozmanitých pojednání, rozpráv

miscellaneus -a -um zmiešaný

misellus -a -um nebohý, úbohý, biedny

miser -a -um úbohý, biedny, chudobný, nešťastný

missa -ae f. omša, *missa adventicia manualis* omša obetovaná za vopred udelený poplatok, *missa animarum* a. *pro defunctis* omša za duše zomrelých, *missa aurea* zlatá nedela v advente, *missa cantata* spievaná omša, *missa commendata* omša na počesť svätého vo vigíliu, *missa conventualis* omša s chórovým, slávnostným spevom so zastúpením osobností, *missa cotidiana* každodenná omša v pracovné dni, *missa exequialis* omša v deň pohrebu zomrelého, *missa ferialis* všedná omša vo sviatok a nedelu, *missa fidelium* omša za veriacich farnosti (odpuštková omša), *missa fundata* omša za fundátora a iných, *missa lecta* čítaná omša (nie spievaná), *missa maior* hlavná (veľká) omša v nedelu, *missa matutinalis* prvá omša (vianočná, veľkonočná), *missa nocturna* polnočná omša, *missa nova (novella)* primičná omša (novovysväteného kňaza), *missa nuptialis pro sponso et sponsa* omša sobášna (za mladomanželov), *missa papalis* pápežská omša, *missa parochialis* omša farnosti, *missa privata* každá tichá omša, *missa realis* skutočná omša (s premenením a prijímaním)

mixtim zmiešane

moderator -oris m. správca, kormidelník, určujúci spôsob, mieru

modernus -a -um terajší, moderný

modicum -i n. chvíľka, chvíľočka

modicus -a -um malý, skromný, *non modicus* značný

modiperator -oris m. správca, pomocník predstaveného cechu

modulus -i m. miera, forma dajakej veci

mola -ae f. mlyn, mlynský kameň

molaris -e mlynský, týkajúci sa mlyna

molendinarius -ia, -um mlynský

molendinator -oris m. mlynár

molendinatrix -tricis f. mlynárka

molendinum -i n. mlyn

molesto -are -avi -atum obťažovať, trápiť, trýzniť

molina -ae f. mlyn

molinator (molitor) -oris m. mlynár

molior -iri -itus sum usilovať sa, pachtiť sa

molitura -ae f. mletie

molliculus -a -um mäkkučký, jemnučký

mollitia -ae f. mäkkosť, rozmazanosť, rozmar, žiadostivosť po neresti

molo -are -ui -itum mlieť, *molita cibaria* múka

monacha -ae f. mníška

monachus -i m. (gr.) mních

monasterialis -e kláštorový

monasterium -ii n. (moné) kláštor

moneta -ae f. minca

monetalis -e mincový

monetarius -ii m. minciar, numizmatik, mincovník

moneto -are -avi -atum raziť mince

monialis -is f. mníška

monile -is m. náhrdelník, zlatá retiazka

mons -ntis m. vrch, pohorie; pl. *montes* rudné bane

monstratio -onis f. ukazovanie, vystavovanie na obdiv, úctu

montana -orum n. vrchy, bralá, hory
montanus -i m. horal, baník
monumentum -i n. hrob, hrobka, pamätník, *monumenta historica* historické pamiatky
mora -ae f. odklad, čakanie, čakacia lehota, *mora creditoris, debitoris* predĺženie čakacej doby veriteľa, dlžníka
morator -oris m. zdržiavateľ, odkladateľ, čakateľ; pokútny advokát; marodér
morbidus -a um chorý, slabý, chorobný, nezužívý
mortarium -ii n. mažiar
mortifico -are -avi -atum zabiť, usmrtiť
mos moris m. zvyk, obyčaj, mrav, *ut mos est* ako je zvykom, *more maiorum* podľa zvyklostí predkov, *contra honestos mores* proti dobrým zvykom
moveo -ere movi motum hýbať, pohybovať, uvádzať do pohybu, *moveo causam* začínam súdny spor; dojímať, spôsobovať dojatie, znepokojovať
mucus -i m. hlien, sopeľ
mulctus -us m. dojenie
muliebria -orum n. čo patrí žene, ženské veci, potreby; ženské pohlavie
mulier -ris f. žena, vydatá žena
multa (mulcta) -ae f. pokuta, *stipulatio multa* sľub zaplatiť pokutu (po prehratom súde), peňažná pokuta
multatio -onis f. pokarhanie, potrestanie
multifarius -a -um mnohonásobný
multimodus -a -um mnohoraký, rozličný, rozlične usposobený
multitudo -inis f. množstvo, mnoho ľudí, dav, zástup, väčšina (pri hlasovaní), prevaha
mundanus (mundialis) -a -um svetový; *bellum mundanum* svetová vojna

munia -ium n. úradné povinnosti, záväzky, úkony
munificentia -ae f. dobročinnosť, štedrosť
munimen -inis n. opevnenie, ochrana, hradba, obranný múr, úradná ochrana (prostriedky ochrany), *munimen litterarum* sila listiny, *munimen sigilli* sila pečate (závažnosť)
munimentum -i n. ochrana, listina
munus -neris n. povinnosť, *munera sunt onera* úradu (úradné povinnosti) sú bremená; funkcia; dar, *propheticum munus* veštecký dar; milosť
murator -oris m. murár
muratus -a -um murovaný
murus -i m. stena, múr, hradba
musaeum -i n. múzeum, knižnica, študovňa
muscipula -ae f. pasca na myši
muscus -i m. mach, machový porast
muta -ae f. clo, mýto
mutabilitas -atis f. premenlivosť, nestálosť
mutarius -ii m. colník
mutatio -onis f. zmena, premena
mutualitas -atis f. vzájomnosť; požičiavanie
mutuo -ari, -atus sum požičiavať, vy-požičiavať, vzájomne poskytovať pôžičky
mutus -a -um nemý, tichý, pokojný
mutuus -a -um vzájomný, obojstranný, požičaný
mysterium -ii m. (gr.) tajomstvo, pl.
mysteria -orum n. tajomné obrady, mystérie, zasväcovanie v rámci kultu

N

nactus -a -um dosiahnutý, nadobudnutý (*nanciscor*)
nae (ne) (gr.) áno, pravdaže

naevus -i m. materské znamienko
nane stručne
nanus -i m. trpaslík
narramen -minis n. rozprávanie
narratus -us m. rozprávanie
nas naris f. nozdra (nos) zvierat, pl. **nares narium f.** vtip, bystrosť
nascentia -ae f. zrod, narodenie, plod, ovocie
nascentia -ium n. organizmy, rastliny, živočíchy, ľudia
nata -ae f. dcéra
natalicium -ii n. narodeniny, deň narodenia
natalis (sc. dies) **Domini** narodenie Pána, Vianoce, *natale (festum)* narodeniny, *natale Johannis Baptistae* = 24. júna (narodeniny Jána Krstiteľa)
natatorius -ii n. plavec
nates -tium m.f. rodičia (*parentes*)
nati -torum m. deti, potomkovia
nativitas -atis f. narodenie, *nativitas sanctae Marie* = 8. september, *nativitas Christi* Vianoce, *vigilia Nativitatis* Štedrý večer
natu rodom, *natu minor* mladší, *natu maior* starší (vekom)
natus -i m. syn, *legatus natus* biskup al. arcibiskup, ktorý má vo svojej diecéze (provincii) právomoc pápežského legáta
nave horlivo
naviter usilovne, snaživo
navo -are -avi -atum snažím sa, usilujem sa
nec = non, necdum = nondum ešte nie, dosiaľ nie
necessitudo -dinis f. nevyhnutnosť, pl. *necessitudines* príbuzní, priatelia
necne (necnon) ani nie
nector -i nexus sum stávať sa nevoľníkom
nectus -a -um (necatus) zabitý, mŕtv

negare (necare) zabíjať
negare tvrdiť, že nie, popierať, neuznávať
negito -are -avi -atum tvrdošijne zapierať
negligens (neglegens) **-ntior** nedbanlivý, nestarajúci sa, nevšímavý, ľahostajný, mámotratný
negligenter (neglegenter) **-ntius** nedbanlivo, zanedbane, ľahostajne, nevšímavo, mámotratne
negotiator -toris m. živnostník, obchodník, veľkoobchodník *negotiator*
negotiatio -onis f. peňažníctvo, zmenáreň, veľkoobchod
negotiosus -a -um veľmi zamestnaný, majúci veľa práce
negotium -ii n. čin, skutok, úloha, *negotium suscipere* prijať úlohu, *negotium dare* dať, prideliť úlohu, záležitosť, *rei publicae negotia* štátnické povinnosti, záležitosti, *causa negotii* právny dôvod konania
neotericus -a -um nový, novátorský
nepos -otis m. vnuk, potomok, zhyrálec, mámotratník; synovec; príbuzný
neptis -is f. vnučka
neptor -oris m. kto márne mŕňa, utráca, mámotratník
nequaquam vôbec, nadarmo, nijako, **nequiquam** nadarmo, bez výsledku
nequiter ničomne, daromne
nequitia -ae f. ničomnosť, daromnosť, nešlachetnosť, ľahkomyselnosť
neronior horší ako Nero
nervose -sius mocne, tuho, s napnutím svalov
nervosus -osior mocný, silný, napnutý, usilujúci sa
neuma -ae f. nota, *neumas agere* udávať takt
nex necis f. násilná smrť, vražda, *ius vitae necisque* právo na život a na smrť (*patrilu otcovi rodiny - pater familias*)

nexi -orum m. nevoľníci, zadĺžení pri rieknutí veriteľovi
nexum -i n. záväzok, pôžička, pohľadávka (zaručená osobnou slobodou dlžníka)
nexus -us m. objatie, obľapenie; dlžnícky záväzok, spojitosť (príčin)
nidor -ris m. výpar, zápach
nidus -di m. hniezdo, dom, príbytok
niger -grior -gerrimus čierny, tmavý, nešťastný, zlomyseľný
nihilominus o nič menej
nihilum -i n. nič, v nijakom ohľade
nihilus -i m. jednotlivec, ktorý nič neznamená, niktoš
nisus -us m. úsilie, snaha, *toto nisus* všemožne
nitela -ae f. lesk, žiara
nitidus -dior -dissimus lesklý, blyšiaci sa, trblietavý, skvejúci sa, krásny, žiarivý
nitor niti nisus sum snažiť sa, usilovať sa
nivalis snehový, zasnežený
nobilis -e urodzený, šľachetný, bohatý
nobilis -is m. zeman, šľachtic, *nobilis auridator* šľachtic venujúci zlatý poklad, oddaný šľachtic
nobilis -lior -lissimus vznešený, urodzený, bohatý, známy, slávny, chýrny, výborný, šľachtický
nobilista -ae m.f. šľachtic
nobilitas -atis f. šľachta, šľachtický stav, šľachetnosť, znamenitosť
nocens -centior -centissimus škodlivý, previnilý, zločinný
nocimentum -i n. (nocumentum) škoda, ujma, krivda
noctculus -a -um nočný
noctifer -a -um večernicový
noctifer -i m. večernica
nocturnum -i n. *nocturna hora* nočná povinnosť (duchovná, modlitba), nočná kláštorná pobožnosť, spev
nola -ae f. zvon (*campana*)

nomen -minis n. meno, názov, *nomine* podľa mena, menom, *in nomine* v zastúpení, v mene
nomenclatura -ae f. menný zoznam, názvoslovie
nomino -are -avi -atum menovať
nona -ae f. deviatok, deviatá časť z úrody
nonnulli -orum m. mnohí, niektorí
norma -ae f. miera, pravidlo, povinnosť; uholnica; kláštorné, rádové povinnosti, predpisy, *normam fidei promissam corrumpere* porušiť sľub vernosti (viery)
nosale -is n. nosný (dýchací otvor) na maske, prilbe
noscitabundus -a -um poznávajúci, poznávajúc, majúci byť poznáný
nosse (subst. a inf. pf.) vedomie, vedomosť; že som poznal, že poznal
nostras -atis m. našinec, krajan
nostratim v našej reči
nota -ae f. značka, známka, známa vec; výčitka, hana, pohanenie, posmech; hudobná značka; poznámka, vysvetlivka, oznámenie; škvrna, chyba
notarius -ii m. pisár, stenograf, koncipient, notár, kancelár, štátny tajomník, čestný titul katolíckych duchovných
notatus -tator -tatissimus označený, vyznačený, pozorovaný, sledovaný, pokutovaný, trestaný
notifico -are -avi -atum zaznačovať, zapisovať, oznamovať, informovať
notitia -ae f. poznanie, vedomosť
notus -tior -tissimus známy, obyčajný, dobre známy, významný
novacula -ae f. britva, nôž
novale -is n. nové pole, novina, úhor, roľa
novalis -e novo zoraný
nove -vissime novo, nedávno, v poslednej chvíli

novello -are, -avi, -atum obnovovať
novellus -i m. (novicius) novic, nový občan, prijatý do rádu na skúšobnú lehotu
novisse (inf. pf., subst.) že poznal, zistil, vie, poznatok
novissimus -a, -um najnovší, posledný, najkrajnejší, najhorší, *novissima exempla* najkrutejšie tresty
novitas -atis f. novota, novosť; povýšenie do vyššieho stavu, hodnosti; div, zázrak
novus -i m. nový šľachtic, úradník, novic, nováčik
novus -vissimus nový, čerstvý, nevidaný, nezvyčajný, neskúsený, najmladší, posledný, zadný
nubo -ere -nupsi -nuptum vydávať sa, súložiť, dopúšťať sa nevery
nudo -are -avi -atum odkryť, odhaliť, okradnúť, olúpiť, prezradiť; zbaviť ochrancov, obhajcov
nullatenus nijako, nijakým činom, určite nie
nullitas -atis f. neplatnosť, *nullitas matrimonii* neplatnosť manželstva
nullus (gen.) **nullius**, (dat.) **nulli** (nemi-ni) nijaký, *res nullius* ničia vec, odhodená vec; bezvýznamný, ničotný, *nulla poena sine lege* niet trestu bez zákona
numen -minis n. božská moc, božstvo, božia vôľa
numeratio -onis f. počítanie, vyplácanie, plat
numeratum -i n. hotové peniaze
numerus -i m. počet, množstvo; zbor, združenie; člen, rozčlenenie; rytmus, takt, stopa; nápev, spev
numisma -atis n. (gr.) minca, peniaz (*nomisma*)
nummarius -a, -um peňažný, *res nummaria* peňažníctvo
nuncupo -are -avi -atum nazývať, me-

noviť, (pas.) byť menovaný; slávnostne vyhlásiť
nundinae -arum f. trhové dni, trh, jarmok; zákonná lehota na publikovanie zákona
nunditor -ari -atus sum obchodovať, kupčiť (kupovať i predávať na jarmoku)
nuntia -ae f. posolkyňa, posolstvo
nuntiatio -onis f. oznámenie, zvestovanie, vyhláška
nuntius -ii m. posol, pápežský vyslanec; správa, posolstvo
nuper -rrime nedávno, kedysi, pred časom
nuptiae -arum f. svadba, *nuptiae inutiles* neplatné manželstvo
nutricius -ii m. živiteľ, vychovávateľ
nutricula -ae f. pestúnka
nutritor -oris m. živiteľ, podporovateľ
nutrix -trix f. živiteľka, chovateľka, pestúnka
nympha -ae f. (gr.) nymfa, mladá žena, vodná víla

O

o ó (cit.), *o tempora, o mores* ó, časy, ó, mravy! (to je doba, to sú mravy!), *o patrona virgo!* pani, ochrankyňa!
obauditio -onis f. poslušnosť
obductio -onis f. pokrytie, zahalenie; súdne obhliadnutie mŕtvoly
obiectatio -onis f. výčitka
obiectio -onis f. vyhadzovanie na oči, vyčítanie, námietka
obiex obicis m.f. hrádza, prekážka, zápora
obitus -us m. smrť, skon, záhuba, zánik
oblata -ae f. oblátka, hostia, dar
oblatio -onis f. ponuka, ponúknutie, poskytnutie daru, obeta, dar, hostia
oblatus -a -um ponúknutý, určený (na život v klástore); oblát, člen rádu

oblectamentum -i n. zábava, potecha
obligatio -onis f. zaväzok, *obligatio dandi, faciendi* právny zaväzok dávania, konania; dlžný úpis, zmenka
obligo -are -avi -atum zviazať, zaviazať (zmluvne), *obligatoriae litterae* záložná listina, dlžný úpis, dlhopis
oblitteratio -onis f. vymazanie, zmazanie, zaniknutie, zabudnutie, umorenie, splatenie dlhu
obnoxius -a -um previnilý, vinný, *inimicis obnoxiiis* keď vinní sú nepriatelia; poslušný, oddaný, podrobený, *terra nemini obnoxia* zem nikým nepodrobená
oboedientia -ae f. poslušnosť, závislosť
obrogatio -onis f. právne porušenie zákona vydaním iného zákona
obscuratio -onis f. zatemnenie, nejasnosť, zatienenie
obsequium -ii n. poslušnosť, služobná podriadenosť; neporozumenie; poddanosť; poplatok
obsequia -orum n. pohrebné modlitby
obseratus -a -um zadlžený
obseratus -i m. dlžník
observantia -ae f. pozorovanie, pozornosť, úcta, poslušnosť, zachovávanie, šetrenie, zachovávanie právnej praxe, zvyklostí; mniška, rádová poslušnosť, *observantes, observanti* mníši prísne zachovávajúci pravidlá (reguly) rehole
observo -are -avi -atum pozorovať, zachovávať, *observantia quadragesimalis* zachovávanie pôstnych predpisov
obses -idis m. rukojemník, ručiteľ, záruka
obsignatio -onis f. potvrdenie, povolenie, potvrdenie s pečatou
obsignator -oris m. pečatiteľ, potvrdzovateľ, ručiteľ (svedok) závetu (testamentu)

obsoletus -a -um obnosený, ošúchaný, opotrebovaný, bezcenný; zlý
obsonatoria -ae f. (ars) kuchárske umenie
obsonium -ii n. zákusok
obstaculum -i n. prekážka
obstetrix -tricis f. pôrodná asistentka, pôrodná baba
obsto -are -stiti -staturus stáť v ceste, prekážať, *nihil obstat* niet prekážky (možno vytlačiť knihu) (schvaľovacia formula cirkevného cenzora)
obstructio -onis f. uzavretie, prekážka
obtingo -ere -tigi (tango) dostať sa, pripadnúť komu, *obtigit cui* komu pripadlo (komu sa dostalo)
obtestatio -onis f. zaprisahanie, slávne vyzývanie, prosenie, prosby
obtutus -us m. pohľad; pozorovanie, *primo obtutu* na prvý pohľad, obhliadka, obzretie
obvelo -are -avi -atum zahaliť, chrániť
obvenio -ire -veni -ventum pripadnúť, dostať sa komu, *quae cuique civitati pars castrorum obvenerat* ktorá časť tábora pripadla ktorej obci
obventio -onis f. dôchodok, zisk
obverto -ere -ti -versum obracať proti komu
obvio -are -avi ísť v ústrety, stretávať, *obviam* v ústrety
occasio -onis f. príčina, príležitosť
occasionalis -e zodpovedný, spôsobilý; náhodný
occidens -ntis m. západ
occidentalis -e západný
occidio -onis f. pobitie, zničenie
occido -ere -cidi -cisum zapadať, *sol occasus* zašlo slnko, slnko po západe
occisio -onis f. zabitie, usmrtenie
occultatio -onis f. skrývanie, ukryvanie
occultator -oris m. skrývač, utajovateľ
occulte tajne, skryte
occultum -i n. tajnosť, hriech, kryt, ukrytie

occurro -ere -curri -cursum íst v ústrety, dohodnúť sa, prísť na myseľ, napadnúť (v myslení)

occursatio -onis f. prichádzanie v ústrety, ústretovosť, úslužnosť, pozornosť

ociter rýchlo, chytro

ocios (ocissime) (od ociter) rýchlejšie, chytrejšie (najrýchlejšie)

octava -ae f. (dies) ôsmy deň po sviatku včítane sviatku, *octava Epiphaniae Domini* (oktáva Troch kráľov) = 13. januára

ocularis -e očný, týkajúci sa očí, *ocularis testis* očítý svedok

oculatus -a -um očitý, viditeľný, zrejmy

odoramen -inis m. kadidlo, vonná masť, korenie

odoratus -us m. voňanie, čuch

oeconomia -ae f. (gr.) hospodárnosť, usporiadanosť, šetnosť

oecumene -es f. (gr.) obývaný svet, *Oecumenicum Concilium* Všeobecný (svetový) koncil (ekumenický)

oecus -i m. (gr.) dom, domácnosť

offatim po kúsku

offero -ferre obtuli oblatum obetovať, prinášať na obeť, ponúkať, preukazovať dobrodenie (*beneficium*)

offertorium -ii n. obetovanie (jedna z hlavných častí katolíckej omše)

officialis -is m. zriadenec, úradník, prednosta úradu; učiteľ, riaditeľ, predstavený, opát; zástupca šľachtického úradníka, zástupca katolíckeho biskupa (na súde)

officialiter úradne

officina -ae f. dielňa, továreň, ateliér, lekáreň, kostol (ako duchovný subjekt práva)

officialatus -us m. úrady, správy (panstva)

officiositas -atis f. ochota, úslužnosť

officiosus -a -um úradný, týkajúci sa správy, úslužný, ochotný, láskavý, horlivý, úprimný

officium -ii n. (opificium) služba, funkcia, práca, úloha, *officii ademptio*, *suspensio* odňatie úradu, prepustenie z úradu, *mutua officia* vzájomné priateľské služby, *officium altaris* bohoslužba, *censoe officium* cenzorský úrad (funkcia), povinnosť, *meum officium* moja povinnosť, *ex offio*, *ex officio* podľa úradnej povinnosti, z poverenia úradu, úradne

olea -ae f. (oliva) oliva, *hortus olearum* olivový sad, háj

olitio -onis f. vôňa, pach

olitor -oris m. zeleninár

olus -eris m. (holus) zelenina, kapusta
omasum -i n. držka, časť zo zvieracieho žalúdka (volského, kravského)

opella -ae f. drobná, malá robota

opera -ae f. činnosť, práca, námaha, *operam dare alicui* horlivo sa venovať niečomu, *data opera* pričinením, horlivo, *opera actuarii* pomocou, prostrednítvom tajomníka

operarius -ii m. robotník, *ad operam addictus* nádenník, remeselník

opero -are -avi -atum robiť, pracovať, *opero in alq.* dobre robím komu

opificium -ii n. hotovenie, chystanie, robenie

opinabilis -e mysliteľný

opinio -onis f. (opinatio) mienka, názor

opiparus -a -um bohatý, skvostný, skvelý

opitulamen -minis n. pomoc

oppidanus -a -um malomestský

oppidanus -i m. mešťan, malomešťan

oppidulum -i n. mestečko

oppidum -i n. opevnené miesto, pevnosť, mesto, vidiecke hradisko, osídlenie (keltské oppidá)

opportunitas -atis f. príhodnosť, vhodnosť, výhoda, prednosť, *opportunitas loci* výhodná poloha miesta
opportunus -a -um príhodný, vhodný, výhodný
oppositum -i n. náprotivok, opak, protihľadnosť
oppositus -a -um stojaci oproti, náprotivný, *ex opposito* oproti (z opozície)
oppressio -onis f. útlak, *oppressiones* prejavy útlatku
opprobrius -a -um hanlivý, vyčítajúci, nadávajúci
oppugnaculum -i n. zásek, zátaras ciest
ops opis f. pomoc, podpora, *opem fero* pomáham, *ope Consilii Regii Locumtenentialis* prostredníctvom Kráľovskej miestodržiteľskej rady
optimas -atis f. šľachtici, šľachta, optimáti (oproti populárom = demokratom)
opus operis n. dielo, *opus est* treba (je treba), *ad opus nostrum* v náš prospech, na náš úžitok, *opus est mature facto (factu)* treba rýchlo konať, *opus beneficium* almužna
ora -ae f. (oratio) modlitba, prosba, *oratio Dominica* Otčenáš! (modlitba Pána)
oraculum -i n. veštiarenie, veštecká výpoveď, veštbá, veštecký výrok; kraj, hranica, pás
orator -oris m. rečník, spravodajca; vyslanec; starosta
oratorium -ii n. modlitebňa, dom modlitby, kaplnka; hudobná skladba nábožného obsahu
oratrix -trix f. prosebníčka
oratus -us m. prosba, modlitba
orbatus -us m. (orbatio) ozbijanie, olúpenie, osirotenosť
orbis -is m. kruh, *orbis terrae (terrarum)* svet, *toto notus in orbe* známy

na celom svete, *urbi et orbi* pápežské požehnanie mestu (Rimu) a celému svetu
orbis -a -um (caecus) slepý, opustený, osirotený
orbis -i m. sirota
ordinandus -a -um ten, čo prijal tonzúru a má byť vysvätený za kňaza
ordinariatus -us m. ordinariát, úradná hodnosť ordinára (biskupa, opáta a pod.)
ordinarius -a -um riadny, pravidelný, ustanovený rádom (cirkvi)
ordinarius -ii m. ordinár, správca cirkevného obvodu právne podliehajúceho pápežovi al. rádom vrchnostiam, biskup; riadny vysokoškolský profesor (oproti mimoriadny)
ordinate po poriadku, podľa pravidiel, riadne, podľa reguly
ordinatio -onis f. zoradenie, usporiadanie, porada, rada, príkaz, ustanovenie, nariadenie, vysviacka kňazov
ordinator -oris m. kto udeľuje vyššie svätenia
ordino -are -avi -atum usporadúvať, dávať do poriadku, robiť rozpočet; vysviacať kňazov; lekárske vyšetřovať, dávať radu
ordo -inis m. rad, usporiadanie, zoradenie, spoločenský stav (senátori, jazdci), vojenský tvar (stotina), cirkevný rád, rehoľa, *Ordo cisterciensis* rehoľa (rád) cistercitov, *Ordo Dominicanorum* dominikánsky rád; feudálny stav, *ordines* stavy, *ordo doctrinae* metóda vedeckej práce, *ordo rerum agendarum* rozvrh prác
oretenus teraz (až do tejto hodiny, chvíle); až po ústa; ústne, podľa vlastných slov
organizo -are -avi -atum organovať, hrať na organe; usporadúvať
organum -i n. telesný orgán; hudobný

nástroj organ; pracovný nástroj; spev vtákov
oriens -entis m. východ (slnka); Orient (krajiny Východu)
orichalcum -i n. (gr.) bronz
ornamentum -i n. ozdoba, okrasa, ornament; slávnostné biskupské rúcho pri bohoslužbe; omšové potreby, náčinie; významenie, dôstojnosť triumf, vojenské prejavy slávy a cti
ornativus -a -um ozdobný
ornatrix -tricis f. kaderníčka
ornatus -a -um vystrojený, vyzbrojený, vyzdobený, ozdobený, ctený, vážny, čestný
ornatus -us m. výstroj, výbava; ozdoba, výzdoba, krása; kňazské bohoslužobné rúcho
oro -are -avi -atum hovoriť, prosiť, modliť sa, rečniť, vyhlasovať, rokovať
orphanus -a -um (gr.) osirotený, opustený, úbohý
orphanus -i m. (gr.) sirota
orsus -us m. podnikanie, počínanie, vznik, počiatok
orthodoxus -a -um (gr.) pravoverný, pravoslávny, pravý
ortus -us m. východ, počiatok, pôvod
oryza -ae f. ryža
osor -oris m. nenávisník
ossiculum -i n. kôstka, jadro
ostendo -ere -tendi, -tentum ukazovať, dokazovať, *ostentor litterarum* ten, kto ukáže listinu
ostensorium -ii n. monštrancia
ostentatio -onis f. ukazovanie na obdiv, chválenie
ostentator -oris m. chválenkár, víťaz
ostentum -i n. zjavenie, nadprirodzený úkaz, príšera, netvor; výstražné znamenie
ostentum -i n. (len v dat.) *ostentui* na

obdiv, naoko; nadprirodzený úkaz, zázrak, netvor
ostiarus -ii m. vrátnik, strážnik
ostiatim od dverí k dverám
ostrum -i n. purpur, purpurová farba
otalgia -ae f. (gr.) bolenie uší
otiosus -a -um nezamestnaný, nečinný, pokojný, lenivý, žijúci v ústraní
otium -ii n. nezamestnanosť, nečinnosť, pokoj, mier, voľný čas, záhalka, literárna činnosť, *otium cum dignitate* trávenie času pre verejnosť
ovatio -onis f. ovácie, malý triumf
ovile -is n. ovčiareň, ovčinec
ovo -are -avi -atum jasať, plesať

P

pabulatio -onis f. obstarávanie pokrmu, potravy, krmu pre zvieratá
pabulum -i n. pastva, paša, krmivo, potrava, duchovná potrava, *pabulum caeleste* eucharistia
pacalis -e pokojný, mierový
pacatum -i n. pacifikované územie, územie mieru po vojne
pacifico -are -avi -atum upokojiť, utíšiť, podrobiť; nanútiť prímerie, dohodnúť mier, pacifikovať, zmieriť bojujúce strany
pacificus -a -um vyjednávajúci o mier, upokojujúci, utišujúci vzbury
paciscor -i pactus sum dojednávajú zmluvu, dohodovať, dohovoriť sa s kým na čom
paco -are -avi -atum dohodnúť sa o spornej veci, zmieriť, upokojiť, utíšiť
pacta -ae f. dievčina nahovorená za manželku, nevesta
pacta -orum n. dohovory, zmluvy
pactor -oris m. prostredník, ručiteľ
pactum -i n. dohoda, zmluva, pakt,

ex pacto podľa zmluvy; zvyk, obyčaj, *quo pacto* tak, takým spôsobom

paedagogium -ii n. (gr.) vzdelávací ústav vychovávateľov

paedagogus -i m. (gr.) otrok vodiaci deti k súkromnému učiteľovi v Grécku, vychovávateľ, dozorca nad správaním detí

paelex -icis f. milenka, partnerka

paenitentia -ae f. ľútosť, pokánie, zlepšenie, napravenie, *sacramentum paenitentiae* sviatosť pokánia, zmierenia, *paenitentia* spoveď

paenula -ae f. plášť

paganismus -i m. pohanstvo

paganus -a -um vidiecky, gazdovský, nevzdelaný; pohanský

paganus -i m. roľník, gazda, horal, dedinčan, farník, pohan (mohamedán)

pagare (pacare) upokojsť, zmierovať, utišovať

pagatim po dedinách, na dedinách, na vidieku

pagensis -is m. roľník, dedinčan; neveriaci, nevzdelaný vo viere

pagina -ae f. strana v knihe, list; listina, kniha, knižné dielo, báseň, *pagina divina* Biblia, sväté Písmo

pala -ae f. lopata, rýľ; kameň (prsteňa)

palam verejne, otvorene

palatia -orum n. kráľovský, cisársky dvor, *vita palatia* večný život

Palatinum -i n. pahorok Palatín v Ríme; palác, rezidencia cisárov

palatinus -i m. palatín, správca hradu, kráľovského sídla

palea -ae f. pleva, slama, krm, potrava

panegyris -is f. (gr.) zhromaždenie, snem

panicum -i n. proso; ohromný strach, panika

pannifex pannificis m. súkenník, tkáč súkna

pannum -i n. (pannus -i m.) kus látky, tkaniny, plátna, súkna, handra

papa -ae m. otec, biskup, pápež

papalis -e otcovský, biskupský, pápežský

papatus -us m. pápežstvo

papilio -onis m. motýľ; stan, šiator, pavilón

papista -ae m. prívrženec pápeža

papisticus -a -um pápežský, *papistica aula* pápežský palác

papyreus -a -um papyrusový, papierový

par paris m. rovesník, vrstovník, druh, kolega, príslušník istého stavu, spoločnosti rovných, napríklad *par exemplum*; odpis, kópia, exemplár

par paris rovnaký, rovný, párný

parabola -ae f. (gr.) podobenstvo, prirovnanie

Paraclytus (Paraclytus) -i m. (gr.) Duch svätý, Utešiteľ

paradisus -i m. (gr.) záhrada, rajská záhrada, raj, park

parallelus -a -um súbežný, paralelný

paraphernalia -ium n. (bona) výbava, svadobné dary nepatriace k venu, patriace iba žene

paraphonista -ae m. (gr.) predspevák, spevák

paratus -i n. peňažná hotovosť, *in parato* v hotovosti

paratus -us m. prípravy, chystanie

paraveredus -i m. jazdecký kôň

parcitas -atis f. šetrnosť, skromnosť, lakomosť, skúposť

parcus -a -um šetrný, skromný, mierny, striedmy

Parentalia -ium n. deň Dušičiek

parentalis -e rodičovský, *parentales dies* dni venované zomrelým rodičom a príbuzným

parentela -ae f. rodinný pôvod, príbuzenstvo

parento -are -avi -atum konať tryznu,

slávnosť zosnulých; konat zadost', pomstiť sa za smrť

parerga -orum n. (gr.) maličkosti, drobnosti

parietarius -a -um nástenný

parietinae -arum f. zrúcaniny, ruiny, rozvaliny, trosky, rumovisko

parilis -e rovnaký, rovnakého druhu

parochia -ae f. fara, farnosť, diecéza
parochialis -e farský, **ecclesia parochialis** farský kostol

parochus -i m. (gr.), hostinský (na stani-
ciach, hraniciach); farár, prepošť

pars partis f. časť, diel, kus

partes -ium f. politické strany, **partes**
(*regiones*) územia, správne celky

participatio -onis f. účasť, spoluúčasť,
spoločenstvo, zúčastnenie

participo (participor) **-ari** zúčastniť sa,
mať účasť, participovať

particularis -e čiastočný, **studium par-**
ticularis stredná škola oproti **studium**
generale univerzita, vysoká škola

particulariter osobitne, zvlášť

partim čiastočne

parum minus, minime málo, trochu,
menej, najmenej

parvus -a -um malý, ledva badateľný,
skromný

Pascha -ae f. (gr.) Veľká noc

paschalis -e veľkonočný, **p. agnus** ba-
ránok, obeta, **p. victima** = Kristus

passim široko-ďaleko, na všetky strany,
často

passio -onis f. utrpenie, mučenie, umu-
čenie (pašie)

passionale -is n. kniha o Kristovom u-
trpení (pasionál)

pastor -oris m. pastier, duchovný pas-
tier, kňaz

patella -ae f. miska, tanier

patena -ae f. miska na hostie pri omši;
koryto, válov

patenter otvorene, úprimne

pater patris m. otec, **pater familias** o-
tec rodiny, senátor, **patres conscrip-**
ti senátori a prísediaci; predok, **mo-**
re patrum podľa zvyklosti predkov;
predstavený v reholi

paternitas -atis f. otcovstvo, **Paternitas**
vestra Vaša otcovská dôstojnosť (o-
slovenie duchovného)

patibilis -e znesiteľný

patina -ae f. misa, panvica; paténa

patriarcha -ae m. (gr.), praotec, pat-
riarcha, predstavený patriarchátu vý-
chodnej cirkvi

patricius -a -um patricijský, šľachtický,
urodený

patricus -a -um otcovský

patrimonium -ii n. otcovský majetok,
dedičstvo, veľkostatok, **Patrimonium**
sancti Petri Dedičstvo sv. Petra (naj-
staršie označenie Vatikánskeho štátu)

patrimus -a -um majúci otca nažive

patrina -ae f. krstná mať

patrocinium -ii n. patronát, ochrana,
záštita, pomoc, hájenie, zastupova-
nie; relikvia; sviatok patróna kostola

patrona -ae f. patrónka

patronus -i m. patrón, ochranca, zá-
stanca, zástupca, advokát, obhajca,
vlastník pôdy (feudálny); zakladateľ a
podporovateľ cirkevnej inštitúcie

patruus -i m. strýko, strýc, otcov brat

patulus -a -um otvorený, zo všetkých
strán prístupný; rozložitý, košatý

paucula -orum n. (pl.) niekoľko slov,
maličkosti

paulus (parvus) **-a -um** malý, nevelký
počtom, malinky

paupertas -atis f. chudoba, bieda

pausatio -onis f. zadržanie, zastavenie
(dychu); smršť; **pausatio Mariae** na-
nebovzat' e Panny Márie (15. augusta)

pavimentum -i n. podlaha, dlažba

peccamen -minis n. chyba, prehreše-
nie, hriech, prehrešok

peccator -is m. hriešnik, *peccatum mortale* smrteľný hriech
pecia (petia) -ae f. kus, kúsok, hlt
pectinarius -ii m. hrebenár
pectinatim v tvare hrebeňa, ako hrebeň
pectorale -is n. náprsný križ (opáta, biskupa)
peculator -oris m. spreneveriteľ peňazi
peculiaris -e vlastný, zvláštny, charakteristický
peculium -ii n. majetok (podľa kusov dobytka), úspory; časť, úcta, *in peculium honoris* na znak osobitnej úcty
pecultus -a -um nečestný, nehanebný
pedagium -ii n. clo, mýto
pedetemptim (pedetentim) postupne
pedica -ae f. puto na nohy, oko, slučka
peditatus -us m. pechota, pešie vojsko
pedito -are -avi -atum ísť, prichádzať peši (*per pedes*)
peditura -ae f. dĺžka stopy, stupaje
pedum -i n. pastierska palica
peiero -are -avi -atum krivo prisahať, klamať (*periuo*)
pelliceus -a -um klamný, zradný, chybné spravený
p'licium -ii n. kožuch, kožušinové oblečenie, rúcho
pellicula -ae f. malá kožka, kožtička, ozdoba z kože
pellifex -ficus m. garbiar, kožiar, kožušník
penta -ae f. (gr.) svätodušné sviatky, Turíce (Letnice), *festum Pentecostes* Turíce (päťdesiaty deň po Veľkej noci)
penarius -a -um týkajúci sa zásob obilia, *cella penaria* sýpka
pensio -onis f. platenie, platba, splátka, plat, daň
penso -are -avi -atum vyrovnávať, splácať, vyvažovať, odškodňovať, rozmyšľať o náhrade škody

penuria -ae f. nedostatok
penus -us m. (penus -oris n.) komora, pivnica, *administer penus episcopalis* správca biskupskej komory (zásobárne) = *mensa episcopalis*, živobytie, potrava
pera -ae f. mešec, uzlík, vrecko
peramanter veľmi milo
perambulo -are -avi -atum prechádzať, obchádzať, *ad perambulandum* na obchôdzku
perantea predtým, vopred, skôr
percipiens -entis m. prijímateľ, nadobúdateľ
percontator -oris m. vyzvedač, vypočúvajúci
percontor -ari, -atus sum vypytovať sa, vyzvedať sa, vyšetrovať
percursor -oris m. zbeh, utečenec; plachý kôň
percussor -oris m. zabijak, bandita, najatý vrah; minciar, razič mincí
perditio -onis f. skaza, nivočenie, zhuba, škoda
perdiuturnus -a -um veľmi dlho trvajúci, trváci
perdiu veľmi dlho
perduro -are -avi -atum vytrvať, pretrvať, zotrvať, prečkať
peregre za hranicami, v cudzine
peregrinatio -onis f. putovanie, cestovanie, potulovanie sa (v cudzine)
peregrinitas -atis f. cudzí zvyk, obyčaj
peregrinor -ari, -atus sum zdržiavať sa v cudzine, sťahovať sa, potulovať sa
peregrinus -i m. cudzinec (obyvateľ Ríma, ktorý nemal občianske právo), pútnik; križiak
peremptor -oris m. hubiteľ, ničiteľ, kaziteľ
peremptorius -ia, -ium konečný, posledný, zhubný, ničiaci
perendino -are -avi -atum ostávať

perennis -e (perennalis) celoročný, trvalý, stály, večný
perenno -are -avi -atum trvať, byť trvalý, trváci
perfidia -ae f. vierolomnosť, zrada; zrieknutie sa viery, hriechnosť
perfidus -a -um zradný, vierolomný, nepoctivý, hriešny
perflugium -ii n. útočisko
perhenno -are -avi -atum trvať večne
perhennare, perhennari
perhibeo -ere -ui, -itum podávať, poskytovať, *perhibitote mihi testimonium* vydajteže mi svedectvo; hovoriť, vypovedať, poznamenať
periurus -a -um krivoprísahzný
perlito -are -avi -atum šťastne obetovať
permissu s dovolením
pernecesse celkom nevyhnutne
pernix -icis náhly, rýchly
pernoctatio -onis f. prenocovanie, nocľah
peroptimus -a -um vynikajúci, výborný, najdobrotivejší
peroro -are -avi -atum dohovoriť, predjednať, prerokovať, poprosiť
perosus -a -um nevráživý, hnevlivý
perparum veľmi málo
perperam chybne, nesprávne, falošne
perpes -etis ustavičný, večný
perpeto -ere -ivi, -itum napadnúť
perpetrator -oris m. vykonávateľ, pôvodca, páchatel zločinu
perpetro -are -avi -atum urobiť, vykonať, dosiahnuť
perpetualis -e ustavičný, stály, všeobecný, katolícky
perpetuo -are -avi -atum ustavične udržiavať, konať, zotrvať
perpetuo -tualiter navždy, naveky, natrvalo, postupne, súvislo
perplexitas -atis f. prepletenosť, zmätanosť, zmätok

persalutatio -onis f. pozdravovanie na všetky strany
perscinter veľmi bystro, znalecky, spofahlivo
perscitus -a -um veľmi rozumný, znalecký, dobre oboznámený
perscribo -ere -psi -ptum dopísať do konca, podrobne opísať, *perscribere pro statu notitiae* dať na vedomie
persculto -are -avi -atum dôkladne vypočuť, vyšetriť úplne
persecutio -onis f. prenasledovanie, stíhanie
persecutor -oris m. prenasledovateľ
personalis -e osobný
personaliter osobne
personalus -us m. personál, úradníci, zamestnanci, služobníctvo
perspicuus -a -um priehľadný, zrejmy
persuasio -onis f. presvedčenie, mienka
persuasivus -a -um presvedčivý
pertento (pertempto) **-are -avi -atum** vyskúšať, preveriť, preniknúť
pertica -ae f. tyč, siahovnica, palica, žrd, žrdka
pertinace tvrdošijne, úporne, tuho
pertineo -ere -ui patriť, týkať sa, mať vplyv, dosahovať
pertracto -are -avi -atum prerokovať, predjednať, premyslieť
pertractus -us m. predložovanie, preťahovanie
pertranseo -ere -ii, -itum prejsť, preniknúť
perturbatio -onis f. zmätanie, zmätok, *rei publicae perturbatio* politický prevrat; vyrušenie, rozčúlenie
perurbanus -a -um veľmi jemný, vzdelaný, kultivovaný
perversus -a -um zvrátený, krivý, pokazený, skazený, nerozumný
pervicax -cacis vytrvalý, tvrdošijný, zatvrdlivý, urputný

pervigil *-lis* stále ostražitý, bdely, pozorný, pripravený
pessimo *-are -avi -atum* celkom pokažiť, zničiť, poškodiť
petralis *-e* kamenný
petrosus *-a -um* kamenný
piamen *-minis* *n.* očistný prostriedok
pica *-ae* *f.* straka
pila *-ae* *f.* mažiar, pilier; lopta
pineus *-a -um* smrekový, sosnový, borovicový
pinta *-ae* *f.* miera (dve holby)
pisa *-ae* *f.* (pisum *-i* *n.*) hrach
piscatio *-onis* *f.* rybolov
piscator *-oris* *m.* rybár
piscatus *-us* *m.* rybolov
piscina *-ae* *f.* rybník, vodná nádrž, bazén
pisetum *-i* *n.* poplatok arcibiskupovi za razeň mincí
pistor *-oris* *m.* pekáč
pius *-a -um* zbožný, úctivý, *pium desiderium* zbožné želanie, *pia causa* nadácia, *pium corpus* dobročinný spolok
pix *picis* *f.* smola
placamen *-minis* *n.* obeta zmierenia, prostriedok zmierenia
placenta *-ae* *f.* koláč, placka *libum*
placibilis *-e* ľubivý, príjemný
placita *-orum* *n.* názory, vedy, mienky
placitum *-i* *n.* ľubovoľa, názor, zásada, *placitum maiorum* zásada predkov; úradné rozhodnutie, zhromaždenie, *placitum generale* ríšsky snem
placor *-oris* *m.* ochota, vôľa na čo; upokojenie
plaga *-ae* *f.* (gr.), rana, úder, zranenie; kraj, krajina, rajón, svetová strana
plagiarius *-ii* *m.* únosca ľudí; vykrádač textu, literatúry
planctus *-us* *m.* horekovanie, žalostenie
planctus *-us* *m.* pašiové hry, nárek
plane zreteľne, jasne, pravdaže

plango *-ere planxi planctum* biť sa v prsia
planitas *-atis* *f.* zreteľnosť, jasnosť, hladkosť
plano *-are -avi -atum* urovnávať, narovnávať, hladiť
planta *-ae* *f.* priesada, rastlina na presadenie
planto *-are -avi -atum* presádzať
planum *-i* *n.* rovina, rovné pole, pláň
plasma *-atis* *n.* (gr.), výtvar, stvorenie, tvorstvo
plasta *-ae* *m.* (plastēs (gr.)) tvorca, sochár, maliar
plebanus *-i* *m.* plebán, farár
plebicola *-ae* *m.* priateľ ľudu, populár
plebiscitum *-i* *n.* zistenie mienky ľudu
plenarium *-ii* *n.* skrinky s ostatkami svätých
plenitudo *-dinis* *f.* plnosť, hojnosť
plethorudus *-a -um* (gr.), plný, nahromadený
plico *-are -avi -atum* zvinovať, skrúcať
plumeus *-a -um* pernatý, z peria
plurifariam na viacerých miestach
pluteus *-i* *m.* ochranný plot; pohyblivý voj (tvar vojska); prístrešok; priečinok na knihy
Pneuma Sacrum *n.* Duch Svätý
podex *-icis* *n.* zadok, rit
poena *-ae* *f.* trest, *poenae irrogatio* uloženie trestu
poenalis *-e* trestný, pokutový (penalizovaný)
pogonias *-ae* *m.* vlasatica, kométa
polenta *-ae* *f.* jačmenná kaša, kufaša, slad
politia *-ae* *f.* štátne zriadenie, polícia
pollentia *-ae* *f.* moc, sila
polus *-i* *m.* kolík, medzník, vymedzenie občianske, obyvateľské; župa, kraj, dedina, obec, usadlosť, ves, správny celok (politický), *pagi agrorum* vídiecke kraje

pompa -ae f. slávnostný, nádherný sprievod
pomposus -a -um nádherný, krásny, vznešený
ponderosus -a -um závažný, dôležitý
pondus -eris n. závažie, ťarcha, dôležitá vec, podstata, význam
pontifex -icis m. veľkňaz (maximus)
pontificius -a -um pápežský
popanum -i n. obetný koláč
porosus -a -um dierkovaný, pórovitý
porrigo -ere -rexi, -rectum natahovať, napínať, poskytovať, ponúkať, porrigo fidei preukazovať dôveru
portitor -oris m. prievozník, colník
portorium -ii n. prístavný poplatok, clo
portulanus -i m. vrátnik
portus -us m. prístav
posco -ere poposci poprosiť
positor -oris m. zakladateľ, skladateľ compositor
positura -ae f. poloha, tvar, podoba
possessio -onis f. držba, majetok, vlastníctvo; obec, dedina
possessionarius -a -um majetkový, majetný, vlastnícky, držiteľský, majúci majetok v držbe, dočasne
possessor -oris m. majiteľ, vlastník, statkár, držiteľ
possibilis -e možný
possibilitas -atis f. možnosť
postalis -e poštový, týkajúci sa pošty
posteri -orum m. potomkovia
posteritas -atis f. potomstvo
postilla -ae f. výklad evanjelia, komentár, post illa verba = post textum Scripturae sacrae verba výklad evanjelií a epištol celého roka, zbierka kázní
postliminium -ii n. návrat z cudziny do vlasti, rehabilitácia po návrate zo zajatia, pohraničné miesto
postmodum potom

postsequetaneus -i m. stály sprievodca
postulamen -minis n. požiadavka, prosba
postulaticius -a -um požadovaný, žiadaný
postulatum -i n. požiadavka, sťažnosť, žaloba
postulo -are -avi -atum požiadať, žiadať, prosiť, poháňať pred súd, žalovať
postumus -a -um posmrtný, posledný
postumus -i m. pohrobok, narodený po smrti otca
potagium -ii n. potrava, stravovanie
potentia -ae f. moc, násilie, sila, vláda, vplyv
potentialiter násilne, brachiálnou mocou, so zbraňou v ruke
potior -iri, -itus sum zmocniť sa, dosiahnuť moc, byť pánom, dosiahnuť cieľ násilne, nadobudnúť slobodu, byť silnejší, zámožnejší, potiores civēs poprední občania (mešťania)
potius est je lepšie, bolo by lepšie
potus -us m. pitie, nápoj, potus salsi slyz
practicus -a -um (gr.), činný, praktický (protokolárny)
praeactatus -a -um spomenutý, uvedený vyššie
praebenda -ae f. cirkevný dôchodok, obročie, prebenda
praebere -ere -ui, -itum poskytnúť, prejavíť
praecamen -minis n. prosba, modlitba
praecantator -oris m. predspevák
praecaveo -ere -cavi -cautum chrániť sa, byť bdely
praecedo -ere -cessi -cessum ísť pred kým, ísť vpredu
praeceptio -onis f. učenie
praeceptor -oris m. (praeceptra -icis f.) učiteľ, učiteľka
praeceptum -i n. príkaz, návod, rada, poučenie, zásada, pravidlo

praecessor -oris m. predchodca, vodca, pán
praecingo -ere -cixi -cinctum obkľúčiť, ohraničiť
praecino -ere -cixi sprevádzať hudbou, hrať pri čom
praecipio -ere -cepi -ceptum prikázať, rozkázaf, nariadiť
praecipitium -ii n. priepasť, zráz, strmina nadol
praecipuus -a -um mimoriadny, osobitný, zvláštny, význačný, znamenitý
praeco -onis m. hlásateľ, oznamovateľ, vyvolávateľ pri dražbe
praeconicio -ieci -iectum vopred usúdiť, vytušiť
praecor -ari -atus sum prosiť, modliť sa
praecursor -oris m. predchodca, prvý bežec
praedicator -oris m. kazateľ, *ordo Praedicatorum* rád kazateľov (dominikánov)
praedictor -oris m. veštec, prorok
praedilectus -a -um veľmi obľúbený, veľmi milovaný
praedistino -are -avi -atum (praedestino) predurčovať, vopred určiť
praedium -ii n. statok, dvor
praedo -onis m. lúpežník, pirát
praelectus -a -um vyvolený ako prvý, prvotriedny pri voľbe
praefatiuncula -ae f. krátky úvod, predhovor
praefatus -a -um vopred uvedený, spomenutý, už spomenutý
praefectus -a -um predstavený, správca, prefekt, veliteľ, *praefectus militiae* dôstojník, veliteľ, *praefectus praetorio* veliteľ cisárskej stráže, *praefectus operum publicorum* správca verejných prác, *praefectus annonae* správca zásobovania, *praefectus iuris* predseda súdnej poroty, *praefectus urbis* primátor mesta; správca vidieckeho hradu, hradný župan; kancelár, *primus praefectus aulae* najvyšší kancelár

praeficio -ere -feci, -fectum ustanoviť, zvoliť na čelo, za predstaveného, *praeficio iudicem* zvoliť za richtára, za starostu obce, sudcu
praefor -fari, -fatus sum predpisovať, veštiť, predčítavať, predmodlievať sa
praeiudicium -ii n. krivda, poškodenie, škoda, ujma, *sine praeiudicio iuris alieni* bez poškodenia práva inej osoby
praelatus -i m. vyšší duchovný predstavený, prelát
praelibatus -a -um predtým obetujúci koláč, hostiu; význačný
praememoratus -a -um už spomenutý, pripomenutý
praenarratus -a -um uvedený vyššie, už uvedený, o kom sa hovorilo
praenotatus -a -um skôr uvedený, označený, titulovaný
praepositura -ae f. prepoštvstvo, funkcia prvého kanonika
praepositus -i m. prepoš, prvý kanonik, *praepositus camerae* komorník, predstavený komory
praeposteratio -onis f. zvrátenosti
praeposteratus -a -um obrátený; zvrátený, zvrhlý
praepotens -entis veľkomožný pán, mocnár
praerogativa -ae f. prednostné právo, výprava, prednosť v hlasovaní
praescriptus -a -um spomenutý (v listine)
praesegmen -inis n. odrezok, odrezaná časť čoho
praesens -ntis prítomný, súčasný, dočasný, *praesenti potentia* dočasnou mocou, *praesentes litterae* táto listi-

na, *praesentibus testor* touto listinou dosvedčujem, *tenor praesentium* znenie tejto listiny, *praesentia regalis* (iudicium) súd v kráľovskej prítomnosti

praesentia -ae f. prítomnosť, in *praesentia* pre prítomnosť, v prítomnosti

praesentialiter odteraz

praesento -are -avi -atum darovať, poskytnúť do daru

praesento -are -avi -atum predložiť, predstaviť, zastupovať koho, predstaviť koho komu

praeses -idis m. ochranca, správca, predseda, *praeses iudicii* predseda súdu, prezident

praesul -lis m. biskup, arcibiskup, opát

praesumptio -onis f. predpoklad, *praesumptio iuris* právny predpoklad, mienka; opovážlivosť, drzosť

praesumptuose veľmi opovážlivo, veľmi smelo, nákladne, okázalo

praetactus -a -um už spomenutý

praetaxo -are -avi -atum vyššie spomenutý, uviesť v listine

praetempto -are -avi -atum vopred skúmať, vopred skúšať

praetendo -ere -tendi, -tentum zamýšľať, mať v úmysle, nárokovať si, predstierať, robiť, že dačo je

praetextum -i n. sláva, lesk, vážnosť; zámenka, predstieranie

praetitulatus -a -um spomenutý, citovaný, vyššie titulovaný

praetor -oris m. predstavený, správca, sudca, *praetor urbanus* prétor, ktorý uplatňoval právo medzi obyvateľmi starovekého Ríma, *praetor peregrinus* uplatňoval právo medzi cudzincami, *praetores aerarii* správcovia štátnej pokladne; richtár, člen mestskej rady

praetorium -ii n. radnica, veliteľský stan, telesná stráž, cisárska garda

praetorius -ii m. bývalý prétor

praeurbium -ii n. predmestie, obvod mesta

praevalidus -a -um závažný, majúci prevahu, veľmi mocný

praevaricatio -onis f. sprenevera, porušenie úradnej povinnosti, (práv.) zakázané zastupovanie obidvoch strán tou istou osobou

praevenio -ire, -i, -tum predísť, byť niekde skôr ako iný; zabrániť, prekaziť

prandium -ii n. raňajky

pratium -i n. lúka

pravitas -atis f. skazenosť, ničomnosť, zvrátenosť

praxis -is f. (gr.) prax, právny úkon, žaloba, konanie

precarium -ii n. vyprosené, darované (pozemky a i.); používanie kaplnky

precator -oris m. prosebník, orodovateľ, modliaci sa

prehensio -onis f. (prensio) chytenie, zaistenie, uväznenie

prelum -i n. vinársky lis

presbyter -eri m. (presbiter) starší, starac, kňaz

pressus -us m. tlak, tlačenie, zvieranie

presumo -ere -sumpsi -sumptum osobovať si, robiť si nárok, byť zaujatý, predpojať si

pretiositas -atis f. (gr.) drahocennosť

prex -precis f. prosba, modlitba

primaevus -a -um prvotný, pôvodný, najstarší

primas -atis m. arcibiskup, prvý kňaz v Uhorsku (ostribomský arcibiskup); veľmož, primátor, starosta

primis imprimis predovšetkým, ponajprv, po prvé

primitiae -arum f. prvotiny (úrody); prvá omša novokňaza

primogenitura -ae f. prvorodenstvo (nástupníctvo najstaršieho po zosnulom)

primor -oris m. predák, predstavený

primores -um m. (len pl.) šľachta
primoris -e prvý, hlavný, najdôležitejší
primum -i n. prvé miesto, počiatok
princeps -ipis m. prvý občan štátu, cisár, kráľ, knieža, predseda senátu
principalis -e predný, panovnícky, cisársky, patriaci imperátorovi, kniežaci
prior oris m. predstavený kláštora
prior prius skorší, prednejší, predošlý,
priore anno minulého roku
pristaldus -i m. vykonávateľ; rozsievateľ
privatio -onis f. zbavenie čoho pre čo
privatissimum -i n. dôverná vec, naj-súkromnejšia vec
privatum -i n. súkromný majetok, súkromná potreba
privignus -i m. pastorok, nevlastný syn (Pribina?) *Privigna*
privilegium -ii n. zákon, osobitný zákon, *privilegium causae* výsada právneho pomeru, *privilegia cleri* výsady udelené duchovenstvu, *privilegium urbis* výsada udelená mestu, *privilegium litterae* listina (potvrďujúca výsadu), právna výnimka
pro (parte alicuius) za niekoho, v zastúpení (listina)
probatio -onis f. prieskum, vyšetrovanie, dokazovanie, dôkaz
probitas -atis f. šľachetnosť, poctivosť, statočnosť
probitates -um f. skúšky statočnosti, hrdinskosti
proceres -um m. predáci, náčelníci; panstvo, šľachta
procerus -a -um vysoký, štíhly, driečny
procinctus -us m. opásanie, bojová pohotovosť, vojsko pred bitkou, *procinctum movere* vydať sa na výpravu
procreatio -onis f. plodenie
procreator -oris m. otec, rodič, Stvoriteľ, tvorca

procuratio -onis f. zastupovanie pred súdom, právna ochrana
procuratiuncula -ae f. malé zaopatrenie, ochrana
procurator -oris m. právny zástupca, *procurator omnium rerum* generálny splnomocnenec (zástupca); miestodržiteľ, správca financií
procuratorium -ii n. poverenie, zmocnenie
procuratorius -a -um zmocňujúci, splnomocnený zástupca, poverený konať v zastúpení, *procuratoriae litterae* poverovacia listina
procuro -are -avi -atum postarať sa, zastupovať v právnej záležitosti
prodigentia -ae f. márnotratosť
prodirector -oris m. zástupca riaditeľa
productum -i n. výrobok, produkt, plod, ovocie, úroda; predĺženie trvania, lehoty
profanatio -onis f. znesvätenie, zneuctenie
profanus -a -um bezbožný, pohanský, nekresťanský; nevzdelaný, hlúpy
profectus -us m. pokrok, prospech, úžitok, úspech, zdar, záujem
professio -onis f. prejav, vyhlásenie; živnosť, zamestnanie; náboženské vyznanie
profestum -i n. deň pred sviatkom
proficuum -i n. osoh, prospech, úžitok
proficiuus -a -um prospešný, užitočný, osožný
progenies -ei f. rod, potomstvo, potomok, plemeno, *de progenie in progeniem* z pokolenia na pokolenie
progenitor -oris m. predok, prarodič
prognatio -onis f. predĺženie úradnej moci, odklad, odročenie úkonu
proinde takto
prolatio -onis f. predĺženie, odklad, rozširovanie
proles -is f. potomkovia, pokolenie, au-

- rea proles* pokolenie zlatého veku, *argentea proles* strieborný vek (pokolenie), ľudia s početným potomstvom bez majetku (proletári v starovekom Ríme pri cenzе)
- prolongatio -onis f.** predĺženie, oddialenie
- promissa -ae f.** (promissum) sľub
- promissio -onis f.** sľub, *promissio dotis* sľub vena
- promissorium -ii n.** písomný prísľub
- promotio -onis f.** povýšenie, promócia; rozvoj, vývin
- promotor -oris m.** podporovateľ, zveľbovateľ, pobádateľ k činnosti, promótor pri doktorskej promócií
- promptus -a, -um m.** pohotový, ochotný, obratný, vrtký, *manu promptus* osobne statočný, spoľahlivý, kto je poruke
- promulgatio -onis f.** oznámenie, verejné vyhlásenie, vyhláška
- promulgator -oris m.** oznamovateľ, ohlasovateľ
- promulgo -are -avi -atum** vyniesť rozsudok, vyhlásiť návrh zákona
- pronepos -otis m.** právnik
- pronoëa -ae f.** (gr.), prozreteľnosť, predvidavosť, starostlivosť
- pronuntiatio -onis f.** oznámenie, ohlásenie, vyslovenie, rozsudok, *pronuntiatio sententiae* vynesenie rozsudku
- propagator -oris m.** širiteľ, oznamovateľ
- propalo -are -avi -atum** otvorene vyhlasovať, zvestovať
- propensio -onis f.** náklonnosť, príchylnosť
- propensus -a -um** naklonený, nachýlený, prajný, žičlivý; milostivý, úprimný, láskavý
- propheta -ae m.** (propheta) prorok, veštec, žalmista, *propheta Dei* Dávid
- propina -ae f.** krčma, výčap
- propinquitas -atis f.** blízkosť, príbuznosť, príbuzenstvo
- propitia -ae f.** priazeň, milosť, láskavosť
- propitiatio -onis f.** milosť, odpustenie
- propitius -a -um** naklonený, priaznivý, milostivý; blízky
- propola -ae m.** predavač v šiatrí
- propono -ere -posui, -positum** navrhnuť, predkladať návrh, predsavzať, zaumieniť si, prednášať, oznamovať
- propositum -i n.** návrh, predstava, téma, látka, úloha
- propriarius -ii m.** vlastník, kto má vlastnícke právo
- proprietas -atis f.** zvláštnosť, osobná vlastnosť; vlastníctvo, vlastnícke právo
- proprio -are -avi -atum** (appropriare) priblížiť sa; privlastniť si
- proprius -a -um** vlastný, *m.p.* = *manu propria* vlastnou rukou; zvláštny, príznačný
- propter** (propter quod) pre, pretože, blízko k čomu, *propter festa* blízko k sviatkom, pred sviatkami
- propugnaculum -i n.** bašta, veža, pevnosť, ochranný múr, ochrana, záštita, prostriedok ochrany
- prorector -oris m.** zastupujúci riaditeľ, prorektor (*zastupujúci rektora*) na vysokej škole
- prorsus** priamo, celkom, *prorsus sine modo* celkom bez obmedzenia
- proscriptio -onis f.** písomná vyhláška, vyhláška na lapenie zločincov; kľatba, proskripcia, vyhnanstvo
- prosector -oris m.** chirurg, operatér, asistent profesora anatómie
- prosecutio -onis f.** prenasledovanie, pokračovanie (v právnej otázke), vykonanie právneho úkonu
- proselytus -i m.** (gr.) cudzinec, prozelyta

proseminator -oris m. rozsievateľ, rozmnožovateľ

prosequor -i prosecutus sum prenasledovať, vykonať, uskutočniť (právny úkon), sprevádzať

prospectus -us m. výhľad, rozhľad, prehľad

prospera -orum n. zdar, šťastie

prosperus -a -um (prosper) zdarný, šťastlivý, úspešný, získavajúci, prosperujúci, priaznivý

prospicio -ere -spexi -spectum brať ohľad, mať na zreteli, starať sa, *saluti prospicere* starať sa o dobro

prostibulum -i n. verejný dom, bordel, nevestinec

protectio -onis f. krytie, ochrana, uprednostňovanie

protector -oris m. ochranca, telesný strážca

protestor -ari -atus sum dosvedčovať, potvrdzovať, uisťovať, vyhlasovať, dokazovať; protirečiť

protinus kupredu, vpred, priamo, naďalej, hneď

proveho -ere -vexi -vectum viesť dopredu, privádzať, postupovať, pokračovať; rozvíjať, zvyšovať úroveň

proventus -us m. výnos, úroda, výsledok, úspech, vzrast, priebeh

providentia -ae f. predvídavosť, prezieravosť, prozreteľnosť, *Dei providentia* s Božou prozreteľnosťou, ochranou

provincia -ae f. odbor pôsobnosti, úrad, správa, dobyté územie s celou vládou, územie, kraj, cirkevná provincia, biskupská správa

provisio -onis f. opatrenie, zaopatrenie, opatrnosť, zaobstarávanie, odmena za obstaranie

provisor -oris m. správca, predstavený, *provisor parochiae* správca neobsadenej farnosti

provisus -i m. pápežom ustanovený biskup dočasne spravujúci diecézu, pridelený na cirkevný úrad

provocatio -onis f. súdne odvolanie sa k vyššej inštancii, apelácia

provoco -are -avi -atum poburovať, vyzývať na vzburu, odvolávať sa na vyšší súd

prudentia -ae f. rozumnosť, opatrnosť, rozvážnosť, *iuris prudentia* znalosť práva; schopnosť posudzovať, rozumnosť

prytaneum -i n. (gr.) mestský dom, radnica, rektorát univerzity

psalmus -i m. (gr.) žalm

psalterium -ii n. (gr.) psalterium (strunový nástroj); kniha žalmov, žaltár

pubertas -atis f. dospelosť, mužný vek

pubes -eris (puber) dospelý, dorastený, mužný

publicatio -onis f. uverejnenie; zhabanie majetku, *publicatio bonorum* konfiškácia majetku

publice verejne, pred súdom, úradne, podľa zákonov

publico -are -avi -atum dať na vedomie, uverejniť

publicus -a -um verejný, všeobecný, štátny, *res publica* štát, *res publica libera* republika, *notarius publicus* štátny notár

pueritia -ae f. chlapčensťvo (vek do 14 rokov, niekedy do 18 - po dospelosť), mladosť

puerpera -ae f. rodička, matka v šestonedelí

puerperium -ii n. pôrod, materstvo

pulchritudo -inis f. krása, pôvab, spanilosť, ženská krása

pulmentarium -ii n. príkrm, pochúťka, porcia

puls pultis f. kaša

pulso -are -avi -atum tľcť, biť, udierať, zvoniť, odbíjať, vyháňať, tyrať

pulsor *-oris m.* zvonár
pulsus *-us m.* tlkot, tep, bitie, udieranie, narážanie, bitie
pumex pumicis *m.* kameň, skala, skalisko; morská pena; dierkovaná vyvrelina, pemza
pupilla *-ae f.* dievčatko sirota; zornička
purgatorium *-ii n.* očisťec (miesto dočasných trestov)
purgo *-are -avi -atum* očisťovať, čistiť, ospravedlňovať sa, kajať sa
purgraviatus *-us m.* polkorábstvo, úrad správcu hradu
purgravius *-ii m.* polkoráb, správca hradu, vojenský veliteľ hradu, ochranca pevnosti
puritas *-atis f.* čistota
puteus *-i m.* jama, studňa
puto *-are -avi -atum* myslieť, mať názor, mieniť, uvažovať, pokladať za čo, *puta!* myslí si, napríklad, očakávaj že, totiž
putredo *-inis f.* hniloba, rozklad, tlenie
putus *-a -um* očistený, čistý, rýdzy, čestný, zbavený viny

Q

quadrageni *-ae -a* po štyridsať (rokov), vydržať štyridsať rokov vojenskej služby
quadragesima *-ae f.* štyridsiata časť, štyridsatina celku; miery predmetu; štyridsaťdenný pôst pred Veľkou nocou (doba pokánia katolíkov), štyridsaťdenné obdobie
quadratus *-a -um* štvorcový, štvorhranný, *quadrifidus* naštvoro rozdelený, *quadratus mathematicus* dokonalý matematik (takmer ideálny), *quadratus lapis* kamenná kocka
quadriduanus *-a -um* štvordňový,

quadridiei causa len na štyri dni, štyri dni pochovaný
quadrigae *-arum f.* štvorzáprah
quadrigi *-orum m.* záprah štyroch koní
quadrivium *-ii n.* križovatka, rázcestie
quadrupes *-edis m.f.* štvornožec (štvornohý)
quadrus *-a -um* štvornohý, štvorhranný
quaeso *-ere -ivi -itum* prosiť, pýtať
quaestionarius *-ii m.* vyšetrovateľ, mučiteľ
quaesto *-are -avi -atum* žobrať, veľmi prosiť
quaestor *-oris m.* sudca veľkých zločinov; úradník na súde, na vysokej škole
quaestuaria *-ae f.* neporiadnica, prostitútka
quaestuosus *-a -um* ziskový, výnosný, bohatý
quaestus *-us m.* zisk, zárobok, úrok, živnosť
qua kade, ktorou cestou, kam, *qua longissime prospectari poterat* kam až najďalej bolo možné dovidieť
qualibet kamkoľvek, kdekkoľvek, všade, stoj čo stoj
qualificatio *-onis f.* osvedčenie schopnosti
quampures *-ium m.f.* (complures) väčšina, čím viacerí
quando keď, *quandocumque* kedy, kedykoľvek
quandoque vtedy, raz
quanti kolčí (za koľko – gen. ceny)
quantocius čo najrýchlejšie, veľmi rýchlo, čím skôr, tým lepšie
quantum *-i n.* ako veľa, aké množstvo, koľko
quare aby tou vecou, aby tak, preto, prečo
quart (neskl.) (quantum *-i n.*) štvrt

quartale -is n. štvrtina, štvrť
quarterium -ii n. štvrtina
quarto -are -avi -atum deliť naštvoro, deliť na štyri časti, diely
quasi približne, okolo, asi, akoby, *quasi testamenta* akoby akési závetý
quassus -a -um pokazený, rozbitý, otrasený, ohrozený, slabý
quassus -us m. otriasanie, otras
quatenus (quatinus) ako ďaleko, až kam, až dokedy
quaternum -i n. zošit, listina (štvorstranová)
quater štyri razy, štyrikrát, *quater deni* štyridsať
quatuor tempora štyri ročné obdobia; kántrové dni, kántry, pôstne dni (pomocná chronológia)
quemadmodum ktorým spôsobom, ako
querella -ae f. sťažnosť, žaloba, *querella iniuriarum* žaloba na bezprávie (ukrvidenie)
querimonia -ae f. sťažnosť, nárek, beďakanie
querulor -ari -atus sum sťažovať sa, sťažovať si
questionarius -ii m. sudca, vyšetrovateľ; žobravý mních (kveštár)
questor -oris m. zberateľ almužny, kupiec s odpustkami, žalobca
questus -us m. nárek, kvílenie
quicumque, quaecumque quodcumque ktokoľvek, ktorákoľvek, čokoľvek, akékoľvek
quies -etis f. (requies) pokoj, mier, odpočinok, spánok, *requiem aeternam dona ei Domine* večný odpočinok daj mu, Pane
quietantia -ae f. (quietatio -onis f.) kvitancia, potvrdenka o zaplatení, o splátke
quieto -are -avi -atum spať, odpočívať, nechať na pokoji

quietus -a -um tichý, pokojný, vyrovnaný, spokojný, vyplatený
quindena -orum obdobie pätnástich dní (dva týždne)
quindenii -orum m. každých pätnásť, po pätnástich
quippe totiž, pravdaže, *quippe qui lebo on*, pravdaže ten
quis kto, ktorý, každý, *si quis* ak by ktosi, keby niekto, *ne quis* aby nik
quispiam ktokoľvek, ktorýkoľvek, *per quempiam* kýmkoľvek, prostredníctvom kohokoľvek
quisquam quaequam quodquam ktosi, ktorási, akási, akési, dačo, ktosi (človek vysokého postavenia oproti niktošovi)
quisque každý, ľubovoľný
quitto -are -avi -atum vyhlásiť za oslobodeného od dlhov, prepustiť dlžníka na slobodu, odpustiť dlh
quitus -a -um (quittus) oslobodený od dlhov, zbavený podlžnosťí, majetkovo vyrovnaný, splatený
quoad quoad attinet ad čo sa týka čoho, ak ide o, *quoad nationem* pokiaľ ide o národ, čo sa týka národa
quoadusque až pokým, až kam
quo kam, *quo usque* až pokiaľ, kam (dokedy), tým, odtiaľ, *quo contra* voči čomu (niet prostriedku), *ex quo* odtedy, keďže
quondam kedysi, *quondam iudex* nebohý richtár, bývalý richtár
quotuplex -plicis kolkoraký

R

R. P. (res publica) štát
rabies -ei f. zúrivosť, hnev, vystrájanie, besnenie, nenávisť v láske, žiarlivosť
rabula -ae m.f. tlčhuba, táraj, tárajka

regale -is n. (regalia) kráľovská hodnosť, kráľovský majetok, kráľovský palác, rezidencia, hrad, kráľovské výsady, kráľovské dôchodky, monopolný obchod

regaliter kráľovsky, kráľovským spôsobom

regeneratio -onis f. znovuzrodenie, obrodienie; pokrstenie z vody a Ducha Svätého

regesta -orum n. záznamy, súpisy, knihy, opisy, výťahy archívnych dokumentov, *Regesta diplomatica* kniha politických listín

regia -ae f. kráľovský palác, kráľovská rezidencia, kráľovský hrad, kráľovská rodina

regificus -a -um kráľovský, nádherný, urobený pre kráľa; vynikajúci

regimen -minis n. riadenie, vedenie, vláda; dozor nad mravmi

regio -onis f. kraj, končina, svetová strana; smer, smerovanie

regionatim po krajoch, z kraja do kraja

registrum -i n. zoznam, súpis, register, kronika

regatrix -tricis f. vládkyňa, *domus regatrix* panovnícky rod

regnicola -ae m.f. obyvateľ, obyvateľka kráľovstva

regnum -i n. najvyššia moc, kráľovstvo; tyrania; správa obce; ríša

regrator -ari -atus sum znova ďakujem

regressus -us m. návrat, ústup; náhrada, nárok na náhradu škody

regula -ae f. pravidlo, meradlo; rehoľa, mníšsky rád, predpis rehole, právny predpis, *regulae iuris* právne predpisy

regularis -e rehoľný; radový (vojak)

regularis -is m. pravidelný, radový (vojak); rádový, rehoľný, *frater re-*

gularis rehoľný brat, rádový brat; zásadný

regulus -i m. kráľovič, princ

relecta -orum n. veci na odhodenie

relevatio -onis f. zdvihnutie, uľahčenie, oslobodenie od ťažkostí

relictum -i n. zvyšok

religiositas -atis f. nábožnosť, pobožnosť

reliquiae -arum f. ostatky (svätých), relikvie, ostatky ľudských tiel

reliquus -a -um ostatný, zvyšný, *in reliquum* napokon, *in reliquum tempus* pre budúcnosť

relutum -i n. peňažná náhrada (za naturálne dávky)

remaneo -ere -mansi ostať nažive, trvať, zotrvať

remedia -orum n. pokusy o záchranu, záchranné práce

remedium -ii n. prostriedok, prostriedok na nápravu, na záchranu, liek

remissio -onis f. uvoľnenie, pustenie, prepustenie, *remissio peccatorum* odpustenie hriechov

remote ďaleko od čoho

removeo -ere -movi -motum odstraňovať, odnášať ďalej, dávať preč, odpratávať z cesty, *remotis arbitris* bez svedkov

renitentia -ae f. odpor, vzdor

renovator -oris m. obnoviteľ, plátač, starinár

1. **renumeratio -onis f.** odplata, odmena, uznanie

2. **renumeratio -onis f.** oznámenie započítania, započítanie, vyrovnanie pohľadávky

renuntiatio -onis f. oznámenie, správa, výpoveď, vzdanie sa nároku, vyhlásenie zvoleného úradníka

reor reri ratus sum myslím, som tej mienky, podľa môjho názoru

repagulum -i n. závoja

reparabilis -e napravitelný, nahraditeľný
reparatio -onis f. napravenie, obnovenie, náhrada
repauso -are -avi -atum odpočívať, od-dychovať
repens -ntis rýchly, svižný; nečakaný
repensa -ae f. náhrada
repente (repentine) náhle, chytro, rýchlo, znenazdajky
repentinus -a -um nečakaný, náhly, rýchly
repercussio -onis f. odpor, vzdor, od-rážanie
reporto -are -avi -atum podať správu, hlásiť
repositorium -ii n. sklad, skládka; knižnica, archív; podnos, tácka
repositus -a -um vzdialený, odľahlý
repraesento -are -avi -atum sprítomniť, predstaviť si zoči-voči, hneď spraviť
reprehensio -onis f. výčitka, hana, karhanie
reprobatio -onis f. neschválenie, od-mietnutie, zavrhnutie, neuznanie svedka
reprobo -are -avi -atum zle spraviť, pokaziť
reprobus -a -um zamietnutý, neuzna-ný, neschválený
repromissio -onis f. ručenie, záruka
repromissor -oris m. veriteľ, ručiteľ
repromitto -ere -misi -missum vzá-jomne si sľúbiť
repudium -ii n. odohnanie manželky, rozvod, odmietnutie
repugnantia -orum n. protirečenia, protiútoky
repulsa -ae f. odmietnutie, prepadnutie (pri kandidovaní na úrad)
reputabilis -e uvažujúci, rátajúci s čím
requies -etis f. odpočinutie, odpočinok (aj v hrobe); osvieženie

requietio -onis f. pokoj, utíšenie
requisitio -onis f. pátranie, skúmanie, hľadanie, žiadosť o právnu pomoc; zhabanie hnutelnosti
requisitum -i n. požiadavka, potreba
res rei f. vec, predmet; svet, vesmír; ma-jetok, *ius quod ad res* pertinet majetkové právo, *res publica* štát, *res publica libera* republika, *res secundae* šťastie, *res adversae* nešťastie, *res rusticae* poľnohospodárstvo, *res militaris* vojenská činnosť, *res gestae* dejiny, u-dalosti, *rerum scriptor* historik, *re ve-ra* vskutku, popravde, naozaj
rescriptum -i n. odpoveď cisárskej kancelárie, list cisára, obežný list panovníka, pápežský výnos
reservatio -onis f. uchovanie, podrža-nie si práv, *reservatio mentalis* vý-hrada pri prejavovaní vôle iba v du-chu, utajovanie
reses -sidis m. sediaci na mieste, ne-činný
resideo -ere -sedi ostať sedieť, ostávať, trvať na svojom
residuum -i m. zvyšok, ostatek
residuus -a -um zvyšný, ostatný, zo-stávajúci
resignatio -onis f. zrieknutie sa, vzda-nie sa niečoho
resina -ae f. živica
resistentia -ae f. odpor, odopretie (po-slušnosti)
resolutio -onis f. rozviazanie, rozklad, téza; ochabnutie; rozlúštenie, roz-hodnutie; smrť
resonantia -ae f. ozvena
respectively prihliadajúc na to, čo sa tý-ka toho, lepšie povedané
respectus -us m. ohľad, zreteľ, *res-pectum agere* mať na ume; pozor-nosť
responsalis -e splnomocnený, s plnou mocou, oprávnením

responsivum -i n. odpoveď na list, odpoveď

responsorium -ii n. striedavý spev dvoch zborov, spev po predspevákovi, opakovanie verša po niekom

ressurrectio -onis f. vzkriesenie, zmŕtvychvstanie

resta -orum n. zvyšok, výdavok pri kúpe, nedoplátky; preplatky

restaurator -oris m. obnovovateľ, kto uvádza do pôvodného stavu (vec, záležitosť)

restaurum -i n. odplata, odmena, náhrada; pomsta

restituo -ere -ui -utum znova postaviť, obnoviť, *oppida vicisque restituere* znovu postaviť mestá a dediny, *damna restituere* nahradiť škody; zachrániť, *restituere rem publicam* zachrániť štát

restitutio -onis f. znova zriadenie, uvedenie do pôvodného stavu, *restitutio damnatorum* rehabilitácia odsúdených

restitutor -oris m. obnovovateľ

restricta stručne, obmedzene, ohraničene, smutno, presne, prísne

resulto -are -avi -atum odskočiť, odraziť sa, vzniknúť

resumo -ere -sumpsi -sumptum znova brať, prijímať, *omissas petitiones resumere* vyháňať zanedbané požiadavky, pohľadávky

resurrectio -onis f. povstanie; zmŕtvychvstanie, vzkriesenie

retiator -oris m. výrobca sietí, pletiv

retinaculum -i n. povraz, lano; okovy, putá

retorno -are -avi -atum vrátiť sa, vracat sa

retractatio -onis f. zdráhanie sa, vzpieranie sa; opätovné rozmyšľanie, opätovné spracovávanie, prepracovávanie

retractio -onis f. stiahnutie späť, *ius retractionis* výhrada spätnej kúpy

retractus -a -um odľahlý, vzdialený

retramentum -i n. zvyšok, zostatok, nedoplátok

retributio -onis f. vrátenie, odplata, odmena

retroactus -a -um minulý

retrogradus -a -um spiatočný, obrátený, vracajúci sa

retrolapsus -a -um uplynulý, minulý (*praeteritus*)

retro späť, naspäť, *in retro* na obrátenej strane

retrospicio -ere -exi -ctum obzerať sa, pozerat sa späť, ohliadať sa

reus -i m. (*rea -ae f.*) obžalovaný, obvinený, obžalovaná; vinník, dlžník, *voti reus* zaviazaný sľubom

revelatio -onis f. zjavenie, *revelatio Divina* Božie zjavenie

reverendus -a -um ctihodný, dôstojný (oslovenie cirkevných hodnostárov), *reverendissimus* najdôstojnejší

reverens -entis úctivý

reverenter s úctou

reverentia -ae f. úctivosť, úcta, opatrnosť, *reverentia Vestra* Vaša ctihodnosť

reversio -onis f. návrat, obrátenie sa, zmierenie sa

revisio -onis f. opravný prostriedok právneho úkonu

revisitatio -onis f. opätovná návšteva, prehliadka

revocamen -inis n. odvolanie

revolutionarius -ii m. odbojník, odbojár, revolucionár

revolutio -onis f. obrat späť, návrat; obbeh, obiehanie; prevrat, odboj, *revolutia*, *revolutio anni* beh roka (ročné obdobia)

rex regis m. kráľ, knieža

rictus -us m. ústa, pysk, papuľa

rigo -are -avi -atum posilňovať
rigorosus -a -um prísny, *rigorosum examen* prísna skúška (doktorská)
rima -ae f. štrbina, trhlina
rite podľa obradu, obradne, ako zvyčajne, riadne, podľa predpisu, správne, patrične, ako sa patrí
ritus -us m. posvätný obrad, *ritus Romanus* rímsky obrad (katolícky), *ritus Graecus* ortodoxný obrad (grécke pravoslávie)
rixa -ae f. hádka, ruvačka, spor
rogatio -onis f. navrhovanie zákona, návrh zákona, prosba, žiadosť
rogator -oris m. navrhovateľ zákona, žiadateľ
rogatu (abl. od *rogatus*) na žiadosť, na požiadanie (aj *supinum*)
rogo -are -avi -atum žiadať, pýtať, navrhovať
rogus -i m. hranica, žiarovisko na spalovanie mŕtvol
ror roris m. rosa, voda, vlhko, slzy
rotatorius -a -um krúživý, vírivý
rotundus -a -um okrúhly, kruhovitý; vkusný, vhodný; neporušený, dokonalý
ruber -bra -brum červený
rubrica -ae f. červená hlinka, červená krieda; nápis (napísaný červenou farbou), zákon, titul, rubrika, kolónka
rubrum -i n. vonkajšia strana úradného spisu, vonkajší list obžaloby s návrhom rozsudku
ruditas -atis f. drsnosť, tuposť, nevedomosť, divosť
rufus -a -um ryšavý, hrdzavočervený
ruga -ae f. (gr.) vráska
rugio -ire -ivi -itum revať, kričať
rugitus -us m. rev, vresk, krik
ruptura -ae f. zlomenie, zlomenina, prielom, puklina, trhlina
ruricola -ae m.f. dedičan, roľník, vidiečan, dedinčanka

rurigena -ae m.f. narodený (narodená) na vidieku, v dedine
ruscite vidiecky, dedinsky, neohrabane
rusticalis -e vidiecky, žijúci na dedine
rusticus -i m. roľník
rutilus -a -um zlatožltý, do červena, *rutili capilli* ryšavé vlasy
rutrum -i m. rýľ, rydlo

S

sabbata -ae f. (*sabbatum*) sobota (*sabat*, židovský sviatok), *hodie tricesima sabbata* dnes je tridsiata sobota
sabulum -i n. hrubý piesok
sacellum -i n. kaplnka
sacerdos -dotis m.f. kňaz, kňažka
sacerdotium -ii n. kňazstvo, kňazský úrad
saccharum -i n. (gr.) cukor, cukrová šťava
sacramentum -i n. prisaha; súdny spor, proces; sviatosť, *sacramentum poenitentiae* sviatosť pokánia, *sacramentum sancti baptismi* sviatosť svätého krstu
sacrarium -ii n. svätyňa, chrám
sacrificatio -onis f. obetovanie
sacristia -ae f. kostolná pokladnica, sakristia
sacrosanctus -a -um nedotknuteľný, posvätný
sacrum -i n. posvätná vec, posvätný úkon, tajné obrady (*mysteriá*)
saecularisatio -onis f. posvätenie; vyňatie z moci cirkvi
saecularis -e storočný, večitý; svetský (oproti duchovnému)
saeculum -i n. ľudský vek, generácia, storočie, vek, *per saecula* po stáročia, naveky; pozemský svet, svetský stav, *in hoc saeculo* na tomto svete

saepes -is f. ohrada, plot
sagana -ae f. čarodejníčka
sagina -ae f. potrava, pokrm, krm
salebrosus -a -um hrboľatý, kostrbatý
salinarius -ii m. solivarník
salinum -i n. (salillum) soľníčka
salsutum -ii n. slaná údenina
saltator -oris m. tanečník
saluber -bris zdravý, salubria consilia
 zdravé názory
salus -utis f. zdravie, *pro salute* na
 zdravie
salutare -is n. spása, záchrana
1. salutaris -e liečivý, hojivý, utišujúci
2. salutaris -e spasiteľný, spásonosný
salutatio -onis f. pozdravenie
salutatus -us m. pozdrav (*salutatio*)
salvatio -onis f. spása, záchrana
salvo -are -avi -atum byť zdravý, u-
 zdravovať, zachraňovať, zachovávať
salvus -a -um zdravý, nepoškodený,
 neporušený, *salva venia* s dovo-
 lením, *salvo errore* s výhradou omy-
 lu, *salvo iure* s výhradou práva (tre-
 tej osoby), za daného právneho stavu;
salvus conductus bezpečný sprievod
sancio -ire sanxi sanctum posväcovať,
 slávnostne určiť, potvrdiť, *legem*
sancire potvrdiť zákon, prísahu
sanctifico -are -avi -atum posväcovať,
 činiť posvätným
sanctimonialis -is f. (monialis) mniška
sanctimonium -ii n. svätýňa, svätostá-
 nok
sanctuarium -ii n. svätostánok (na oltá-
 ri) (*tabernaculum*)
sanctus -a -um svätý, posvätný, nedot-
 knutelný
sanus -a -um zdravý, múdry, rozvážny
sapidus -a -um chutný; učený
sapio -ere sapii (sapivi) chutnať, voňať,
 chutiť; mať rozum, *plus sapere* mať
 viac rozumu, *nilhil profecto sapiis* ne-
 máš ani trochu rozumu

sarcophagus -i m. (gr.) rakva, kamentný
 sarkofág
sarculum -i n. motyka
sartor -oris m. krajčír, opravár odevov
sata -orum n. siatiny, obilné pole
satago -ere -egi -actum (gr.) namáhať
 sa, túžiť, starať sa
satán neskl. (satanas -ae m.) (gr.) odpor-
 ca, nepriateľ, diabol, satanáš
satias -atis f. sýtosť, hojnosť
satietas -atis f. dostatok, nasýtenie,
 presýtenie
satisfactio -onis f. zadostučinenie, o-
 spravedlnenie, náhrada za škodu
sator -oris m. rozsievateľ; pôvodca, tvorca
saturitas -atis f. nasýtenosť, hojnosť,
 dostatok
satus -us m. siatie, sadenie, plodenie
scabinagium -ii n. mestská rada
scabinatus -us m. členstvo v mestskej
 rade
scabinus -i m. člen mestskej rady, kon-
 šel, prísediaci
scafa -ae f. (scapha (gr.)) čln, lodička
scala -ae f. schody, rebrík
scalper -i m. (scalprum) operačný nôž,
 skalpel
scalprum -i n. nôž, dláto, rezbárske
 dláto
scamnum -i n. lavica, stolička, sedadlo
scandalum -i n. pohoršenie, *scandalum*
causare spôsobiť pohoršenie
scandula -ae f. (scindula) šindel
scapulae -arum f. škridly; lopatky, ple-
 cia
scapulare -is m. prikrývka na plecيا;
 škapuliar
scatula -ae f. truhlica, škatuľa, skrinka
scaturigo -inis f. žriedlo, prameň
sceleratus -i m. zločinec, bezbožník,
 hriešnik, nešťastník
scena -ae f. (scaena) (gr.) javisko, di-
 vadlo; verejnosť
scia -ae f. (gr.) tieň

scibilis -e učenlivý, chápvavý
scienter odborne, schopne; umelo
scientia -ae f. poznanie, vedomosť, ve-
 da
scilicet (scire licet) možno vedieť, to sa
 vie, *maxime scilicet in homine* naj-
 viac, pravdaže, u človeka
scindo -ere *scidi scissum* rozštiepiť,
 rozdeliť sa
scindula -ae f. šindel, (scandula)
scintilla -ae f. iskra
scirpus -i m. sieťovina
sciscitator -oris m. skúmateľ, bádateľ,
 výskumník, vyzvedač
scitum -i n. zistenie, nález, rozhodnu-
 tie, *plebis scitum* uznesenie ľudu,
 plebiscit, referendum
scitus -us m. vedomie, vedomosť, zna-
 lost
sclopus -i m. puška, karabína, *sclopus*
repletus nabitá puška
scobina -ae f. pilník
scola -ae f. škola
scopa -ae f. prútená metla, vetvy na
 zametanie
scopus -i m. (gr.) účel, cieľ
scortatio -onis f. roztopašný život
scriba -ae m. f. pisár, tajomník, ta-
 jomníčka, učiteľ, úradník, úradníč-
 ka
scrinium -ii n. skriňa, výkladná skriňa;
 cisárska kancelária, *scrinium a ra-
 tionibus* najvyššia učtáreň, *scrinium*
ab epistulis tajomnícky úrad, *scrini-
 um a memoria* redakcia právnických
 uznesení, výnosov, *scrinium a libel-
 lis* podateľňa žiadostí a sťažností,
scrinium a censibus kancelária pre
 odhady, *scrinium a cognitibus* súd-
 noprocesná kancelária
scriptio -onis f. písanie, popísanie, vy-
 písanie; pojednanie, spis
scriptorium -ii n. pisáreň (kláštora)
scriptum -i n. čo bolo napísané, spis,

kniha, *scriptis mandare* zaznačiť, za-
 písať
scriptura -ae f. písanie, popísanie,
Sacra Scriptura sväté Písmo, Biblia
 (biblia (gr.) = knihy)
scriptus -us m. úrad pisára, tajomníka
scrutator -oris m. zisťovateľ, skúmateľ,
 bádateľ, kto ráta hlasy pri hlasovaní
 al. voľbe
scrutinium -ii n. skúmanie, pátranie,
 sčítovanie hlasov, rátanie hlasov
scutra -ae f. misa, tanier
scutulum -i n. štítik, malý štít
secta -ae f. smernica, dráha; politická
 strana, náboženská sekta; úsek
sectator -oris m. prívrženec, straník;
 sektár
sectio -onis f. rúbanie, sekanie
sector -oris m. rubač, drevorubač
secure bezpečne, isto, bezstarostne
secus inak, inakšie
sedes -is f. súd, *sedes iudiciaria* súd-
 na stolica, najvyšší súd (*sedria*);
sedes archiepiscopalis biskupský
 stolec; župa, komitát, sídelné mes-
 to, *Sedes Apostolica* Svätá stolica,
sedes regalis kráľovský trón, *sedes*
materiae východisko úpravy práv-
 nej otázky
sedo -are -avi -atum usadiť, upokojíť,
 utíšiť
seductor -oris m. zvodca
segregatio -onis f. odlúčenie, oddelenie
sella -ae f. stolička, kreslo
sellator -oris m. sedlár
semella -ae f. žemľa
sementia -orum n. osivo, obilie na sia-
 tie, semeno
semet (per semetipsum) osobne
seminarium -ii n. semenisko, škôlka
 (lesná); kňazský seminár, seminár ve-
 deckého kolégia
sempiternus -a -um trvalý, stály, več-
 ný

senator -oris m. senátor, člen snemu, člen rady starších

senatus -us m. senát, snem, rada, *senatus populusque Romanus (SPQR)* senát a ľud rímsky; zbor sudcov, mestská rada

senior -oris m. starší, staršina; zeme-
pán; vyšší duchovný v evanjelickej cirkvi

senioratus -us m. širšia mestská rada, panstvo, moc najstaršieho člena rodu; obvod niekoľkých zborov ev. cirkvi, seniorát

sensatio -onis f. čítanie

sensualia -orum n. zmyslové veci

sententia -ae f. myšlienka, mienka, vôľa, úmysel, výrok, rozsudok, zmysel, *sententia legis* zmysel zákona, uznesenie, rada, návrh, presvedčenie

sententio -are -avi -atum odsúdiť, rozsúdiť

sententiose bohatstvom myšlienok, sentenciou

sentis -is m.f. trň, trnie

seorsum na rôzne strany, zvlášť, oddelene, *seque-deque* hore-dolu

septimana -ae f. týždeň

sequaces -ium m. (pl.) sprievodcovia, družina, prívrženci, učenici

sequax sequacis nasledujúci, prenasledujúci

sequentia -ae f. poradie, hymnus, duchovná pieseň, *sequentia sancti evangelii* čítanie svätého evanjelia

serator -oris m. zámočník

serenitas -atis f. jasnosť (oslovenie), *Serenitas Vestra* Vaša Jasnosť (titul kniežata)

seronitus -a -um neskorý

serviens -ntis m. slúžiaci, sluha

servitus -utis f. otroctvo, poddanstvo, poroba, služobnosť, povinnosť, zamestnanie

sessio -onis f. usadlosť, majetok, majer,

sessio derelicta opustená usadlosť
sessio tota celá usadlosť, celé panstvo

sexagena -ae f. kopa (počet 60 jednotiek niečoho), *sexagena grossorum* 60 grošov

scheda -ae f. (gr.) list papiera, cedula, kartička, zošit, lós, hlasovací listok

schema -atis f. (gr.) držanie tela, postoj, poloha; úbor, šat; umelá úprava, náčrt, podoba; fáza mesiaca

schisma -atis n. (gr.) rozkol, rozštiepenie

schola -ae f. (scola (gr.)) čas voľna (venovaný štúdiu); prednáška, rozprava, škola; zbor, sekta

scholaris -e školský

scholaris -is m. školák, študent; učiteľ

scholasticus -i m. (gr.) učiteľ rečnictva, profesor; právnik; titul kňazov jezuitov, scholastik (filozof)

scholipeta -ae m. žiak, školák

sigillo -are -avi -atum opečiatkovať, pripojiť na listinu pečať

sigillum -i n. pečiatka, pečať, *sigillum ecclesiae parochialis* pečať farského kostola al. úradu

signaculum -i n. znamenie, pečať

signanter najmä

signo -are -avi -atum označovať, dávať pečať; poznamenáť; prežehnávať sa, žehnať niekoho; vyznamenávať

siligo -inis n. pšenica

silva -ae f. drevo, strom, les, krovie, hustý drevný porast; hojnosť

simonia -ae f. predávanie a kupovanie duchovných hodností, svätokupectvo

simulacrum -i n. obraz, socha, umelecké dielo; príznak, tieň mŕtveho; duch, strašidlo

singillatim jednotlivo, zvlášť, po jednom

sinister -tra -trum ľavý, nepravý, nesprávny, *sinistra manus* ľavá ruka

lnistrim zľava, z ľavej strany
lsto -ere steti stetum byť, dať postaviť, zastaviť
litis rati verte! uznajte!
litus -us m. poloha, miesto, *situs rerum* uloženie vecí, *in situ* na svojom pôvodnom mieste; usadenina, nános, hrdza, špina, pleseň
socius -ii m. spojenec, druh, spoločník, manžel
sodes (si audes) ak chceš, ak si praješ, prosím
sodalis -is m. tovariš, druh, spolužiak
solamen -inis n. útecha, potecha
solacium -ii n. útecha, potecha *solacia dicere* utešovať, hovoriť slová útechy
solemnis -e (sollemnis) pravidelný, každoročný, výročný, slávnostný, sviatočný, *ludi solemnes* slávnostné hry, *divina solemnia* slávnostné bohoslužby, *solemnia sacra* výročné sviatky (patróna)
solemnitas -atis f. slávnosť, sviatočnosť, oslavnosť, zasvätenosť
solatenus (solotenus) od základu
solitarius -ii m. samotár, samotársky človek
solitum -i n. zvyk, obyčaj
sollicitator -oris m. vyberač daní, správca cirkevných základín v kapitule, úradník
sollicitudo -inis f. dbalosť, starostlivosť
sollicitus -a -um znepokojený, pobúrený; dbalý, starostlivý, ustarostený
solotenus od základu, úplne
solutio -onis f. rozviazanie, uvoľnenie, platenie, *obligationis solutio* plnenie obligácie (záväzku), *solutio salarii* vyplácanie mzdy, žoldu
solutus -a -um slobodný, neženatý; prepustený, voľný
sophista -ae m. (gr.) filozof sofista, učiteľ múdrosti v starovekom Grécku, učenc, mudrc

sophisticus -a -um sofistický, mudrác-ky, klamársky, prefikany
sopio -ire -ivi -itum utíšiť sa, upokojiť sa, zaspať, omámiť, uspať
soretor -oris m. pohrdač, tupiteľ
sospitas -atis f. spása, záchrana
soter -eris m. (gr.) spasiteľ, záchranca
specialiter osobitne, zvláštne, *specialiter percipere* prijímať osobitné dary
species -ei f. pohľad, výzor, podoba; vážnosť; výnimočnosť, krása, ideál; obraz, socha; druh, spôsob ako *sub utraque specie* (prijímanie) chleba a vína (telo a krv Krista) pod obidvoma spôsobmi
specimen -inis n. znak, skúška, vzor, príklad
specio -ere spexi spectrum dívať sa, hľadieť, pozerať sa
speciositas -atis f. pekný vzhľad, krása, výnimočnosť
spectabilis -e urodzený, šľachetný, výnimočný
spectabilis -is m. titul dekana fakulty (vysokej školy)
spectatus -a -um vyskúšaný, osvedčený, slávny, vynikajúci, váženy
speculabilis -e rozumujúci, premýšľavý, teoretický
speculatio -onis f. bádanie, skúmanie, zisťovanie, premýšľanie, špekulovanie
speculativus -a -um skúmový, bádavý, pátravý
specula -ae f. malá nádej
spero -are -avi -atum dúfať, mať nádej; báť sa, nebyť si istý
spiramen -minis n. duch, Duch svätý
spiritalis -e (spiritualis) vzduchový, duchovný, *pater spiritalis* spovedník a duchovný dozorca v seminári, špirituál
spissamentum -i n. upchávka, upchatie, zahustenie

spissitudo -inis f. hrúbka, objemnosť, tučnota; hustota, tvrdosť

splendidus -a -um lesklý, skvúci, skvelý, žiariaci

splendor -oris m. lesk, žiara, jas, blesk

sponsa -ae f. snúbenica, nevesta, *sponsa Christi* Kristova nevesta, cirkev

sponsalis -is m. snúbenec, budúci manžel

sponsor -oris m. ručiteľ, bohatý občan, mešťan

spontaneus -a -um dobrovoľný, sám od seba

spurcitium -ii n. nečistota, špina; verejný dom

stabilio -ire -ivi -itum ustáliť, upevniť

stabilitas -atis f. stálosť, pevnosť

stabulum -i n. bývanie, bydlisko; stajňa, maštaľ, chliev; nevestinec

stannum -i n. cín

stapula -ae f. sklad tovaru, *ius stapulae* právo skladu

statio -onis f. stanovisko, postoj, stanica, miesto pobytu, *stationem relinquere* opustiť strážne stanovisko, dezertovať

statuarius -ii m. sochár

statuo -ere -ui -utum ustanoviť, uviesť, určiť koho za čo; súdiť, mať názor, rozhodovať sa

status -us m. postoj, postava, stanovisko; postavenie, stav, situácia; pomery, status, *rei publicae* ústava, *status quo* stav, v ktorom je čo (prítomná situácia), *status feudalís* feudálne zriadenie

statutum -i n. štát; ustanovenie, zriadenie, štatút

stemma -atis n. (gr.) rod, rodokmeň, rodostrom, koruna rodu; erb, schéma; sláva, ozdoba, česť

stercus -oris n. odpadky, špina, hnoj, trus

sterilitas -atis f. neúrodnosť, neplodnosť, sterilita

stipendiarius -a -um poplatný, *civitas stipendiaria* poplatná obec

stipulatio -onis f. slovný záväzok, sľub, záruka, zmluva

stipulator -oris m. veriteľ prijímajúci sľub od dlžníka

sto -are steti statum stáť, stáť v rade, pevne stáť, byť, trvať, patriť ku komu

storea -ae f. rohož, rohožka

stratum -i n. prikrývka, prestieradlo; vrstva, dlažba, dlážka, *via strata* cesta

strena -ae f. novoročné (dary, prania a i.)

strenuitas -atis f. horlivosť, cielavedomá činnosť

strenuus -a -um schopný, zdatný, silný, horlivý, nový, *annus strenuus* nový rok; usilovný, pracovitý

streptus -us m. hrmot, hukot, lomoz, šum

structio -onis f. stavba, stavenie, budovanie, hromadenie, ukladanie muriva; strojenie, zostrojovanie, konštruovanie

struthio -onis f. pštros

stuba -ae f. izba

stubella -ae f. izbička, izbietka

studeo -ere -ui snažiť sa, usilovať sa, byť horlivý

studiose starostlivo, usilovne

studiosus -i m. študent

studium -ii n. snaha, úsilie, horlivosť, usilovnosť, túžba, záujem, náklonnosť, stráňenie, *sine ira et studio* bez hnevu a zaujatosti, *studium generale* univerzita (*universitas studiorum* al. *universitas litterarum*) *studiorum particulare* stredná, partikulárna škola

stuffura -ae f. vyzbrojenie

stulticitas -atis f. hlúposť, tuposť

stultiso -are -avi -atum hlúpo vyjednávať, konať

stuppa -ae f. (gr.) kúdel

sturnus -i m. škorec

suadella -ae f. rada, odporúčanie, návrh

suasor -oris m. radca, nahovárajúci, prehovárajúci; pokušiteľ, diabol
subaudio -ire -ii -itum myslieť, mieniť, rozumieť, niekoho počúvať
subditus -i m. poddaný, podmanený; nastrčený (zločinec)
subdolos -a -um úskočný, Istivý, nebezpečný
subiecti -orum m. poddaní
subiectus -a -um podriadený, podliehajúci komu, poddaný
subinfero -erre pripojiť, pridať, použiť, uviesť do úradu
subinsertus -a -um (dolu) uvedený, uvedený na spodku (listiny), nižšie uvedený
subintro -are -avi -atum tajne vstúpiť, tajne, ukradomky vojsť
subitaneus -a -um (subitus) náhly, neočakávaný, nepredvídaný, netušiaci
subitatio -onis f. rýchly vstup
subitum náhle, chytro, rýchlo
subiugale -is n. ťažné zviera
subiugo -are -avi -atum podmaniť, podrobiť, ujarmiť
subliga -ae f. (sublica) kôl, trám, mostnica, premostenie
sublimen -inis n. výsosť, vznešenosť
sublimo -are -avi -atum dvíhať do výšky, vyzdvihovať, povyšovať
submersio -onis f. ponorenie, ponor
submissio -onis f. poníženosť, poddajnosť, poslušnosť, pokora
submitto -ere -misi -missum podrobiť si, pokoriť, podstúpiť, predložiť; prenechať, nechať; rásť, dvíhať sa; tajne poslať
submurmuro -are -avi -atum šeptať, mmlať
subrector -oris m. zástupca riaditeľa, zástupca rektora univerzity, prorektor
subregulus -i m. vodca, náčelník kmeňa, vojska

subsannatio -onis f. posmech, smiech, predmet posmechu
subscriptio -onis f. podpis, odobrenie, súhlas; cenzorské zistenie, poznámky; spoločná žaloba, prídavná žaloba
subsequor -i -secutus sum nasledovať, pridať sa, napodobniť
subsidiarius -a -um náhradný, záložný
subsidiarius -ii m. náhradník (vojak)
subsidium -ii n. podpora, posila, pomoc; záloha (vojenská)
subsigno -are -avi -atum zaznačiť, poznamenať, zaručiť sa, zaviazat sa
substitutus -i m. náhradník, zástupca
subsum -esse byť dolu, ležať pod (vrchom), viaznuť
subsutus -a -um podšitý, prišitý dolu
subterfugium -ii n. útek pred zodpovednosťou, vyhýbanie sa zodpovednosti, vykrúcanie
subtilitas -atis f. presnosť, jemnosť, vyberavosť, dôkladnosť, jasnosť, zreteľnosť
subtractor -oris m. zlodej, odcudziteľ
suburbium -ii n. podhradie, predmestie, okolie mesta
subventamen -inis n. podpora
subventamentum -i n. podpora, pomoc
subventio -onis f. prichádzanie na pomoc, pomoc, príspevok
subversio -onis f. vpád, *subversio Tartarica* tatársky vpád
succentor -oris m. pomocník rektora (obradného speváka cirkvi)
successor -oris m. nástupca, následník (trónu), dedič
successus -us m. postup, nástup, úspech, zdar, zdarné činy, udalosti
succursus -us m. pribehnutie na pomoc, rýchla pomoc
sudarium -ii n. vreckovka
sudatio -onis f. potenie, kýchanie, nádcha, potný kúpeľ, *sudatorium* parný kúpeľ

suffectus -i m. náhradník, *consul suffectus* konzul namiesto zomrelého konzula

sufficiens -ntis m.f.n. dostačujúci, dostatočný, *terram ad unum aratrum sufficientem* zem na jedno poplužie

sufficienter dostatočne

sufficientia -ae f. dostatok, osov

suffraganeus -i m. pomocný, titulárny biskup

suffragator -oris m. volič, hlasujúci za koho, voliaci koho

suffragium -ii n. hlasovanie, hlas, podpora, pomoc hlasovaním, priazeň

suffragor -ari -atus sum hlasovať, voliť, prihovárať sa, odporučiť

suffugium -ii n. útočisko

suffusio -onis f. podliatina

sugestum -i n. (sugestus) vyvýšenina, kopec; tribúna, miesto rečenia, *sugestus sacer* kazateľnica; vznešenosť, pýcha

suggero -ere -gessi -gestum predniesť, ponúknuť, vnuknúť, našepkávať, donášať správy, *veritatis aemuli Sedi Apostolicae suggesserunt* nepriatelia pravdy doniesli správu Apoštolskej Stolicy

suggestio -onis f. podnesenie, podloženie, našepkávanie, prehováranie, sugerovanie

sulco -are -avi -atum brázdiť, orať; písať; plaviť sa

sulcus -i m. brázda, ryha

sum esse fui (part. pf.) (fuitis, positus, constitutus) byť postavený, ustanovený

sumitas -atis f. vrchol, štít, špica, vrchovec

summa -ae f. hlavná vec, podstata, účel; súčet

summe v najvyššej miere, nanaajvyš

summus -a -um najvyšší, *virī summi* muži najvyššieho postavenia; doko-

nalý, zvrchovaný, *summa res publica* najvyššie záujmy štátu

sumo -ere sumpsī sumptum brať, vziať, poduľať sa, *sumere supplicium de multis* dať mnohých popraviť, *sumere bellum* pustiť sa do vojny, začať vojnu; vynaložiť, *laborem sumere* vynaložiť námahu

sumptuosus -a -um nákladný, prepychový, mánotratný

sumptus -us m. trovy, náklady, výdavky, mánotratný čin

supellex supellectilis f. náradie, nábytok, výbava, výstroj

superabundo -are -avi -atum bujniť, prekypovať, byť v hojnosti

superator -oris m. premožiteľ, víťaz

supereminens -ntis (part. praes.) vyčnievajúci, najvyšší (v krajine), vynikajúci, výnimočný

superfluens -ntis (part. praes.) prebytočný, nadbytočný, prelievajúci sa, hojný

superfluitas -atis f. nadbytočnosť, nadmernosť

superi -orum m. nebešťania, bohovia

superior -ius vyšší, vyššia, vyššie, *superior pars* horná, vrchná časť

superstes -stitis m. svedok, kto ostal nažive

superus -a -um hojný, vrchný

supervacaneus -a -um nadbytočný, nepotrebný

supplicamentum -i n. prejav cti, kult; modlitba, ofera; pocta; muky; karhanie

supplicatio -onis f. pokorná prosba, modlitba, nábožná pieseň

supradictus -a -um vyššie spomenutý (napísaný)

suprascriptio -onis f. nadpis, titul (kniha, kapitoly)

suprema -orum n. posledné pocty, pohreb

surdaster -ra -rum nahluchlý

surrripio -ere -ripui -reptum ukradnúť, odcudzíť; ukradomky, tajne konať
sursum nahor, hore, *sursum corda!* hore srdcia! (v modlitbe)
susceptor -oris m. podujímateľ sa na niečo; krstný otec
susceptrix -trix f. krstná mat
susceptum -i n. podujatie, podnik
suscipio -ere -cepi -ceptum poduť sa, vziať na seba, prijať, *suscipiat hoc* nech toto prijme; podstúpiť
suspendo -ere -pensi -pensum zavesiť, nechať visieť; zbaviť úradnej moci, zastaviť činnosť; nechať v neistote
suspensio -onis f. suspenzia, dočasné pozbavenie úradu, zrušenie uznesenia, zosadenie úradníka
suspicio -onis f. podozrenie, tušenie
suspicio -ere -spexi -spectum hľadieť s obdivom, obdivovať v úcte, upierať zrak do výšav
suspirum -i f. vzdych, ston; záduch
sustentaculum -i n. podpera, opora
sustento -are -avi -atum podporovať, pomáhať, držať vo výške; vydržať v odpore, odolávať
sutor -oris m. obuvník
sutrinus -a -um obuvnícky
symbolum -i n. (gr.) heslo, poznávací znak; vierovyznanie; symbol; príspevok
synaxis -is f. (gr.) zhromaždenie, svätá liturgia
syncopo -are -avi -atum zle vyslovať, hovoriť nejasne, vynechávať nejasne hlásky
synedrus -i m. (gr.) člen rady (v Grécku, v Macedónii)
syngrapha -ae f. (gr.) dlhý úpis, zmenka
synodus -i f. (gr.) zhromaždenie, cirkevné zhromaždenie, synoda, koncil
syntaxis -is f. (gr.) zaradenie, zoradenie, usporiadanie, skladba, syntax

syrus -i m. syr, hrudka syra
systaticus -a -um (gr.) doporučovateľ, odporúčateľ
systema -tis n. (gr.) sústava, systém, usporiadanie

T

tabefacio -ere -feci -factum nakaziť, znivočiť
tabella -ae f. tabuľka, doštička; list, listina, protokol; obrázok, maľba
tabellarius -a -um hlasovací, doručovací, protokolárny, *officium tabellarium* poštový úrad
tabellarius -ii m. posol, doručovateľ listov, pošty
taberna -ae f. (taverna (gr.)) búda, chatrč, dielňa, stánok predaja, krčma, *taberna argentaria* zmenáreň
tabernaculum -i n. stánok, šiator, stan, svätostánok (miesto na oltári na uloženie Najsvätejšej sviatosti, ciboria, monštrancie)
tabernalis -e (gr.) krčmový, obchodnícky (v stánku) (*taberna*)
tabernarius -ii m. kupec, obchodník, krčmár, šiatorník
tabernula -ae f. malý obchod, obchodík
tabidosus -a -um hnijúci, kaziaci sa
tabidus -a -um ničivý, zhubný, odradzujúci, odporný
tabitudo -inis f. kazenie, ničenie, hyntutie
tabula -ae f. doska, tabuľa, stôl peňazomencov, votívny obraz, výkaz, účet, spis, zápis, listina, zmluva, závet, súdny protokol, súd, *Tabula regia iudiciaria* kráľovský súd; mapa, *tabula imperii Romani* mapa rímskeho impéria (ríše)
tabularia -ae f. archív (budova *aedes*)
tabularium -ii n. archív

tabularius -ii m. archivár, registrár, zapisovateľ, notár, koncipient, úradník cisárskej kancelárie
tabulatum -i n. stavba z dosiek, dosková výplň stavby
tabum -i n. ropa, hniloba, mor
tacite mlčky, potichu, bez slova
tactio -onis f. dotýkanie sa, zmysel dotyku (hmat) **tactus -us m.**
tactus -a -um dotknutý, **tacto pectore** s rukou na srdci, úprimne
taedet taedit (taesum est me) hnuť sa, bridieť sa, **taedit me generatio-nis** bridí sa mi rod
taenia -ae f. páska, stužka
taetricitas -atis f. prísny výzor, vonkajší prejav
talare -is n. odev, habit duchovných, talár
talarius -a -um siahajúci po členky, **vestis talarius** talár (až po členky) (vrchný odev hodnostárov)
talea -ae f. kolík; odnož, sadenica
talerus -i m. (thalerus) toliar
talia -ae f. clo
talis -e taký, podobný, taký ako
taliter tak, takým spôsobom
tam-quam tak ako
tantum tak veľmi, tak ďaleko, iba, len
tavernicus -i m. taverník, vysoký kráľovský úradník v Uhorsku, **taverni-corum regalium aut regionalium magister** prefekt (predstavený kráľovskej kancelárie)
taxatio -onis f. odhad, ocenenie
tector -oris m. staviteľ, murár, tesár, o-mietkar
tectum -i n. strecha, krytina; dom, prí-bytok, strecha nad hlavou
tectura -ae f. (taectura) krov, strecha
teleta -ae f. (gr.) obrad, posvätenie
telonarius -ii m. colník
telonium -ii n. (gr.) (teloneum) clo, mý-to, mýtné poplatky (mýtna) colnica

telos n. (gr.) cieľ, koniec
temeritas -atis f. opovážlivosť, priveľká smelosť, nedostatok súdnosti; unáhlenosť, povrchnosť, nezodpovednosť
temero -are -avi -atum znevažovať, hanobiť, poškvriť, zbavovať úcty, znehodnocovať, znesväcovať
temeratus -a -um mierny, zdržanlivý
mansuetudo temerata primeraná, rozumná miernosť
temperamentum -i n. pravé, príhodné zmiešanie, uplatnenie miery, s mierou, bez krajností; opatrnosť
temperans -antis (part. praes.) zdržanlivý, poznajúci mieru
temperantia -ae f. zdržanlivosť, miernosť, zmysel pre mieru
temperatio -onis f. primeranosť, vyrovnanosť, miernosť, miernenie sa
temperator -oris m. upravovateľ zmesi
temperatura -ae f. pravý, náležitý stav, pravé zmiešanie, zmierenie, príslušná spôsobilosť
temperi (tempori) v pravý čas, v patričnom čase
temperies -ei f. pravý pomer, miera, mierne podnebie, primeraná teplota, usmernenie, spôsobilosť
temperius (temperi) včiasšie, skôr, v pravý čas
tempesta -ae f. búrka, víchrica, nečas, nepohoda
templum -i n. posvätné miesto, chrám, svätyňa; kláštor; rečnísko, zhromaždenie pred rečníkom
temporalis -e časový, dočasný, pomíňajúci sa, nestály
temptator -oris m. (tentator) pokušiteľ, diabol, zlý duch; skúšajúci, examínátor
tempto -are -avi -atum (tentare) zne-pokojovať, pokúšať, pokúsiť sa
temptus -a -um chytený, zadržaný
tempusculum -i n. krátky čas

teneo -ere -tenui -tentum držať, mať v ruke, v moci, *tenetur* patrí sa, *tenerere metam* mať spoločnú medzu na poli, *teneo manu* chránim, ochraňujem

tenor -oris m. pohyb, beh, prúd; postup, postupovanie, trvanie, spôsob, miera, charakter, ráz, obsah, zmysel; *tenor litterarum* zmysel, znenie listiny, *tenore praesentium litterarum* touto listinou; základ konania

tentorium -ii n. (tenturium) stan

tenuta -ae f. držba, vlastníctvo, majetok

tenutarius -ii n. správca, šafár

tepidarium -ii n. teplý kúpeľ, teplá izba (vykúrená)

tepor -oris m. teplo, vlažnosť

terminalis -e hraničný, medzný

terminatio -onis f. ohraničenie, vymedzenie, ukončenie, záver reči

terminus -i m. hranica, medza, medzník, *terminus ad quem* časová hranica, po ktorú, *terminus a quo* časová hranica, od ktorej (sa ráta, počíta); obvod, okres

terragium -ii n. pozemková daň, činžový poplatok

terrenum -i n. pôda, pozemok

terrenus -a -um zemský, týkajúci sa zeme, hlíny

terrestria -orum n. zemské tvory

terrestris -e zemský, pozemný, pozemský, *dominus terrestris* zemepán

terricola -ae m.f. pozemšťan, pozemšťanka

terriculamentum -i n. strašidlo, postrach, prízrak

terrigena -ae m. syn zeme, tunajší obyvateľ, domáci rodák; zeman

territorium -ii n. územie, pozemky, pôda, roľa, obvod mesta, územie patriace mestu, štátu

tesqua -orum n. púšť, pustatiny

tessera -ae f. kocka; poukážka, preukaz, heslo, vstupenka, cestovný lístok

testa -ae f. nádoba, džbán, hrniec, škrušina (vajca)

testaceus -a -um tehlový, *testaceum opus* tehlová stavba

testamentum -i n. posledná vôľa, testament, závet, *testamentum condere* napísať závet, *testamentum recte factum* právoplatný testament, *testamentum ruptum* zrušený testament, *testamentum per scriptum factum* písomný testament, *Testamentum Vetus* Starý zákon, *Testamentum Novum* Nový zákon

testatio -onis f. svedecká výpoveď, osvedčenie; dovolávanie sa svedka, odvolávanie sa na koho

testator -oris m. svedok; kto zostavuje (píše) závet, zostavovateľ testamentu

testatus -a -um dosvedčený, dokázaný, doložený, známy

testificatio -onis f. svedectvo, dosvedčovanie, výpoveď svedka, dôkaz, vyhlásenie

testimonium -ii n. svedectvo, osvedčenie, dôkaz, svedecká výpoveď, *testimonium ortus et baptismi* rodný a krstný list, *testimonium copulationis* sobášny list, *testimonium paupertatis* osvedčenie o chudobe, *litterae testimoniales* písomné svedectvo, dosvedčovacia listina

testor -ari -atus sum dovolávať sa svedka, brať za svedka, prisahať; osvedčovať sa, písať závet, testament, dosvedčovať, dokazovať

testudinatus -a -um klenutý (ako korytnačka)

textile -is n. tkanina, pletivo, tkaná látka

textor -oris m. tkáč, pletiar, súkenník

textrinum -i n. tkáčstvo, tkáčska dielňa
textura -ae f. tkanina, tkáčstvo
textus -us m. tkanina, pletivo, zväzok; súvislosť, spojenie slov, text, obsah
theloneum -ei n. (gr.) colnica
thema -atis n. (gr.) námet, téma, záležitosť, predmet, vec, obsah
theofilus -i m. (gr.) boží vyvolený (z toho Teofil)
theoria -ae f. (gr.) filozofická úvaha
theotheca -ae f. (gr.) monštrancia
thesaurus -a -um pokladový, týkajúci sa pokladu
thesaurus -i m. (gr.) poklad, pokladňa, zásobáreň
thesaurus -i m. (gr.) poklad, pokladnica, sklad, zásobáreň
tignarius -a -um tesársky
tignarius -ii m. tesár
timor -oris m. bázeň, strach, obava, hrozná vec
tinctilis -e kvapalný; farebný, napustený farbou, kvapalinou
tinctura -ae f. maľovanie, napúšťanie farbou, farbenie; liečivá tekutina
tinea -ae f. moľa, červ, húsenica
tinnitus -us m. cenganie, zvonenie
tiro -onis m. nováčik (vojak), začiatovník, mladý muž (dospelý)
titio -onis m. požiar
titulus -i m. nápis, nadpis, titul, hodnosť, **titulus capituli** názov kapitoly, **pleno titulo P.T.** plným titulom (na listoch a listinách)
tolerantia -ae f. trpezlivosť, znášanlivosť
tollo -ere sustuli sublatum zdvíhať, pozdvihovať, chváliť poctami, vynášať, povznášať; odnášať, odstraňovať, odpratávať, ničiť, rušiť, **sublatis portorriis** po zrušení poplatkov, **tollere legem** rušiť zákon
tomba -ae f. hrob, náhrobok

tonstrina -ae f. holičstvo
tonsura -ae f. ostrihanie vlasov do krúžku (označenie pred vysviackou kňaza)
tonsurō -are -avi -atum strihať, strihať tonzúru budúcim kňazom
tormentum -i n. mučidlá, točidlo
torneamentum -i n. turnaj
tornus -i m. dláto, sústruh, točovka
torpeo -ere -ui trnúť, tuhnúť (strachom)
torsio -onis f. mučenie, trápenie, týranie
tortura -ae f. trápenie, mučenie
totaliter celkom, úplne
toxicum -i n. jed, otrava
trabs -is f. brvno, kmeň, strom; loď; strecha, krov
tractabilis -e hmatateľný, prístupný, prenosný
tractatio -onis f. zaobchádzanie, používanie, venovanie sa, **tractatio litterarum** zapodievanie sa vedami
tractator -oris m. vyjednávatel, sprostredkovateľ
tractatus -us m. konanie, jednanie, vyjednávanie, **pacis tractatus** vyjednávanie o mieri; kázeň, traktát, vedecká rozprava, úvaha
tractim ľahavo, zdľhavo
tracto -are -avi -atum venovať sa čomu, zaobchádzať s čím, vyjednávať, rokovať
traditio -onis f. odovzdávanie, tvrdenie, rozprávanie, podanie, zvyklosť, tradícia
trado -ere -didi -ditum odovzdať, dať, venovať do dedičstva; vysvetľovať, podávať výklad
trahea -ae f. cepy (na mlátenie obilia)
trachea -ae f. prieduška
traiectus -us m. preprava, prevoz
trames -itis f. cesta, **trames aequitatis** cesta spravodlivosti, chodník, poľná cesta, závoz, dráha, beh
tranquillitas -atis f. pokoj, ticho

transactio -onis f. prejednávane, sprostredkovanie, dohodovanie o mieri, o zmierení na súde

transactor -oris m. jednatel, konateľ, sprostredkovateľ, právny sprostredkovateľ, prostredník

transenna -ae f. sieť na chyťanie, lapanie vtákov

transfero -erre transtuli translatum prenášať, uskutočňovať prevod práv

transfugio -ere -fugi zutekať, utiecť k nepriateľovi, zbehnúť

transfundo -ere -fudi -fusum prelievať, prenášať, prekladať

transitio -onis f. prechádzanie, prechod, prebehnutie

transitorius -a -um prechodný, pomínutelný, pozemský

translaticus -a -um (tralaticius) ustálený, tradovaný, bežný, *edictum translaticium* ustálené vyhlásenie; prenosný

translatio -onis f. prenášanie, prevod, prekladanie, tlmočenie, *translatio verbis Latinis* preklad do latinčiny

translativus -a -um odmietavý, dôkladný

translatus -a -um prenesený, slávnostný v sprievode

transmeabilis -e priechodný, prebroditelný, preplaviteľný

transmutatio -onis f. premenenie, premena

transnaturalis -e nadprirodzený, metafyzický, *scientia transnaturalis* metafyzika

transparens -ntis (part.) priesvitný, presvitajúci

Transrhenanus -a -um zarýnsky, spoza Rýna

transscriptio -onis f. prepis, výpis, *transscriptio ex libris baptizatorum* výpis z knihy pokrstených (matriky), *transscriptio nominis* prepísanie dlžnej položky

transsumo -ere -sumpsi -sumptum prepísať, odpísať

transsumptum -i n. prepis, odpis

Transvaganus -a -um záväzky, spoza Váhu

transvolo -are -avi -atum preletieť, nevšimáť si, nevenovať pozornosť, byť povrchný

trapetum -i n. stupa (lis na olej)

trepidanter nespokojne, úzkostlivo

treuga -ae f. prímerie, mier, *treuga Dei* Boží pokoj, mier

tribulatio -onis f. protivenstvo, útlak

tribulum -i n. valec na drvenie obilia

tribunal -alis m. rečnisko, tribúna, miesto súdu, súd, kráľovský prestol, kráľovský stolec (*dicasterium -ii n.*)

tribunus -i m. tribún, náčelník tribuy (mestskej správnej štvrte) v starovekom Ríme; zástanca práv ľudu; najvyšší veliteľ, úradník s vojenskou mocou

tribus -us f. tribua (mestská štvrť, okrsk, okres, cech)

tributarius -ii m. poplatník, podliehajúci dani, clu

tributim podľa tribuí, po okrskoch mesta, po okresoch

tricae -arum f. trenice, nezhody, mrzutosti

tricesima -ae f. mýtna, colné (1/80 hodnoty), tridsiatok (30% z výnosu pre pána)

tricesimator -oris m. vyberateľ tridsiatku (dane z výnosu poľí, lesov a i.)

tricornis -e trojvežový, s tromi vežami pri vchode do hradieb

trinitas -atis f. (Trinitas) trojica, Trojica (Otec, Syn, Duch svätý)

triticum -i n. pšenica

tritura -ae f. mlatba

trituro -are -avi -atum mlátiť obilie

tritrus -us m. trenie

truffator -oris m. (trutannus) podvodník, ošmekár, žobrák, tulák

truca -ae f. pstruh

trutannizo -are -avi -atum žobrať, cho-
diť po žobraní
trutina -ae f. váha, váženie; skúmanie
trutino -are -avi -atum vážiť, skúmať,
zvažovať, premýšľať
tubilustrium -ii n. sviatok očisťovania
trúbok
tugurium -ii n. chyža, chata; strecha
tuitio -onis f. obrana, ochrana, stráž,
strážna veža
tumba -ae f. truhla, rakva, hrob, ná-
hrobok, pomník
tumbarius -ii m. hrobár
tumulo -are -avi -atum pochovávať
tumultuarius -ii m. burič vyvolávajúci
nepokoj, zmätok, vzburu; poburovateľ
tumultus -us m. poplach, nečakaná
vojna, prepad
tumulus -i m. vyvýšenina, návršie, ko-
pec, mohyla, náhrobok
tuna -ae f. (tunna) sud, bočka
tunnarius -ii m. výrobca sudov, bo-
čiek, nádob (aj hlinených na sklado-
vanie tekutín)
tunsio -onis f. vrážanie, náraz, bitie
turarius -a -um kadidlový
turba -ae f. zmätok, nepokoj, treskot,
lomož, krik a hluk
turbator -oris m. burič, poburovateľ
turbidus -a -um útočný, hnevľivý, ničivý
turbulentia -ae f. vírenie, búrenie, ne-
pokoj
turdela -ae f. malý drozd, škorec
turdus -i m. drozd
turris -is f. veža, pevnosť, hrad, palác,
vysoká budova; holubník
turritus -a -um vežatý, s vežami, o-
pevnený vežami
tus turis n. kadidlo, obeta kadidla, zá-
palná obeta, *libum* liata obeta vína
a iných tekutín
tutamentum -i n. ochrana, zábezpeka
tutela -ae f. starosť, spravovanie, strá-
ženie, ochrana, poručníctvo

tutela ris -e ochranný, poručnícky, pod-
ochranou
tutor -ari -atus sum strážiť, chrániť,
staráť sa, zastávať, hájiť, obhajovať
na súde
tutor -oris m. ochranca, strážca, poruč-
ník, tútor
tutum -i n. bezpečnosť, istota
tympanum -i n. (gr.) bubon, zdvihacie
kolesové zariadenie; chránené mies-
to; osoba (zákonne)
typarium -ii n. znak, odznak
typographicus -a -um (gr.) tlačiareň-
ský, týkajúci sa knižtlaču
typus -i m. (gr.) obraz, figúra, podoba
reliéf, tlač, písmo, *librum tipis ex-*
primere vytlačiť knihu
tyrannus -i m. (gr.) vládca, samolúby
vládca, samovládca, tyran, despota

U

uber -eris n. vemeno, prsia, hrud'; ú-
rodnosť, úrodná pôda; hojnosť, bla-
hobyt
ubertas -atis f. úrodnosť, plodnosť, vý-
nos, hojnosť, plnosť
uberto -are -avi -atum zúrodňovať,
rozmnožovať, rozhojňovať
ubi kbe, ubi gentium kde na svete; keď,
ubi domum introiit keď vstúpil do
domu
ubique všade, *ubique locorum* na všet-
kých miestach
ubivis kdekoľvek
udus -a -um vlhký, namokrený, navlh-
čený, opitý
ulcerosus -a -um boľavý, boliaci
ulna -ae f. lakeť, predlaktie; lakeť (ako
dĺžková miera asi 40 cm)
ulterior -ius (od *ulter -a -um*) vzdiale-
nejší, odľahlejší, neskorší, *ulteriora*
druhá strana, zahraničie

ultimate až nakoniec
ultimum -i n. koniec, záver reči, posledné, záverečné slovo, uznesenie, najzávažnejší dôvod, *ad ultimum* napokon, nakoniec, do konca
ultio -onis f. pomsta, trest smrti, *dies ultionis extremae* deň posledného súdu
ultramarinus -a -um zámorský, ležiaci na druhej strane mora
ultramontanus -i m. bývajúci za horou, záhorec, závršan
ultra (ultra) na tamtú stranu, navrch, navyše
ululatus -us m. bedákanie, nariekanie, vytie, výskanie
ulva -ae f. rákosie, šachorina
umblicus -i m. (umbilicus) pupok; stred zeme; škrapina; zvitok papyrusu
umbraculum -i n. tienidlo, slnečník, tieň, tóna, besiedka, škola v ústraní
umbratilis -e tienistý, pokojný, domácky, súkromný
unanimitas -atis f. jednomyseľnosť, zhoda názorov, súhlas, svornosť
unanimites jednomyseľne, svorne
unctor -oris m. mastiaci, mazač, masť, masírujúci, masér
unctura -ae f. masenie, natieranie, mazanie
unde v spojení s číslovkou, ktorá nasleduje v slove, značí jeden z *undeviginti* jeden z dvadsiatich, *undecim* jeden z dvadsiatich, *undecim milium virginum* deň 11 000 panieli (21. októbra)
undecumque zovšadiaľ, odkiaľkoľvek
undique (undiquesequus) zo všetkých strán
undisonus -a -um hučiaci ako more, vlny
ungen -inis n. (unguentum) masť, mastnota, voňavka

unguentarium -ii n. peniaze na líčidlá, mastičky
unguentarius -ii m. voňavkár, mastičkár, výrobca i predavač masť
unguipotens -entis so silnými pazúrami (orol)
ungula -ae f. pazúr; kopyto; paznecht
unicus -a -um jediný, jedinečný, vzácny
uniformis -e rovnaký, jednoduchý, *uniformis vestis* uniforma, rovnošata
unigena -ae m.f. súrodenec, súrodenka, jednorodený syn, jednorodená dcéra
unigenitus -a -um jednorodený
unila -ae f. svätená voda
unio -ire -ii -itum zjednocovať, spájať, združovať
unio -onis f. jednotka, zjednotenie, spojenie, *UNESCO Unionis nationum educationis, scientiae, culturae ordo* Medzinárodná organizácia pre výchovu, vedu a kultúru; spolok, združenie, politický zväz štátov
unioculus -a -um jednooký, kyklopský
unitas -atis f. jednota, únia
universa -orum n. (universum) svet, vesmír
universalis -e všeobecný, jednotný, *successio universalis* nástupníctvo vo všetkých právach
universitas -atis f. všeobecnosť, všeobšiahlosť, súhrn, vesmír, univerzita, *universitas studiorum* univerzita, *universitas litterarum* univerzita, *Universitas studiorum Comeniana Bratislavensis* Univerzita Komenského v Bratislave, *Universitas Carolina Pragensis* Karlova univerzita v Prahe; *universitas nobilium* zhromaždenie šľachty
universus -a -um všeobecný, celkový, *in universum* vcelku
univira -ae f. žena vydatá iba za jedného muža

univocus -a -um jednohlasný, súhlasný
urbane zdvorilo, šľachetne, vtípne, jemne, kultivovane
urbanitas -atis f. jemné, šľachetné mravy, kultivovanosť, zdvorilosť, vtípnosť
urbanus -a -um mestský, civilný, mierový
urbanus -i m. mešťan, obyvateľ mesta, mestský človek
urbarium -ii n. mestská pozemková kniha
urbicus -a -um mestský
urbs urbis f. mesto, hlavné mesto, *urbi et orbi* pápežské požehnanie mestu (Rímu) a svetu
urceus -i m. džbán, krčah
urinator -oris m. potápač
urna -ae f. nádoba, hrniec, džbán, popolnica, hlasovacia urna, hracia urna
ursinus -a -um medvedí, z medveda
urtica -ae f. pŕhlava, žihlava
usia -ae f. (gr.) podstata
usitatus -a -um často používaný, využívaný, zvyčajný; využitý, otrepaný, obdrtý
usitor -ari -atus sum stávať sa zvyčajným, bežným, používateľným
uspiam niekde, kdesi
usque modo až doteraz, *usque ad hanc diem* až do tohto dňa, až podnes
usque až sem, až celkom, stále, ustavične
usquequaque všade, vždy a všade
usquequo ešte dokedy
usualis -e užitočný, použiteľný, prístupný
usufructuarius -ii m. užívateľ, používateľ (dočasná držba)
usufructus -us m. držba a právo používania (užívacie právo)
usura -ae f. používanie, užívanie, úrok, úrokové plody zeme, výnos
usurarius -a -um výnosný, ziskový, užitočný

usurpo -are -avi -atum používať, užívať, uplatňovať si, robiť si nárok, privlastňovať, násilím si privlastňovať, zmocňovať sa
usus -us m. používanie, spotrebovávanie, *usus et fructus* držanie a užívanie, *usus belli* vojenská skúsenosť, *usui esse* byť potrebný, *re atque usu* získaním praktických skúseností, *usus Slovacus* slovenský právny poriadok; skutočnosť, *usu venit* v skutočnosti
utcumque akokoľvek
utensile -is n. (utensilia) potrebná vec, potreby (potrava, odev), náradie
uter utra utrum kto z dvoch
uter utris m. vrece, vak (kožený)
utercunque ktorýkoľvek z dvoch
uterinus -a -um rodný brat, *uterini fratres* dvojičky (chlapci)
utilitas -atis f. upotrebitelnosť, vhodnosť na použitie, užitočnosť, prospech, výhodnosť
utique akýmkoľvek spôsobom, za každú cenu
utpote veď, totiž, ako napríklad
utputa napríklad, ten istý, ako hovorí
utquid prečo, na čo, k čomu, čo
utrimque na oboch stranách, tu i tam
utrobique (utrubique) na oboch stranách, tu i tam, všade
uva -ae f. hrozno, strapec hrozna, všetlí roj (ako strapec hrozna), réva
uvesco -ere vlhnúť, zvlažovať sa
uxo -are -avi -atum ženiť sa, brať si za manželku, vydávať sa, ísť za muža
uxoratus -a -um ženatý, vydatá
uxoratus -us m. manžel, manželstvo
uxorius -a -um manželský, *cautio rei uxoriae* záruka na navrátenie vena (pri rozvode), *condicio uxoria* manželstvo; láska k žene

V

vacanter zbytočne, nadbytočne, zvyšne; úplne, celkom, horlivo, usilovne

vacatio -onis f. prázdno, voľno, voľný čas; zbavenie, oslobodenie, úľava (platenia), *vacatio militum* oslobodenie od vojenskej služby (aj dovolenka)

vacca -ae f. krava

vaccaritia -ae f. chovať kravy, starať sa o kravy, stádo kráv (na pastve)

vaccinus -a -um kravský

vacillanter bez pomoci, nemotorne, bezradne

vaco -are -avi -atum byť prázdny, *vacat* voľné miesto, mať voľno, dovolenku, prázdniny, je možné, *vacare foro* uvoľniť sa pre politickú činnosť (venovať sa politike), *vacare religiosae vitae* oddať sa životu v reholi, kláštore

vacuus -a -um prázdny, voľný, *vacuum tempus* voľný čas; uprázdnený, prístupný úrad *magistratus*; nevinný

vadimonium -ii n. záruka, istota, kaucia, termín, lehota (stanovená súdom), *vadimonium concipere* spísať súdnu zmluvu, *vadimonium imponere* vyháňať záruku

vadium -ii n. úzka cesta, trnistá cesta; preteky, súperenie, horlivosť, stávka o čo; občianstvo; deň súdneho pojednávania, konania; peňažná pokuta

vado -ere -si -sum ísť, kráčať, *quo vadis* kam ideš

vador -ari -atus sum súdne vyžadovať, dožadovať sa; zaväzovať sa zárukou súdu; poháňať na súd, žalovať

vadum -i n. brod, plytčina

vae beda!, *vae victis* beda porazeným!

vafer *vafrum vafrum* rýchly, chytrý konajúci, bystrý; prešibaný, chytrácky, mazaný

vagabundus -i m. tulák, pobehaj, darebák, potulujúci sa študent, vagant

vagatio -onis f. potulovanie sa

vagor -ari -atus sum túlať sa, potulovať sa, blúdiť, nemať miesto

vagus -a -um nestály, túlavý, túlajúci sa, neviazaný, neusporiadaný, vrtkavý

valefacio -ere -feci -factum lúčiť sa, dávať zbohom

valeo -ere -ui byť silný, byť mocný, mať silu, moc, *vale!* buď zdravý! buď pozdravený!, *supremum vale* posledné zbohom, rozlúčka; platíť, mať platnosť, *lex valet* platí zákon

valetudinarium -ii n. nemocnica, o-zdravovňa

valetudo -inis f. (valitudo) zdravie, sila, moc

vallis -is f. (valles) dolina, údolie, úval, *vallis miseriae* údolie biedy (život, slzavé údolie)

vallo -are -avi -atum robiť násyp, hrádzu, opevňovať, ohradzovať

vallum -i n. ohrada, pevnosť, násyp, kolový násyp (so zeminou)

vallus -i m. kolík, kôl; kolová ohrada, hradba z kolov

valor -oris m. cena, oceňovanie; platnosť, význam, obnos, peniaze

valvae -arum f. veraje, dvere

vallo -are -avi -atum robiť násyp, upevňovať násypom al. valom, ohradzovať, stavať hrádzu

vandalicus -a -um divý, pustošivý, vandalský

vanesco -ere strácať sa, miznúť, hynúť

vaniglorius -a -um márne sa pyšiaci, s márnou slávou sa oháňajúci

vaniloquium -ii n. prázdne reči, márna sláva

vaniloquentia -ae f. táranie, trepanie, chvastanie sa

vanitas -atis f. daromnosť, prázdnosť,

- márnosť, *vanitas vanitatum* márnosť nad márnosťou, ľahkomyseľnosť
- vannus -i m.** vedro, šafel; košík na obilie, na drobné zemiaky
- vanus -a -um** prázdny, zbytočný, márnny, *in vanum* nadarmo; ľahkomyseľný, vrtkavý, nestály, vystatovačný
- vapide (male)** mať sa zle, byť v zlom stave
- vapor -oris m.** para, dymenie, kúrenie, vzplanutie, *vapor mentis* odhodlanie
- vappa -ae f.** skazené víno, brečka; slivka; zhýralec, skazenec (*m.*)
- vapulo -are -avi -atum** byť bitý, dostávať výprask
- variament -inis n.** rôznorodosť, pestrosť, zmena, variácia
- varicolor -oris** pestrofarebný, bohato zdobený
- vario -are -avi -atum** spestrovať, zdobiť, robiť iným, meniť, striedať, odlišovať sa
- vas vadis m.** rukojevník, ručiteľ, záruka
- vasa -orum n.** nádoba, váza, sud (vína); vojenské potreby, úplný výstroj vojaka
- vasallus -i m.** (*vassallus*) vazal, poddaný na dvore kráľa
- vasarium -ii n.** výpravné (peniaze na zariadenie sa úradníka v provincii)
- vascularius -ii m.** remeselník zhotovujúci, vyrábajúci strieborné i zlaté vázy, nádoby, zlatník
- vasculum -i n.** nádobka, nádoba; včelí úľ
- vasileus -i m.** *basileus* (*gr.*) kráľ
- vastator -oris m.** pustošiteľ, plieniteľ, prenasledovateľ, zloduch, zlý duch, čert
- vastitas -atis f.** pustošenie, plienenie, skaza
- vaticinium -ii n.** proroctvo, veštbá;
- spevák, básnik, kňaz, biskup (*udeľuje*) dobrozdanie, poučenie
- vaticinor vaticinari -atus sum** veštiť blúzniť, prorokovať
- vatillum -i n.** panva, panvica
- vecordia -ae f.** šialenstvo, bláznenie
- vectis -is m.** závoja, páka; mužský úd
- vectura -ae f.** vozenie, dovoz, doprava; dovozná poplatky
- vegetabilia -ium n.** ríša rastlín, rastlinstvo
- vegetus -a -um** čerstvý, svieži, živý; mrštný
- vehementia -ae f.** prudkosť, rýchlosť, náhlivosť, ráznosť, sila
- vehiculum -i n.** vozidlo, vozík, voz
- velamen -inis n.** prikrývka, pokrývka, závoj, rúcho, šat
- vellico -are -avi -atum** šklbať, trhať, urážať, trýzniť
- vello velli vulsum** šklbať, trhať, *signa vellere* dať sa na vojenský pochod
- vellus -eris n.** vlna, ovčie rúno, zvieracia koža, rúcho, šat; mráčky (baránky na oblohe)
- velox velocis** rýchly, *adv. komp. velocius* veľmi rýchlo, *velociter* rýchlo, chytrý, pohotový, čerstvo
- velter veltris veltrus** poľovný, *canis veltricus* (*kelt.*) poľovný pes; rýchly bežec, rýchlonohý
- velum -i n.** plachta, opona, záclona; mäkké podnebie
- velutum -i n.** zamat
- vena -ae f.** žila, tepna, cieva (*stromu*), rudná žila; oceľ; srdce; nálada; básnická inšpirácia
- venalia -ium n.** veci na predaj
- venalis -e** predajný, na predaj, *urbs venalis* mesto predajné, úplatné, skorumpované
- venaticus -a -um** lovecký, týkajúci sa lovu
- venatio -onis f.** lovenie, lov, hon

venator -oris m. lovec, poľovník, *principalis venator* hlavný poľovník, lovec
venatorius -a -um poľovnícky, lovecký
vendax -acis túžiaci po predaji, kto chce veľmi predávať
vendico -are -avi -atum (vindico) robiť si nárok, osobovať si
venditio -onis f. predávanie, dražba, *imaginaris venditio* (práv.) obradný predaj
vendito -are -avi -atum predávať, obchodovať, kupčiť, zaliečať sa, predávať sa
veneficus -a -um otravujúci, pripravujúci otravu, jed; kúzelnícky
veneficus -i m. kúzelník
venenosus -a -um otravný, jedovatý
venenum -i n. jed, otrava
venerabilis -e ctihodný, velebný, ctený
veneratio -onis f. uctievanie, ctihodnosť, úctivosť, modlitba, velebnosť
veneror -ari -atus sum preukazovať úctu, modliť sa, klaňať sa
venetus -a -um modrý, belasý, *veneta factio* klub modrých
venia -ae f. milosť, milostivosť, láskavosť, dovoľenie, *venia docendi* dovoľenie vyučovať na vysokej škole (docent), *venias agere* prinášať obeť, *sit venia verbo* s odpustením
venialis -e milostivý, láskavý, povoľujúci, dovoľujúci
venio -are -avi -atum prosiť na kolennách o milosť, o dovoľenie
venus -eris n. krása, pôvab, vďačnosť, zmyselná láska
venusto -are -avi -atum zdobiť, krásliť, pridávať na kráse, korunovať, ozdobovať vencom
vepres -is m. (vepris) krovie, tmie
vepres -ium m. kroviská
verax veracis pravdovravný, úprimný, predpovedajúci pravdu, veštiaci dobro
verbaliter slovné, ústne

verbena -ae f. prút, ratolesť
verbenae -arum f. posvätné rastliny, trávy
verbositas -atis f. mnohovravnosť, hlučnosť
verbotenus doslovne, slovom
verbum -i n. slovo, slová vyhlášky, znenie rozhodnutia, *verbi gratia* napríklad, *verba concepta* predpísané slová, formuly, *litterae ad verbum originali conformes* listina doslova sa zhoduje s originálom
verecundor -ari -atus sum byť úctivý, slušný, hanblivý, byť čestný, skromný; mať odpor, protiviť sa
verecundus -a -um hanblivý, skromný, mravný, poctivý *corporis verecunda* ohanbie
veredarius -ii m. posol, kuriér, patriaci ku kuriérskym koňom
verendus -a -um (gerundivum) ctihodný, zasluhujúci si úctu; hanblivosť
verenter (reverenter) úctivo, ctihodne
vereor vereri veritus sum ohliadať sa, brať ohľad, mať bázeň (pred bohmi), vážiť si, ctiť si
vergo -ere skláňať, nakláňať, obracať, *res bene vergunt* veci sa obracajú dobrým smerom
veridicus -a -um pravdovravný, pravdivý
verificatio -onis f. overovanie, *verificatio testimonii* overovanie listiny; osvedčovanie, dosvedčovanie
verifico -are -avi -atum dokazovať pravdu, preverovať
verisimilis -e pravdepodobný
vermes -is m. (vermis) červ
vermiculatus -a -um podobný na červa; pestrý, ozdobný
vernalis -e mladický, čerstvý, *vernale tempus* jar
verno -are -avi -atum kvitnúť, prekvietať, zelenáť sa

vernulitas -atis f. služba
vernus -a -um jarný
vero naozaj, vskutku, dokonca, avšak, však
verpa -ae f. mužský úd
verpus -i m. obrezaný muž; vymiškovaný
verres -is m. diviak, kanec
verro -ere verri versum miesť, zametať, vláčiť, šmýkať, brázdiť, čeriť
versatilis -e pohyblivý, obratný
versibilitas -atis f. nestálosť, vrtkavosť
versiculus -i m. veršík, krátka modlitbička, básnička
versificatura -ae f. veršovanie, básnenie
versifico -are -avi -atum veršovať, písať verše, byť básnikom
versilis -e obratný, pohyblivý, vrtký
versor -ari -atus sum obracať sa, krútiť sa, bývať, žiť, robiť, zapodievať sa, zaoberať sa, *omnes qui in re publica versamur* všetci, čo sa venujeme politike, *in iure civium versari* mať občianske právo
versus (adversus) protichodný, náprotivný
versutia -ae f. obratnosť, pohotovosť, vtipnosť, úskočnosť, prešibanosť
versutus -a -um obratný, úskočný, vtipný, dôvtipný, šikovný
vertebra -ae f. stavec
vertebralis -e stavcový, *columna vertebralis* chrbtica
vertex -icis m. vír, vietor, víchor, víchorica; pól, vrch, vrchol, temeno, pohorie
verticosus -a -um plný vírov, krútnavý (rieka)
vertigo -inis f. vír, vírenie, krútnava; krútenie hlavou, v hlave
verto -ere verti versum obracať, krútiť, *anno vertente* na sklonku roka, *quod bene vertat* nech sa na dobré obráti

veru -enim -vero nuž skutočne, pravdaže, pravdivo
veru -us n. ostrie, ražeň, dýka, kopije, strela
verus -a -um pravdivý, skutočný, istý, pravdovravný, rozumný, slušný, spravodlivý
vervecina -ae f. (caro) baranina
vervex vervecis m. baran, hľupák
vervicaritia -ae f. stádo oviec
vesane hlúpo, nerozumne
vesania -ae f. banka; trubica; močový mechúr; obličkový kameň (močový), *petrae vesicae* obličkové kamene
vesper -eris m. (gr.) hviezda (večerná); západ slnka, večer, *vesperi* navečer; večerné pobožnosti
vesperna -ae f. (coena) večera, večerné jedlo
vespilitio -onis m. netopier
vespilio -onis m. nosič mŕtvol, hrobár; ničiteľ hrobov, náhrobkov, lúpežník
vestiarium -ii n. šatník, skriňa na šaty, šatňa
vestiarius -ii m. obchodník so šatstvom, bielizňou; úradník dvora, ktorý sa staral o šatenie
vesticeps -cipis m. kto dosiahol zrelý vek, dospelý; *investis puer* nedospelý, mládenec, bez mužskej tógy
vesticula -ae f. suknička
vestificina -ae f. krajčírka, dielňa, krajčírstvo
vestigatio -onis f. sliedenie, stopovanie
vestigator -oris m. stopár, sledovateľ
vestigium -ii n. stopa, šľapaj, *in vestigio* hneď, v momente, vo chvíli
vestmentum -i n. sukňa, odev, plášť
vestiplica -ae f. garderóbka
vestitura -ae f. udelenie léna; zapožičanie úradnej funkcie
vestras -atis m. jeden z vašich (z rodiny, kraja, národa)

veteranus -i m. veterán, vyslúžilec (vojak), starec
veterasco -ere -avi -atum starnúť, slabnúť, upadať, hynúť
vetitum -i n. zákaz, odopretie, *vetitum ecclesiasticum* zákaz (cirkevný) uzavrieť manželstvo
vetula -ae f. stará dievka; starenka
vetulus -a -um starý, zostarnutý
vetustatus -a -um prestarnutý, starý, starosvetský
vetuste starosvetsky, starobylym spôsobom
vexabulum -i n. metla, prúty, čarovný prútik
vexatio -onis f. sužovanie, trápenie, týranie
vexator -oris m. sužovateľ, trápiteľ, týratel
vexillifer -i m. vlajkonosič, kto nosí zástavu
vexillum -i n. zástava; kríž a zástavy v procesiách
via -ae f. cesta, pochod, *ratio et via* metóda, *via sancti sepulcri* púť k svätému hrobu
viagium -ii n. cesta, cestička
vialis -e týkajúci sa cesty
viaticum -i n. cesta; potraviny na cestu; pomazanie chorého (sviatosť)
viator -oris m. pocesťný, vandrovník, pútnik
viatrix -tricis f. pútnička, pocesťná
vibex vibicis m. pruh, jazva, mozol
viburnum -i m. kalina
vicanus -a -um dedinský
vicanus -i m. obyvateľ dediny, obce; starosta obce, vesník (richtár)
vicaria -ae f. kaplánstvo, pomocníctvo, zástupníctvo
vicariatus -us m. vikariát, zástupcovstvo, *vicariatus Apostolicus* apoštolský vikariát (s biskupským svätením)
vicarie namiesto koho, čoho

vicarius -a -um zastupujúci, nástupnícky
vicarius -ii m. zástupca biskupa, vikár kapituly, pápežský splnomocnenec
vicatim z dediny do dediny, po dedinách, po uliciach
vicecapitaneus -i m. zástupca starostu, zástupca kapitána
vicedominus (vicedomnus) -i m. zástupca panovníka, kňaza; majordóm; zástupca biskupa
vicegerens -entis m. zástupca
vicenium -ii n. doba dvadsiatich rokov
viceofficialis -is m. zástupca a pomocník oficiála, predsedu cirkevného súdu
vicepraetor -oris m. zástupca patróna, zemepána, miestodržiteľa; správca
vicina -ae f. susedstvo
vicinalis -e susedský, hraničný
vicinantia -ae f. susedstvo
vicine blízko, v susedstve
vicinia -ae f. susedstvo, blízkosť; zblíženie sa; podobenstvo
vicinitas -atis f. susedstvo, príbuznosť
vicis (gen. f.) (vicem, vice) striedanie, zmena, *in vicem* navzájom, *versa vice* naopak, obrátene, *per vices* striedavo, *plus vice simplici* viac než raz
vicissim naproti tomu, navzájom
vicissitudo -inis f. zmena, zastupovanie, nástupníctvo
victima -ae f. obeta, obetovanie
victimarius -ii m. obetník, pomocník obetníka
victimo -are -avi -atum zabíjať obetné zviera, obetovať
victito -are -avi -atum žiť z čoho, živiť sa
victualia -orum n. (pl.) životné potreby, zásoby životných potrieb
victus -us m. živiny, potraviny, pokrmy, pl. plody, ovocie; spôsob obživy, spôsob života

vicus -i m. dedina, osada, ves, obvod, oblasť, ulica, námestie (v meste), priestor na zhromaždenia občanov
videlicet zrejme, pochopiteľne, prirodzene, to sa rozumie
videns -entis m. jasnovidec, veštec, prorok
vidualis -e vdovský
viella -ae f. husle
vieo -ere -etum viazať, pliesť, básniť
vietus -a -um uvädnutý, zvädnutý
vigil -ilis m. stráž, nočný strážnik
vigilarium -ii n. strážna búdka, strážnica
vigor -oris m. životná sila, sviežosť, čulosť, moc, vláda
vilis -e lacný, bezcenný
vilitas -atis f. lacnota, malá cena, *vilitas mei* moja maličkosť
villa -ae f. hospodárska budova, panský dvor, usadlosť, dedina, osada, letohrádok
villagium -ii n. dedinka, dedina
villicatio -onis f. správa usadlosti, majetku, majera; daňová povinnosť v naturáliách
villicor -ari -atus sum byť správcom majetku, *villicandi scientia* skúsenosť, schopnosť v hospodárení
villicus -i m. správca majetku, majera, dedinský richtár, starosta; sluha na panskom; ekonóm; vládár
villosus -a -um srstnatý, chlpatý, huňatý
villula -ae f. malá vila, malé hospodárstvo, osada, dedinka
vimen -inis n. prúť, prútie, pletivo
vimineus -a -um prútený, vypletený, oplotený
vinaria -orum f. (pl.) nádoby na víno
vinarius -a -um vínny, na víno
vinculum -i n. (vinculum) puto, slučka, stužka, okovy, väznica, *festum s. Petri ad vincula* sviatok sv. Petra v okovách (1. august)

vindemia -ae f. vinobranie, oberanie hrozna; žatva
vindemiator -oris m. vinohradník, obeľač hrozna
vindemium -ii n. (vindemia) vinobranie; dožinky
vindicatio -onis f. právny nárok, domáhanie sa práva; formálne uznanie za mučeníka, kanonizovanie; obrana proti násiliu
vindicativus -a -um robiaci si právny nárok, domáhajúci sa práv; oslobodzujúci sa; ochranca; právny zástupca, pomstiteľ
vinetum -i n. vinica
vinitor -oris m. vinár, vinohradník
vinnulus -a -um sladký ako víno, lahodný
vinolentia -ae f. pijanstvo, opilstvo, vínny opar
vinolentus -i m. pijan, korhel
vinopola -ae m. predavač vín
vinositas -atis f. ochutnávka vín, pijanstvo
vinosus -a -um holdujúci vínu, náchylný na víno
vinum -i n. hroznové víno, *vinum adustum* pálenka, *vinum merum* čisté, nemiešané víno
viola -ae f. fialka; hudobný nástroj (viola), *violam tangere* hrať na husliach
violator -oris m. hráč na husliach, na strunovom nástroji; násilník, svätokrádežník
violente (violenter) násilne
violentia -ae f. násilnosť, znásilnenie, vojenská moc, násilný prostriedok; zbraň
violentus -a -um prudký, násilný, búrlivý, bujarý
violo -are -avi -atum ubližujem, urážam, zneuctujem, dopúšťam sa násilia, znásilňujem

vipera -ae f. zmijsa, vretenica, žena ako zmijsa, jedovatý človek
vir viri m. muž, manžel, *vir episcopus* pán biskup (oslovenie)
virago -inis f. mladá pani, deva, mladica
viratus -a -um chrabrý, bojovný, statočný, mužný
viratus -us m. mužné správanie, konanie
virectum -i n. (viretum) trávnik, lúka, poľana
virga -ae f. prútik, tenká vetva; trestanie, bitie; biskupská palica (berla); mužský úd
virgatus -a -um upletený z prútia; pruhovaný, pásikový
virgetum -i n. krovina, kríkový porast, chrasť
virginalis -e panenský, neporušený, čistý
virgineus -a -um dievocký, panenský
virginitas -atis f. panenskosť, čistota, neporušenosť
virginus -ii m. panec, mravný, čistý mládenec
virgo -inis f. panna, *Virgo* Panna Mária, *Virgo Immaculata* Panna nepoškvrnená (bez hriechu)
virgula -ae f. prútik, ratolesť, výhonok na strome
viridarium -ii n. park, sad, ochránená zeleň, oplotená, chránená plocha leša
viridis -e zelený, mladý, svieži
viriditas -atis f. zeleň, sviežosť; mladosť; kvet
virilis -e mužský, mužný, chlapecký, *virile membrum* mužský pohlavný úd
viritim muž po mužovi, muž čo muž, každý muž jednotlivu
viror -oris m. zeleň, životná sila, miazga
virtuosus -a -um chrabrý, srdnatý, bojovný, účinný, mužný, obdivuhodný, takmer dokonalý

virtus -tis f. mužnosť, cnosť, chabrosť, statočnosť, vynikajúci čin, slávny skutok, schopnosť, mohutnosť, duševná a mravná sila, neobyčajná schopnosť, kvalita, najvyššie dobro, umelecké nadanie, dokonalosť, ideál
virulentus -a -um šťavnatý, plný šťavy
virus -i m. sliz, slizká tekutina, jed
vis vim vi (pl.) vires -rium f. sila, moc, násilie, pôsobivosť, účinnosť, vojenská sila, presila, *robur virium* úderná sila, jadro vojska
visceralis -e vnútorný, týkajúci sa vnútra, vnútornosť (mäsa); ženský
visceraliter vnútorne, intímne; z ľútosťi, ľútosťivo
visceratio -onis f. delenie, porcovanie mäsa; mäso na obeť
viscereus -a -um mäsný, obsahujúci vnútornosť, črevá, útroby (tiež útroby zeme)
viscus -eris n. útroby, vnútornosťi, zásoha (nerastov v útrobach zeme)
visio -onis f. videnie, zjav, predstava, idea, *visio intellectualis* duševný zrak
visionarius -ii m. chváliaci sa svojimi videniami, vizionár
viso -ere visi vidávať, pozorovať, navštevovať
visum -i n. zjav, zjavenie, videnie, sen, obraz, vnem
visus -us m. zrak, videnie; zjav, obraz; predstavivosť, predstava
vita -ae f. život, opis života, *descriptio vitae* životopis, *vitae sanctorum* životopisy svätých
vitabilis -e čomu sa možno vyhnúť
vitabundus vyhýbajúci sa, povinný sa vyhýbať
vitale -is n. liečivý prostriedok
vitalis -e patriaci životu, životodarný, plný života, týkajúci sa večného života, *lignum vitale* drevo (kríža) večného života

vitellus -i m. (vitellum) teliatko; žltok vo vajci
vitiabilis -e skazený, zhubný, skazonosný
vitiator -oris m. hubiteľ, ničiteľ, kaziteľ
viticola -ae m. vinohradník, pestovateľ révy
vitiligo -inis f. lišaj na tvári, choroba kože (škvrnitá)
vitrea -ae f. sklenená tabuľa (v obkloch kostola), vitráž
vitrearius -ii m. sklenár, sklár
vitreator -oris m. sklár, sklenár
vitreatura -ae f. sklárska huta
vitricus -i m. otčim (nevlastný otec)
vitrum -i n. sklo, krištál, sklená tabuľa, oblok
vitta -ae f. stužka, stuha, vienok
vitula -ae f. teľa, jalovica
vitulina -ae f. telacina, telacie mäso
vitulus -i m. teľa; žriebä; mláďa
vituperator -oris m. hanič, tupiteľ, znevažovateľ, osočovateľ
vituperium -ii n. hanobenie, osočovanie, potupa
vivax vivacis životaschopný, dlho žijúci, mocný
viduus -a -um oživený, prebudený k životu, plný života, silný, energický
vivificatio -onis f. oživenie, oživotvorenie
vivificus -a -um životaschopný, plný života, prebudený k životu
vix sotva, ledva
vlodarius -ii m. vládca, vládár
vocabularium -ii n. slovník, lexikón *lexicum* (latinizované gr.), *dictionarium*
vocatus -us m. volanie, vzyvanie, prosba
vociductus -us m. tuba trúby
vocifero -are -avi -atum hlasno volať, kričať, hlasno menovať
vociferor -ari -atus sum volať, kričať

vocito -are -avi -atum hlasno volám, kričím, menúvam
vola -ae f. dľaň, holá ruka
volaticus -a -um lietajúci, prelietavý
volatile -is n. vták
volatilia -orum n. (pl.) vtáčstvo
volatilis -e lietajúci
volatio -onis f. lietanie, let
volatus -us m. lietanie, let; predná časť behov na končatinách zvierat
volens -entis m. dobrovoľník, prajný, žičlivý človek
volenter dobrovoľne, s vôľou, odhodlane
volentia -ae f. vôľa, odhodlanie, dobrovoľnosť
voletar -is n. (boletar) kuchynská nádoba, miska
volitatio -onis f. lietanie dookola, behanie sem a ta, podujímanie sa na ťažké veci
volubilis -e obracajúci sa, krútiaci sa, pohyblivý, vrtký
volubiliter rýchlo, rýchlym spádom, plynule
volubrum -i n. (volutabrum) bahnisko
volucer volucris -e lietajúci, vznášajúci sa na krídlach, okridlený, zmenený, meniaci sa, nestály
volucris -is m. vták, okridlenec, ovad
volumen -inis n. zväzok, zvitok, kniha, *volumina legum* právnické knihy; koleso; naviják; tabuľa; obrat, obracanie, krútenie
voluntarius -a -um vôľový, ochotný, dobrovoľný
voluntarius -ii m. dobrovoľník
voluntas -atis f. vôľa, ochota, *voluntas pia* dobročinný prostriedok, dobročinná fundácia, *voluntas ultima* posledná vôľa, testament, *sine voluntate perduco* získavam na svoju stranu, *voluntate* dobrovoľne
voluntativus -a -um označujúci, prejavujúci vôľu, chuť, ochotu

volupe (volup) príjemne, rozkošne, milo, s potešením
voluptabilis -e príjemný, rozkošný, milý
voluptarie príjemne, rozkošne
voluptarius -a -um príjemný, rozkošný, rozpustilý, rozkošnický, pôžitkársky
voluptatula -ae f. malá príjemnosť, vtip, žart, radosť
voluptuosus -a -um rozkošný, zábavný, radostný
voluta -ae f. slimák, volúta na hlavici stĺpu, zvitok, závitok
volutabrum -i n. kal, bahno, močiar, kaluž, ležovisko, miesto, kde sa váľajú svine
volutatio -onis f. obracanie sa, vrtenie sa; premýšľanie, nespokojnosť, záujem; váľanie sa, krútenie sa, prevracanie
volutus -us m. krútenie, obracanie, točenie, valcovanie
volva -ae f. povlak, pokrievka; maternica, lono matky, vnútro, pošva
volvo -ere -volvi -volutum obracať sa, otáčať, krútiť, *volventes cursus stellarum* kruhové dráhy hviezd, zakokrúhľovať, mať na mysli, *volvo dolore in anima* nosím v duši bôľ, *volvo librum* čítam knihu (rozvinujem zvitok papyrusu)
vomer -eris m. pluh
vomica -ae f. vred, rapavosť kože; škodiaci človek; nešťastie
vomis -eris n. (vomer) pluh
vomitio -onis f. vyplúvanie, plutie, dostávanie zo seba, rihanie
vomito -are -avi -atum vyplúvať, vymetať, dostávať von, zvracať
vorago -inis f. hrbol, priepasť, priehleň, vodný vír
vorator -oris m. žráč, pažravec, žralok
voratrina -ae f. (taberna) krčma, jedáleň; priepasť, hĺbočina

voratus -us m. žranie, hltanie, požíranie
votiva -orum n. (pl.) prosby, modlitby
votive podľa sľubu (Bohu), záväzne so sľubom
votivus -a -um sľúbený, zaviazaný sľubom, určený na posvätnú činnosť
votor -ari -atus sum prosiť, modliť sa
votum -i n. sľub, sľúbenie, obetovanie sa, *votum simplex* jednoduchý sľub, obyčajný sľub, *votum perpetuum* večný sľub, *votum temporaneum* dočasný sľub, *votum vovere* sľúbiť sľub, *dissolvere, reddere* splniť sľub; volebný hlas, *per vota maiora* väčšinou hlasov; prianie, želanie, *voti damnor* dosahujem svoje želanie, prianie, *voti compos* kto dosiahol, čo si želal
voveo -ere vovi votum posvätnie si priať, želať, zaväzovať sa posvätným sľubom, sľubovať, skladaf sľub, priať si, želať komu, dopriať komu
vox vocis f. hlas, zvuk, výslovnosť, výrok, prosba, vzývanie, *vox Domini* hlas Pána, Boží hlas; hlas pri voľbách, *vox activa* právo voliť, hlasovať, *vox passiva* právo byť volený; formula, právna výpoveď; prízvuk, dôraz, akcent
vulgaris -e všedný, každodenný, zvyčajný, *numerus vulgaris* arabská číslovka, *sermo vulgaris* reč ľudu
vulgaritas -atis f. všeobecnosť, každodennosť, všednosť; dav, ľud; jednoduchosť, neopracovanosť, nevzdelanosť, hrubosť
vulgariter ľudovo, bežne, zvyčajne
vulgata (vulgata versio) preklad Písma do latinčiny od sv. Hieronyma (všeobecne prijatý), *Vulgata*
vulgate všeobecne, zrozumiteľne, ľudovo
vulgatio -onis f. rozhlasovanie, šírenie medzi ľud, národy

vulgator -oris m. hlásateľ, šíriteľ, rozširovateľ, uverejňovateľ (učenia, písomnosti a pod.)

vulgatus -a -um rozšírený, uverejnený, všeobecne známy, *vulgato nomine* pomenovaný v ľudovej reči

vulgatus -us m. uverejnenie, vydanie (knihy), sprostredkovanie ľudu, zoznámenie sa s čím, verejná známosť, ohlásenie úradnej záležitosti verejnosti

vulgigena -ae m. f. pochádzajúci z ľudu, jednoduchý človek

vulgivagus -a -um potulujúci sa medzi ľuďmi, tulák (všeobecne známy)

vulgo -are -avi -atum rozširovať medzi ľuďom, všade šíriť, dávať na všeobecnú známosť, zvestovať, sprostredkovať učenie, vieru, verejne hlásať, učiť

vulgus -i n. pospolitosť, ľud, dav, *profanum vulgus* jednoduchí ľudia, *in vulgus* (prisl.) pre všetkých ľudí, pre každého, *vulgo* hromadne, vo veľkom množstve

vulnerabilis -e zraniteľný, ľahko podliehajúci zraneniu; zraňujúci, spôsobujúci poranenia

vulnerarius -a -um týkajúci sa zraňovania, rán

vulnerarius -ii m. chirurg, ráhnojič

vulneratio -onis f. poraňovanie, zraňovanie, kaličenie, poškodzovanie, ranenie (aj) na duši

vulnerator -oris m. kto raní, zraňuje, spôsobuje poranenia, rany

vulneratus -a -um poranený, ranený, doráňaný, s mnohými ranami, zmlátený, zbitý, obsypaný vredmi

vulnero -are -avi -atum spôsobovať rany, zraňovať, trápiť, škodiť, urážať, znevažovať, karhať, trestať, krvaviť, biť

vulnificus -a -um raniaci, pustošiaci, trestajúci, ubližujúci krvavo i nekrvavo, škodiaci na tele i na duši

vulnusculum -i n. menšia rana, ľahšie poranenie, menšia škoda al. ublíženie

vulpecula -ae f. (vulpicula) lištička

vulsus -a -um bez vlasov, plešatý; majúci kŕče al. spazmy

vultuosus -a -um strojený, afektovaný (v reči), robiaci grimasy

vultur -uris m. sup, dravec, dravý vták

vulturinus -a -um supí, dravý ako sup

vultus -us m. výraz tváre, črty, *vultus auctoritatis* prísny výzor, vážny na pohľad

X

xanctus -a -um (sanctus) svätý

xeneona -ae f. (gr.) hotelová izba, ubytovanie v hoteli

xeniolum -i n. (gr.) malý hostinec; darček

xenium -ii n. (gr.) dar; hostinec; obeta

xenius -a -um (gr.) pohostinný, obdarený

xenodocheum -i n. (gr.) dom pre cudzincov, hostinec, špitál, krčma, kláštor

xenomania -ae f. (gr.) náchylnosť prijímať cudzincov, priveľká úcta voči cudzincom

xenon -onis m. (gr.) útulok pre cudzincov, utečencov, hotel

xenophobia -ae f. (gr.) strach z cudzincov

xeranticus -a -um (gr.) vysušujúci, sušiaci

xerium -ii n. (gr.) sušiaci, vysušujúci prostriedok, zásyp

xeromyron -i n. (gr.) masť vysušujúca a voňavá

xerophagia -ae f. (gr.) suchá potrava, pôstne jedlo

xylyglycon -i n. (gr.) svätojánsky strom, drevo

xylinus -a -um (gr.) vyrobený z dreva, drevený
xylon -i n. (gr.) drevo (bavlníka)
xylopola -ae m. (gr.) obchodník s drevom
xystarches -ae m. (gr.) vedúci atletických cvičení, gymnastiky
xystis -idis f. (gr.) dlhá sukňa, zástera
xystus -i m. (gr.) stĺporadie, krytá hala, priestor na športovanie v zime, voľný priestor pred domom

Z

zaberna -ae f. vrece, vak
zabulus -i m. (diabolus) diabol, zlý duch
zafframen -inis n. šafran
zebus (diebus) dňom, dňami
zelabilis -e (gr.) horlivý verný, oddaný
zelanter (gr.) horlivo, oddane
zelatio -onis f. (gr.) horlivosť, oddanosť, láskavá oddanosť
zelator -oris m. (gr.) horlivý, prívrženec, oddaný manžel
zelo -are -avi -atum (gr.) horlivo sa venovať čomu, byť prívržencom čoho (oddane), vrelo milovať, horlivo sa starať, dbať o čo
zelor -ari -atus sum žiarliť, závidieť, byť závistlivý; horlivo sa venovať čomu
zelosus -a -um (gr.) horlivý, úzkostlivý, žiarlivý
zelotes -ae m. (gr.) horlivý prívrženec, niekomu oddane slúžiaci
zelotismus -i m. (gr.) horlivosť, žiarlivosť, oddanosť vo veciach viery

zelotypus -a -um (gr.) žiarlivý, horlivý, oddaný
zelus -i m. (gr.) horlivosť, zápalitosť, vrúcnosť, oddanosť, láska, túžba po milosti, *zelus ordinis* túžba po rehoľnom živote
zemia -ae f. (gr.) škoda, strata, útrata
zeta -ae f. (dieta) spôsob života, zabezpečenie životných potrieb
zetarius -ii m. (servus) sluha, strážca domu, dozorca nad potrebami každého dňa
zeugma -atis n. (gr.) spojenie, most, gramatické spojenie, mnohospojkovosť *polysyndeton*
zindalum -i n. jemné indické plátno, zindel
zippula -ae f. podplamenník, lokša
zizanium -ii n. (gr.) byl, kúkol; nesúlad, nezhoda
zoanthropia -ae f. (gr.) ošiaľ, v ktorom postihnutý človek si predstavuje seba ako zviera
zodiacus -a -um (gr.) zvierací, týkajúci sa zverokruhu
zonalis -e (gr.) pásmový, týkajúci sa zóny
zonarius -a -um (gr.) týkajúci sa pásov, opaskov
zoolatria -ae f. (gr.) uctievanie zvierat, kult zvierat
zoologia -ae f. (gr.) zoológia, náuka o zvieratách
zuppa -ae f. župa, správna oblasť krajiny; soľná baňa
zygius -a -um (gr.) jarmový, týkajúci sa jarma; manželský
zygostasium -ii n. (gr.) úrad dozorca váh
zygostates -ae m. (gr.) dozorca váh
zythum -i n. (gr.) druh jačmenného nápoja v Egypte, pivo (z chmeľu)

Stupňovanie niektorých prídavných mien a prísloviak

A

abjectus -tior -tissimus odvrhnutý, odhodnený, opovrhnutý, znevážený

abruptus -tior -tissimus príkry, strmý, zrázny

absolutus -tior úplný, dokonálny, nezávislý

abstinens -nentissimus zdržanlivý, mierny, poctivý

abstrusus -sior zastrčený, skrytý, utajený

absurdus -dior -dissimus neprijemný, nevhodný, nezmyselný, neschopný

1. **abundans -dantior -dantissimus** neprijemný, nevhodný, nezmyselný, neschopný

2. **abundans -dantior -dantissimus** prelievajúci sa, rozvodnený, hojný, bohatý

acceptus -tior -tissimus milo prijatý, vítaný, milý

accomodate -tius -tissime primerane, vhodne, spôsobne, prispôsobene

accurate -tius -tissime starostlivo, dôkladne, dôsledne

acer acrior acerrimus prudký, bystrý, bujný, ostrý, ohnivý, páľčivý

acriter acrius acerrime ostro, prudko, náhlivo, páľčivo

acute acutius -tissime špicato, zaostrene, ostro, naliehavo, vtípne

acutus -acutior -tissimus ostrý, špicatý, prenikavý, bystrý, pohotový

adducte -ius vážne, prísne

adductus -ior vážny, prísny

admirabilis -ior obdivuhodný, neobyčajný, zvláštny

adulescens -centior mladý, dospievajúci, dozrievajúci

adustus -ior spálený, vyprahnutý, spustošený, pustý

aegre aegrius aegerrime bolestne, choroobne, mrzuto, neradno

aequabilis -ior rovnomerný, rovnaký, stály, nestranný

aequaliter -lius rovnako, rovnomerne, stále, nestranne

aequus aequior aequissimus rovnaký, rovný, spravodlivý, slušný, poctivý

afflictus -tior poškodený, rozbitý, nešťastný, úbohý, biedny

affluenter -tius rozmarilo, rozpustilo, roztopašne

agilis -ior pohyblivý, mrštný, vrtký, hravý, rýchly, chytrý

agitatus -ior povzbudzovaný, poháňaný, poburujúci, horlivo konajúci, radiaci

agrestis -ior poľný; nevzdelaný, surový, divý, vidiecky

alacer -crior živý, bystrý, horlivý, ohnivý, lietajúci, zapálený

alienus -nior -nissimus cudzí, patriaci inému, vypožičaný, cudzorodý, neprislúchajúci komu, nepriaznivý

alte altius altissime vysoko, hlboko, vnútorne, dôkladne, vznešene, povznášajúco

altus altior altissimus vysoký, povýšený, nadnesený, hlboký, ďaleký, široký

amabilis -lior -lissimus hodný lásky,

obluby, milovania, láskavý, nežný
amanter -tius -tissime milo, láskavo, nežne, príjemne
amarus -rior -rissimus horký, trpký, ostrý, páliaci, neprijemný, citlivý, urážlivý, prchký
ambitiose -ius -sissime obchádzajúci, zaliečajúci sa, veľmi túžiaci, chtivý, dotieravý
amens -ntior -ntissimus nerozumný, zbavený zmysle, bezhlavý, šialený
amic amiccissime priateľsky, milo, privetivo, dôverne
amicus amicior -cissimus priateľský, milý, dôverný, spoľahlivý, priaznivý
amoene -nissime pôvabne, krásne, rozkošne
amoenus -nior -nissimus rozkošný, krásny, pôvabný
ample -lius -lissime rozsiahlo, bohato, vznešene, veľkolepo
amplus -lior -lissimus rozsiahly, bohatý, hojný, veľkolepý
anguste -tius -tissime tesno, stručne, obmedzene, tiesnivo, skľúčene, úzkoprso, malicherne
angustus -tior -tissimus úzky, tesný, stiesnený, obmedzený, úzkoprký, malicherný
animosus -sior -sissimus prudký, búrlivý, srdnatý, srditý, statočný, pyšný, drzý
antique -quius dávno, starobylo, pred vekmi, za starodávna
aperte -tius -tissime otvorene, prístupne, priamo, rovno, jasne, úprimne
apparate -tius strojene, upravene, pripravené, skvostne, skvele
appetens -tentior -tentissimus chtivý, žiadostivý, túžiaci, ženúci sa
apte -tius -tissime prispôsobene, vhodne, slušivo, krásne

argute -tius vtípne, duchapľno, živo, prenikavo, účinne
aridus -dior -dissimus suchý, suchopárny, biedny, útlý, chatrný
arte (arcte) -tius -tissime umelo, pôvabne, vhodne, slušivo, obratne, šikovne
arteficiose -sius -sissime schopne, pohoťovo, umelecky, spôsobne
asper -rior -rimus drsný, nerovný, ťažko prístupný, ťažko dosiahnuteľný
assidue -duissime ustavične, neprestajne, usilovne, vytrvalo
astricte -tius uviazane, utiahnuto, spútané, tuho, skrehnuto, úsečne, stručne
astutus -tior zákerný, úskočný, prešibaný, zlovestný
atrociter -cius -cissime hrozne, strašne, kruto, divo, škaredo, mrzko
atrox -trocius -trocissimus hrozný, strašný, prisny, divý, zúrivý
attente -tius -tissime napäto, napnuto, útočne, silou-mocou, horľivo
atritus -tior opotrebovane, ošúchane, otreto
audax -daciior -dacissimus odvážny, smelý, nebojácny
augustus -tior -tissimus posvätný, vznešený, velebný, slávnostný, cisársky
auspicatus -tissimus veštený, zjavený veštbou, predpovedaný, upozorňujúci, zasvätený
austerus -rior trpký, kyslý, vážny, prisny

B

barbarus -rior cudzí, cudzozemský, surový, divý, nevzdelaný
beate -tius -tissime blažene, šťastne, bohato, požehnané, úrodne, zámožne
beatus -tior -tissimus blažený, šťastný, zámožný, úrodný, požehnaný

belle *-lissime* krásne, roztomilo, spoločne
bellus *-lissimus* krásny, roztomilý, spoločný
beneficus (*benificus*) *-centior -centissimus* dobročinný, dobroprajný, úslužný, ochotný, podporný, pomocný
benevolus *-lentior -lentissimus* láskavý, prajný, dobrotivý
benigne *benignius benignissime* dobrotivo, dobroprajne, láskavo, prajne
blande *-dius -dissime* lichoťivo, líškaťvo, zaliečavo, dráždivo
bonus *melior optimus* dobrý, vynikajúci, ušľachtilý, urodzený, spoločobilý, mrštný, obratný
brevis *-vior -vissimus* stručný, krátky, krátko trvajúci, pomaňajúci sa
breviter *-vius -vissime* stručne, krátko, krátky čas

C

calamitosus *-tosissimus* zhubný, škodlivý, prinášajúci pohromu, skazu, záhubu
calidus *-dior* teplý, horúci, skúsený, obratný, vtipný, úskočný, zlovestný
calide *-dissime* vtipne, dôvtipne; s príchuťou soli, slano; masťno
candidus *-didior -didissimus* odetý do bieleho, jasný, žiariaci, čistý, úprimný, poctivý, šťastný, radostný, čestný
capax *capacior capacissimus* priestorňý, objemňý, obsažňý, schopňý, vhodňý
capitalis *-lior* úhľavný, zhubňý, úkladňý
care *-rius -rissime* draho, milo, vľúdne
caste *-tius -tissime* cudne, čisto
caute *-tius -tissime* pozorne, bdelo, ostražit

celeber *-rimus* často navštevovaný, hľučňý, slávňý, slávňostňý
celer *-rior -lerrimus* rýchľý, náhľý, skorý
celeriter *-lerius -lerrime* rýchľo, chyťro, náhle, rezko
celsus *-sior* vysoký, vysokopostavený, vyčnievajúci, hrďý, pyšňý
certus *-tior -tissimus* istý, spofahlivý, správňý, rozhodnutý, zámerný
circumscripťus *-tior* presne opisaný, vymedzený, zaokrúhlený, úsečňý
citatim *-tius -tissime* rýchľo, náhle, naponaľho
civilater *-lius -lissime* občiansky, občianskym spoločobom
clare *-ius -issime* slávne, slávňým spoločobom, jasne, zrozumiteľne
clemens *-mentior -mentissimus* mierňý, vľúdňý, láskavý, milostivý, nežňý, šľachetňý
clementer *-tius -tissime* mierne, vľúdne, láskavo, milostivo, zhovievavo
comis *-mior* vľúdňý, prívětivý, zdvorilý, nežňý, veselý
commendatus *-tior -tissimus* odporučený, sprostredkovaný, obľúbený
commode *-dius -dissime* primerane, náležite, vhodne, pohodľne, zdvorilo, láskavo
commotus *-tior -tissime* prudký, prchký, rozhneváný, najedovaný, pohnutý, dojatý
compositus *-tior -tissimus* zložený, zostavený, usporiadaný, urovňnaný, dojednaný, spisaný
compresse *-pressius* krátko, stlačene, stisnut

conficiens -ntissimus pôsobiaci, tvorivý
confidens -ntior -ntissimus dôverný, istý si čím, spoľiehajúci sa, spoľahlivý
confidenter -tius -tissime dôverne, isto, spoľahlivo
confirmatus -tior -tissimus potvrdený, upevnený, utvrdený, dokázaný
confuse -sius spojené, zlúčene, spletené, zmätene
coniuncte -tius -tissime spojené, spriahnuté, nerozlučne
conjunctus -tior -tissimus spojený, ujarmený, nerozlučný, priateľský, príbuzný
conquisitus -tior -tissimus vybraný, výborný, hľadaný
considerate -tius -tissime uvážene, rozumne, s prehľadom
consociatus -tior spojený, združený, družný
consonans -nantior súhlasný, jednomyseľný, ladný
conspectus -tior viditeľný, zreteľný, zrejmy, znamenitý, význačný
constanter -tius -tissime stále, trvalo, pevne, dôsledne
consulte -tius rozvážne, uvážene
contemptus -tior -tissimus opovrhnutý, nerozumný, neuváženy
contente -tius spokojne, pokojne
continens -nentior -nentissimus držiaci pokope, spojený do celku, susedný, blízky, zdržanlivý, mierne
contorte -tius skrútené, otáčajúco
contractus -tior stiahnutý, spojený, zhromaždený, dohodnutý, dojednaný, zmluvný, dohodový
contumax -macior -macissimus vzdorovitý, roztopašný, neoblomný, zatvrdilý
contumeliose -sius urážlivo, potupne, hanebne

copiose -sius -sissime hojne, bohato, obširne, výrečne
copiosus -sior -sissimus hojný, bohatý, obširny, výrečný
copulatus -tior tesne spojený, zopätý do zväzku
crassus -assior -assissimus hrubý, tučný, farbavý, nahlúply
creber -brior -berrimus častý, narastajúci, hojne sa vyskytujúci
crebro -brius -berrime často, hojne, opakovane, ustavične
credibilis -lior dôveryhodný, vierohodný, spoľahlivý
crudeliter -lius -lissime vrchovato, nadmieru, završene, dorastene
cuneatus -tior klinový, klinovitý, spravený do klina
cupide -dius -dissime túžobne, žiadostivo, očakávané, ctižiadostivo
curiosus -sior -sissimus zvedavý, dbalý, starostlivý

D

damnatus -tior odsúdený, zaviazaný rozsudkom
damnosus -sissimus škodlivý, škodiaci, zhubný, spôsobujúci skazu, ujmu
decens -centior -centissimus slušný, spôsobilý, primeraný, ozdobný, pekný, slušivý, prirodzený
decenter -tius -tissime slušne, vhodne, vkusne, primerane, slušivo, prirodzene, ako sa sluší a patrí
deformis -mior beztvarý, bez podoby, neforemný, znetvorený, zohyzený
deliberatus -tior premyslený, uváženy, rozhodnutý po porade
delicatus -tior -tissimus krásny, vábiaci, pôsobiaci priťahujúco, zmyselný, rozmarný, vyberavý

demisse -demississime nízko, dolu; pokorne, ponížene
dense densius husto, často, tesne
depressa depressius stlačene, potlačene, tlakom
deruptus -tior strmý, zrázny
descriptus -tior -tissimus opísaný, vyrytý, popísaný
districtus -tior prísny, veľmi vážny
diu diutius diutissime dlho, už dlho, už dávno
diverse -sius rozlične, na rôznych miestach, tu a tam, na opačných stranách
divinus -nior -nissimus božský, boží, Boží, nebeský, zázračný, slávny, výnimočný
divulgatus -tissimus najrozšírenejší, všetkým prístupný
docte -tius -tissime učene, znalecky, odborne
doctus -tior -tissimus učení, vzdelaný, vyučený, vycvičený v umení
dolenter -tius bolestne, útrpne
dulce dulciter -tius -cissime sladko, chutne, draho, milo, slastne, rozkošne
dulcis -cior -cissimus sladký, príjemný, milý, drahý
dure -rius -rissime tvrdo, tuho, pevne, mocne, trvanlivo, prísne
durus -rior -rissimus tvrdý, tuhý, mocný, trvanlivý, neciteľný, drsný, drzý, hrubý

E

editus -tior -tissimus vysoký, vyčnievajúci, strmý
effectus -tior vykonaný, spôsobený, účinný
effeminatus -tissimus zženštený, nie dosť mužný, zmenený na ženu

efficaciter -cius -cissime pôsobivo, účinne
effrenate -tius voľne, nespútane, bez zubadiel, bez uzdy
effuse -sissime roztrúsene, bezbrehý plynúc voľne, neusporiadane, nemierne, neviazane
egens -entior -entissimus biedny, chudobný, nemajúci čo, bez dačoho, potrební čo
elate -tius povznesene, pyšne, unesený
elatus -tior vynesení do výšky, pozdvihnutý, povýšený, povýšenecký, pyšný
eleganter vybrane, vkusne, jemne, ušľachtilo
elegantius -tissime slušne
eloquens -entior -entissime výrečný, vynikajúci v prejave, v reči
emendate -tius opravene, bezchybne, čisto
emendatus -tissimus opravený, bezchybný, čistý, po oprave
eminens -entior -entissimus vynikajúci, vyčnievajúci, prevyšujúci, viditeľný, pozorovateľný, vyznamenávaný, vyznačujúci sa čím medzi inými
enixe -xius s námahou, húževnato, horlivo, vytrvalo
enodate -tius zreteľne, jasne, bez námahy
erectus -tior postavený, vzpriamený, vztyčený, pozorný, čulý, živý, mužný
eruditus -tior -tissimus vzdelaný, vycvičený, vyučený, poučený
evidens -entior -entissimus viditeľný, pozorovateľný, zrejmy, názorný
excellens -entior -entissimus vynikajúci, prevyšujúci, nadovšetko
excellenter -tius vynikajúco, výborne, nadovšetko
excelsus -sior vysoký, vyvýšený, vznešený, vynikajúci, vysokého postavenia
excitatus -atior -atissimus prenikavý,

prudký, pohnaný, rozohnený, posmelený
excusate -tius ospravedlňujúco, s ospravedlnením
exercitatus -tior -tissimus vycvičený, utrápený, sužovaný, schopný
exertus -tior vystrčený, vyzdvihnutý
exoptatus -tior -tissimus vyžiadaný, túžený, želaný
expectatus -tissimus očakávaný, vítaný, zaujímavý
expedite -tius -tissime voľne, pohotovo, obratne, bez príťaže
explanate -tius zreteľne, zrejme
explicatus -tior rozvinutý, rozbalený, zrejmy, vysvetlený
explicitus -tior jednoduchý, nenáročný, ľahký na pochopenie
explorate -tius zistené, podľa zistenia, vyskúšané, vypátrane
expressus -ssior výrazný, zreteľný, náznorný, ostrý, kontrastný
exquisite -tius vybrane, starostlivo, skúmavo
exultans -antissimus vyskakujúci, radujúci sa, plesajúci, jasajúci
exultanter -tius s jasotom, radostne, bujaro, rozpustilo
extentus -tissimus zmenšený, stenčený, zoslabený, rozvinutý, rozťahnutý, napätý, napnutý, rozľahlý
exter (exterus) -rior extimus extremus vonkajší, cudzí, cudzozemský; krajný, vzdialený, na konci čoho, posledný, zvrchovaný

F

facete -tius -tissime vtipne, žartovne, zdvorilo, pôvabne, uhladene
facile -cilius -cillime ľahko, poddajne, pohodlne, ochotne, vlúdne, ľahkomyseľne, náchylne k maličkostiam

facilis -ior -cillimus ľahký, ochotný, poddajný, pohodlný, pôvabný, uhladený, ľahkomyseľný, náchylný
facinorosus -sissimus zločinný, zlodejský, so sklonmi k zlému
facundus -dior -dissimus výrečný, schopný prejavíť sa v reči
familiaris -rior -rissimus priateľský, dôverný, spoľahlivý, príbuzný, rodinný
famosus -sior -sissimus povestný, chýrny, slávny, zlovestný, rozchýrený, vykričaný
fastidiosus -sius nechutne, odporne, pohrdavo, pyšne, domýšľavo, nedotýkavo
favorabiliter -lius obľúbene, milo
felix -licior -licissimus šťastný, šľachetný, ušľachtilý, plodný, úrodný
fertilis -lior -lissimus plodný, úrodný, prinášajúci plody
fervidus -dior prchký, náruživý, vášnivý
festivus -vior sviatočný, slávnostný, krásny, pôvabný, uhladený
fide -dissime verne, dôveryhodne, v odhodlaní, v sebadôvere
fidelis -lior -lissimus dôverný, verný, veriaci, dôveryhodný
fideliter -lius -lissime dôverne, dôveryhodne, spoľahlivo
fidenter -tius dôverne, verne, spoľahlivo, isto
fidus -dissimus verný, veriaci, spoľahlivý, svedomitý, poctivý
firme (firmiter) -mius -missime pevne, isto, skutočne, trvalo, dokázane
firmus -mior -missimus pevný, istý, statočný, spoľahlivý, trvalý, trváci
flagitiose -sissime hanebne, nemravne, neslušne, bez zábran
flagitiosus -sior -sissimus nemravný, nerestný, hanebný, nehanebný, bez hanby, mravne nečistý
flagrans -antior -antissimus zapálený,

horiaci, blčiaci, chtivý, žiadostivý,
 vášnivý, horúci, páliaci
florens -entior -entissimus prekvitajúci,
 kvitnúci, plný kvetov, svieži,
 mocný, slávny, vynikajúci
floridus -dior kvitnúci, kvetnatý
foede -dius -dissime hanebne, hnusne,
 nespôsobne, potupne, hrozne
formidabilis -lior hrozný, strašný,
 vzbudzujúci strach, strašiaci záhubou
formidosus -sior -sissimus bojazlivý,
 plachý, hrozný, strašný, nebezpečný,
 zhubný
formosus -sior -sissimus pekný, krásny,
 nádherný, ozdobný
fortis -tior -tissimus pevný, silný, mocný,
 silácky, chrabrý, hrdinský
fortiter -tius -tissime chrabro, statočne,
 silno, pevne, schopne
fortunatus -tior -tissimus šťastný, bohatý,
 zabezpečený, zámožný, požehnaný
fractus -tior zlomený, rozbitý, temný,
 slabý
fragilis -lior -lissimus krehký, slabý,
 nestály, rozbitelný, praskavý
frequens -tior -ntissimus plný, hojný,
 bohatý, hojne navštevovaný, živý,
 hlučný, oslavujúci, oslavný, zhromaždený
frequenter -tius -tissime často, hojne,
 bohato, v hojnom počte, obvykle
frigide -dius -dissime chladno, mdlo,
 bez záujmu, ľahostajne
fugaciter vyhýbavo, utekajúc od čoho
fugax -gacior -gacissimus plachý, bojazlivý,
 utekajúci od čoho, nestály, zbabелý,
 splašený, vyhýbajúci sa
fulgens -entior -entissimus žiariaci,
 žiarivý, lesklý, blyšiaci sa
fundatus -tissimus založený, s pevným
 základom, zapustený v zemi
furens -rentior zúrivý, vášnivý, hrozný,
 šialený, najedovaný, pomstivý
fuse -sius voľne, plynulo, obširne

G

gelidus -dior ľadový, skrehnutý, chladný,
 stuhnutý, strnulý
generosus -sior -sissimus pyšne, chviliteľne,
 oslavne, honosne
gracilis -cilor -cillimus štíhly, útlý,
 jemný, nežný, jednoduchý
grandis -dior -dissimus veľký, silný,
 mohutný, významný, znamenitý, doležitý,
 vznešený, slávnostný
gratiosus -sior -sissimus obľúbený, vítaný,
 milý, milostivý, ochotný, láskavý
gratus -tior -tissimus krásny, drahý, milý,
 príjemný, vítaný, vhodný, vďačný
gravis -vior -vissimus ťažký, vážny, závažný,
 dôležitý, významný, náročný, nedosiahnuteľný,
 prísny, dôrazný, dôstojný
graviter -vius -vissime ťažko, sťažka,
 prudko, vážne, dôrazne, dôstojne,
 nepríjemne, odporne

H

habilis -lior schopný, vhodný, hodiaci sa,
 pohodlný
hebes -betior tupý, zatupený, lenivý,
 slabomyseľný
hilare (hilariter) -rius veselo, radostne,
 útešne
honeste -tius -tissime čestne, statočne,
 cnostne, ušľachtilo, dôstojne, vážene,
 ctihodne, vznešene
honoratus -tior -tissimus ctený, váženný,
 čestný, dôstojný, ušľachtily
honorifice -centius -centissime vážene,
 ctene, oslavne, úctivo
horide -dius zanedbane, divo, neohrabane,
 neokrôchane, vidiecky, hrozne
horribilis -lior -lissimus strašný, strašiaci,
 hrozný, hroziaci
humilis -lior -llimus nízky, ponížený,

jednoduchý, ledva pozorovateľný,
zaostalý, pokorný
humiliter -millime pokorne, ponížene,
nebadane, jednoducho, zaostalo

I

ignave -vius lenivo, malátne, nečinne,
zbabelo
ignavus -vior -vissimus lenivý, malát-
ny, nečinný, zbabelý
illustris -rior -rissimus osvietený, jas-
ný, žiarivý, významný, znamenitý,
vznešený, veľavážený
imbecillis -llior -llimus slabý, pokojný,
nevládny, nedostatočný
imbecilliter -llius slabo, nevládajúc,
nedostatočne, neschopne
immanis -nior -nissimus hrozný, straš-
ný, ohromný, nesmierny
immitis -tior drsný, hrozný, nepokojný,
neskrotný, nebezpečný
immoderate -tius nemierne, neskrom-
ne, nezriadené, neusporiadane, ne-
spôsobne
immundus -dior -dissimus nečistý,
hriešny, nevyberaný, nevkusný
impeditus -tior -tissimus ťažký, zataže-
ný, neschodný, neprístupný
impense -sius nákladne, draho, s veľ-
kým výdavkom
impensus -sior nákladný, drahý, s veľ-
kým výdavkom, s nákladmi
imperite -tius -tissime neskúsene, bez
skúsenosti
implacibilis (iba 2. stupeň) nezmieriteľ-
ne, neuspokojiteľne
importunus -nior -nissimus neprístup-
ný, ťažký, nespôsobný, necitlivý,
bezohľadný
impotens -ntior -ntissimus neschopný,
slabý, neovládajúci, nevládny, bez-
vládny

impotenter -tius -tissime nerozumne,
nepredvidavo, nerozvážne, neopatrne
impudicus -cissimus nehanblivý, ne-
mravný, neslušný
impune -nius beztrestne, bez škody,
bez nebezpečenstva
incertus -tior -tissimus neznámy, nepo-
znáný, neistý, nestály, nespoľahlivý
inclemens -tior neláskavý, nemilosrd-
ný, tvrdý, neprijemný
inclementer -tius neláskavo, nemilo-
srdne, bez milosti
inclinatus -tior naklonený, kloniaci sa,
chýliaci sa
incommode -dius -dissime nepohodl-
ne, neprimerane, nespôsobne, ne-
vhodne
inconsideratus -tior -tissime neuváže-
ný, nerozumný, unáhlený, nedbalý
inconstans -tantior -tantissime nestály,
neistý, nedôsledný, vrtkavý
inconstanter -tius -tissime nestálo,
neisto, nedôsledne, vrtkavo, nepe-
vne
incorrupte -tius neporušene, nepokaze-
ne, nepodplatene, nepodplatiteľne,
čisto, pravým spôsobom
incredibile -lius neuveriteľne, bez dô-
very, neprijateľne
incredibilis -lior neuveriteľný, nedôver-
ný, nepravdepodobný
inculte -tius zanedbane, nevzdelane,
nedbalo, divo
incultus -tior zanedbaný, nepestovaný,
nevzdelaný
incurate -tius neopatrne, nedbalo, bez
vystrihania sa, nechránene
incuriose -sius bezstarostne, nedbalo,
zanedbane, nestarostlivo
indecens -ntior nevhodný, neslušný,
nevkusný, neslušivý, nepatriaci
z hľadiska krásy, vkusu
indiligens -entior nedbalý, nestarostli-
vý, lenivý

indiliger *-tius* nedbalo, nestarostlivo, lenivo
indigne *-gnius -gnissime* nedôstojne, nepatrične, urážlivo, nemiestne
indoctus *-tior -tissimus* neučený, nevzdelaný, neskúsený, neumelý, zaostalý
indulgens *-entior -entissimus* zhovievavý, láskavý, priaznivý, milostivý
indulger *-tius -tissime* zhovievavo, milostivo, láskavo, priaznivo
inepte *-tius -tissime* nezmyselne, hlúpo, nevhodne
iners *-ertior -ertissimus* lenivý, nečinný, nehybný, neobratný
infacundus *-dior* nevyrečný, nedbanlivý v reči
infans *-antior -antissimus* detský, nemý, nehovoriaci, nedôsledný v reči
infeliciter *-cius* nešťastne, neplodne, plano
infense *-sius* rozhnevane, nahnevane, nepriateľsky
inflare *-tius* pyšne, naduto, nafúkane
infortunatus *-tior -tissimus* nešťastný, zlého osudu, nepriaznivý
infra *inferius infimus* dolu, nižšie, najnižšie postavený, posledný
infrequens *-entior -entissimus* nečastý, zriedkavý, v malom počte zhromaždený, vyskytujúci sa, navštevovaný
ingeniosus *-sior -sissimus* nadaný, schopný, spôsobilý, duchaplný, bystrý
ingens *-entior* ohromný, nesmierny, bez miery, nadmerný
ingratus *-tior -tissimus* nemilý, nevládny, neutešený, nevdačný, nezavdačený
inhonestus *-tior -tissimus* nehanebný, nečestný, neúčtivý, hanebný
inhumane *-nius* neludsky, nevzdelane, nekultivovane
inimice *-cissime* nepriateľsky, nepriaznivo, zhubne

inique *-quius -quissime* nespravodlivo, skrivodlivo, nerovnomerne
iniucunde *-dius* nepríjemne, nemilosť s nevôľou
iniuriose *-sius* ukrivdene, nespravodlivo, škodlivo
iniuste *-tissime* nespravodlivo, skrivodlivo, protiprávne
insolenter *-tius* nezvyčajne, nezvyklo, neobvyčajne
instructe *-tius* neusporiadane, nedbanlivo, neladne, nesúladne
intemperate *-tius* nesmierne, neopatrne, nepríslušne, výstredne
intente *-tius* pozorne, pohotovo, horlivo, cielene, napäto
interus *-erior intimus* vnútorný, domáci, súkromný, výlučný pre koho, naj dôvernejší
intolerans *-antior -antissimus* neznášanlivý, neznesiteľný, nemierny
intra *-terius -time* vnútri, medzi, v, počas, v medziach, vnútornejší, najtajnejší, naj dôvernejší
invitus *-tissimus* nedobrovoľný, proti vôli, nerád
iratus *-tior -tissimus* nahnevany, rozhnevany, nepriateľsky
irreparabilis *-lior* nenapraviteľný
irrite *-tius* protizákonne, nezvyčajne, neobradne
irritus (ratus, reor) *-tior* neplatný, nepotvrdený, márný, bezvýsledný, neporiadny

J

jactans *-antior -antissimus* pyšný, honosiaci sa, vystatovačný, chváliaci sa
jactanter *-tius* pochvalne, pyšne, vystatovačne
jejunus *-nior* hladný, pôstny, vyhladovaný, suchopárny, suchý (v reči)

jucunde -dius -dissime príjemne, milo, vítane, pôvabne, krásne
junctus -tior -tissimus spojený, spriahnutý, spríbuznený, spriateľený
juste -tius -tissime spravodlivo, so zmyslom pre spravodlivosť, slušne, náležite, patrične
juvenis -nior (junior) mladý, nerozvážny, bujarý, neobmedzený

L

laboriose -sius -sissime namáhavo, ťažko, s trýžňou
laetabilis -lior radostný, jasa júci
laete -tius -tissime radostne, jasavo
languide -dius ustato, mdlo, vysilene, chorobne, pomaly, zoslabnuto
lapidosus -sior kamenitý, tvrdý ako kameň
large (largiter) **-gius -gissime** štedro, hojne, výdatne, prajne, žičlivo
largus -gior -gissimus štedrý, hojný, prajný, žičlivý
late -tius -tissime široko, rozsiahlo, priestorne
latus -ior -tissimus rozsiahly, široký, priestorný, plný
laudabile -ius pochvalne, s pochvalou
laute -tius -tissime čisto, nádherne, skvelo, vznešene, vzáčne
laxe -xius voľne, povolené, povoľne, uvoľnene
lectus -tior -tissimus vybraný, výborný
lenis -nior -nissimus pomalý, lenivý, lahodný, milostivý, láskavý, privetivý, príjemný
leniter -nius -nissime pomaly, pozvoľne, pokojne, mierne, príjemne
lente -tius -tissime pomaly, voľne, lenivo, rozvážne
levis -vior -vissimus pomalý, mierny, ľahký, hladký, holý, lesklý

leviter -vius -vissime pomaly, mierne, ľahko, hladko, holo, lesklo
libens -lubens -tissimus rád, ochotný, dobrovoľný, náklonný
liber -rior -errimus slobodný, voľný, nezávislý, neviazaný, priamy, úprimný
liberalis -lior -lissimus týkajúci sa občianskej slobody, dôstojný, nezávislý, čestný, slušný
liberaliter -lius -lissime slobodne, voľne, nezávisle, čestne, slušne
libratus -tior rozkolísaný, prudký
licenter -tius slobodne, dobrovoľne, ochotne, rád, nezávislo; poctivo, čestne, slušne
limate -tius vycibrene, uhladene, vytribene, hladko
liquide -dius plynulo, tekuto, zreteľne, určite
litterate -tius čitateľne, zreteľne, vedeccky, dôkladne
litteratus -tior -tissimus učený, vzdelaný, oddaný štúdiu, vedám
locuples -pletior -pletissimus zámožný, bohatý, spoľahlivý, hodnoverný
longe -gius -gissime ďaleko, dlho, dlhú dobu, celkom
longinquus -quior široký, ďaleký, dlhotrvajúci
loquaciter -cius obšírne (v reči), rozsiahlo, podrobne, výrečne
loquax -acior -acissimus zhovorčivý, rečníaci, výrečný, táravý
lucide -dius -dissime jasne, žiarivo, zreteľne, viditeľne
luctuose -sius so ziskom, úspešne, žalostne, trúchlivo
luxuriose -sius prepychovo, rozmarne, nákladne, hýrivo
luxuriosus -sior nemierny, márnotravný, prepychový, nádherný

M

maestus -tior -tissimus smutný, zarmútený, nešťastný, trúchlivý
magnifice -centius -centissime veľkolepo, krásne, preslávné, veľavážne, vznešene, dôstojne
magnificus -centior -centissimus veľkolepý, krásny, preslávný, veľavážený, vznešený
magnus maior maximus veľký, veľkolepý, vážny, vážený, dlhotrvajúci, dôstojný
male pejus pessime zle, málo, nie dosť, nešťastne, na škodu
maledicens (maledicus) -centior -centissimus nadávajúci, zlorečiaci
malevolens (malevolus) -lentissimus nepriaznivý, zlomyseľný, nenávisťný
maligne -gnius zlomyseľne, závistlivo, hanebne, potupne
malignus -gnior zlomyseľný, zlovestný, zhubný, škodlivý
manifeste manifesto -tius zrejme, zjavne, určite, dosvedčene, dokázane
mansuetus -tissimus krotký, povoľný, mierny
mature -urius -urrime skoro, včas, v pravý čas
memorabilis -lior pamätný, pamätihodný, slávny
mendicus -cissimus žobrácky, biedny, úbohý
merito -tissimo podľa zásluhy, zaslúžene, právom, výborne
meritus -tissimus zaslúžený, podľa zásluhy, zaslúžilý
minaciter -cius presahujúco, previslo, výhražne, hrozivo
minax -acior prevažujúci, presahujúci, hroziaci, hrozivý
minute -tius -tissime po kúskoch, po

trošku, pomaly, ledva badateľne, bezvýznamne
mirabilis -lior obdivuhodný, neobyčajný, zvláštny, čudný
miser -rior -rrimus biedny, úbohý, nešťastný
miserabilis -lior obdivuhodný, neobyčajný, zvláštny, čudný
misere -rius -rrime biedne, úboho, nešťastne, žalostne
mite -tius -tissime ticho, mierne, pokojne, neškodne
mitis -tior -tissimus tichý, mierny, pokojný, neškodný
mobilis -ior -lissimus pohyblivý, hybný, nestály, vrtkavý
moderate -tius -tissime mierne, rozvážne, pokojne, s rozvahou
moleste -tius -tissime ťažko, útrapne, s námahou, s bolesťou, mrzuto, nútenne
mollis -lior -lissimus mäkký, jemný, voľný, pružný, poddajný, nežný, mierny, prístupný, citlivý
molliter -lius -lissime mätko, nežne, jemne, poddajne, citlivo, mierne, prístupne
monstruosus -sissimus nadprirodzený, zázračný, netvorný
multum plus plurime veľa, mnoho, značne, často
munificus -centior -centissimus dobročinný, štedrý
munitus -tior -tissimus opevnený, chránený, ohradený, zabezpečený
mutabilis -lior -limus premenlivý, nestály, vrtkavý

N

negligens (neglegens) -gentior nedbanlivý, nestarajúci sa, nevšímavý, ľahostajný, márnотratný

negligenter (neglegenter) *-gentius* ne-dbanlivo, zanedbane, ľahostajne, ne-všímavo, márnratne
nervose *-sius* mocne, tuho, s napnutím svalov
nervosus *-sior* mocný, silný, napnutý, usilujúci sa
niger *-grior -gerrimus* čierny, tmavý, nešťastný, zlomyseľný
nitidus *-dior -dissimus* lesklý, blyšiaci sa, trblietavý, skveľúci sa, krásny, žiarivý
nobilis *-lior -lissimus* vznešený, urodzený, bohatý, známy, slávny, chýrny, výborný, šľachtický
nocens *-centior -centissimus* škodlivý, previnilý, zločinný
notatus *-tator -tatissimus* označený, vyznačený, pozorovaný, sledovaný, pokutovaný, trestaný
notus *-tiator -tissimus* známy, obyčajný, dobre známy, významný
nove *novissime* novo, nedávno, v poslednej chvíli
novus *-vissimus* nový, čerstvý, nevidaný, nezvyčajný, neskúsený, najmladší, posledný, zadný
nuper *-rrime* nedávno, kedysi, pred časom

O

oboediens *-entior -entissimus* poslúchajúci, poslušný, pozorný, úslužný
obscene (obscene) *-nius* nečisto, nehanebne, neslušne, oplzlo
obscure *-rius* temne, kalne, nejasne, neisto, tajomne, nezrozumiteľne, neznámo
obsequens *-entior* povolný, poslušný, úslužný
obseratus *-tiator* zavretý na závoru, zastŕčený za čo

observans *-antior -antissimus* dbalý, starostlivý, vážiaci si
obsolete *-tius* obnosene, ošúchane, zodrato, zostamuto, otrepane, bezcenne
obstinate *-tius -tissime* pevne, rozhodne, odhodlane, neústupne, tvrdošijne, neúprosne, vytrvalo
obtuse *-sius* otupene, oslabnuto, zoslabene
occulte *-tius -tissime* skryto, tajne, nepozorovane
occultus *-tiator -tissimus* skrytý, tajný, utajený, uzavretý, nepozorovaný
occupatus *-tiator -tissimus* zamestnaný, obsadený, zaujatý, zajatý
ociter *ocius ocissime* chytré, rýchlo, mrštne, okamžite
odiosus *-sior -sissimus* nenávidený, protivný, ťažký, odporný
officiose *-sius* úslužne, ochotne, rád, dobrovoľne, úradne, služobne
offirmatus *-tiator* pevný, odhodlaný, zatvrdený
omissus *-ssior* opustený, zanechaný, nespomenutý, obídený
onerosus *-sior* ťažký, nákladný
operose *-sius* činne, pracovito, zamestnane, ťažko, pracovne náročne, s námahou
opportune *-nius -nissime* vhodne, včas, načas
opportunus *-niator -nissimus* vhodný, hodiaci sa, včasný, skorý, neoneskorený, práve prijateľný
optatus *-tator -tatissimus* vytúžený, vítaný, milý, na želanie
opulente *-tius* bohato, hojne, mocne
ornate *-tius -tissime* strojene, zdobene, ozdobne, oslavne, slávne
otiosus *-sior -sissimus* nezamestnaný, nečinný, literárne činný, žijúci v ústraní, pokojný, bezstarostný, záhaľčivý

P

pacatus -tior -tissimus upokojený, zmierení, utíšený, láskavý
parate -tius -tissime pripravené, vhodné, obrátne, šikovne
parce -cius šetrne, skromne, zdržanlivo, skúpo
parens -rentior -tissimus poslúchajúci, poslušný, oddaný
parenter -tius -tissime otvorene, odkryto, zjavne, prístupne, pochopiteľne
parum minus minime málo, trochu, slabo
parvus minor minimus malý
patens -tentior otvorený, prístupný, schodný, odkrytý, jasný
patiens -tientior -tientissimus znášajúci, znášavivý, vytrvalý, trpezlivý, zhovievavý
patienter -tius -tissime znášavivo, vytrvalo, trpezlivo, zhovievavo
pauper -rior -rrimus chudobný, úbohý, biedny
pecuniosus -sior -sissimus bohatý, majetný, peňažitý
perditus -tior -tissimus skazený, zmarený, prehratý, znivočený
perfectus -tior -tissimus dokonalý, dokončený, zavŕšený
perite -tius skúsene, zbehlo, pohotovo, znalecky
periurus -rior -rissimus krivoprišažný, zradný, vierolomný
perniciose -sius zhubne, škodlivo, nešťastne
perplexus -xior zamotaný, spleť, nejasný
perquisite -tius podrobne, znalecky, skúmavo
perseveranter -tius -tissime vytrvalo, tvrdošijne, neústupne, neúprosne
pertinax -nacios -nacissimus vytrvalý, stály, neústupný, neúprosny, tvrdošijný

perturbatus -tior -tissimus zmätený, vzrušený, znepokojený, šialený
pervagatus -tior -tissimus prebiehavý, túlavý, prenikavý, naplňujúci
perversus -sissimus zvrátený, vyvrátený, obrátený, skazený, zničený
pervacaciter -cacius -cacissime vytrvalo, stále, neústupne, tvrdošijne
pestilens -lentior -lentissimus morový, otravný, zhubný, osudový, prekliaty
piger -rrimus lenivý, pomalý, neúrodný, nehybný
placabilis -lior uzmieriteľný, zmierivý, uzmierujúci
placate -tius pokojne, nehybne, mierne
placide -dius pokojne, ticho, lahodne, láskavo, milostivo
plane -nius priamo, zreteľne, jasne, celkom, zaiste
plene -nius -nissime úplne, dôkladne, silno
politus -tior -tissimus vyhladený, vytribený, ušľachtilý, jemný, vkusný
porrectus -tior -tissimus natiahnutý, rozkladajúci sa, rozpínajúci sa, vzopätý, vzopnutý
posterus -rior -stremus, -stumus nasledujúci, budúci, neskorší, posledný
potens -tentior -tentissimus mocný, silný, schopný, bohatý, zámožný, zdržavivý, ovládateľný, rozumný
potis -tior -tissimus mocný, schopnejší, najschopnejší, najmocnejší, najbohatší, najzdržavivejší
praecellens -entissimus vynikajúci, prevyšujúci, prečnievajúci
prae fractus -tior úsečný, nesúvislý, prerušovaný, príkry
praeruptus -tissimus príkry, zrázny, prudký, strmý, drsný
praestabilis -lior vynikajúci, znamenitý
pravus -vior -vissimus krivý, zmrzačený, skazený, nesprávny, pokazený, šialený, nešťachetný

presse **-ssius** stlačené, pod tlakom, dusené
pretiose **-sius** drahocenne, veľmi drahé,
veľmi presné
prior **primus** skorší, prvší, posledný
(prvý vzhľadom z prítomnosti do
minulosti)
probabilis **-lior** chváliteľný, poriadny,
pravdepodobný
probatus **-tior -tissimus** osvedčený,
odskúšaný, schválený, páčiaci sa
procax **-caciior -cacissimus** dotieravý,
drzý, neodbytný, hanlivý, bujný
procere **-rius** štíhlo, do dĺžky, zvisle
procliviter **-vius** zrázne, strmo, prudko,
rýchlo, jasne
productus **-tior** predĺžený, dlhý, pový-
šený, predný
profligatus **-tissimus** sklúčený, úbohý,
skazený, spustený
profundus **-dissimus** hlboký, vysoký
prolixus **-lixior** ochotný, láskavý,
priaznivý, šťastný
prompte **-tissime** pohotovo, okamžite,
rýchlo, chytro, ľahko
prope **propius proxime** blízko, bližšie,
najbližšie
propense **-sius** zvisle, nachýlene, na-
klonene, priaznivo, náchylne
properanter **-antius** urýchlene, neod-
kladne, náhlivo, hneď, náhle
propinquus **propior proximus** blíz-
ky, bližší, najbližší, príhodnejší, naj-
príhodnejší, podobnejší, najpodob-
nejší
prosperus **-rior -rimus** zdatný, šťast-
ný, prajný, prinášajúci šťastie
providenter **-tius** predvídavo, prozre-
teľne, múdro
prudens **-entior -entissimus** predvída-
vý, opatrný, prezieravý, múdry
prudenter **-tius -tissime** predvídavo, o-
patrne, rozumne, múdro
pudens **-entior -entissimus** hanblivý,
ostýchavý, čestný, s citom a úctou

pudenter **-tius -tissime** hanblivo, s ú-
ctou a vážnosťou
pugnaciter **-cius -cissime** bojovne, ú-
točne, vzpurne, prchko
pulcher **-chrior -cherrime** pekný, krás-
ny, pôvabný, mravný, šlachetný,
priaznivý, bezstarostný
pure **-rissime** čisto, nevinne, poctivo
puriter **-tius** čisto, mravne, nevinne,
poctivo, s úctou
purus **-ior -rissimus** čistý, mravný, ne-
vinný, poctivý, biely
putide **-dius** zhnito, skazene, mdlo,
zvädnuto, strojene, neprirodzene
putus **-tissimus** čistý, pekný

Q

quaestuose **-sius -sissime** výnosne, zis-
kuchtivo, bohato, obohacujúc sa,
chamtivo
quaestuosus **-sior -sissimus** výnosný,
ziskuchtivý, chamtivý, túžiaci po
bohatstve, po zisku
quiete **-tius -tissime** pokojne, mierne,
skromne, nečinne
quietus **-tior -tissimus** pokojný, mier-
ny, skromný, nečinný, pasívny

R

rapidus **-dior -dissimus** prudký, dravý,
rýchly, búrlivý, divý
rare (raro) **-rius -rissime** zriedkavo, tu
a tam, kde-tu
rarus **-ior -rissimus** zriedkavý, nie častý
recens **-entior -entissimus** čerstvý, naj-
novší, nedávny, nový, mladý
reconditus **-tior** skrytý, tajný, odľahlý,
vzdialený
recte **-tius -tissime** správne, vskutku,
naozaj

rectus -tior -tissimus priamy, správny, pravý, spravodlivý, mravný
refertus -tior -tissimus naplnený, natchatý, plný
religiose (religiose) -sissime posvätné, nábožne, ctihodne, úctivo, sväto
religiosus (religiosus) -sissimus posvätný, nábožný, svätý, ctihodný, úctivý, naklonený bohovi, Bohu, oddaný
remisse -ssius odpustene, milostivo, uvoľnene, prepáčene
remote -tius vzdialene, ďaleko od, opustene, osamote
remotus -tior -tissimus vzdialený, opustený; samotár, pustovník, eremita
repax -pacior dravý, prudký, strmý, hltavý, nenásytný
retractatus -tator odporujúci, odhahujúci sa, zdráhavý
restrictus -tior tesný, úzky, stenčený, zúžený, skúpy, prísny, opatrný
reverens -entior -entissimus úctivý, ctihodný, bohobožný, vážený
reverenter -tius -tissime úctivo, ctihodne, bohobožne, vážne, bojazlivo
rigidus -dior stuhnutý, nehybný, stvrdnutý, zmrazený; nepovoľný, neústupný

S

sacer -cerrimus posvätný, svätý; zlorečený, prekliaty
saepe -pius -pissime často, častokrát, opätovne
saeve (saeviter) -vius -vissime zúriivo, divo, kruto, spurne, zlostne
saevus -vior -vissimus krutý, divý, zúrivy, zlostný, útočný
sagaciter -gacior -gacissime bystro, vtipne, dôvtipne, rozumne, čulo
salsus -sior slaný, chutný; vtipný, duchaplný
saluber (salubis) -brior -berrimus lie-

čivý, hojivý, príjemný, prospešný, výhodný
sancte -tius -tissime posvätné, sväto, s posvätnou úctou, čestne
sanctus -tior -tissimus posvätný, svätý, úctivý, čestný, dôstojný
sane -nius zdravo, rozvážne, rozumne, súdne, pravdaže, naozaj tak
sapiens -entior múdry, rozumný, nadaný
sapienter -tius -tissime múdro, rozumne, filozoficky
sat (satis) -tius dostačujúco, dostatočne, vhodne, vyhovujúco
scelerate -tius -tissime zločinne, bezbožne, hriešne, nešťastne
scelestus -tior -tissimus zločinný, bezbožný, hriešny, zlodejský
sciens -entior -entissimus vedomý, vediaci, ovládajúci, schopný, znalý
secundus -dior -dissimus nasledujúci, najbližší, priaznivý, prajný, šťastný, súhlasný, harmonický
secus sequior nasledujúci, postupujúci prajne
secus -sequius nasledovne, prajne, šťastne
sedatus -tior -tissimus upokojený, pokojný, usadlý
seditione -sissime búrlivo, nepokojne, nepriateľsky, vzbúrene, povstalecky, buričsky
segne (segniter) -gnius váhavo, nerozhodne, lenivo, nečinne
senex -nior starý, staručký
separate (separatim) -tius oddelene, odlúčene, jednotlivo, osve
sero -rius -rissime neskoro, s omeškáním
severe -rius -rissime prísne, vážne, kruto
significanter -tius -tissime jasne, zjavne, zreteľne, znateľne
similis -lior -llimus podobný, porovnatelný, taký ako iný

similiter -lius -llime podobne, porovnatelne, tak ako
simplex -plicior jednoduchý, nezmiešaný, prirodzený, obyčajný
sinister -terior ľavý, veštiaci nešťastie, zlovestný
socorditer -dius ľahostajne, bezstarostne, nečinne, tupo
sollers -ertior -ertissimus dômyselný, rozumný, vtipný, zručný, obratný
sollerter -tius dômyselne, rozumne, skúmavo, znalecky
solutus -tior -tissimus voľný, nespútaný, neviazaný, nenútený
sorditus -didior -didissimus špinavý, nečistý, poškvrený, lakomý, nemravný, hrubý, nevzdelaný
spatiosus -sior -sissimus veľký, priestorný, dlhý, nevzdelaný
speciose -sius -sissime krásne, úhľadne, osľňujúco, skvelo
spectatus -tatissimus vyskúšaný, osvedčený; vážený, slávny
spissus -ssior zhustený, hustý, zdĺhavý, namáhavý
splendide -didius -didissime lesklo, trblietavo, nádherne, slávne, vynikajúco, vzácne, jasne
spurcus -cior -cissime nečistý, špinavý, poškvrený
stabilis -lior stály, pevný, trváci, trvalý, vážny
sterilis -lior neplodný, neúrodný, pláň, prázdny
stolidus -dior -dissimus hlúpy, šialený, tupý
strenuus -nuissimus silný, mocný, mohutný, rázny, odhodlaný, činný, nepokojný
suavis -vior -vissimus lahodný, príjemný, milý, roztomilý
subiecte -tius podhodene, podstrčene, podrobene

submisse -issius ponížene, podrobne, skromne, pokorne
subtiliter -lius -lissime jemne, vkusne, dôkladne, podrobne, zodpovedne
superbe -bius -bissime pyšne, hrdo, vystatovačne
supra -perius -preum vysoko, vyššie, najvyššie
suspectus -tior -tissimus podozrivý
suspiciose (suspitiouse) -sius podozrievavo, domýšľavo, tušene
suspiciosus (suspitosus) -sior podozrievavý, domýšľavý, tušiaci

T

tarde -dius -dissime váhavo, zdržujúco, nerozhodne
tardus -dior -dissimus váhavý, zdržávajúci, nerozhodný, pomalý
tecte -tius skryte, tajne, opatrne, bezpečne
tectus -tior -tissimus skrytý, tajný, opatrný, bezpečný
temperans -antior -antissimus mierny, zdržanlivý, opatrný, striedmy
temperanter -tius mierne, zdržanlivo, opatrne, striedmo
temperate -tius primerane, mierne, rozvážne, pokojne, patrične, zmiešanane, usporiadane
temperatus -tior primeraný, mierny, rozvážny, pokojný, patričný, zmiešaný, usporiadaný
temperi (tempori) -rius v pravý čas, včas, zavčas
tenax -naciior -nacissimus pevný, pevne sa držiaci, tuhý, lepkavý, stály, trvalý, trváci, šetrný, skupánsky
tener -rior útlý, slabý, jemný, nežný, krehký, poddajný, rozkošnícky
tenuis -nuior -nuissimus tenký, útlý, slabý, krehký, riedky, vzdušný,

skromný, jednoduchý, chatrný, nízky, biedny
tepidus *-dius* teplo, vlažne, vlhko
tepidus *-dior* *-dissimus* teplý, vlažný, vlhký
terribilis *-lior* strašný, hrozný, hrôzostrašný
tersus *-sior* utretý, čistý, pekný
testatus *-tior* dosvedčený, dokázaný, známy
teter (taeter) *tetrior* *teterrimus* ošklivý, hnusný, hrozný, hanebný
timide *-dius* *-dissime* bojazlivo, placho, hanblivo, zbabelo
timidus *-dior* *-dissimus* bojazlivý, plachý, hanblivý, zbabelý
tolerabilis *-lior* znesiteľný, ľahký, trpezlivý
tolerans *-antior* trpezlivý, znášateľný
torens *torrentior* páliaci, páľivý, parný, horúci, vriaci, búrlivý, prudký, valiaci, bystrý (tok)
tractabilis *-lior* hmatateľný, prístupný, povoľný, vľúdny
tranquile *-quilius* pokojne, ticho, nerušene
trepidanter *-tius* nepokojne, úzkostlivo
triste *-tius* smutne, nepokojne, chmúrne, ťažko, trudne
tristis *-tior* *-tissimus* smutný, nepokojný, chmúrny, trdný, ťažký
tritrus *-tior* otrený, odraný, opotrebovaný, ošúchaný, všedný
truculenter *-lentius* *-lentissime* divo, hrubo, neľútostne, nemilosrdne
tumidus *-dior* nadutý, nahnevaný, rozpálený
turbidus *-dior* *-dissimus* rozbúrený, vzbúrený, rozrušený, nahnevaný, hnevľivý, buričský, búrlivý
turpis *-pior* *-pissimus* špinavý, hanebný, hnusný, nehanebný, nehanbiaci
turpiter *-pissime* hanebne, hnusne, nehanebne, zle, špinavo

tute (tuto) *tutius* *tutissime* bezpečne, isto, zabezpečené
tutus *-tior* *-tissimus* zabezpečený, isto, zaistený, spoľahlivý

U

uber *-berior* *-berrimus* plodný, úrodný, bohatý, plný, výdatný
uberius *-berrime* plodnejšie, úrodnejšie, bohatšie, plnšie, výdatnejšie, najplodnejšie
ultra *-terius* *-timum* na druhej strane, na odvrátenej strane
urbane *-nius* *-nissime* pestovane, vychované, kultivovane, mestským spôsobom, zdvorilo, slušne
usitatus *-tior* *-tissimus* často používaný, všedný, bežný, zvyčajný
utilis *-lior* *-lissimus* užitočný, prospešný, výhodný, vhodný, schopný
utiliter *-lius* *-lissime* užitočne, prospešne, výhodne, vhodne, schopne

V

vacuus *-cuissimus* prázdny, neobsadený, uprázdnený, voľný, pokojný, tichý, uvoľnený, opustený, prázdny
vafer *-ferrimus* šibalský, vtipný, prefičaný, klamajúci
valenter *-entius* silne, statne, zdravo, mocne, mohutne
valide *-dius* *-dissime* prudko, zdravo, silne, mocne, tuho, účinne, platne
vaste *-tius* pustošivo, opustene, spustenuto
vastus *-tior* *-tissimus* pustošiaci, pustošivý, plieniaci, rabujúci, rozpútaný, nezadržateľne mocný, silný, hrubý, nevzdelaný
vecors *-ordissimus* zbesnený, nezadržateľný, pustošivý, hrubý, šialený

vegetus -tior svieži, živý, čulý, schopný, mrštný
vehemens -entior -entissimus prudký, rýchly, ponáhľajúci sa, prchký, náhliaci sa, násilný, dravý, rozhodný, prísny, naliehavý
vehementer -tius -tissime prudko, náhle, nezadržateľne, prchko, násilne, dravo, rozhodne, prísne, naliehavo
velociter -cius -cissime rýchlo, chytré, prudko, prchko, prchavo
venuste -tius -tissime pôvabne, krásne, roztomilo, jemnocitne, vtipne
venustus -tior -tissimus krásny, pôvabný, roztomilý, jemnocitný, vtipný, duchaplný
verbose -sius veľavravne, táravo, obšírne (v reči), závažne, dôkladne
verecunde -dus nasmelo, hanblivo, skromne, mierne, bojácne, s bážňou, úctivo, zdvorilo
versute -tissime chytrácky, klamlivo, zradne
verus -rior verissimus pravdivý, pravý, istý, nepochybný, správny, ozajstný

vetus -veterrimus starý, starodávny, starobylý, znalý, skúsený
vigilanter -antius -antissime bdelo, ostražito, bez spánku, starostlivo
vilis -lior -lissimus lacný, bezcenný, predajný, málo cenený, zbytočný
viliter -lius -lissime lacno, bezcenne, za nič, nevážene, všedne, ľahostajne
vinosus -sior napitý, opitý, obsahujúci hodne vína
violenter -tius -tissime násilne, spurne, prudko, búrlivo
viridis -dior -dissimus zelený, zelenkavý, svieži, čerstvý, zdravý, silný, bujný
vitiose -sius -sissime chybné, skazené, zle, nekvalitne, nečestne, nemravné, skorumpované
vivax -vacior -vacissimus dlho žijúci, večitý, stále svieži, živý, trváci, neumierajúci, zdravý, silný
vividus -dior živý, žijúci, svieži, zdravý, mocný, prudký
vorax -racior hltavý, hltajúci, pažravý, žravý, náhlivý
vulgatus -tior -tissimus rozšírený u ľudu, známy, chýrny, obyčajný, všedný

Geografické a iné názvy

A

- Abel** Ábelová Lehota
Abnoba -ae f. Abnoba, Čierny les (kde pramení Dunaj)
Abraham, Abrahamae m. Abrahám, *Sanctus Abraham*
Abrutium -ii n. Abruzy (Abruzzi), pohorie v Taliansku
Abula -ae f. Avila, mesto v Španielsku
Accra -ae f. Akra (Zlaté pobrežie) v Afrike
Accum -i n. Gades (Cadiz), mesto v Španielsku
Acernum -i n. Acerno, mesto v Taliansku
Acerrae -arum f. Acerra, mesto v Taliansku
Acra -ae f. (Akra) Akra, mesto v Iraku
Acrabathane -ae f. Acrabathane, hornaté okolie Mŕtveho mora
Acte -es f. (gr.) Akté, dávny názov Atiky v Grécku
Adamantinum -i n. Diamantina, mesto v Brazílii
Adana -ae f. Adana, mesto v Turecku
Adelaidopolis -is f. Adelaida, mesto v južnej Austrálii
Adiacium -ii n. Ajaccio, hlavné mesto Korziky
Adria -ae f. Adriatické more
Adrumetum -i n. Adrumetum na pobreží Malej Ázie oproti Lesbu, mesto na juh od Kartága, v Afrike
Aegeum -i n. (mare) Egejské more
Aegyptiacus -a -um egyptský
Aegyptus -i f. Egypt
Aelam f. Elam, kraj v Malej Ázii
Aequatoria -ae f. Ekvádor
Aesernia -ae f. Isernia, mesto v Taliansku
Aesis -is f. Iesi, mesto v Taliansku
Aetinoa -ae f. Eton, mesto v Anglicku
Aetiochia -ae f. Etiópia, Abesínia a časť Sudánu
Afganistania -ae f. Afganistan (*Regnum Cabulicum*)
Africa -ae f. Afrika
Africanus, Afer Afričan
Agranum -i n. (Zagrabia -ae f.) Záhreb
Agria -ae f. Jäger, Eger, mesto v Maďarsku
Agriensis -e jágerský, egerský
Agrigentum -i n. Agrigentum, mesto na Sicílii
Agrippina (Colonia) -ae f. Kolín nad Rýnom
Achada -ae f. Achorny, mesto v Írsku
Achaia -ae f. Achaja, krajina na severe Peloponézu, názov Grécka ako rímskej provincie
Acheron -ontis m. Acheron, rieka v Epire (Grécko)
Acheronticus -a -um acherontský, týkajúci sa pekla (podsvetia), podzemný, kam tečie rieka Acheron
Alais mesto vo Francúzsku
Alata Castra -ae f. Edinburg
Alba -ae f. Belehrad Pomoranský
Alba Augusta -ae f. Viviers, mesto vo Francúzsku
Alba Bulgarica -ae f. Belehrad
Alba Carolica -ae f. Alba Iulia, mesto v Sedmohradsku (Rumunsko)
Alba Civitas -atis f. Zadar v Dalmácii
Alba Ecclesia -ae f. Halič

Alba Pompeia *-ae f.* Alba v Taliansku
Alba Regalis (Regia) *-ae f.* Stoličný
Belehrad (Székesfehérvár)
Albana *-ae f.* Albanum v Arménsku,
(Albanopolis) mesto v Dagestane
Albania *-ae f.* Albánsko, oblasť pri
Kaspickom mori
Albanum Americae mesto Albany
v USA
Albanum *-i n.* Albanum, mesto
v Taliansku
Albensis *-e* belehradský, *comitatus*
Albensis Belehradská župa
Albia *-ae f.* Albi, mesto vo Francúzsku
Albion *-onis f.* Albion, starý názov
Británie
Albiorium *-ii n.* Wittenberg v Sasku
Albis *-is f.* Labe, rieka v Čechách,
Alba, Albia
Albomontanum *-i n.* Biele Karpaty
Alesia *-ae f.* Alessio, mesto v Albánsku
Lissus
Alexandria *-ae f.* Alexandria, názov
mnohých miest nazvaných podľa
Alexandra Macedónskeho
Algaria *-ae f.* Alžírsko
Algarium *-ii n.* Alghero, mesto na
Sardínii
Alpes *-ium f.* Alpy
Altonum *-i n.* Alton, mesto v USA
(Illinois)
Amarillo *-onis m.* Amarillo, mesto
v USA (Texas)
Ameria *-ae f.* Amelia, mesto
v Taliansku
America *-ae f.* Amerika, *America*
Meridionalis Južná Amerika,
America Septentrionalis Severná
Amerika, *America Centralis* Stredná
Amerika; *Americanus* Američan
Ancyra *-ae f.* Ankara
Andrum *-i n.* Andros, mesto na ostro-
ve takého istého mena v Grécku
Angelopolis *-is f.* Monte san Angelo

(Foggia) v Taliansku; Pueblo, mesto
v Mexiku; Los Angeles v Kalifornii
Angola *-ae f.* Angola, krajina v Afrike
Ansibarium *-ii n.* Osnabrück, mesto
v Nemecku
Antibarium *-ii n.* mesto v Juhoslávii
(Čiernej Hore)
Antigonish Antigonish, mesto v Kanade
Antiochia *-ae f.* Antiochia, mesto
v Sýrii
Antiquum Castrum *-i n.* Veľkopoľský
Starohrad
Antiquum Solium *-ii n.* Zvolen
Antofagasta *-ae f.* Antofagasta, mesto
v Chile
Antonius Sanctus *-i m.* Antol na
Slovensku, *Sent Antollo*
Apamea *-ae f.* Apamea, mesto v Sýrii
Apenestae *-arum f.* Vieste, mesto
v Taliansku, *Sipontum*
Aquae Augustae (Tarbellicae) *f.* Dax,
mesto vo Francúzsku
Aquae Sextiae *f.* Aix en Provence,
mesto vo Francúzsku
Aquincum *-i n.* Akvinkum, rímska po-
hraničná stanica v Rakúsku
Aquinum *-i n.* Aquino, mesto
v Taliansku (rodisko Tomáša Akvinského)
Aquisgranum *-i n.* Aachen, mesto
v Nemecku
Arabia *-ae f.* Arábia, Arabský polos-
trov, *Arabus Arab*
Arelate *-is f.* Arles, mesto vo
Francúzsku, *Aquae Sextiae*
Areopagus *-i m.* (gr.) Areopág, vŕšok
Áreov, v staroveku sídlo najvyššie-
ho súdu v Aténach
Argantea *-ae f.* La Plata, mesto
v Argentíne
Argentina *-ae f.* Argentína
Argentoratum *-i n.* Strasburg, alsaské
mesto
Archipelagus *-i m.* (gr.) Archipelagos,
Egejské more s ostrovmi

Arianum -i n. Ariano, mesto v Taliansku
Ariminum -i n. Rimini, mesto v Taliansku
Armenia -ae f. Arménsko
Armenia -ae f. Arménsko, mesto v Kolumbii
Armenopolis -is f. Gherla v Sedmohradsku (Rumunsku), *Cluj Gherla, Szamos Ujvar*
Armorica -ae f. Bretónsko vo Francúzsku, *Armorica*
Arretium -ii n. Arezzo, mesto v Taliansku
Arva -ae f. (Aruva) Orava, kraj i rieka
Arvensis -e oravský, *comitatus Arvensis* Oravská župa
Arx Gallica f. Fort de France na ostrove Martinique
Arx Olstinium f. Olstýn pri Čenstochovej v Poľsku
Arx Scepusiensis f. Spišský hrad
Ascalon -onis f. Askalón, mesto v Palestíne
Asia -ae f. Ázia, provincia Rimánov (*Pergamon, Frýgia, Lýdia, Rhodos*)
Assisium -ii n. Assisi, mesto v oblasti Perugie (Taliansko)
Assumptionopolis -is f. Asuncion, hlavné mesto Paraguaja
Atria -ae f. Atri, *Interamnia Praetutianorum* (Taliansko)
Augusta Ausciorum -ae f. Auch, mesto vo Francúzsku
Augusta Praetoria -ae f. Aosta, mesto v Taliansku
Augusta Rauracorum -ae f. Bazilej (Basel) vo Švajčiarsku
Augusta Suessionum -ae f. Soisson, mesto vo Francúzsku
Augusta Taurinorum -ae f. Turín, mesto v Taliansku
Augusta Vindelicorum -ae f. Augsburg, mesto v Bavorsku

Augustodurum -i n. Bayeux, mesto vo Francúzsku
Augustonemetum -i n. Clermont Ferrand vo Francúzsku
Augustovia -ae f. (Augustavia) Augustov, mesto nad kanálom medzi Niemnom a Vislou
Auranum -i n. Oran, mesto v Alžírsku
Aurelia -ae f. Orleans, mesto vo Francúzsku, *Aurelianum*
Aurelianum -i n. Orleans, *Cenabum*
Auria -ae f. Orense, mesto v Španielsku
Australia -ae f. Austrália
Austria -ae f. Rakúsko
Austria Hungaria -ae f. Rakúsko Uhorsko
Avaricum -i n. Bourges, mesto vo Francúzsku
Aveiro -onis m. Aveiro, mesto v Portugalsku
Avenio -onis f. Avignon, mesto vo Francúzsku
Avernus -i m. (lacus) Avernské jazero v Kampánii (Taliansko)
Axelodunum -i m. Hexham, mesto v Anglicku

B

Babylon -onis f. (Babylonia) Babylon, mesto v Iraku
Badaiocium -ii n. Badajoz, mesto v Španielsku
Bahia Blanca -ae f. Bahia Blanca, mesto v Argentíne
Bachia -ae f. Bacs, mesto v Maďarsku
Baiona -ae f. Bayonne, mesto vo Francúzsku
Bak Banya -ae f. Pukanec
Bakeria -ae f. Baker, mesto v USA
Balarad -dis f. Boleráz
Balcania -ae f. Balkán, Balkánsky polostrov

Baleares -ium f. Baleárske ostrovy
Balticum -i n. (mare) Baltské more
Baltimora -ae f. Baltimore, mesto v USA
Bamako neskl. Bamako, mesto v západnej Afrike
Bamberga -ae f. Bamberg, mesto v Bavorsku
Banialucus -i f. Banjaluka (Bosna)
Baranyensis -e baranský, *comitatus Baranyensis* Baranská župa
Barcino -onis f. (Barcinoma) Barcelona
Barium -ii n. Bari, mesto v Taliansku
Barra -ae f. Barra de Rio Grande, mesto v Brazílii
Barsiensis -e tekovský, *comitatus Barsiensis* Tekovská župa
Bartpha -ae f. Bardejov
Basciensis -e bačkobodrožský, *comitatus Basciensis* Bačkobodrožská župa
Basilea -ae f. Bazilej, *Augusta Rauracorum*, mesto vo Švajčiarsku
Basinium -ii n. Pezinok
Batavia -ae f. Holandsko
Batavus -i m. Holanďan
Bavaria -ae f. Bavorsko
Bavarus -i m. Bavor
Bekesiensis -e békešký, *comitatus Bekesiensis* Békešská župa
Belgica -ae f. (Gallia) Belgicko (kmeň Belgov)
Belgium -ii n. Belgicko, *Belgae* Belgičania
Belinium -ii n. Gbely
Bella -ae f. (Superior) Horná Lehota, Belá (častá časť názvu slovenských dedín, Lehôt)
Bella -ae f. Valaská Belá
Bella Banya Banská Belá
Bellevillium -ii n. Belleville, mesto v USA
Beneventum -i n. Beneventum, mesto v Taliansku

Bengala Orientale Dhaka, mesto v Pakistane
Bereghrensis -e berežský, *comitatus Bereghrensis* Berežská župa
Berezna -ae f. Brezovica
Berezna -ae f. Brezno nad Hronom
Berna -ae f. Bern
Berolinensis -e berlínsky
Berolinum -i n. Berlín
Bertholdi Villa -ae f. Bertotovce
Berytus -i f. Bejrút
Besontium -ii n. Besancon, mesto vo Francúzsku
Bethleem Betlanovce (*Villa*)
Betlehem f. Betlehem, mesto v Palestíne
Bihariensis -e bihársky, *comitatus Bihariensis* Bihárska župa
Bodrogiensis -e bodrožský, *comitatus Bodrogiensis* Bodrožská župa
Bohemia -ae f. (Boiohemum -i n.) Česko
Bolivia -ae f. Bolívia
Bolonia -ae f. (Bononia) Bologna (Boloňa), mesto v Taliansku
Bombaya -ae f. Bombaj
Bonaëropolis -is f. (Bonus Aër, Boni Aëris m.) Buenos Aires
Bonna -ae f. Bonn
Borneum -i n. Borneo, ostrov
Borsodiensis -e boršodský, *comitatus Borsodiensis* Boršodská župa
Borussia -ae f. Borussia, Prusko
Bosnia -ae f. Bosna (Djakovo)
Bostonia -ae f. Boston, mesto v USA
Botrys -is f. Botri, Batrun, mesto v Libanone
Brasilia -ae f. Brazília
Brassovia -ae f. Brašov
Brega -ae f. Breh nad Odrou
Brema -ae f. Brémy
Bremenium -ii n. Newcastle, *Novum Castrum*, mesto v Anglicku
Breslava -ae f. Breslava, mesto v Bulharsku aj Bratislava (B – Preslava)

Brigetio *-onis f.* Brigetio (rímska pevnosť v Maďarsku)

Brisium *-ii n.* Brezno nad Hronom

Britania *-ae f.* (*Magna*) Veľká Británia

Brixia *-ae f.* Brescia (Bolzano), mesto v Taliansku

Brizona *-ae f.* Brezová pod Bradlom

Brooklynium *-ii n.* (Brooklyn) Brooklyn, mesto v USA

Bruna *-ae f.* Brno

Brundisium *-ii n.* Brindisi, mesto v Taliansku

Brunopolis *-is f.* Braunschweig, mesto v Nemecku

Bruxella *-ae f.* Brusel

Bucarestinum *-i n.* Bukurešť

Buda *-ae f.* Buda, severné Maďarsko

Buda Aquincum *-ae f.* (Budapestinum) Budapešť

Buda Lehota *-ae f.* Budiná

Budapestinum *-i n.* Budapešť

Budovicium *-ii n.* České Budějovice

Buffalum *-i n.* Buffalo, mesto v USA

Bulgaria *-ae f.* Bulharsko

Búr Sanctus Georgius Borský Svätý Jur

Burdigala *-ae f.* Bordeaux, mesto vo Francúzsku

Burgi *-orum m.* Burgos, mesto v Španielsku

Bydgosťia *-ae f.* Bydhošť, mesto v Poľsku

Bystrizia (Bystryza) Považský hrad

Byzantium *-ii n.* Tunis

Byzantium *-ii n.* Byzancium, Konštantínopol, Carihrad

C

Cabulia *-ae f.* Kábul, mesto v Afganistane

Caesaraugusta *-ae f.* Zaragoza, mesto v Španielsku

Caesarea *-ae f.* Cezarea v Kapadókií (Turecko)

Caesarodunum *-i n.* Tours, mesto vo Francúzsku

Cairus *-i f.* Káhira

Calaris *-is f.* Cagliari, mesto na Sardínii

Calgaris *-is f.* Calgaris, mesto v Kanade

Camerinum *-i n.* Camerino, mesto v Taliansku

Campecorum *-i n.* Campeche, mesto v Mexiku

Campifons *-tis m.* Springfield (Illinois) v USA

Campus Caninus *-i m.* Psie Pole pri Vroclavi v Poľsku

Campus *-i m.* Campos, mesto v Brazílii

Canadia *-ae f.* Kanada

Canberra *-ae f.* Canberra, mesto v Austrálii

Cantabrigia *-ae f.* Cambridge, mesto v Anglicku

Cantuaria *-ae f.* Canterbury, mesto v Anglicku

Capistranum *-i n.* Capistrano, mesto v Taliansku

Capodistria *-ae f.* Capodistria (Capo d' Istria)

Capua *-ae f.* Kapua, mesto v Taliansku

Capusia *-ae f.* (Sepusia, Scepusia) Spiš

Caracas neskl. Caracas, mesto vo Venezuele

Carmelus *-i m.* Karmel, vrch v Galileji

Carnuntum *-i n.* Karnuntum (lokality v Rakúsku)

Carnutum *-i n.* Chartres, mesto vo Francúzsku

Carolopolis *-is f.* Charleston v USA

Carpona *-ae f.* Krupina

Carthago *-inis f.* Kartágo v Tunise, *Carthago Nova* Kartagéna v Španielsku

Casimiria *-ae f.* Kazimír nad Vislou (Poľsko)

Cassovia *-ae f.* Košice
Castellanetum *-i n.* (Castania)
Castellaneta, mesto v Taliansku
Castra Judaeorum *-strum n.* Judenburg v Rakúsku
Castrum Comariense Komárno,
Comitatus Comariensis Komárňanská župa
Castrum Lesne Lesná (Lešno), mesto v Poľsku
Castrum Nitriense Nitriansky hrad
Catalaunum *-i n.* Chalon, mesto vo Francúzsku
Catana *-ae f.* Catania, mesto na Sicílii
Cauna *-ae f.* Kaunas (Litva)
Cazastania *-ae f.* Kazachstan
Censtochovia *-ae f.* Čenstochová (Poľsko)
Cephalonia *-ae f.* Kefalónia, najväčší ostrov v Iónskom mori v Grécku
Cervimontium *-ii n.* Jelenia Hora (Poľsko)
Ceylonum *-i n.* Cejlón (Srí Lanka)
Cibinium *-ii n.* Sabinov
Cilicia *-ae f.* Kilikia v M. Ázii
Cismarkinum *-i n.* (Kismarkinum) Kežmarok
Cistercium *-ii n.* Citeaux, mesto vo Francúzsku
Civitas de Brazza *-ae f.* Brazzaville, mesto v rovníkovej Afrike
Civitas Gdanensis *-is f.* Gdaňsk
Civitas Nicensis *-is f.* Nysa (Nice)
Civitas Nova *-ae f.* Kysucké Nové Mesto
Clara Vallis *-is f.* Doľany
Claudiopolis *-is f.* Cluj v Sedmohradsku (Rumunsko)
Clevelandia *-ae f.* Cleveland v USA
Cliniacum *-i n.* Cluny, mesto vo Francúzsku
Clusium *-ii n.* Chiusi, mesto vo Francúzsku
Codania *-ae f.* Kodaň
Colgony Hlohovec

Colocia *-ae f.* Kalocsa, mesto v Maďarsku
Colonia Agripina Kolín nad Rýnom
Comaromium *-ii n.* Komárno (Gomorra) Comara *-ae f.*, Comarnum *-i n.*
Compostella *-ae f.* Santiago de Compostella, mesto v Španielsku
Conceptio de Chile *f.* Conception, mesto v Chile
Conceptio in Paraguay Conception, mesto v Paraguaji
Concordia *-ae f.* Kansas v USA
Concordia Iulia *-ae f.* Concordia, mesto v Taliansku
Connocia *-ae f.* Clonfert, mesto v Írsku
Connoria *-ae f.* (Dunum) Connor, mesto v Írsku
Consentia *-ae f.* Cosenza, mesto v Taliansku
Constantia *-ae f.* Konstantia nad Bodamským jazerom; v Galii; v Normandii; v Coelesýri a iné
Constantinopolis *-is f.* Konštantínopol (Istanbul)
Corbea *-ae f.* Korvei (Korvey), mesto v Nemecku
Corcyra *-ae f.* Korfu, ostrov v Grécku
Corduba *-ae f.* Kordóba, mesto v Španielsku
Corea *-ae f.* Kórea (Kórejský polostrov)
Corinthus *-i f.* Korint, mesto v Grécku
Cornetum *-i n.* Corneto (Tarquinia), mesto v Taliansku
Corrientes Corrientes, mesto v Argentíne
Cortona *-ae f.* (Corythus) Cortona, mesto v Taliansku
Cracovia *-ae f.* Krakov (Poľsko)
Crasnostavia *-ae f.* Krasnostav (Rusko)
Crema *-ae f.* Crema, mesto v Taliansku
Cremnitsium *-ii n.* Kremnica
Crisium *-ii n.* Krizevci (Körös) v Juhoslávii

Crosna *-ae f.* Krosno nad Odrou, nad Vislou, *Crosna Sarmatica* (v Juhoslávii)

Crotone *-ae f.* Kroton, mesto v Taliansku

Crukstonium *-ii n.* Crookston v USA

Csanadia *-ae f.* Csanád, mesto v Maďarsku

Cuba *-ae f.* Kuba, ostrov

Cumana *-ae f.* Cumana, mesto vo Venezuele

Curia Raetorum *-ae f.* Chur (Coira, Cuera), mesto vo Švajčiarsku

Curicum *-i n.* Krk, mesto v Juhoslávii

Cyprus *-i f.* Cyprus, ostrov

Czenstochovia *-ae f.* Czestochowa (poľské pútnické miesto)

Czirocha *Cirocha* (rieka)

D

Dacca *-ae f.* Dhaka (Dakka), mesto v Pakistane

Dacia *-ae f.* Rumunsko

Dallasium *-ii n.* Dallas (Texas)

Damascus *-i m.* Damask (Sýria)

Dania *-ae f.* Dánsko

Danubius *-ii m.* (Danuvius) Dunaj

Debrecinum *-i n.* Debrecín

Decamenorum Colonia *-ae f.* Narbonne, mesto vo Francúzsku

Dedina Dominorum Zemianska Dedina (na Orave)

Delhi *-orum n.* Dillí v Indii

Denverium *-ii n.* Denver, mesto v USA

Deobriga *-ae f.* Plasencia, mesto v Španielsku

Dertosa *-ae f.* Tortosa, mesto v Španielsku

Detroitum *-i n.* Detroit, mesto v USA

Didacus (S. Didacus, Didacopolis) *-i m.* San Diego, mesto v USA

Dilium (Dilli) *-ii n.* mesto na ostrove Timor

Diospolis *-is f.* Sivas (Sebaste), mesto v Arménsku

Divio *-onis f.* Dijon, mesto vo Francúzsku

Dobricium *-i n.* Dobryň nad Vislou

Dodoma *-ae f.* Dodoma, mesto v Afrike (Tanganika alebo Tanzánia)

Dominicopolis *-is f.* San Domingo, republika i hlavné mesto

Doriorigum *-i n.* Vannes, mesto vo Francúzsku

Douala *-ae f.* Douala, mesto v Afrike (Kamerun)

Dowina *-ae f.* Devín

Dromorium *-ii n.* Dromore, mesto v Írsku

Dryopolis *-is f.* Eichstätt, mesto v Nemecku

Duacum *-i n.* Kilmacduagh, mesto v Írsku

Dublinum *-i n.* Dublin, mesto v Írsku

Dubuquium *-ii n.* Dubuque, mesto v USA

Duitama *-ae f.* Duitama, mesto v Kolumbii

Dumium *-ii n.* Duvno (Dumno, Duwno), mesto v Juhoslávii

Durandopolis *-is f.* Tvrdošín

Durangum *-i n.* Durango, mesto v Mexiku

Durovernum *-i n.* Canterbury, mesto v Anglicku

Dyrrachium *-ii n.* Durrës, Durazzo, mesto v Albánsku

E

Eblana *-ae f.* Dublin

Eboracum *-i n.* York, mesto v Anglicku

Ebrodunum *-i n.* Ebrum, mesto vo Francúzsku

Ebusus -i f. Ibiza, ostrov (Baleáry)
Ecclesia -ae f. Iglesias, mesto
v Taliansku
Eden kraj na strednom Eufrate
Edimburgum -i n. Edinburg, mesto
v Škótsku
Edmonton -onis f. (Edmundopolis)
Edmonton, mesto v Kanade
Elaeon -onis f. Olivová hora
Elna -ae f. Elne, mesto vo Francúzsku
Embrodunum -i n. Embrum, mesto vo
Francúzsku
Eperisinum -i n. (Eperies -iei f.)
Prešov
Ephesus -i f. Efez, mesto v M. Ázii
Epidaurum -i n. Raguza (Dubrovnik),
mesto v Juhoslávii
Epiodicium -ii n. Guadix, mesto v Š-
panielsku
Eporedia -ae f. Ivrea, mesto
v Taliansku
Estonia -ae f. Estónsko
Eugubium -ii n. Gubio, Iguvinum,
mesto v Taliansku
Euphrates -is f. Eufrat, rieka
v Mezopotámii (Irak)
Europa -ae f. Európa

F

Fabrianum -i n. Fabriano, mesto
v Taliansku
Falisca -ae f. (Falerii m.) Falerii (*Civita
Castelana*), mesto v Taliansku
Fargus -i m. Fargo, mesto v USA
Faventia -ae f. Faenza, mesto
v Taliansku
Faviana -ae f. Viedeň (*Vindobona*)
Feltria -ae f. Feltre, mesto v Taliansku
Fenabora -ae f. Kilfenore, mesto na
Ispande
Fianarantsoa -ae f. Fianarantsoa, mes-
to na Madagaskare

Fidentia -ae f. Fidenza (Borgo), mesto
v Taliansku
Finlandia Fínsko
Finnia -ae f. (Finlandia) Fínsko
Fino -onis m. Fín
Florianopolis -is f. Florianopolis, mes-
to v Brazílii
Florida -ae f. Florida, mesto
v Uruguaji
Floropolis -is f. Saint Flour, mesto vo
Francúzsku
Flumen Rapidum -i n. Grand Rapids,
mesto v USA (Grandormium)
Flumen S. Viti n. Rijeka, mesto
v Juhoslávii
Fogorausium -ii n. Faragas, mesto
v Rumunsku
Fortunatae Insulae -arum f. Kanárske
ostrovy (ostrovy šťastia, blaha)
Forum Cornelii -i n. Imola, mesto
v Taliansku
Forum Iulii -i n. Frejus, mesto vo
Francúzsku
Forum Livii -i n. Forli, mesto
v Taliansku
Forum Novum -i n. Sliezska Streda
Forum Pompilli -i n. Forlimoli, mesto
v Taliansku
Forum Sabathe -i n. Spišská Sobota
Forum Sempronii -i n. Fossombrone,
mesto v Taliansku
Franconia -ae f. Frankonia, Francia,
Francúzsko
Fretum Gaditanum -i n. Gibraltár
Friburgum -i n. Freiburg, mesto
v Bádensku (Nemecku)
Frisinga -ae f. Freising, mesto
v Bavorsku

G

Gömeriensis -e Gemerský, *comitas
Gömeriensis* Gemerská župa
Gömerum -i n. Gemer

Gades *-ium f.* Cadiz, mesto v Španielsku
Galantha *-ae f.* Galanta
Galatia *-ae f.* Galatia, oblasť, rímska provincia v M. Ázii
Galilaea *-ae f.* Galilea, Svätá zem
Gallia *-ae f.* Francúzsko
Gallia *-ae f.* Galia, oblasť terajšieho Francúzska
Gallipolis *-is f.* Gallipolis, prístav v Tarentskom zálive v Taliansku
Gallus *-i m.* Francúz
Galvesopolis *-is f.* Galveston, mesto v USA
Ganges *-is m.* Ganga, rieka v Indii
Gedanum *-i n.* Gdansk, prístav v Poľsku
Gelnitsium *-ii n.* Gelnica
Genava *-ae f.* Ženeva
Genua *-ae f.* Janov, prístavné mesto v Taliansku
Georgia *-ae f.* Georgia, štát v USA; Gruzínsko
Germania *-ae f.* Nemecko
Gerulata *-ae f.* Gerulata (rímska lokalita v Rusovciach)
Gerunda *-ae f.* Gerona, mesto v Španielsku
Gibaltaria *-ae f.* Gibraltár, anglická kolónia na Pyrenejskom polostrove
Glasgowia *-ae f.* Glasgow, mesto v Škótsku
Gnesdna *-ae f.* Gniezno, mesto v Poľsku
Golgotha *-ae f.* Golgota, miesto ukrižovania Krista v Jeruzaleme
Gomorrha *-ae f.* Gomora, mesto na juhu Mŕtveho mora, vypálené so Sodomou
Graecia *-ae f.* Grécko
Granada *-ae f.* Granada, mesto v Španielsku
Granua *-ae f.* (Granus *-i m.*, Gron *-onis f.*) Hron, rieka na Slovensku
Granus *-i m.* (Granua *-ae f.*) Hron

Gratianopolis *-is f.* Grenoble, mesto vo Francúzsku
Groenlandia *-ae f.* Grónsko, ostrov
Guadalaxara *-ae f.* Guadalajara, mesto v Mexiku
Guatemala *-ae f.* Guatemala, štát v Strednej Amerike
Guayana *-ae f.* Guyana, krajina, oblasť v Amerike

H, CH

Hadria *-ae f.* Adriatické more (Adria), Adria, mesto v stredovekej Etrúrii
Hafnia *-ae f.* Kodaň, mesto v Dánsku
Haga *-ae f.* Haag, mesto v Holandsku
Haitia *-ae f.* Haiti, ostrov v Antilách (San Domingo)
Halae *-arum f.* Halle, mesto v Nemecku
Halicarnassus *-i f.* Halič, oblasť Ukrajiny; dedina pri Lučenci (Halič); mesto v Malej Ázii
Hamburgum *-i n.* Hamburg, mesto v Nemecku
Hamiltonium *-ii n.* Hamilton, mesto v Kanade
Haphnia *-ae f.* Kodaň, Kopenhagen
Hartfordia *-ae f.* Hartford, mesto v J. Amerike
Havanna *-ae f.* Havana, mesto na Kube
Hecatompolis *-is f.* Kréta, ostrov (približne sto miest)
Heliopolis *-is f.* Baalbek, mesto v Libanone
Hellas *-adis f.* Grécko
Helsingium *-ii n.* Helsinki, mesto vo Fínsku (Helsingfors)
Herbipolis *-is f.* Würzburg, mesto v Nemecku

Hernud *-is m.* Hornád, rieka
Hevesiensis *-e* hevešský, *comitatus Hevesiensis* Hevešská župa
Hiberia *-ae f.* Iberia, staroveké Španielsko
Hierosolyma *-ae f.* Jeruzalem
Hippo Regius *m.* Hippo, mesto v Afrike
Hispalis *-is f.* Sevilla, mesto v Španielsku
Hispania *-ae f.* Španielsko
Hochwiesen Velké pole
Holitsium *-ii n.* Holíč
Hollandia *-ae f.* Holandsko
Holmia *-ae f.* Švédsko; Štokholm
Honduria *-ae f.* Honduras, republika v Strednej Amerike
Honthum *-i n.* Hont, oblasť na Slovensku, *comitatus Hontiensis* Hontianska župa
Horta *-ae f.* Orte, mesto v Taliansku
Hostunum *-i n.* (Brundisium) Ostuni, Brindisi, mesto
Hungaria *-ae f.* Uhorsko, Maďarsko
Chilia *-ae f.* Chile
Christopolis *-is f.* Christchurch, mesto na Novom Zélande

I, J

Iacobopolis *-is f.* S. Jacobus de Chile (Santiago de Chile); S. Iacobus de Cuba (Santiago de Cuba); S. Iacobus de Estero (Santiago del Estero)
Iadera *-ae f.* Zadar v Dalmácii
Iaffna *-ae f.* Jaffa (Ioppo), prístav v Palestíne
Ialapa *-ae f.* Vera Cruz, mesto v Mexiku; Jalapa, mesto v Guatemale
Ianua *-ae f.* (Genua) Janov, mesto v Taliansku
Iaponia *-ae f.* Japonsko

Iaroslavia *-ae f.* Jaroslav, mesto na Ukrajine
Iava *-ae f.* Jáva, ostrov
Ibarra *-ae f.* Ibarra, mesto v Ekvádore
Iberia *-ae f.* Iberia, krajina na východ od Čierneho mora; Hispánia, Španielsko
Icosium (Algerium) *-ii n.* Alžír, mesto
Ierosolyma *-ae f.* Jeruzalem
Iglavia *-ae f.* Ilava, mestečko na Považí
Iglavia *-ae f.* (Iglavia) Spišská Nová Ves
Illerda *-ae f.* Lerida, mesto v Španielsku
India *-ae f.* India, krajina východnej Ázie
Indianopolis *-is f.* Indianopolis, mesto v USA
Insulae Fortunatae Kanárske ostrovy
Interamna *-ae f.* Terni, mesto v Taliansku
Interamnina Praetutianorum *-ae f.* Teramo, mesto v Taliansku
Iosephopolis *-is f.* S. Ioseph de Costarica
Ipolis *-is m.* Ipeľ (rieka)
Irania *-ae f.* Irán
Iraquia *-ae f.* Irak
Iringa *-ae f.* Iringa, mesto vo vých. Afrike
Israël *-elis m.* Izrael
Isthmus *-i m.* Isthmos, Korintská šija
Italia *-ae f.* Itália v staroveku, dnešné Taliansko
Iudea *-ae f.* Judea, južná časť Palestíny, Palestína
Iugoslavia *-ae f.* Juhoslávia
Iulia Valentia *-ae f.* Valencia, mesto v Španielsku
Iulietta *-ae f.* Joliette, mesto v Kanade
Iulium Volyn, *Insula Fanestorum*
Iunivladislavia *-ae f.* Jaroslav
Iustinopolis *-is f.* Capodistria, mesto v zálive Trieste (Tergeste)

Insulae Fortunatae Kanárske ostrovy
Iuvenatium -ii n. Ivoy, Le Pre, miesto
 vo Francúzsku
Ivosium -ii n. Carincan, mesto vo
 Francúzsku
Japonia -ae f. Japonsko
Jaurinum -i n. Ráb (Rába), mesto
 v Maďarsku
Johannesburg Johannesburg, mesto
 v Afrike
Juvavum -i n. (Iuvavia) Salzburg,
 Sofnohrad

K

Kaduna -ae f. Kaduna, mesto v záp.
 Afrike
Kampala -ae f. Kampala, mesto vo
 vých. Afrike
Kandium -ii n. Kandy, mesto na
 Cejlóne
Kansanopolis -is f. Kansas City v USA
Karachi Karáči, mesto v Pakistane
Karputum -i n. Karput, mesto
 v Turecku
Karthago -inis f. Kartágo, mesto
 v Tunise
Katowice Katovice, mesto v Poľsku
Kaunas Kaunas, mesto v Litve
Kerria -ae f. Kerry, kniežatstvo v Ír-
 sku
Kilmora -ae f. Kilmore, kniežatstvo
 (grófstvo) v Írsku
Kingstonia -ae f. Kingston, mesto
 v Kanade
Kiraly Helmezc Kráľovský Chlmeč
Konakry Konakry, mesto v záp.
 Afrike
Konstantia -ae f. Kostnica
Kroonstad Kroonstad, mesto v Únii
 Južnej Afriky
Kuala Lumpur Kuala Lumpur, mesto
 na Malajskom polostrove

L

Lacus Salsus -i m. Salt Lake City
 v USA
Lafayette in Indiana Lafayette
 v Indiane
Lages Lages, mesto v Brazílii
Lagos Lagos, mesto v Nigérii
Lancaster Lancaster, mesto
 v Anglicku
Laodicea -ae f. Laodicea, mesto
 v Sýrii
Lapurdum -i m. Lurdy, pútnické mes-
 to vo Francúzsku; Bayonne, mesto
 vo Francúzsku
Latini -orum m. Latini, obyvatelia kra-
 ja Latium (okolia mesta Ríma)
Latium -ii n. Latium, oblasť Latinov,
 kmeňa v starovekej Itálii
Laudunum -i n. Laon, mesto vo
 Francúzsku (*Augusta Suesionum*)
Laugaricio -onis m. Laugaricio,
 Trenčín
Lauretum -i n. Loreto, mesto
 v Taliansku (*Recinetum*)
Lausonium -ii n. Lausanne, mesto vo
 Švajčiarsku
Lavantum -i n. Lavant, mesto pri
 Dráve v Juhoslávii
Lemannus Lacus m. Lemanské jazero
 (Ženevské jazero)
Lemovicum -i n. Limoges, mesto vo
 Francúzsku
Leodium -ii n. Liège (Lutich), mesto
 v Belgicku
Leopoldium -ii n. (Leopoldinum *m.*)
 Leopoldov, mesto na Slovensku
Leopolis -is f. Lvov, mesto v Haliči
Leopoldina -ae f. Leopoldina, mesto
 v Brazílii
Lessna Polonorum Lešno Poľské
 (Veľkopoľské)
Leuthovia (Leutschovia, Leucsovia) -
ae f. Levoča

Leva -*ae f.* Levice
Libetha -*ae f.* Lubietová
Libna -*ae f.* Lipno
Licardii Meta Ličartovce
Lincolnia -*ae f.* Lincoln, mesto v USA
Ligurnus -*i f.* Livorno, mesto v Taliansku
Lichtenstonium -*ii n.* Lichtenštajnsko, kniežatstvo medzi Rakúskom a Švajčiarskom
Lima -*ae f.* Lima, mesto v Peru
Limburgum -*i n.* Limburg, mesto v Nemecku
Limericum Limerick, mesto v Írsku
Limosalcum -*i n.* Lešno, mesto v Poľsku
Lincia -*ae f.* Linec, mesto v Rakúsku
Lipa -*ae f.* Lipa, mesto na Filipínach
Liparis -*is f.* Lipari, mesto na Liparskom ostrove
Lipno -*i n.* Lipno
Lipsia -*ae f.* Leipzig, Lipsko
Liptovia -*ae f.* Liptov
Liptoviensis -*e* liptovský, *comitatus* *Liptoviensis* Liptovská župa
Lissabona -*ae f.* (Lisbona) Lisabon
Lithuania -*ae f.* (Lituania) Litva
Litomicum -*i n.* (Litomerium -*ii n.*) Litoměřice v Čechách
Londinium -*ii n.* (Londonum) Londýn
Longobardia -*ae f.* Lombardia
Longus Campus Dlhé pole (pri Žiline)
Losoncium -*ii n.* Lučenec
Lotharingia -*ae f.* Lotrinsko
Lubacum -*i m.* Lublana, mesto v Juhoslávii
Luganum -*i n.* Lugano, mesto vo Švajčiarsku
Lugdunum Batavorum *n.* Leyden, mesto v Holandsku
Lugdunum -*i n.* Lyon, mesto vo Francúzsku
Lugosium Rumenorum *n.* Lugo, mesto v Rumunsku

Lutetia Parisiorum *f.* Paríž
Luxemburgum -*i n.* (Lusciburgum -*i n.*) Luxembursko (štát), Luxemburg (hlavné mesto)

M

Macedonia -*ae f.* Macedónsko
Macerata -*ae f.* Macerata, mesto v Taliansku
Madritum -*i n.* (Matritum) Madrid
Magna Villa Veľká Ves, Veličná
Magno Varadinum Romenorum -*i n.* Veľký Varadín, mesto v Rumunsku (Nagy Varad)
Magnum Sal -*i n.* Vielička (Wieliczka), mesto v Poľsku
Magontianum -*i n.* Mainz
Maiorca -*ae f.* Mallorca, ostrov v Baleárskom súostroví
Malaca -*ae f.* Malaga, mesto v Španielsku
Malaemium -*ii n.* Košické Hámre
Managua -*ae f.* Managua, mesto v Nikarague
Mandatrium -*ii n.* Mostar v Juhoslávii
Manchesterium -*ii n.* Manchester, mesto v USA
Mantua -*ae f.* Mantua (Mantova), mesto v Taliansku
Marabensis -*e* moravský
Marmarosiensis -*e* marmarozský, *comitatus* *Marmarosiensis* Marmarozská župa
Marochium -*ii n.* Maroko
Mercatus Reginae (Bath, Traumark) Bátovce
Messana -*ae f.* Messina, mesto na Sicílii
Mexicopolis -*is f.* Mexico, hlavné mesto Mexika
Miletum -*i n.* Mileto, mesto v Taliansku

Miletus *-i m.* Milét, mesto v M. Ázii
Milos *-i f.* Milos, ostrov (Mélos) v Kykladskom súostroví
Minorica *-ae f.* Minorca (Menorca), najmenší ostrov v Baleárskom súostroví
Minscum *-i m.* Minsk, mesto v Bielorusku
Miszkolcz Miškovec, mesto v Maďarsku
Modorium *-ii n.* Modra
Modrussa *-ae f.* Modrussa, mesto v Juhoslávii
Moguntia *-ae f.* Mainz, mesto v Nemecku
Mohilovia *-ae f.* Mohylev, mesto v Rusku
Monacum *-i n.* (Monachium) Mníchov (München), mesto v Nemecku
Monasterium Cluniacum *-i n.* Cluny vo Francúzsku (mesto, opátstvo)
Monasterium *-ii n.* Münster, mesto v Nemecku
Monasterium Sancti Benedicti Svätý Beňadik (Hronský Beňadik)
Moravia *-ae f.* Morava, kraj i rieka, *Moravia Magna* Veľká Morava, stredoveký štátny útvar
Mosella *-ae f.* Mosela, rieka vo Francúzsku
Mosoniensis *-e* mošovský, *comitatus Mosoniensis* Mošovská župa
Mutina *-ae f.* Modena, mesto v Taliansku

N

Nagy Mihaly Michalovce
Nancelium *-ii n.* Nancy, mesto vo Francúzsku
Nannetes *-um f.* Nantes, mesto vo Francúzsku

Narbo *-onis m.* Narbonne, mesto vo Francúzsku (Tolosa)
Naupactus *-i f.* Naupaktos (Lepanto) v strednom Grécku
Nauportus *-us m.* Lubľana (Lubacum) v Juhoslávii
Naxus *-i f.* Naxos, ostrov v Kykladskom súostroví
Nazareth *f.* Nazaret, mestečko v Galilei (arab. En Nasira)
Nazianzum *-i n.* Nazianz, mesto v Kapadócii (M. Ázia)
Neapolis *-is f.* Neapol
**Nebo m. Nebo, vrch Abarim vo vých. Jordánsku
Neo Eboracum *-i n.* New York
Neoforum *-i n.* (Novum Forum) Nowi Targ (Nový Trh) v Poľsku
Neogradiensis *-e* novohradský *comitatus* župa
Neosolinum *-i n.* Banská Bystrica
Neosolium *-ii n.* Banská Bystrica
Nepomucum *-i n.* Nepomuk, mesto v Čechách
Nicaea ad Varum *-ae f.* Nice, Nizza, mesto vo Francúzsku
Nicaea *-ae f.* Nicea, mesto v M. Ázii
Niessovia *-ae f.* Nieszawa, Visla, rieka v Poľsku
Nigeria *-ae f.* Nigéria, štát v Afrike
Nilus *-i n.* Nil, rieka v Egypte
Ninive *-es f.* Ninive, hlavné mesto Asýrie
Nitria *-ae f.* (Nittria) Nitra
Nitriensis *-e* nitriansky
Norvegia *-ae f.* Nórsko
Nova Aurelia *-ae f.* New Orleans, mesto v USA
Nova Lisbona *-ae f.* Nová Lisboa v záp. Afrike
Nova Rusunbach Vyšné Ružbachy
Novara *-ae f.* Novara, mesto v Taliansku
Novocastrensis *-e* ujvársky, novohrad-**

ský, *comitatus Novocastrensis*
Novohradská župa
Novum Nasvad Nesvady
Numidia *-ae f.* Numídia (Alžírsko)

O

Octavia *-ae f.* Ottava, mesto v Kanade
Odera *-ae f.* Odra
Odessus *-i f.* Odesa, mesto na Ukrajine
Oenipons *-pontis m.* Innsbruck
Ogdensburgum *-i n.* Ogdensburg, mesto v USA
Oklahoma *-ae f.* Oklahoma, mesto v USA
Oldstinecium *-ii n.* Olštýn, mesto v Poľsku
Olivetum *-i n.* Olivová hora (Jeruzalem)
Olomocium (Olomucium) *-ii n.* Olomouc
Omnes Sancti de Zolio Selce
Ondava *-ae f.* Ondava
Oppidum *-i n.* Oppido Mamertina, mesto v Taliansku
Oppolia *-ae f.* Opole, mesto v Poľsku
Oregonopolis *-is f.* Portland v Oregone (USA)
Osakenium *-ii n.* Osaka, mesto v Japonsku
Osnabrugum *-i n.* Osnabrück, mesto v Nemecku
Ossinia *-ae f.* Drážďany (Dressenium)
Ossorium *-ii n.* Ossory, mesto v Anglicku
Ostia *-ae f.* Ostia, mesto v Taliansku
Osviencinum *-i n.* Osvienčim, mesto v Poľsku
Ottava *-ae f.* Ottava, mesto v Kanade
Ovetum *-i n.* Ovedo, mesto v Španielsku
Oxonia *-ae f.* (Oxonium *-ii n.*) Oxford

P

Padeborna *-ae f.* Padeborn, mesto v Nemecku
Padua *-ae f.* (Patavium) Padova, mesto v Taliansku
Pakistania *-ae f.* Pakistan
Palaestina *-ae f.* Palestína, Terra Sancta Svätá Zem
Palmira *-ae f.* Palmira, mesto v Kolumbii
Panamia *-ae f.* Panama, republika v Strednej Amerike
Panormus *-i f.* Palermo na Sicílii
Parana *-ae f.* Parana, mesto v Argentíne
Paraquaria *-ae f.* (Paraguanum) Paraguaj
Parisii *-orum m.* (Lutetia Parisiorum) Paríž
Parkany Štúrovo, Parkán
Parma *-ae f.* Parma, mesto v Taliansku
Passavia *-ae f.* Passau (Pasov), mesto v Nemecku
Patavium *-ii n.* Padova
Paulopolis Brasiliae *-is f.* Sao Paolo, mesto v Brazílii
Pax Augusta *f.* (Badaiocium) Badajoz, mesto v Španielsku
Pax Iulia *f.* Beja, mesto v Portugalsku
Paxia in Bolivia *f.* La Paz, mesto v Bolívií
Pequinum *-i n.* Peking, mesto v Číne
Perthinium *-ii n.* Perth, mesto v Austrálii
Perusia *-ae f.* Perugia, mesto v Taliansku
Peruvia *-ae f.* Peru, republika v Južnej Amerike
Pestinum *-i n.* Pešť
Petropolis *-is f.* Peterborough, mesto v Kanade; Petropolis, mesto v Brazílii

Pharia *-ae f.* Hvar (Lesina) na ostrove Hvar (Juhoslávia)
Pharum *-i n.* Faro, mesto v Portugalsku
Philadelphia *-ae f.* Filadelfia, mesto v Lýdii; Filadelfia, mesto v USA
Philadelphia Iordanica Amán
Phira *-ae f.* Thera, ostrov v Egejskom mori, Santorini
Phoenice *-es (is) f.* Fenícia, oblasť miest Týru a Sydónu v M. Ázii
Phylek Filakovo
Pientia *-ae f.* (Clusium) Pienza, mesto v Taliansku
Pietas Iulia *f.* (Parentium) Pula, mesto v Juhoslávii
Pilsua *-ae f.* Plzeň
Pinerolium *-ii n.* Pinerolo, mesto v Taliansku
Pinnae *-arum f.* Penne (Pescara), mesto v Taliansku
Pisae *-arum f.* Pisa, mesto v Taliansku
Pisaurum *-i n.* Pesaro, mesto v Taliansku
Pistorium *-ii n.* Pistoia (Pistoria), mesto v Taliansku
Pittsburgum *-i n.* Pittsburgh, mesto v USA
Placentia *-ae f.* Piacenza, mesto v Taliansku
Plavis *-is m.* Piava, rieka v Taliansku
Podolinum *-i n.* Podolíneč
Pola *-ae f.* Pula, mesto v Juhoslávii
Polonia *-ae f.* Poľsko
Popradium *-ii n.* Poprad
Portucalia *-ae f.* Portugalsko (Portus Calensis), mesto v Portugalsku
Posnania *-ae f.* Poznaň, mesto v Poľsku
Posoniensis *-e* bratislavský
Posonium *-ii n.* Bratislava
Potentia *-ae f.* Potenza, mesto v Taliansku

Potociensis *-e* potocký, *comitatus Potociensis* Potocká župa
Prasia (Elysiorum Silesiae) Zelená hora v Poľsku
Prividia *-ae f.* Prievidza
Providentia *-ae f.* Providence, mesto v USA
Provincia *-ae f.* Provencálsko
Prusina *-ae f.* Pružina
Prussia *-ae f.* Prusko
Pueblo neskl. Pueblo, mesto v USA
Punium *-ii n.* Puna (Poona), mesto v Indii; Puno, mesto v Peru
Punta Arenas Punta Arenas, mesto v Chile
Puteoli *-orum m.* Pozzuoli, mesto v Taliansku

Q

Quebecum *-i n.* Quebec, štát v Kanade
Queretaro neskl. Queretaro, mesto v Mexiku
Quinque Ecclesiae *-arum f.* Pätkostolie (Serbinum), Pécs
Quintofozum *-i n.* Spišský Štvrtok
Quirinalis *-is m.* Kvirinál, jeden z pahorkov v Ríme
Quitum *-i n.* Quito, mesto v Ekvádore

R

Rabat neskl. Rabat, mesto v Maroku
Raonicum *-i n.* Rakovník, mesto v Čechách
Radomia *-ae f.* Radom, mesto v Poľsku
Ragusa *-ae f.* Raguza, mesto v Taliansku
Ragusium *-ii n.* Dubrovnik, mesto v Chorvátsku
Raiecium *-ii n.* Rajec

Ratiboria *-ae f.* Ratibor
Ratisbona *-ae f.* Regensburg, mesto v Nemecku; *Ratisbona ad Danubium* Režno
Ravena *-ae f.* Ravenna, mesto v Taliansku
Reate *n.* Reate, mesto v Taliansku
Regimontanum *-i n.* Nová Baňa
Regina Gradicum *n.* Hradec Králové (*Reginae Gradicum*)
Regiomontanum *-i n.* Nová Baňa
Regiopolis *-is f.* Kingston, mesto v Kanade (*Kingstonia*)
Regium Iulii *n.* Regio Calabria, mesto v Taliansku
Regium Lepidi *n.* Reggio Emilia, mesto v Taliansku
Remi *-orum m.* Reims, mesto vo Francúzsku
Resistencia *-ae f.* Resistencia, mesto v Argentíne
Resovia *-ae f.* Rzeszów, mesto v Poľsku (*Ressovia*)
Rhedones *-um m.* Rennes, mesto vo Francúzsku
Rhenotraiectum *-i n.* Utrecht, mesto v Holandsku
Rhodus *-i f.* Rodos, ostrov v Egejskom mori
Riga *-ae f.* Riga, mesto v Litve
Richimondia *-ae f.* Richmond, mesto v USA
Rockfordium *-ii n.* Rockford, mesto v USA
Rockhamptonium *-ii n.* Rockhampton, mesto v Austrálii
Rodericopolis *-is f.* Ciudad Rodrigo, mesto v Španielsku
Roma *-ae f.* Rím
Romania *-ae f.* rímske impérium, Rumunsko (*Daco-Romania*)
Rosenberga *-ae f.* Ružomberok
Rosetum *-i n.* (Rosetum) Grosseto, mesto v Taliansku

Rosnavia *-ae f.* Rožňava (Rozsnyó, nem. Rosenau)
Rosol *-is f.* Salzburg
Rosolium *-ii n.* Hainburg
Rossanum *-i n.* Rossano, mesto v Taliansku
Rossia *-ae f.* New Ross, mesto v Írsku
Rothomagus *-i m.* Rouen, mesto vo Francúzsku
Rottenburgum *-i n.* Rottenburg, mesto v Nemecku
Rotterdamum *-i n.* Rotterdam, mesto v Holandsku
Rubrum Claustrum Červený Kláštor
Rucupae *-arum f.* Rochester, mesto v USA
Rumenia *-ae f.* Rumunsko (Rumunia, Romania)
Russia *-ae f.* Rusko
Rutheni *-orum f.* Carpatho Rutheni Karpatskí Rusíni

S

Sabaria *-ae f.* Rimavská Sobota
Sabaria *-ae f.* Szombathely, mesto v Maďarsku (Steinamanger)
Sabata *-ae f.* Savona, mesto v Taliansku
Sacramentum *-i n.* Sacramento, mesto v USA
Saguntum *-i n.* Sagunt (Sagunto), mesto v Španielsku
Sala *-ae f.* Šaľa
Salernum *-i n.* Salerno, mesto v Taliansku
Salfordium *-ii n.* Salford, mesto v Anglicku
Salina *-ae f.* Salina, mesto v USA
Salisburgum *-i n.* Salzburg, mesto v Rakúsku
Salmantica *-ae f.* Salamanca, mesto v Španielsku

Salopia *-ae f* Shrewsbury, mesto v Anglicku
Salta Argentina *-ae f.* Salta, mesto v Argentíne
Samaria *-ae f.* (Sancta Maria) Šamorín
Sancta Crux de Solio Zvolenská Slatina
Sancta Crux Zvolenská Slatina, Križovany nad Dudváhom
Sanctus Andreas Svätý Ondrej
Sanctus Antol Antol (Svätý Antol)
Sanctus Aurinus Kurimany
Sanctus Benedictus Svätý Beňadik
Sanctus Georgius Spišské Podhradie, Spišská Sobota
Sanctus Georgius Svätý Jur, Svätý Jur nad Hronom
Sanctus Johannes *m.* Liptovský Svätý Ján
Sanctus Martinus Turčiansky Svätý Martin, Svätý Martin
Sanctus Michael Svätý Michal, Spišský Sv. Michal
Sanctus Nicolaus *-i m.* Liptovský Sv. Mikuláš
Sanctus Petrus Dolný Peter (Turček), Turčiansky Sv. Peter
Sanctus Stephanus Svätý Štefan
Sandomirium *-ii n.* Sandomierz, mesto v Poľsku
Sardes *-ium f.* Sardy, mesto v Lýdii (M. Ázia)
Sarmatia *-ae f.* Sarmatia, oblasť obývaná Sarmatmi, záp. od Donu
Sarnum *-i n.* Sarno, mesto v Taliansku
Saros Patak Šarišský Potok
Sarsina *-ae f.* Sarsina, mesto v Taliansku (Cava)
Sarus *-i m.* Šariš, *comitatus Saroniensis* Šarišská župa
Sassinum *-i n.* (Saruar) Šaštín
Savona *-ae f.* Savona, mesto v Taliansku
Saxonia *-ae f.* Sasko, krajina v Nemecku

Scandinavia *-ae f.* Škandinávia, Škandinávsky polostrov
Scena *-ae f.* Seňa
Scepus Spiš, Spišský hrad, *Scepus Capitulum* Spišská Kapitula
Scepusium *-ii n.* Spiš, *Scepusiensis* spišský
Sedunum *-i n.* Sidon, Sitten, mesto vo Švajčiarsku
Segobia *-ae f.* Segobia, mesto v Španielsku
Segusia *-ae f.* (Segusium) Suza, mesto v Taliansku
Semendria *-ae f.* Smederevo, mesto v Juhoslávii
Senogallia *-ae f.* Senigallia, mesto v Taliansku
Senones *-um m.* Sens, mesto vo Francúzsku
Sent Andras *m.* Liptovský Ondrej (Svätý Ondrej)
Septa *-ae f.* Cadiz (Cueta), mesto v Španielsku
Septem Tiliie (Tiliae) Lipany
Seraium *-ii n.* Sarajevo, mesto v Juhoslávii
Serbinum *-i n.* Pätikostolie, Pécs
Serenopolis *-is f.* La Serena, mesto v Chile
Schemnitsium *-ii n.* (Schemnitatum) Banská Štiavnica
Sidon *-onis f.* Sydon, mesto v Libanone
Singidunum *-i n.* Alba Graeca, Beograd, Belehrad, mesto v Juhoslávii
Sirmium *-ii n.* Sremská Mitrovica (Sriem), mesto v Juhoslávii
Slovacia *-ae f.* (Slovachia) Slovensko
Slovacus *-a -um* slovenský
Slovacus *-i m.* (Slovaca *-ae f.*) Slovák (Slovenka)
Slovenia *-ae f.* Slovinsko
Smirna *-ae f.* Izmir (Smyrna), mesto v Turecku

Solna *-ae f.* (Silna, Zylina) Žilina
Somolia *-ae f.* Smolenice
Somorja Šamorín
Sophia *-ae f.* Sofia, mesto v Bulharsku
Soproniensis *-e* šopronský, *comitatus Soproniensis* Šopronská župa
Spalatum *-i n.* Split, mesto v Juhoslávii
Sparta *-ae f.* Sparta, mesto na Peloponéze
Spoletum *-i n.* Spoleto, mesto v Taliansku
Sremum *-i n.* Srem (Mitrovica) v Juhoslávii
Stabiae *-arum f.* Castellamare di Stabia, mesto v Taliansku
Stagira *-ae f.* Stagira, mesto v Macedónii (rodisko Aristotela)
Stompha *-ae f.* Stupava
Strigonium *-ii n.* Ostrihom, mesto v Maďarsku, Ostrihom = hrad
Stropko *-onis m.* Stropkov
Stubin Štubňa
Stumtey Šintava, dedina na Slovensku
Suburbium Castri Scepusiensis Spišské Podhradie
Suecia *-ae f.* Švédsko
Superior Colbin Vyšný Kubín
Suran Šurany
Surrentum *-i n.* Sorrento, mesto v Taliansku
Sydneum *-i n.* (Sydneyum) Sydney, mesto v Austrálii
Syracusae *-arum f.* Syrakúzy, mesto na Sicílii
Syria *-ae f.* Sýria
Syros *-i f.* Sýros, ostrov v Egejskom mori (v Kykladách)
Syrtris *-is f.* Syrta, morská zátoka Stredozemného mora (Malá a Veľká Syrta v Afrike)
Szathmarium *-ii n.* Satu Mare, mesto v Rumunsku
Szatmariensis *-e* satmársky, *comitatus Szatmariensis* Satmárska župa

Szencinum *-i n.* Senec
Szina *-ae f.* Snina
Szobranz Sobrance

T

Tanais *-is m.* Don
Tarcza Torysa
Tarentum *-i n.* Tarent, mesto v Kalábrii (Taliansku)
Tarraco *-onis f.* Tarragona, mesto v Hispánii (Španielsku)
Tartari *-arorum m.* Tatári
Tartaria *-ae f.* krajina Tatárov
Tartarus *-i m.* Tartar, mýtické peklo
Taxovia *-ae f.* Tisovec
Terebes Trebišov
Tergeste *-tis n.* Terst, územie v Taliansku
Tesis *-is m.* Adiža
Teutoni *-orum m.* Nemci
Teutonia *-ae f.* Nemecko (teutónski rytieri)
Thamas Lehothka Tomášovce, dedina pri Lučenci
Thapolchan (Thopolczan) Topoľčany
Therme Thurocenses Turčianske Teplice
Thransrhenum *-i n.* Porýnie
Thuran Turík
Thuringia *-ae f.* Durínsko (Toringia)
Thuroczium *-ii n.* (Thurotium) Turiec
Tiber *-eris m.* Tiber, rieka v Taliansku
Tiberias *-adis f.* Tiberiada v Galilei
Tibiscus Tisa, rieka
Tibur *-uris n.* Tivoli, mesto v Taliansku
Ticinum *-i n.* Pavia, mesto v Taliansku
Timisoara *-ae f.* Temešvár, mesto v Rumunsku
Tines *-is f.* Tenos, ostrov v Egejskom mori
Tixovia *-ae f.* Tisovec (Taxovia)

Tokienum *-i n.* Tokio
Toletum *-i n.* Toledo, mesto v Španielsku i v USA
Tolmacs Tolmače
Tolnensis *-e* tolňanský, *comitatus Tolnensis* Tolňanská župa
Tolona *-ae f.* Toulon, mesto vo Francúzsku
Tolosa *-ae f.* Tuluza (Toulouse), mesto vo Francúzsku
Tomis *-idis f.* Tomida, oblasť na záp. pobreží Čierneho mora
Topolchen Parvus Topoľčianky
Topolchen Topoľčany
Tordousina *-ae f.* Tvrdošín na Orave
Tornensis *-e* turniansky, *comitatus Tornensis* Turnianska župa
Torontaliensis *-e* torontálsky, *comitatus Torontaliensis* Torontálska župa
Torontum *-i n.* Toronto, mesto v Kanade
Traiectum (Rhenotraiectorium) *-i n.* Utrecht
Trenchinium *-ii n.* (Laugaricio *-onis f.*) Trenčín
Tridentum *-i n.* Trident
Troia *-ae f.* Trója, staroveké Ilion, teraz v Turecku
Tunecia *-ae f.* Tunisko
Turcia *-ae f.* Turecko
Turotzium *-ii n.* Turiec (Thurotzium), *comitatus Thurociensis* Turčianska župa
Tyrnavia *-ae f.* Trnava (Nagyszombat), Veľká Sobota

U

Ulyssipo *-onis f.* Lisabon (Lisboa)
Ungaria *-ae f.* (Hungaria) Maďarsko
Ungvarium *-ii n.* Užhorod
Urbs Rivi Ianuarii *f.* Rio de Janeiro
Urcinum *-i n.* Ajaccio, hlavné mesto Korziky

Ursi Villa Iliášovce (Sperendorf)
Uruquaria *-ae f.* Uruguaj
Utica *-ae f.* Utika, mesto v sev. Afrike
Utinum *-i n.* Udine, mesto v Taliansku
Utraiectum *-i n.* Utrecht, mesto v Holandsku

V

Vacium *-ii n.* Vacz, mesto v Maďarsku
Vaghus *-i m.* (Vagus) Váh
Vagus *-i m.* Váh
Varod (Warod) Varad, Biňa, Turčok
Vesuvius *-ii m.* Vezev
Veteres Montes Staré Hory
Veterosolinum *-i n.* Zvolen
Veterozolium (Zolum, Zolyom) Zvolen
Vetrosolium Zvolen
Villa Compositi Hrabušice
Villa de Sancto Spiritu Žehra
Villa Durandi Tvarožná
Villa Johan Kremnické Bane
Villa Latina Spišské Vlachy
Villa Marci Markušovce
Villa Marsillii Machalovce
Villa Mathei Matejovce
Villa Michaelis Stráže pod Tatrami
Villa Odolin (Edelin) Odorín
Villa omnium Sanctorum Svätý Kríž nad Hronom
Villa Prakonis Prakovce
Villa Regia Nové Mesto nad Váhom
Villa Sanctae Crucis Žiar nad Hronom
Villa Sanctae Elisabeth Kežmarok
Villa Sanctae Crucis de Susal Svätý Kríž nad Hronom
Villa Sancti Ladislai Spišský Štvrtok
Villa Saxonum sub Castro Spišské Podhradie
Villa Sclavonica Slovenská Ves
Villa Vernerí Vernár
Vita Nova Vitanová (na Orave)
Vulgaria *-ae f.* Bulharsko

W

Windobona *-ae f.* (Vindobona) Viedeň
(Vienna)

Wladislavia *-ae f.* Vroclav, mesto
v Poľsku (Wladislavia Antiqua)

Wratislavia *-ae f.* Vroclav (Vratislav),
mesto v Poľsku

Z

Zagrabia *-ae f.* Záhreb, mesto
v Chorvátsku

Zemplen Zemplín

Zouolon Zvolen

Zsarnovia *-ae f.* Žarnovica

Zumbothel Trnava (Nagyszombat)

Zoznam osobných mien

Abel Ábel
Abelardus Abelard
Abraham (Abrahamus) Abrahám
Ada Ada
Adam (Adamus) Adam
Adela Adela
Adelaidis Adela
Adolphus (Adolfus) Adolf
Adrianus (Hadrianus) Adrián
Aegidius Egid
Aemilia Emília
Aemilius Emil
Agatha Agáta
Agnese Agnesa, Agneša
Albertus Albert
Albinus Albín
Aldona Aldona
Alexander Alexander
Alexius Alex, Alexej
Alfonsus Alfonz
Alfreda Alfréda
Alicia Alica
Alina Alina
Aloisius Alojz
Amadeus Amadeus
Ambrosius Ambróz
Amelia Amélia
Amletus Hamlet
Ananias Ananiáš
Anastasia Anastázia
Anastasius Anastáz
Anatolius Anatol
Andreas Andrej, Ondrej
Angela Angela, Anjela
Anna (Hanna) Anna, Hana
Anselmus Anzelm
Antonius Anton

Apollinaris Apolinár
Apollonia Apolónia
Apolonius Apolón
Arcadius Arkadius
Arnoldus Arnold
Arturus Artúr
Astris Astrid, Stella, Hvezdana
Athanasia Atanázia
Athanasius Atanáz
Augustinus Augustín
Augustus August
Aurelia Aurélia
Aurelius Aurel
Balbina Balbína
Balthassar Baltazár
Barbara Barbara, Barbora
Barnabas Barnabáš
Bartholomaeus Bartolomej
Basilus Bazil, Vasil
Beata Beata, Blažena
Beatrix Beatrika
Benedicta Benedikta
Benedictus Benedikt
Beniaminus Benjamín
Bernarda Bernardína, Bernarda
Bernardus Bernard, Bernardín
Berta Berta
Bertholdus Bertold
Blanca Blanka
Blasius Blažej
Bogdanus Bohdan
Bogislava Bohuslava
Bogislavus Bohuslav
Bogumilus Bohumil
Boleslaus Boleslav
Boleslava Boleslava
Bonaventura Bonaventura

Bonifacius Bonifác
Boris Boris
Brigida Brigita
Bruno Bruno
Caecilia Cecília
Caecilius Cecil
Caelestina Celestína
Caelestinus Celestín
Caesarius Caesar, Cézár
Caietanus Kajetán
Caiphaz Kajfáš
Camilla Kamila
Camillus Kamil
Carola (Carolina) Karolína
Carolus Karol
Casimira Kazimíra
Casimirus Kazimír
Caspar Gašpar
Catharina Katarína
Clara Klára
Claudia Klaudia
Claudius Klaudius
Clemens Klement, Kliment
Clementina Klementína
Cleophas Kleofáš
Clotildis (Chlotildis) Klotilda
Conradus Konrád
Constantia Konštancia, Konštantína
Constantinus Konštantín
Corrina Korina
Cosmas Kozmas
Crispianus Krispián
Cripina Krispína
Cyprianus Cyprián
Cyryllus Cyril
Damianus Damián
Daniel Daniel
Daniela Daniela
Darius (Dareus) Dárius
David Dávid
Debora Debora
Demetrius Demeter, Dmitrij
Desdaemona Desdemona
Desiderius Dezider

Diana Diana
Dionysius Dionýz
Dominica Dominika
Dominicus Dominik
Donatus Donát
Dorothea Dorotea, Dorota, Dora
Edgarus Edgar
Edmundus Edmund
Eduardus Eduard
Edytha Edita
Egidius Egid
Eleonora Eleonóra, Nora
Elias Eliáš
Elisabeth Alžbeta
Eliza Líza
Elsa Elza
Elvira Elvíra
Emericus Emerik, Imrich
Emma Emma, Ema
Emmanuel Emanuel
Ephraimus Efraim
Erasmus Erazmus
Erhardus Erhard
Erika Erika
Ericus Erik
Ernestina Ernestína, Ernesta, Erna
Ernestus Ernest
Esther Estera, Ester
Eudoxia Eudoxia, Slávka, Slavomíra
Eufemia Dobruša, Dobroslava
Eulalia Eulália
Eusebia Euzébia
Eva Heva, Eva
Evaldus Hevald, Evald
Evelina Evelína
Ezechiel Ezechiel
Fabiana Fabiána
Fabianus Fabián
Faustina Faustína
Faustinus Faustín
Felicia Felícia
Felicianus Felicián
Felicitas Felicita
Felix Félix

Ferdinandus Ferdinand
Fidelis Fidel
Firminus Firmin
Flavius Flavius
Florentia Florencia
Florentina Florentína
Florianus Florián
Fortunatus Fortunát
Francisca Františka
Franciscus František
Frederica Frederika
Fridericus Frederik, Fridrich
Gabriel Gabriel
Gabriela Gabriela
Galatea Galatea
Galilaeus Galilej
Gaudencia Gaudencia
Gerardus Gerhard
Gertrudis Gertrúda
Gisela Gizela
Godefridus Godfríd, Gotfríd
Gordianus Gordián
Gratia Grácia
Gratianus Gracián
Gregorius Gregor
Guido Vido, Kvido
Gustava Gusta, Gustáva
Gustavus Gustáv
Hanna Hana, Anna
Hedviga Hedviga
Helena Helena
Helga Helga
Heliodorus Heliodor
Henrica Henrika
Henricus Henrich
Herbertus Herbert
Hermannus Herman
Hermína Hermína
Hervinus Ervín
Hyacinthus Hyacint
Hieronymus Hieroným
Hilaria Hilária
Hilda Hilda
Hippolytus Hipolyt

Honoratus Honorát
Honorius Honórius
Hubertus Hubert
Hugo Hugolín, Hugo
Hyacinta Hyacinta
Christiana Kristína
Christianus Kristián
Christophorus Krištof
Iacob (Iacobus) Jakub
Ianussius Ján (Jánus)
Iaroslavius Jaroslav
Ida Ida
Ieremias Jeremiáš
Ignatius Ignác
Ingrida Ingrid, Ingrida
Inguarus Igor
Innocentia Inocencia
Innocentius Inocent
Ioachim (Ioachimus) Joachim
Ioanna (Iohanna) Anna, Jana, Johana
Ioannes (Johannes) Ján
Iolanthe Jolana
Iole Jola
Ionas Jonáš
Ionathan Jonatán
Iosaphat Jozafát
Ioseph (Iosephus) Jozef
Iosepha Jozefa, Jozefína
Iosue Iozue
Irena Irene, Irena
Irenaeus Ireneus
Irmina Hermína
Isa Iza
Isaac (Isaacus) Izák
Isabella Izabela
Isaias Izaiáš
Isidora Izidora
Isidorus Izidor
Isolda Izolda
Iudas Judáš
Iudith (Iuditha) Judita
Iulia Júlia
Iuliana Juliána
Iulianus Julián

Iulius Július
Iustina Justína
Iustinianus Justinián
Iustinus Justín
Ivanus Ivan
Ivona Ivona
Kallistus Kalist
Laetitia Letícia
Lambertus Lambert
Laura Laura
Laurentius Laurenc, Vavríneč
Leo León, Leo, Lev
Leocadia Leokádia
Leonarda Leonáda
Leonardus Leonard
Leonidas Leonid
Leopolda Leopolda, Leopoldína
Leopoldus Leopold
Lidia Lýdia
Liliana Liliana
Linda Linda
Longinus Longín
Lucas Lukáš
Lucia Lucia
Lucianus Lucián
Lucilia Lucília
Lucius Lucius
Lucretia Lukrécia
Ludmilla Eudmila
Ludovica Luiza, Alojzia
Ludovicus Ludovít, Ludevít
Macarius Makar, Blažej
Macrinus Makrin
Magdalena Magdaléna
Maia Maja
Malvina (Maluina) Malvína
Marcella Marcela
Marcellus Marcel
Marcus Marek
Margarita Margita
Maria Mária
Maria-Anna Mariana, Marianna
Marianus Marián
Marius Márius

Martina Martina
Martinus Martin
Maxima Maxima
Maximilianus Maximilián
Maximus Maxim
Medardus Medard
Melania Melánia
Melchior Melchior
Methodius Metod
Micolaus Mikuláš
Miecislaus Mieczyslav
Michael Michal
Michaela Michaela
Miroslaus Miroslav
Modesta Modesta
Modestus Modest
Monika Monika
Moyses Mojžiš
Myron Miron
Napoleon Napoleon
Narcissa Narcisa
Narcissus Narcis
Natalia Natália
Nathan Natan
Nerina Nerína
Nestor Nestor
Nicodemus Nikodém
Nicoferus Nikifor (Vítazoslav)
Noëmus Noe, Noem
Nora Nora
Norbertus Norbert
Octavia Oktávia
Octavius Oktávius
Ofelia (Ophelia) Ofélia
Olavus Olaf
Olga Olga
Olympia Olympia
Onufrius Onifer, Onofer
Osvaldus Osvald
Othellus Otello
Othilia (Odilia) Otilia
Othmarus Otmar
Otto (Otho) Oto, Otakar
Pamphilus Pamfil, Pamfilus

Pancratius Pankrác
Paschalis Paškál
Patricia Patrícia
Paulina Pavlína
Paulus Pavol, Pavel
Pelagius Pelágius
Petrus Peter
Philiphina Filipína, Filipína
Philiphus Filip
Pius Pius
Placidus Placid
Polycarpus Polykarp
Premislaus Přemyslav
Prisca (Priscilla) Priska
Procopius Prokop
Prosper Prosperín
Protasius Protáz
Protus Prot
Prudentia Prudencia
Pulcheria Pulchéria
Rachel Ráchel
Raimundus Raimund
Raphael Rafael
Rebecca Rebeka
Regina Regína
Remigius Remígius
Renata Renáta
Richarda Richarda
Richardus Richard
Rita Rita
Robertus Róbert
Rodericus Roderik
Rochus Roch
Rolandus Roland
Romana Romana
Romanus Roman
Romualdus Romuald
Rosa Ružena
Rosalia Rozália, Ružena
Roxana Roxana
Rudolphus Rudolf
Rufinus Rufin
Sabas (Sabba) Saba
Sabina Sabína

Salomea Salome
Samuel Samuel
Sara Sára
Saturninus Saturnin
Sebastianus Šebastián
Sempronia Semprónia
Seraphina Serafína
Seraphinus Serafin
Sergius Sergius
Servatius Servác
Severina Severína
Severinus Severín
Severus Severus
Scholastica Školastika, Skolastika
Sibylla Sibyla
Silvanus Silván
Silvia Silvia, Lesanka
Simeon Simeon
Simon Šimon
Simplicius Simplicius
Sixtus Sixtus
Solomon Šalamún
Sonia Soňa
Sophonra Sofrónia
Sophonius Sofrónius
Spiridon Spiridon
Stanislaua Stanislava, Slávka
Stanislaus Stanislav
Stella Stela
Stephanía Štefánia
Stephanus Štefan
Tamara Tamara
Tancredus Tankréd, Tankrédus
Tatiana Tatiana, Tatjana
Telesphorus Telesfor
Thaddeus Tadeáš
Thecla Tekla
Theodora Teodora, Božidara
Theodoricus Teodorik, Bohdan
Theodorus Teodor, Todor
Theodosia Teodosia, Božidara
Theophila Teofila, Bohumila
Theophilus Teofil, Bohumil
Theresia Terézia

Thomas Tomáš
Tiberius Tiberius, Tibor
Timotheus Timotej
Titus Titus
Tobias Tobiáš
Ulrica Ulrika
Ulricus Ulrich
Urbanus Urban, Hurban
Ursinus Ursín

Ursula Uršula
Valdemarus Valdemar
Valentinus Valentin
Valerius Valér
Venceslaus Václav
Vera Viera
Veronica Veronika
Victor Viktor
Victoria Viktória

Bibliografia

- H. Blase – W. Reeb, Kleines Lateinisch-deutsches Schülwörterbuch, Teubner, Leipzig 1911
- Ch. Cellarius, Liber memorialis, Posonium 1777
- Ch. Dumaine, Conversations Latines, Vocabulaire, ed. Tralin, Paris 1930
- C. Egger, Lexicon recentis Latinitatis, ed. Vaticana, Roma 1978
- K. Fürst – J. Meissner, Slovník latinsko-český a česko-latinský, Praha 1926
- E. Habel, Mittellateinisches Glossar, Paderborn 1931
- Ch. Helfer, Lexicon auxiliare deutsch-lateinisches, ed. III, Roma 1990
- Aloizy Jougan, Słownik kościelny łacinsko-polski, wyd. III, Poznań – Warszawa – Lublin 1950
- J. Kábrt – P. Kucharský, Slovník latinsko-český a česko-latinský, Praha 1957, 1992, 1996
- A. Kirsch, Cornu copiae linguae Latinae selectum et auctum, Graz 1975
- J. Maczyński, Lexicon Latino-polonicum, Regionti 1564, Böhlau Verlag, Köln – Wien 1973
- J. Žudel, Stolice na Slovensku, Bratislava 1984
- Bližšie neznáme vydanie mapy: Vorstellung des Königreichs Ungarn nach den Poststationen für Reisende
- Použité boli i mnohé ďalšie slovníky.

PETER KUKLICA

SLOVNÍK
STREDOVEKEJ
LATINČINY

Zodpovedný redaktor PhDr. Tomáš Oravec
Technická redaktorka Ľubica Rybánska
Výtvarná redaktorka Ľuba Suchalová
Obálku navrhla akad. maliarka Magda Michalková

Vyšlo v MEDIA TRADE, spol. s r. o.
Slovenské pedagogické nakladateľstvo
Sasinkova 5, 815 60 Bratislava 1

Tlačové podklady vyhotovené v DTP štúdiu SPN

Vytlačila Kníhtlačiareň Svornosť, a. s., Bratislava

ISBN 80-08-01405-9